

Augustini Niphi Philosophi Suesani de Immortalitate anime
 Libellus aduersus Petrum Pomponacium Mathematicum
 ad Leonem X^m Pontificem Maximum.

Augustini Niphi

Suesani de Immortalitate anime.

Libellus.

[The main body of the page contains faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the paper. The text is arranged in several columns, following the title block.]

C Augustini Nipbi Philosophi Suesani de Immortalitate humane anime
Libellus aduersus Petrum Pomponacium Mantuanum.
ad Leonem X^m Pontificem Maximum.

Mbrofius Partonopeus Heremitanus Sacrifsimarū litterarum Doctor egregius, Antistes benemeritus Sacrifsimē Pater, Cum ex Mātiana Vrbe Partonopen pficisceretur, Suesse me cōperit, Vbi post visitatoria uerba, lōgosq; (ut inter amicos fieri solet) Sermones: tādē libellum quēdam de immortalitate anime Petri Pōponacy Mantuani nostra tempestate Pbilosophi nō obscuri attulit, declarauitq; se moleste ferre qd eo libello vir ille tradiderit 7 pbyfice, 7 pipatbetice intellectiuam animam esse mortalem: cum lōgis studijs, magnisq; laboribus cōtrarium semper legerit, 7 qdem apud p̄clarissimos viros: qui lz de vniuersa anima dubitauerint, neminem tamē (ut aiebat) peripateticorum se legisse meminerat, qui de intellectuynq; dubius fuerit. Rogauit ergo ob hęc, ut eum legerem, relegerēq; 7 que de ipso sentirem, scriberem: ac etiam publicarem. Ego x̄o occupat⁹ domesticis rebus, cure ne rei familiaris, necnō in libro Theologico, quem ad beatitudinē tuam ociffime scripturus sum, subq; eius clipeo c̄diturus: prouinciam huiusmodi recusauit: nec ab ratione. Cum enim in eo Theologico libro errores omnes omnium Pbilosophoz, p̄sertim eorum, qui aduersus christianam ueritatem uerbum fecerint, refutaturus sim, inter quos errores, hunc vnum de mortalitate humane anime potissimū explosurus fuerim, bona frōte onus recusare videor. Demum rogauit, ut hunc c̄derem, 7 sub noie Sanctitatis tue publicarem: nam (ut dicebat) cum omnes literati ad domum tuam tuamq; familiam, ut in tutissimum portum olim semper cōfugerint: quorum aly ad Ioānem, aly ad Laurentium, aly ad Cosmum gētiles uestros semper accesserint, sub quorum nomine innumeros libros vidimus publicatos, ob hoc declarauit libelluz meum grato animo, bylariq; vultu te suscepturū fore. Tum qa hoc gentile uestrum est. Tum ex innata tue Beatitudinis virtute, qua omnes literatos semper amplexus es. Adiungit secūdam rationem, qd in hoc gratificari non parum v̄debor Sigismūdo Gonçage, Reuerentissimo Cardinali Mantuano: qui cum semper virtutum fuerit maximus fautor, 7 virorum studiosorum indefessus patronus, nō equm erat ab eius desiderio recedere rationes istę etsi non parui apud me fuerint momenti, illud tamen labante animum meum prorsus impulit qd Pomponacius hoc suo in libello ea refellere enixus est, qua nostro de intellectu libro asseruimus, ibi enim immortalitatem animi 7 peripateticam 7 naturalem esse compluribus argumentis astruximus: quibus consideratis Sacrifsimē Pater, hūc libellum ad te scripsi, 7 sub amplitudine Tui Sacrifsimi nominis publicandū esse curauit: vbi eorum omnium: que in libello Pomponi. Elenchia indigent, reperies diligentissime cōfutata. Nec opusculi mireris paruitatem, cum diffusissimum librum ociffime sub clipeo tue Beatitudinis sim c̄diturus, vbi hunc errorem diligentius, ut diximus, 7 alios fere innumeros refutabimus: 7 ne credas beatissime Pater me cum Pomponi. solum calamo uoluisse certare: sub campo tue Beatitudinis offero ipsi noce duellum, nec p̄ius sedandum, q̄ alter nostrum alteri herbam dederit. Valeat Tua Sanctitas, 7 diu Felix.

Tabula

C Index brevis eorum, quae in capitibus singulis toto continentur libello.

Questum de animae immortalitate prius distinguendum est, quod proponitur, quod queres quid de aie immortalitate sit Aristotelis opinio, ceterorum opiniones, qui lumine naturali differuerunt permittens, praecipue Platonis diminuire querit. Cap. 1^m.

Si intellectiua aia, animusque ipse esset simpliciter mortalis, homo nec simpliciter nec sine quod esset medius inter mortalia et immortalia: imo esset in extremo mortalis. Cap. 2^m.

Incertum est quid de humana anima senserit Auer. nec in his, quae ipse dicit de intellectiua anima, sibi ubique constat. Cap. 4^m.

Primum et principale argumentum, quod Pompo. ex verbis Aristotelis inducit aduersus opinionem Auerrois ab eo fictam. Cap. 6^m.

Dilucidatio eius solonis, qua ad primum argumentum affert Pompo. in qua exponit multiplex aie consideratio, multiplex eius operandi ratio. Cap. 7^m.

Pompo. obiectio prima, qua probat nullas esse aie operationem penitus abiunctam. Cap. 8^m.

Defensio prioris responsionis, quam affert Pompo. ubi exponitur quomodo animae aliqua operatio est penitus abiuncta. Cap. 9^m.

Excerptum Pompo. ex hac distione, per quod declarant quidam quomodo de intellectiua aia agit metaphysicus. Cap. 10^m.

Refutatio Pompo. aduersus excerptum et distionem, ex qua excerptum deducit. Cap. 11^m.

Resumptio de nouo differende circa haec, quae Pompo. tetigit in primo argumento. Cap. 12^m.

Aliqua operatio est intellectiuae aie penitus e corpore abiuncta: et aliqua non sine corpore sine Auer. Theophrastus: Theophrastus, et coplures alios. Cap. 13^m.

Dato quod nulla sit intellectiuae animae operatio e corpore penitus absoluta: ex ipso intelligere, et velle, quae non sine phantasmate sunt: probari potest aia e corpore separabilez, ab eodemque subiectiuae minime dependere, et rursum exponuntur verba Aristoteli. primo de aia. Cap. 14^m.

Quod de intelligentis, et intellectiua anima pertractet physicus: metaphysicus, et medius iter hos, qui anima sticus dicitur. Cap. 15^m.

De secunda principali ratione qua Pompo. aduersus opinionem Auerrois confecit. Cap. 16^m.

Resumptio circa haec differende. Cap. 17^m.

Quid Auer. et diuus Thomas intelligat per intellectiuae aie separabilitates: et quomodo differunt. Cap. 18^m.

Quae regunt ad forme separabilitates. Cap. 19^m.

Quibus signis intellectiuae aie separabilitas probet, et quid sit eius propria operatio. Cap. 20^m.

Quomodo verba Aristoteli intelligunt, quae primo de aia posuit, pro veritate, et pro opinione Auer. Cap. 21^m.

Quomodo intellectiua aia potest intelligi sine phantasmate, opiniones: ubi de extrahi et lipopsychia nota. Cap. 22^m.

Soluitur ea, quae in secunda principali ratione Pompo. induxit aduersus opinionem Auer. et datur multiplex intellectus verborum Aristotelis. Cap. 23^m.

Tertium Pomponii argumentum: quo refellit Auerrois opinionem. Cap. 24^m.

Quot modis sine peripatheticos aia intelligit, et quomodo potest quod Auer. inquit, tolerari. Cap. 25^m.

De ordine hanc intellectionum sine peripatheticos: et quomodo hanc nulla sine phantasmate est. Cap. 26^m.

Ultimum Pompo. argumentum: quo Auerrois positio nem refellit. Cap. 27^m.

Resumptio in haec argumentum differende. Cap. 28^m.

Quid sit beatitudo. Cap. 29^m.

De medio beandi quomodo. scilicet aia beabit. Cap. 30^m.

Quid sit beandi medius sine peripatheticos. Cap. 31^m.

Quod de facto aliqui fuerint in vita beati: et quomodo catholici et philosophi differunt, et an remaneat post mortem. Cap. 32^m.

Unde Auer. falsus: et ex quibus Aristoteli. ubi intellectus unitatem nactus sit, et soluitur argumenta Pompo. Cap. 33^m.

Breuis epilogus eius eorum: quae Pompo. physice, et peripatheticice de anima opinat. Cap. 35^m.

Fundamentum Pompo. praebere: quo probat opinionem. Cap. 36^m.

Rationes Pompo. quibus ipse probat omnia, quae dixit de anima. Cap. 37^m.

Ordo seruandus in his: quae aduersus opinionem Pompo. dicitur sumus, et quot pro veritate differenda sit. Cap. 38^m.

Physicorum rationum, quibus probat intellectiua aia e corpore non mori, sed post mortem remanere. Cap. 39^m.

Secunda ratio, qua probat eadem immortalitas. Cap. 40^m.

Tertia ratio, qua probat eadem immortalitas. Cap. 41^m.

Prima Aristotelis auctoritas, qua probatur immortalitas, et quae expositores de illa. Cap. 42^m.

Secunda Aristoteli. auctoritas satis virgens. Cap. 43^m.

Platonis auctores haec sunt de immortalitate. Cap. 44^m.

Ceterorum auctores et immortalitate probantes. Cap. 45^m.

Quod rationalis aia cum corpore non nascatur, sed extrinsecus accedat, prima ratione demonstrat. Cap. 47^m.

Secunda ratio, qua probatur idem. Cap. 48^m.

Quid de origine aie intellectiuae senserit Aristoteli. Cap. 49^m.

Laullariones Auerroistarum et Pompo. hic refutat. Cap. 50^m.

De rationibus, quas Pompo. contra opinionem eius induxit, hic disputat prima, et declarat an quia aia recipit immaterialis. Cap. 52^m.

Prima rationum earum hic disputat: quae contra se a Pompo. inducit sunt capitulo 13. ubi quod anima sit beatitudinis causa probatur. Cap. 53^m.

Supposita animi immortalitate, nemo mori, quous in casu exponere se debet, ubi de fortitudine multa nota: et an virtutes appetibiles sint propter se, an illarum praemium sit immortalitas. Cap. 54^m.

Tertia ratio, quae est de malorum punitione et bonorum praemiacione, hic disputatur. Cap. 55^m.

Quarta ratio, quae est de famositate immortalitatis: hic disputatur. Cap. 56^m.

Quinta ratio, quae est de miraculis: hic disputat. Cap. 57^m.

Vera opinio de anima intellectiua, et physice, et peripatheticice asserta. Cap. 58^m.

Primus modus refutandi potissimam Pompo. suppositionem: ubi an anima intelligere possit sine phantasmate iterum disputatur. Cap. 59^m.

Secundus modus, quo refutat eadem suppositio, et iterum disputat an aia possit sine phantasmate intelligi. Cap. 60^m.

Soluitur prima ratio, et declaratur quomodo anima est actus corporis. Cap. 61^m.

Refutat secunda Pompo. ratio et declarat quomodo intelligere per phantasma est essentiale aie. Cap. 62^m.

Refutat tertia ratio, et declarat aia non intelligere, nisi per unum intelligendi modum sine Aristoteli. Cap. 63^m.

Refutatur quarta ratio, et exponitur quatenus aia nunquam mutat suum intelligendi modum siue ipsa sit in corpore, siue extra corpus. Cap. 64^m.

Refutat quinta ratio, et declarat per signum, quatenus aia potest intelligere aliqui sine phantasmate. Cap. 65^m.

Tabula

Refutat sexta rō, & declarat quatenus aia separata non remanet sine corpe, & quatenus remanet.	cap. 66 ^m	tiatur, an gaudeat.	cap. 78 ^m
Refutatur septima ratio, & exponit si est absurdum esse infinitum in actu.	cap. 67 ^m	Soluitur nona. q. & declaratur an anima post mortem cognoscat singularia vt amicos, filios, p̄pinquos, nec nō, & mutaciones, que illis p̄tingūt. Rurſus an cognoscat ea singularia, que poſtea p̄petuo emergūt.	cap. 79 ^m
Refutatur octaua rō, & ostendit aiaz eſſe medias; ſz aliqui poſſit intelligere ſine phantaſmate.	cap. 68 ^m	Undecima. q. ſoluitur & declarat an anima ſeparata cognoscat aliam animā, vtpote amici, filij vel alioz: & an eam alloqui poſſit.	cap. 80 ^m
Refutatur nona ratio, & declarat quō aia ſeparata eſt hoc aliquid, & per ſe ſubſiſtens.	cap. 69 ^m	Duodecima. q. ſoluitur & declarat, ſi aia pōt locus dimittere, vbi ſtare deputata eſt: & nobis apparere, & ſi immutabiliter vult gēgd vult.	cap. 81 ^m
Repetitur vndecima ratio, & complura dubia de anima poſt mortem queruntur.	cap. 70 ^m	Decima. Pompo. rō diſputat: & de ordine aiaz ſm latitudinē p̄fectionis determinat.	cap. 82 ^m
Que peripatetici dicerent de his qōnibꝫ.	cap. 71 ^m	Ultima. Pomp. rō diſputat, & declarat auctoritas. ſz libz metaphyſice de beatitudine, & reddit cā, cur Ariſtoteles nō locutus eſt de beatitudine aic poſt mortē in libz ſciētificis, ſz in alijs libz, & cur de ſtatu aic ſeparate pauca dixit: ſed ſolus ſemia ſparſit.	cap. 83 ^m
Soluitur prima. q. & declarat an anima, cum exit a corpe: motu an alteratione ad locum ſibi propzius p̄ficiſcatur.	cap. 72 ^m	Qz hec, anima eſt immortalis, nō ſit p̄blema neutrus, imo ſit conſuſio per ſe demonſtrabilis, & demonſtratur hic multis rōnibꝫ, & qꝫ Plato nō opinādo, ſed aſſerēdo, de immortalitate ſit locutus.	cap. 84 ^m
Soluitur ſecunda. q. & determinatur de loco animozum poſt mortem.	cap. 73 ^m	Epilogus omniuz eozuz, que minus aduerſando vs, que Ariſtoteles dixit, dicēda ſunt de ſtatu animę poſt mortem: & repetitio oiuꝫ eaz qōnuz: que ſuperius diſputate ſūt: & excuſatio a diligētiōri cura: & libelli ſubmiſſio, ad Leonis X^{mi}. Pontif. Marimi pedes.	cap. 85 ^m
Soluitur tertia. q. & declarat an ſurſum an deorſus feratur anima poſt mortem, an motu tractus, an per ſe natura, vel voluntate.	cap. 74 ^m	Sinis Tabule.	
Soluitur quarta. q. & declaratur, an anima poſt mortem aliqua cognoscat, que in vita non cognouit, vt locus ad quem fertur, & penam, quecumqꝫ ſit illa: & p̄miū quicquid ſit illud.	cap. 75 ^m		
Soluitur quinta dubitatio, & declarat quomodo anima deſerit corpus.	cap. 76 ^m		
Soluitur ſexta. q. & declaratur an animaz omniuz vnus ſit cōmunis locus.	cap. 77 ^m		
Soluitur octaua. q. & declaratur anima poſt mortem pa-			

Questu de aie immortalitate pus distinguēdū est, q̄ p̄
ponēdū. Quēres que de aie immortalitate sit Ari. opi
nio, ceteroz opiones, qui lumine nāli differuerūt, p̄ter
mittēs, p̄cipue Platonis, diuinitate quērit. Cap. I.

Diuinitate quērit. **D**imoniacus ḡ cū
de humane aie im
mortalitate differe
re p̄posuisset, nul
la de aia p̄missa di
stinctioe, de anime
immortalitate q̄rit.
Cū x̄o qd̄ de q̄one
hac s̄b puro nāli lu
mine sentiendū sit
adiecerit, qd̄ de il
la attigerit Ari. ce
teris p̄his p̄termis
sis, qd̄ Platone

etiā: differē pollicet. q̄rū altez aduersus Ari. p̄cepta p̄
posuit. Altez v̄o de negligētia nōn est. Qd̄ qd̄ p̄tra
p̄cepta Ari. p̄ponat: testis est Ari. ipse, qui cū multa de
aia ipsa differē p̄posuisset, p̄ de aia lib. p̄cipit nec illa eē
p̄ponēda, nec differēda, nisi p̄us de aia ipsa distinctio fa
cta fuerit, nō. n. aia vni sp̄i est, quēadmodū p̄hi arbi
trant: qui suo tpe disputarūt: p̄pea ingt, nūc qd̄ eniz
dicētes, q̄ quēretes de aia, de humana vidēt solū itēde
re: qd̄ qd̄ cū minime v̄ez sit: p̄cepit vt de aia ipsa p̄side
rare an partibilis per sp̄s sit pro oīa aialiu: an ipari
bilis vnaq̄ atq̄ specie eadē in oib: vt Platonici, q̄ p̄i
thagorici putauerunt: qui suo tpe p̄habantur: vt eo loco
Simplici notauit: p̄pōn. ḡ quēres de aie immortalita
te: si pipathe differē cupiebat, p̄us de aia distinguē de
buerat. Quā ob cām, Philoponus v̄r̄ doctissimus, q̄ s̄b
Ammonij doctrina cōmē in libris de aia collegit, rez
hāc differē p̄ponēs, de aia, quā Heceti p̄sychen appellāt,
ita distiguit: nā aiaz alia humana, alia ferina/alia p̄hy
tica s̄ est vegetabilis, siue stirpica est. Humane aut cō
p̄lures pres assignat, nā alia noetica, hoc est itelle: alia
dianoetica, s̄ est discursua, siue rōnalis: alia p̄bātastica
est. Qua distōne p̄missa q̄rit an humana aia mortalis
sit, an immortalis, q̄ si humana immortalis: an tota, an noeti
ca s̄ est itellualis solū: ceterē v̄o mortales, quā rem, cuz
p̄pō. p̄termisisset, nec Ari. nec expositoꝝ p̄cepta fua
uit. Qd̄ aut de negligētia sit nōndus, dū solū que Ari. sen
ferit in re illa, p̄ponat differē: facile dem̄ari p̄t. P̄rio
qd̄ ex eo, q̄ doctissimi p̄hi de immortalitate hūane aie
differuerūt, qd̄ solū p̄hysicis rōnib: inceserūt: qui nō
minori diligētia de re illa q̄ p̄tractarūt, q̄ elaborarūt: vt
de p̄p̄oraneis Ari. loquar, Theophrastus, Eudemus,
Xenocrates: q̄ de immortalitate animi diligēter libellos
p̄fecerūt. Ante hos Socrates, Xenophanes, q̄ Chrean
tor. Dic. n. oi boza/oi loco, q̄ cū oi boie de animi immortali
tate disputarūt. S̄ si erant hi p̄tereūdi, vel q̄ eoz libri
nō facile h̄ntur: vel q̄ eoz opionib: non v̄timur: Plato
magnus rez diuinaz Maḡ p̄tereūdus nō erat, cui li
bri oēs gr̄ce editi sunt: q̄ admoduz latine. Dic. n. q̄ si de
animi immortalitate sparsim cōp̄lib: in locis disputane
rit: in p̄hedone p̄cipue rem hāc attingit, vbi p̄stat eū, nō
nisi p̄hysicis rōnib: incesisse. Accedit ad hęc Ari. ipse, q̄
cū de aia cōplures q̄ones p̄tractasset, eaz v̄itates defi
nit nunq̄, nisi auditis p̄soꝝ opionib: que de illis p̄cesse
rūt, q̄ si nō h̄ v̄itas h̄i possit, nisi ceteroz opiones nar
rent, que aut pro v̄itate, aut p̄tra v̄itatez repte sunt. P̄.
Quēre qd̄ velit Ari. in taz graui p̄blemate, v̄r̄ admo

Aduersus ea que sunt in p. Bemio p̄teta.

De p̄pōn. incuria.

Z. cō. 7.

De p̄pōn. negligētia.

duz vanū: cū ip̄e de immortalitate animi in nullo libroꝝ,
eoz dico: qui vel gr̄ce/vel latine ad nos puenerūt, fecit
questū p̄ se. Luz. n. in libris de aia, q̄ in libris de aialib:
cōplures q̄ones de aia ipsa q̄ ḡiatim, q̄ speciatim p̄po
suisset, nō memini me aliquā legisse, que de immortali
te humane aie mota eēt: cū igit de humane aie immorta
litate nihil, nisi obiter locur̄ sit, iure vanuz videt quēre
qd̄ ip̄e velit, cuz ex bis, que obiter d̄nt: nihil certi accipi
possit: cuz pro diuisis q̄iq̄ diuisa afferamus. Signū nob
affert, nā cum in libris et̄hicoꝝ disputasset an fortis de
beat se morti exponē, vt forti actu potiri possit, acce
pit post mortē nihil remanere: qd̄ qd̄ nō ab re fecit, nā
si post mortē aius relinqueret: nulli dubiū esset, forte se
morti debere exponē: vt ḡ questū veritas oīno habeat,
accipit, id, quo p̄cesso v̄itas oīno relinquet. Duz v̄o eis
dez in libris de felicitatis amplitudine loqueret: sumit
post mortē aliqd̄ remanē, q̄ ad mortuos puenire bonuz
q̄ malū ex bis, que eoz p̄pings p̄tingūt in vita: hoc. n. fe
cit, vt felicitatis amplitudinē extolleret, nosq̄ moneret
ad h̄i, beateq̄ viuēdū. Sili rōne q̄ in nālib: libris pro
cessit: vbi lz que dicit, v̄ia sunt: ipse t̄n nō sibi v̄ius est,
cuz nō ex p̄posito, q̄ tanq̄ per se questū illa dixerit, sed
obiter. De Platone x̄o nō ab rōne dici possit esse sibi
v̄ium si diuersa diceret: cum de immortalitate animi fe
cisset questū p̄ se, q̄ ob hāc rem doctissimus p̄p̄hylus
Eusebius 13 liº cum de Platonis incōstātia loqueret:
dem̄rauit Platone in bis, que de aio dixit, nō eē sibi cō
stātes: qd̄ an verū sit, postea dicemus: verū ille de Pla
tone ita dicere potuit, q̄ de aio fecit questū p̄ se. In va
nuz ḡ laborauit p̄pōn. quū quirit disputare, qd̄ Ari
stoteles de immortalitate senserit: q̄ qd̄ de illa nihil per
se questū, nihilq̄ dilucide dixit, lz ea que ex dictis ab
eo colligunt: sunt obiter dicta: q̄bus nulla p̄ozlus fides
adhibēda est: nec asserēdum est, qd̄ ex dictis obiter col
ligit, id omne esse de Aristotelis mēte.

Si intellectua aia, aiūsq̄ ip̄e esset simplr̄ mortalis: hō
nec simplr̄, nec fm̄ qd̄ esset mediū iter mortalia q̄ imor
talia: imo eēt in extremo mortalis. Cap. II.

Q̄st hęc p̄pōn. p̄bare enititur argumēto
ab opationib: sumpto boiem ip̄m esse iter
mortalia q̄ immortalia mediuz: nā si ad opa
tiones sensitiue aie atq̄ vegetatiue attēde
rimus: iter mortalia eum p̄stituemus: quā
dogdē opationes h̄i istaric sunt: veluti que aialiu mor
taliū habent. Sin aut ad itelligere et ad velle, ip̄m iter
mortalia collocabimus, q̄ opationes hęc sine istris sint.
Qd̄ qd̄ez nec est sibi p̄stās, nec pipathericū. Qd̄ nō sibi
p̄stat, facile p̄bamus: nā ip̄e in eius libelli cap. ix. phy
sice arbitrat̄ intellectua aiam, animūq̄ ip̄m esse morta
lez simplr̄. Tūc argumēto: intellectua aia, aiūsq̄ ip̄e
est simplr̄ mortalis, ḡ est genitus, q̄ ex semine deduc̄.
hec p̄stia fm̄ Auerroem nō est dubia: quippe cum fm̄
ip̄m ois forma, que suo subo desinēte, desinit esse: sit cō
stituta in esse per subm: sitq̄ de illius poº a motore coꝝ
poreo in lucē deducta: vt clarissime cōplurib: locis ab
eo est dictū. Qd̄ x̄o hęc p̄stia sit Aris. facile p̄z. Nā Ari.
nō posuit aliū modū, quo res incipiūt, nisi ḡnationē, vt
ipse fatetur eodez loco: vel si posuit duos modos, vt zº
de ḡnatione aialiu libro innuit, fortasse fecit, q̄ forma
rum arbitrat̄ est alias esse mortales, cuz corpe incipiē
tes, q̄ cum eisdē desinētes: alias immortales, incipiētes q̄
des nō ante corpus, sed remanētes desinētū ip̄e ḡna
tionē fecit, immortaliū creationē, vt clarissime eo loco cō
stat: si ergo intellectua aia, aiūsq̄ ip̄e mortalis simplr̄
esset, cum per creationē nō incipiat, erit per ḡnationēz

Cap 10º

Aduersus ea que ca. pº. h̄a ventur.

Cap 3º

eductus de potētia materię atq; per semē a parētib; trāsmiffus. p; g; pñtia: vltra aius est genit; ex semineq; trāsmiffus. g; ois eius actio, opatioq; erit instraria pñticularis, atq; pñtic; materię emerfa. Hęc pñtia expñse est Auer. 3° de aia li: Ari. quoz 2° de gñatione aialiu li: bāc pñtia indicuit. Luz. n. mēre animūq; extrinsecus accēdere pbafter, id omne ex eo pbaui, ga eius opatio istro caret: lz g; puerref arg^m, cum termini sint pñtibiles, aius est genit; ex semineq; trāsmiffus, g; eius opatio est istru mētaria, pñticularis, z hęc (vt Auer. verbis vtar.) Qd si ita sit, erit z simplr, z fm qd mortalis bō: cuz nulla eius opatio, nec que ad intellectū, nec que ad ceteras aie ptes attinet, istro careat. Quo fit (vt nō mediū) sed in extreme mo sit statuendus, qm z simplr, z fm qd mortalis: Pōponaciuz g; qui pcedit p^m aīs. v; q; aius sit simplr mortalis, si sibiūplī pñtare d; z pcedere cogēt boiem nullo pacto mediū esse, sed extremū. Qd hō pipatheticū nō sit: si Pōponaciuz peripatheticē dicit, vt pipatheticē arbitrat dicit, p; nā aiuz esse simplr mortale dicit eē peripatheticū. g; nulla forma erit in boie, que nō sit genita: z cuius opatio nō sit instraria: quo fit, vt nec fm quid bō immortalis sit habēdus. Quare iter mortalia, z imortalia nō erit vt mediū collocādū. Erit g; qd dixit, Platonici; nā cum aiūm Platonici fecerint imortale, ceteras bois for^o mortales, imo cetera pter aiūm, boiem mediū iter illa collocarūt: quā rem doctus Salustius ex Platonis fonte accipiens, his vbiis ptulit, ois nra vis in aio, z corpore sita est, animi impio, corpis fuitio magis vitimur: altez nobis euz d; v; altez cōe cum beluis est. Qd qdē minime verū eēt, nisi aiuz esset imortalis. Quare iuxta Platonis sniaz bō inter cetera z tpalia mediū est. Non aut iuxta eius opionē, qui aiuz mortale simplr arbitrat. Rursus iuxta Platonis opionē boium tres modos ponere cogimur: beroas, quoz aiuz remanet post mortē bñs, vt Plato in Borgia ingt. Et Plutarchus bystoricus exponit. In beluas puerfos, qruz aiuz brutalitate post mortē affect^o relinqt, vt in li^o de intellectu (cum de statu aie disputauim^o) clarissime exposuimus: z puros boies, qui mediocri vita viuūt. Qd qdē verū nō eēt, nisi aiuz imortale simplr statueremus. Pōpo. g; nec sibi cōstat, nec pipatheticē dicit, d; se pipatheticē dicere credit, Pacenus de hominis mediocritate.

In sufficientia modoz: qbus Pōpoñ. arbitrat multipliciter humanam nām dicit. Cap. III.

Um Pōponaciuz g; boiez esse mediū se p; baffe arbitrat. Humanę nāe multiplicitate sic ordif. lz obscure: homo est mortalis atq; imortalis, aut fm eadē formaz eadēq; nām: aut fm aliā atq; aliā. Si fm aliaz bō imortalis sit, fm aliā vnā vel plures mortalis: trib^o modis, z nō plurib^o euenire dicit, qz vel tā for^o, per quā est imortalis, q; forma, per quā est mortalis est pro boium nūo multiplicata: vt sit in singulis duplex forma, altera per quā mortalis, altera per quā imortalis dī, aut in oibus boibus ea forma, per quam imortalis dī, sit vna oium nūo: ea hō per quā mortalis pro boium nūo multiplicata, aut ptra ea per quā bō mortalis est oium boimū vnā nūo sit: ea hō per quā est imortalis nūata. p; g; hoc p^m tribus modis dicit. Sin aut dicat per eadē formā, eadēq; nām boiez esse mediū, s. mortale atq; imortales: hoc erit, vel qz bō per illā erit simplr imortalis, z fm qd mortalis: aut vicuerfa, qz per illā est simplr mortalis, z fm qd imortalis. Vel 3° qz per illā erit fm quid vterq; mortalis. v; z imortalis: hęc Pōpoñ. Quę qdez z inordinate, z insufficienter, atq; obscure assignata sunt.

Quare pcesso pro veritate, q; hō ipse sit mortalis z imortalis: aut erit per eadē for^o: vel per aliā atq; aliaz: si per aliā atq; aliaz: erit vel ga vtraq; erit in boibus numerata: tam illa, per quā bō est mortalis, q; illa, per quā est imortalis: vel ga in oibus vtraq; est vna numero: vt pote tam ea, per quam bō est imortalis, q; ea, per quā est mortalis: vel ga alia est vna numero in boibus oibus: z alia numerata: si qdē in boibus alia cōis vnaq; est, alia numerata: h; bifaria est, vel ga illa, qua bō imortalis est, vna oīuz est. Alia vō per quā est mortalis, numerata: vel ptra, ga ea numerata est per quā imortalis, ea per quā est mortalis oīuz vna numero: quo fit vt nō tribus modis, sed quatuor modis hoc sit multiplicādū: cuius triuz arbitrat Pōpoñ. Sin aut per eadē formā bō sit mortalis, z imortalis, h; est, vel ga per eadē simplr vterq; mortalis. v; z imortalis, aut qz p eadē fm qd vterq; v; mortalis, z imortalis: aut ga per eadē est simplr, z fm qd vterq; qd duplr esse pōt: ga vel per eadē simplr imortalis, z fm qd mortalis, aut ptra per eadē simplr mortalis, z fm qd imortalis, quare hoc 2° nō tribus sed quatuor modis dicitur: nō ergo multiplicitas hęc sex modis, sed octo dicēda est: cuius pterarium arbitrat Pōpoñ.

Incertū est qd de būana aia senserit Auer. nec in his, que ipse dicit de itelle^o aia: sibi vbiq; pñtat. Cap. III.

In ista Pōpoñ. (pmissa humanę nature multiplicitate) de mēte Auer. aiam in boie duplice pñtat. Alterā intellectuā, per quā bō imortalis est. Alterā mortale, per quam mortalis videt. Aiam qdē intellectuā de illius mēte esse vnā nūo in boib^o oibus tradit: eaz vō, per quā bō mortalis est, asserit pro boiuz numero multiplicari. Nouet ad hęc, ex eo ga Ari. vbiq; intellectu impmiffus, imortalē efficit, quo fit vt eternus sit, z vnus numero, ceteras aias sensitūā, z vegetatiūā fecit instrarias, quare z mortales. Quę qdē opinio nō Auer. sed Lāda. uelū est, qui z intellectu, z intellectuā aiam vnā numero in boibus posuit argumēto. v; ga est impmiffa, imortalis, z cetera. Nō. n. fieri pōt, vt in ceteris indiuiduū numero multiplicet sub eadē specie. Qd vō incertū sit qd de intellectuā aia velit Auer. nō est difficile demfere. Si per eius sectatores pcurrimus. nā iter itellm z intellectuā aiam nō parua sectatores oīam fecerūt, qñ qdē intellectuā aiaz totū qdā esse dicit ex itellu atq; sensitūo vegetatiūoz pñtitur. Intellectū vō intellectuē aie partē. Singūt. n. esse intellectu quasi semianimā: q; sit intellectuē aie medietas, totū hō, qd ex semine tradicit, eē alterā intellectuē aie medietates: ex qb^o qñ semiaibus resultat tota intellectuā aia: que qdē numerat in boib^o: lz intellect^o, qui est illius semiaia vnus numero sit in oibus: quā opionē Suggestus, z Rogerius vterq; Baconitanus, ad Auer. mēte tradūt. Uiltoniēsis vō acutissimus doctoz, intellectu vni oīuz, aiam intellectuā numeratā pro boium nūo asserēs, dicit ad mentē Auer. intellectu esse p z per se for^o informātē nām cōez (quā supponit esse rem cōez oibus indiuiduis) z ab illis dimerfaz. Scōario hō for^o oium indiuiduoz: pro quoz nūo intellectuā aia multiplicat, intellectu exite vno oium, enitē aut oia Auer. h; ad hęc opionez reducē, vt legētib^o que ille dicit, p; Joānes Baconitanus meo iudicio ceteroz Auerroistaz Princeps tradit ad Auer. mēte in intellectu nobis bifaria copulari vno qdez numero: quo fit nra potentia, per quā intelligimuz: quā copulationē spūale esse dicit, atq; vnales, quatenus per hęc intellectus efficit nobis, quasi spūs, siue forma, atq; potentia, siue vñus.

Immersa Comē. 5. Cap. 3°.

Que Salu. nūa.

Tres modos boium Plato ponit. In vita hō, multi.

Corra ea que capite 2° habetur.

et m... q...

et m...

et m...

Corra ea que ca. 3° ponunt.

Op. Canda uentis.

Rogerij Suggesti opi.

Uiltoniēsis opinio.

Joā. bac. opl. mo. 2. sententia lib. 2. v. 22. q. vnica.

siue vtus. Altero ho, quo intellectus ad pbatafmata copu-
 laf, vt ad obta/ quoz intetiones recipit actu imales vir-
 tute intellectus agens: qd ille fit siue deus, siue alia res.
 Et quis modo intellectus copulet homini, semp ipse vnus
 oium est. Intellectiua autē aia (vt ingt) plures, p3 ergo
 Auer. sectatores nō parua inter itellm, et intellectiua aiaz
 diuam effecisse. Quā etiā veteres olfecerūt, nā (vt Ari-
 ingt in p de aia lib.) Anaxagoras vt alterū dicere aiaz,
 et intellectū, cuius opionē laudat. Quāobres, dicere soliti
 sumus, Auer. vba posse ad oēs opiones accōmodari. nā
 vbi ipse intellectiua aiam diceret vnā numero oium: per
 aiam, nō totā, s3 semiaiaz itelligit. B est itellm: qui dif-
 fert ab humana aia, vt pars a toto. Vbi ho rōnalez nō
 vnā, sed intellectū vnū fecit: intellectiua totū intellexit:
 que pstat pre itrinsecus accedēte, et pre itrinsecus dedu-
 cta. p3 g incertū eē, qd de humana aia senserit Auer. cū
 ad eius mētes boni Auer. interptes differāt, nā aly solū
 itellm immortalē: aly itelle^{us} aiaz immortalē asserāt. Incō-
 sulte g pōpon. pulit opionē Auer. cuz nō sit oiu: qui
 Auer. interpretant: s3 Landauēsis. Nolo tū te ignorare in
 li^o de intellectu multa pro opinione Auer. scripsisse: nup-
 rime vō in his cōmentarijs, que nūc p fecimus in libris
 de aia: hac rōne, que sit Auer. mens, nūc differē ptermi-
 timus: cū intetio nra sit solū disputare ea que dicit in B
 libello pōpon. qui de aic immortalitate in scribit.

An intellectus e
 aia differat.
 Tex. 60. 31.

Que Ploti-
 nus de mente
 Them.
 22. 62. 3

Cap. 23.

Themistius de anima intellectiua qd sentit, incertus
 est: nec potest eadem sentire, que Auer. sed in qpluri-
 mis differt. Cap. V.

Componacius capite eodē arbitrat Them.
 et Auer. concorditer itelle^{us} aiaz posuisse rea-
 liter distingui ab anima corruptibili, verūz
 ipam esse vnā nūo in oib^o hoib^o. Mortalē
 ho multiplicatā. Quē res nec est certa: nec
 (vt ostēdā) in oibus sunt p cordes. Nō qdē incertus sit,
 qd Them. velit, per eos, qui euz sectant, atq3 interpā-
 tur, pcurramus. Thomas igit, cui ingeniu, atq3 doctri-
 naz semp magnificimus: nō minus iustus, q3 verus in-
 terpres eo libello de intellectu quē adūsus Auer. scri-
 psit, tradit de Themisty, et Theophrasti decreto itelle-
 ctuz, intellectiuaq3 aiam formā esse informātē humani
 corpis: et nomē et spēm illi p bētes: addit agentē pro nūo
 hominū multiplicari: agētes dico nō eum: qui est quasi
 sol: qui est oium hoium vnus numero: quē Themistius
 deū eē arbitrat: sed eum, qui simul illuminās est, et illu-
 minat. Dic enim pro numero hoium multiplicat, estq3
 cuiq3 homini ppius intell: qui cum intellectu patibili
 itelle^{us} aiaz cuiq3 homini p pziā pstitues. nec hec opi-
 nio dissonat verbis Themisty. Tertio. n. de aia lib. cla-
 rissime tradit agētes intells hō multiplicari pro hoium
 nūo. Unde ex his, et alyz que diuus Expositor collegit,
 de mēte Themisty asserit. Intellectiua animā esse for-
 mā hois vere informātē: et qdē talē cuius duē ptes, siue
 vtutes sunt intells agēs, et possibilis. Albert^o ho cogno-
 mēto magnus, et in lib. de intellectu, et itelligibili: et in di-
 gressionibus tertij libri de aia: de Themisty snia tradit
 itellm agentē multiplicatū, esse lumē qdā ēternū: qd
 (vt in subo) est in intellectu possibilē ab intellectu illu-
 minātē p grediēs. Tale lumē Themistius (vt ingt) est
 illustrās, et illustratū: illustrat. n. ab agente. Illustrat vō
 possibilē itellm: quo fit (vt fm Alb.) Themistius ve-
 lit intellectiua aiam esse possibilē itellm per hō lumē
 illustratū: et nō soluz hois formā, sed eidē nomē et spēm
 p bēre. Simplicio bonus Themisty iterpres, tradit ad
 illius mētē ex cōi intellectu, et corpe aial humanū p fici,
 appellat cōez itellm, Themistius, id, qd Simplicius

Extra ea q in
 ca. 3° sunt.

Que Tho. de
 Exptis

Cap. 32.

Que Albert^o
 de Them.

Que Simpr.
 de Thom.

dianoeam. Auer. cogitatiua appellat. Est. n. cōis intells
 humani aialis for^o, et qdē informās. Voiez vō Simpli-
 cius p stare dicit ex intellu, et eiusmodi humano aiali. nā
 cōis intells materie adueniens humanū aial. facit, hūc
 aiali itells extrinsecus accedēs pstituit hoiez: hęc Sim-
 plicius. Plotinus ho, qui (vt dicūt iuniores) in paucis
 dissentit a Themistio in his, que de anima scribit/ tra-
 dit vniciq3 homini assignādā esse duplicē aiaz, alterā
 qdē qsi vitā: quā Themistius vbiq3 aiatiōnē appellat:
 alterā qsi aiante, viuificatēq3: e qua aiatio in corpus p-
 ficificat: ab aia viuificante hō est rōnalis, et itelligēs: ab
 aia viuificata est aial et viuēs: dico fm vitā hois p pām:
 est vtraq3 pro nūo hoiz numerata: verū que viuificat
 eterna est, que viuificat: corruptū, atq3 cuz corpe nasci-
 tur, et abolet. p3 g ex expositozib^o qd velit Themistius,
 incertū esse. Ex his ho: que ipse dicit, lōge facilius eadē
 incertitudo colligit. nā pmo de aia clarissime duas anti-
 mas in hoie vnoquoq3 collocat, alteraz qsi vitā, aiatio-
 nēq3: per quā hō aial est humanū: alterā quasi aiante vi-
 uificantēq3: e qua illa aia pficificat ab hac hō est hō: hęc
 animās atq3 viuificās est vna oium hoiz: imo est toti^o
 mūdi aia: imo forma formaz: cū ab hac oēs oium rerū
 formē pficiscant: aia ho aiata numerata. Ex his p3 nō
 eodē modo hāc esse formā hois, quo Auer. intellectiua
 aiaz, seu itellm asserit formā hois. Dec. n. que animās
 dī, forma est hois: nō qdē dans esse formāl, hoc est in-
 formās, sed qsi egnoce, eo modo, quo effectrix causa, et
 creatrix esse pbet ei: qd efficit, et creat. At Auer. h pacto
 nec itellm, nec intellectiua aiam dicit homini dare eē.
 Hāc positionē et si p de aia Themistius clarissime pfi-
 teat: 3° quoq3 illaz expsit Auer. etiam hāc positionē illi
 iponit et 2° diuine sciētiē lib. et 7° eiusdē. At 3° lib. de aia
 Themistius negat aiaz, que vitā pbet: eē vnā: sed agētē
 itellm dicit oium hoium vnū numero: itellm vō quē
 cōez appellat (quē alibi vitā) et aiatiōnē nūcupat, mul-
 tiplicari. Sed quis modo dicat: Auer. differt a Themis-
 tio: cuz nec itellm, nec intellectiua aiam velit dare eē
 homini eo modo, quo Themistius auumat. Nō. n. ce-
 deret Auer. itellm vel intellectiua aiaz in humano cor-
 pore aiatiōnes, et vitas efficere: vel creare. Auer. eiz vel
 assereret itellm solū opatiōnez homini dare/ esseq3 illi
 for^o: opantē: vel dare illi eē formāl, esseq3 illi for^o: ifor-
 mātē. Formā ho formātē, vel aiam aiante itellm esse
 homini nunq3 (vt arbitroz) diceret: vt expse scribit 7°
 diuine sciētiē lib. et 12° eiusdē. p3 g incertū esse qd The-
 mistius velit de aia (et quis modo velit) cū Auer. decre-
 tis minime stare posse. Qui ho luculēter exposideret,
 et quātū pro illis dici pōt: diligēter libzū nrm de itellm
 plegat, et curiose ruminet. Nihil enim in eo lib. ptermi-
 simus, qd ys opinionib^o esset vtile. Dic aut raptim per-
 curramus: cum nra intetio sit reuidere pōpon. libellū:
 et qd de eo senserim ad te scribere.

Cap. 23.
 Cap. 33.
 Com. 18.
 Com. 31.
 Cap. 32.

Com. 31.
 Com. 18.

Primū et pncipale arg^o: qd pōpo. ex vbis Arif. indu-
 cit aduersus pōnez Auer. ab eo fictā. Cap. VI.

Vsum est dactenus pōpo. positionē quā di-
 xit eē Auer. et Themisty, eē ab eo vel fictā,
 vel eē incertus qd vterq3 sentit: s3 pcessā si-
 bi illa opione, vt videamus qstuz ei rōnes
 valeāt: inducemus rōnes eius per ordinē, et
 dilucide gdez: nam ipse illas pfuse, atq3 obscure pulit:
 initio nobis sumpto, a p argumēto. Pōpon. itaq3 sumit
 ex vbis Arif. intellectiua aiam, intellectuz ipm nullā
 opatiōnē hie penitus a corpore absolutā: qn et corpe de-
 pēdat, vel tanq3 a subto, vel tanq3 ab obto: vel vtroq3

De his que
 4° cap.
 pōpon.

De immortalitate

l^o p. t. cō. i.

modo. Declarauimus aut nos in Cōmētarijs de aia ve-
teribus: que in iunēta p̄scripsimus: qd e corpe depēdere
sit tanq̄ ab obto, r qd depēdere tanq̄ a subto. Nūc xō
nobis sit satis h, qd p̄dōn. assumit, ex his que ipse di-
cit, pbare: nā si quā opationē talē hiet, eēt ipm̄ itellige-
re: sed qd nō sit itelligere opatio talis, pbat̄ ex eo: qd (vt
Aris. ingt) itelligē aut est pbātafia/ aut nō sine pbanta-
fia: vnde q̄uis in p̄ de aia cōditionalr loquat̄. 3° xō de
aia lib. absolute tradit ipm̄ itelligē fieri nō posse absq̄
ipō pbātafmate: quo fit (vt itells nullā subeat opatio/
nē p̄nit^r a corpe abiūctā) qn̄ illa aliqua rōne e corpe
depēdeat: quo argumēto relinquit̄ itellectiū aiam: nō
esse fm̄ esse a corpe abiūctā: imo sequit̄ ipam̄ esse sim-
pliciter corruptibile, cuz nulla sibi cōpetat opatio e cor-
pore p̄nit^r abiūctā. Cetera que p̄dōn. adycit, cum ad
rem faciāt minime: bona frōte p̄terimus. Declarauimus
enim in Cōmētarijs veteribus, que in libris de aia con-
scripsimus, quo nam pacto valeat illa cōtra Auer. Si
itelligere nō est nisi cum imaginatione/ tūc itellus erit
ḡnialis, r corruptibilis. Nāc enīz p̄dōn. nō exposuit eo
mō: quo Auer. loq̄t̄: sed de ea ad cōmētaria te mitto.

pmo de aia
tex. cō. 12.
L. cō. 39.

pmo de aia
L. cō. 12.

C Dilucidatio eius solutionis quā ad p̄m argumētuz af-
fert p̄dōn. in qua exponit̄ multiplex aīc cōsideratio, r
multiplex opandi ratio. Cap. VII.

I hoc arg^m p̄dōn. inducit r̄sionē: que bñ
itellecta pōt ad arg^m satisfacere: de qua po-
stea in resumptionib^o eoz, que dicuntur ab
eo diligētius disputabit̄. At nunc dicamus
itellectiū aīaz trifariā cōsiderari posse, aut
in se, vtpote in illo pōzi, in quo, r humanā spherā, r quā-
libet humanē spherē partes p̄cedit. Aut in illo p̄ziori in
quo p̄cedit singulas p̄tes humanē spherē p̄ez: sed est si-
mul cuz spherā, illi vt aia copulata. Aut 3° cōsiderari pōt
respectu cuiusq̄ spherē partis, vt respectu mei/ vel tui:
tūc ex hac distinctione r̄sio erit aīc itellectiū esse tres
opationes: aliam que ei cōpetit in illo p̄ziori: in quo ipsa
spherā p̄cedit: que cūq̄ illa sit: de qua postea: aliam, que
illi cōpetit, vt est spherē aia, vtpote in illo p̄ziori, in quo
p̄cedit singulā spherē partē: aliā, que illi cōpetit vt co-
pulate alicui spherē parti vtpote mibi, vel tibi. Opatio
q̄dez, que itellectiū aīc cōpetit in illo p̄ziori, quo p̄ce-
dit spheram: est simplr̄ cetera: atq̄ e corpe omni rōne
abiūctā: opatio xō: que sibi cōpetit, vt spherē copulat̄:
est cetera fm̄ successione, atq̄ sp̄m̄ r fm̄ qd corrupti-
bilis: opatio xō, que cōpetit aīc, vt copulat̄ mibi, vel ti-
bi: est p̄nit^r corruptibilis: fm̄ qd cetera. Ad for^o igit̄
patet qd p̄dōn. assumpt̄: falsum esse: nā supponit̄ in-
tellectuz nullā hē opationē p̄nit^r separata: cuius op-
positum ex distinctione p̄z: r cum dī: si quā habet: illa est
itelligere: cederet illius opionis defensor: illā esse ipm̄
itelligere, sed nō omni modo simplr̄: sed solū qd sibi cō-
petit in illo p̄ziori: in quo ip̄a p̄cedit spherā. Itelligere
xō, qd est pbātafia, aut nō sine pbantafia, est itelligere,
qd illi competit vt est spherē copulata: vel spherē parti
huic, vel illi. Doc enīz est aut pbātafia/ aut nō sine pbā-
tafia. Dec breuiter de respōsione.

C p̄dōn. obiectio p̄: qua pbat nullam esse aīc opatio-
nem p̄nit^r abiūctam. Cap. VIII.

Ed refutare enit̄ p̄dōn. r̄siones hāc, lz
obscure: naz definitio ei: cuius est definitio/
fm̄ esse cōpetit: sed esse actū corpis phisici
organici est itellectiū aīc definitio: saltez
fm̄ cōem rōnem: ḡ esse actū corpis fm̄ esse
cōpetit itellectiū aīc: qd si itellectus itellectiū aīc
fm̄ eē erit actus corpis phisici: sit, vt nulla sibi cōpe-

tat opatio p̄nit^r abiūctā, que admodum nec ipsa esse
potest e corpe abiūctā fm̄ esse.

C Defensio p̄oris r̄sionis, quā affert p̄dōn. quō aīc est
aliq̄ opatio: vbi exponit̄ p̄nit^r abiūctā. Cap. IX.

Inducit post hęc breuiter p̄dōn. Ad hanc
refutationē solonez: ex eo qd itellectiua aia
est vna itelligētia, lz infima: vt 3° de aia li^o
scribit Auer. At itelligētia que libet bifariā
cōsiderari pōt. Uno qdē modo in se, hoc est
in illo p̄ziori: in quo copulationez cum spheris p̄cedit: in
quo p̄ziori ipsa est itellec^r itelligēs per essentiā supio-
ris itelligētice. Alio xō in ordine ad eam spheram: quā
actuaz: h̄ pacto est aia, atq̄ actus corpis phisici: cō-
stituz vō ex ipsa, r corpe est aial: lz equoce. Ad formā
ergo p̄z solutio: nā itellectiua aia in illo p̄ziori: in quo p̄-
cedit spherā: nō est aia, nec phisici corpis act^r: sed cum
cōsiderat̄ ipsa vt actuaz spherā, est aia: atq̄ corpis act^r.
Cōcedit tñ esse actū corpis cōpetere itellectiū aīc fm̄
esse: etiā quouis modo cōsideret̄: lz nō fm̄ rōnem: sicuti
rōnali aiali cōpetit, et homini sub rōne aialis fm̄ rem:
quatenus homo, r hō, vt aial fm̄ esse idem est: nō tñ ho-
mini cōpetit per rōnē aialis. Sic enim omni aiali cōpe-
teret: vnde lz aia itellectiua, r aia itellectiua, vt intel-
lectiua idēz sint re: r esse actū corpis fm̄ rem cōpetat aīc
itellectiū, r aīc itellectiū vt itellectiua: tñ esse actus
corpis nō cōpetit aīc itellectiū per rōnem itelligētice.
ḡ ei pōt cōpetere aliqua opatio p̄zior, vt cōsiderat̄ sub
rōne p̄zioris: veluti homini cōpetit aliqua opatio p̄zior,
vtpote ipm̄ sentire quatenus cōsiderari pōt sub aliqua
p̄ziori rōne, v3 vt aial est: lz fm̄ rem hō r aial idēz sint.

Com. 19.

C Excerptū p̄dōn. ex hac distōne, p̄ qd declarat̄ qdā,
quō de itellectiua aia agit metaphisica. Cap. X.

Et distinctione ergo p̄posita vsitata illa (vt
ingt p̄dōn.) dubitatio elidit̄: sit ne intel-
lectiua aia de nāl, an de metaphisica cōsi-
deratione: q̄ngdē Aris. li^o de p̄ibus aialiu p̄
iter meta^c cōsiderata illam reponat. Elidit̄
enīz (vt ait) ex eo: qd itellectiua aia, vt itells est, r vt p̄-
derat̄ in illo p̄ziori, in quo p̄cedit spherā, hoc est, vt vna
itelligētia: que itelligit per subam/ atq̄ essentiā supio-
ris itelligētice: inter cōsiderata a metaphisico reponēda
est: sinantēz (vt aia cōsideret̄) vt videlz actuaz humanā
spherā: sic inter nālīs phic̄ p̄es statuēda est, ita vt vni-
ca sit, vt Auer. ingt in libris Metheozoz: r vt de itelle-
ctiua aia dictū est, de ceteris celestibus aiabus est dicē-
dum: sigdē ille, vt actus sunt nālīs corpis, inter phisice
cōsiderata: vt itellec^r per cēntiā supioris itelligētēs, in-
ter metaphisice cōsiderata reponēdz sunt. patet ergo ex
distinctione vsitate. q. dilucidatio.

Cap. 9.

C Refutatio p̄dōn. aduersus excerptū: r p̄tra distin-
ctionē/ ex qua excerptuz deducit̄. Cap. XI.

Biter igit̄ refutare enit̄ excerptuz, r p̄nci-
palē r̄sionē: excerptū qdem: qd si de itelle-
ctiua aia idēz iudiciuz est, sicuti de itelligē-
tijs: q̄n Aris. r 2° diuinc sciētice lib. egisset de
itelligētibus: de itellectiua aia agere debue-
rat: aliq̄n mancus fuisset. P̄. Uniuerse cōsiderationis
phisice itellectiua aiam terminū p̄stituit Ari. lib. phy-
sicē auscultationis sc̄do. Nō enīz in cognitiōe rerū phy-
sicaz itellectiua aiam fecit terminū: quo ad qa est: cuz
phisica cognitio/ qa res est vsq̄ ad deū ipm̄ diffundat̄.
Erit ergo terminus in cognitiōe qd est: quare qd qd est
itellectiū aīc in nālī phis agēda erit: hęc aduersus ex-
cerptū. Aduersus vō r̄sionē p̄ncipalē ex eo argumēta-
tur: qa vni^o eiusdēq̄ nāc specie, vnus est specie opandi
modus:

L. cō. 26.

modus: nō ergo pōt aīa intellectiua intelligē itellectionē e corpore depēdēre: r absolutā a corpore nisi vna nā duo eē hīc: dicit vnus specie est opandi modus, quoniā eiusdē naturę numero vel specie alla atq; alia rōne pōt esse diuersi modi operādi gñe: vt lunaris aīę, quatenus aīa est, est mouere cęlū: quatenus intelligētia est intelligē: at nullius intelligētię est diuersus operādi modus specie. Nō ergo pōt intellectiua aīa intelligē itellectionē depēdēre a corpore: r itellectionē absolutā a corpore. Videt aut Achilles hoc arg^m aduersus dictā rñssionem: nō tñ huius Achilles argumēti. Pōponaclus inuentor est. Sigdē diuus Thomas, qui in disputacionib⁹ nihil intactum reliquit: clarissime hoc arg^m expōsit in qñonibus de aīa. P. Lōrra eādē rñssionē sequit vna nām fm vnuz modū de eodē obiecto hīc vna numero itellectionē: r fm aliū modū ifinitas: qd videt incredibile: r deducit argumētuz: nā per modū quo intelligit aīa nō dependēdo a corpore: intelligit vnicā itellectionē cternā deuz: per modū xō, quo intelligit depēdēdo a corpore, intelligit idē obiectū, videlz deum per ifinitas itellectiones: quatenus ifiniti homines deum intellexerūt: r intelligunt. Hęc contra respōsionem.

q. 15. arg. 8.

C Resumptiōes de nouo differēde circa hęc quę pōp. tenigit in primo argumēto. Cap. XII.

Dist hęc (vt videat qd bñ: pōpo. in argumēto assumpserit) quędā denuo diligētius resumenda sunt. Et p an sit intellectiue aīę aliqua opatio pgnit⁹ e corpore abiūcta. Secūdo dato q nulla sit intellectiue aīę opatio e corpore absoluta, vt r ex ipso intelligē, qd nō sine pbātafmate est, possit vnici, pbaricq; intellectiua aīaz esse e corpore fm esse, r eēntiā abstractā absolutā, atq; indepēdēre: vt Auer. autumat. Tertio si de intellectiua aīa, metaphysicus, an phisicus agere debeat: qd erat excerpū: qbus patebit quātum valeat p^m pōpon. arg^m.

C Aliq opatio est intellectiue aīę pgnit⁹ e corpore abiūcta: r aliqua nō sine corpore fm Auer. Them. Simpliciu, Theophrastuz, r coplures alios. Cap. XIII.

De resumptis q differēdum est, r quidēz nō pro vitate: qm in sine de veritate dicemus: sed pro opinione eoz: quā pōpon. refutare enitit. Et p an aliqua aīę intellectiue opatio sit: quę nulla prozuz rōne e corpore depēdat: r de mēte Auer. Themistuz, Simplicy, r Theophrasti tenemus pmo, q est aīę intellectiue opatio quędā: quę nulla prozuz rōne e corpore ipso depēdet, hoc est nec obiectiue: siue effectiue: nec lbiectiue, siue organice: nec dispositiue. Et quę sit hęc opatio fm istos dicemus postea. Auer. itaq; 3° de aīa lib. quuz quęssisset an intellectus corpū vnitus subas separatas intelligē possit: ostēdit. q. hęc nō eē definitā, nisi prius definit an intellectus in se illas intelligē possit: r huius ordinis: cā est (vt ingt) ga intellect⁹ pus est in se, q; sit in nobis: ergo necessarius est pscire an intellect⁹ in illo pziōi, in quo est in se, illos intelligat, r postea an cum in nobis est, illas intelligere possit. Talē ergo in his qñonibus ordinēz Auer. nō assignasset, nisi arbitratus eēt intellectū in se, h est in illo pziōi: in quo est in se ante spheram: intelligere posset subas separatas per eēntias illaz itellectionē. s. pgnit⁹ e corpore abiūctā: Them. in sup 3° de aīa lib. pbauit intellectuz in se intelligē illas subas loco a minori ga. s. pōt intelligē māles abstrabēdo a mā: ergo maxime abstractas: qd nō eēt, nisi aliqua opatio ipsi intellectui cōpetere, vt in se pssiderato. Accedit ad hęc q intellectus est infima intelligētiā (vt Auer. ingt 3° de aīa li.) ergo intelli-

Com. 36.

Cap. 51.

Com. 19.

git r opat, vt cetera opant. At cetera supiores intelligūt per eēntias illaz h est itellectione pgnit⁹ a corpore abiūcta: ergo intellectui assignāda est aliqua opatio pgnit⁹ e corpore, corpilibusq; rebus abiūcta. Quaz partē Theophrastus apūssime asserit eo. v3. lib. quē de intellectu, r intelligibili pscriptit. Simplicius xō vir doctissimus, cum de triplici intellectu distinguisset, intellectuz, quo dianoetica participat, asserit intelligē supiores substātiās in se: anteq; dianoetica eo participet: vt legēti ea cōmētaria p3: quę 3° de aīa pfectit. Ex his oēs, qui Auer. sequunt: asserūt intellectū hīc duplicē itellectionē, opationēq; alteram: quę sibi cōpetit, vt est suba separata: r intelligētiā: vna: r hęc est intelligē se per eēntiā, ppriaz: r supiores per eēntias supioz: hęc itellectio dicit eē prima intellect⁹ opatio e corpore, corpilibusq; rebus pgnit⁹ e abiūcta: q nec depēdat a corpore tanq; a subiecto: nec tanq; ab obiecto: nec dispositiue: nec principālī. Et dī pma, q sibi cōpetit in se: r in illo pziōi, in quo ipsa est suba separata, r perfecta: r anteq; ipsa humane spherę vniat. Altera xō est intellectus opatio: quę sibi cōpetit, vt est spherę aīa: quę lz nō depēdat a corpore corpilibusq; rebus, vt a subiecto: depēdet salte a corpore, aut obiectiue: aut effectiue: aut dispositiue: quę secūda dī: q sibi cōpetit non in illo pziōi: in quo intellect⁹ est substātia perfecta: sed in scdo loco: cum ipsa effecta est aīa hoīs, atq; humane spherę vtraq; opatio dī intelligē: verum pma pgnit⁹ e abiūcta est, secūda xō nō sine pbātafmate: qd est corpis, vel corpalis rei, vt obiecti: r corpis, vt subiecti. de hoc intelligē, qd intellectui cōpetit, vt hoīs aīa est, Aris. ingt eē pbātafiam: aut nō sine pbātafia: de hoc etiā ingt intelligē nequaq; sine pbātafmate eē. Qd si ita est, nō erit nobis difficile argumēta pōpon. quę cōtra hęc pfectit, refellē. Cum enim dicebat vnus naturę non posse eē duos opandi modos fm spēm differētes: recte dicit: quoniā lz rei: quę intellectiua aīa est: duę sint opationes specie distincte: vt intelligere per abstractionē, r per eēntiā reruz: quas intelligit: vtraq; tamē itellectio subit eūdē specie intelligēdi modū: qui est: vt intellect⁹ intelligat intelligibilia: quę actū sunt intellecta: siue illa sint: r pbātafmatibus ipsis accepta: siue aliūde: q lz res quę est intellect⁹, r aīa hoīs intellectiua, supiores substātiās intelligat per illarum eēntiās, r hęc terrena per abstractionē: oīa intelligit per eūdē modū, vt diuus Thomas ingt, in quātuz sunt actū abstracta, actūq; intelligibilia. Qd xō inferebat eādēz nām de obiecto eodē habere vna numero cternā itellectionē: r ifinitas numero: Auerroes nō incredibile: sed necūz esse arbitratur. nam intellect⁹, quo est substātia separata: r vna intelligētiā: intelligit deū vna numero itellectione: quę est ipse deus: qm per illius eēntiās, quo xō est hoīs aīa: cum vt sic, sit aīa ifinitoz hoīum sibi inuicē succedētiuz in eādē itellectionē dei: intelligit deuz ifinitis itellectionibus: quę nō sunt deus: sed ipsius dei effect⁹: qd g pōpo. arbitratur esse absurdū. Auer. necessariū esse contēdit. Et de prima respōsione hactenus.

q. de aīa. q. 16. in sol. ad 5^m.

C Dato q nulla sit intellectiue aīę opatio e corpore pgnit⁹ e absoluta: ex ipso intelligē, r velle qd nō sine pbātafmate est: pbari pōt aīaz eē e corpore separabilē ab eodēq; subiectiue minime depēdē: r rursus exponūt in vba Ari. primo de anima. Cap. XIII.

Dat ergo intellectiua aīam, quę infima itellectiue est, r in illo pziōi: in quo ipsa pcedit spheram, hīc opationē ppriā: quę nulla ratione e corpore depēdet, cuius modi est intelligere: quo intelligit subas supiores, per eēnti-

De immortalitate

etiam illarum: sed p̄cesso ei, q̄ intellectus talem opationē nō habet: dico ad huc duplici via venari posse intellectiua aiam eē e corpore, tanq̄ e subiecto p̄nit̄ inde p̄ dētiā: p̄ma qd̄ ex p̄te ipsius intelligē: vbi aiaduertē dum est, aliqua esse opationē, quē lz ab eo subto, in quo recipit nullam habeat variationē, aliaz quā ab eo agēte, a quo agit: t̄n aliqua est opatio alicuius subiecti: quē a subiecto, in quo recipit, variationē accipit: quēq̄ aliter se habet (vt in subiecto: aliter) vt ab agēte. Vbi causa, calefactio in ligno, in quo recipit: eodem modo se habet: vt in agente, e quo agit: qm̄ vtrobiq̄ forma m̄alis. At color in pariete aliter se habz, z aliter in visu: in quo recipit. In pariete enim a quo agit: est forma realis: in visu est intētio, atq̄ illius similitudo. patet ergo opationez alicuius subiecti bifaria esse: aut quē nō aliter in subiecto se habet, q̄ in agēte: aut quē aliter in subiecto recipitur, q̄ in agēte est: t̄nc ex hac distinctione facile p̄z intelligētiua aiam p̄nitus e subiecto eē independētē: intelligētiua enim vt recipit in intellectu aia est opatio abstracta, imm̄alis, z v̄lis salte participatione: nō enim per essentiam est abstracta, nec per eēntiā est imm̄alis, v̄lisq̄: qz t̄nc intellecta eēnt ideo vel formē per essentia separatē: vel igit̄ participatione aic̄ intellectuē est talis: vel participatione alterius itellectionis: non participatione alterius itellectionis. Sic enim de illa v̄terius quereretur: vel oportet venire ad aiaz intellectuā, cuius participatio sit abstracta. Qd̄ si participatione intellectuē aic̄ ipm̄ intelligē sit v̄le, abstractū, atq̄ imm̄ale: aia ipa per eēntiam erit imm̄alis, abstracta, z v̄lis. Qd̄ aut per eēntiaz est imm̄ale, v̄le, z abstractū: e corpore depēdere nō p̄t, vt a subiecto. p̄z ergo intellectuaz aiam eē p̄nitus e corpore abstracta, vt a subiecto ex eo. v̄z, q̄ eius opatio aliter ab ipsa est: q̄ in agēte sit. Quare lz ipm̄ intelligere nō sit absq̄ p̄bātafmate, q̄a tamē aliter est in intellectu: z aliter in p̄bātafmatib̄: ideo stat intelligē esse nō sine p̄bātafmate: z intellectuā aiam, participatione cuius est abstractū, v̄le, z imm̄ale: eē simplr̄ e corpore independētes. rursus stabit intellectuā aiam participatione cuius ipm̄ intelligē est abstractū: eē magis, z per essentia abstracta: qm̄ quidē omne tale per participationē reducitur ad aliqd̄ tale per eēntiam: ergo lz ipm̄ intelligē nō sit sine corpore: aia intellectuā est e corpore, simplr̄ independēs. ¶ His dilucidatis, videamus Aris. v̄ba, quē lib. de aia p̄ sic h̄ntur: siquē igit̄ est aic̄ operiū aut passio num, p̄p̄a: p̄tingit v̄tq̄ ipsam separari: si nō nullum est p̄p̄iū ipsius: nō v̄tq̄ erit separabilis. Hęc Ari. ad verbum: ex q̄bus argumētōz, sumpta p̄ma hypothetica, ad do positionē aic̄ sit, sed nullū est aic̄ opus. p̄p̄iū, ergo nō p̄tingit separari: cuius n̄rium dicebamus: z q̄ nullus sit opus aic̄, p̄p̄iū. p̄z q̄a si qd̄ eēt illud eēt intelligē: at intelligē nō est, qm̄ vel est p̄bātafma: vel nō sine p̄bātafma. Hoc est totum qd̄ p̄t: p̄d̄ p̄on. tāct̄ si ante ipm̄ diuus Thomas q̄nibus disputatis de aia hoc diligenter p̄siderauit. Auerrōes nō ob ignorāciam Hęcay Iranuz etiā pro se nō b̄n intelligit. nam v̄bū ipam ad opationē, vel passionem retulit: z male: q̄a opus, vel opatio gr̄ce est *εργον*, ergon: passio autē gr̄ce est *παθημα*: z v̄tūq̄ est neutri ḡn̄is: at verbū ipsam gr̄ce est *φαινησις* ḡn̄is: p̄pterea nō nisi ad aiam referēdus est. Est ergo sensus, si aliqd̄ opus aut aliqua passio, est aic̄ p̄p̄a: p̄tingit ipam aiam separari. Hęc est p̄ma hypothetica, si nō nullum opus est, p̄p̄iū ipsius aic̄: aia nō erit separabilis. Ex secūda hypothetica ponēdo aīns sequit̄ positio p̄ntis, v̄z, aiam nō esse separabile: p̄pterea pro Auerrōens defensione oportet aliter dicere, q̄ ipse pro se dicat: lz pro veritate

postea hęc v̄ba diligētius p̄tractabimus. Philoponus itaq̄ in his Commentarijs: quē sub Animonia in his de aia libris scripsit, has duas p̄p̄ones abiunctas fecit, asserēs has in nōnullos Platonicos perperam Platonis v̄ba intelligētes retulisse. V̄i enim ex p̄bēdone acceperūt intellectuā aiam creatam fuisse ante corpora: z quidē p̄fectaz: qm̄ cum p̄p̄ia eius opatione: quē est intelligere. Cōtra quos assumpsit Aris. intelligē vel eē p̄bātafiam: aut nō sine p̄bātafma: volēs ex hoc h̄re aiam nullaz h̄re opationē sine corpore: qm̄ quidē ipm̄ intelligere: qd̄ maxime videt̄ esse sine corpore: est nō sine corpore, hoc verificato: subiūgit duas hypotheticas p̄nitus abiunctas, p̄ma est: si aliqd̄ opus est aic̄ p̄p̄iū: ita vt antea sibi insit, q̄z corpori v̄niat: p̄tingit aiaz separari: hoc est p̄fuisse separatā, z ante corpora factam: At si nullum opus est aic̄ p̄p̄iū, ita vt antea sibi insit: q̄z corpi v̄niat: ipsa aia nō erit in se separabilis: ita vt antea corpore sit p̄fecta: z facta. T̄nc addēdum est secūde hypotheticę aīns: sed nullum opus est aic̄ p̄p̄iū: ita vt illi insit ante q̄z corpori v̄niat: ergo nō p̄tingit ipsam esse separatam, vt ante corpora sit, z quidē p̄fecta. Qd̄ nō nullum opus sit p̄p̄iū aic̄: ita vt antea sibi insit, q̄z ad corpus descendat: ex solutione. q̄ quam Arist. p̄ de aia mouit, patet: nam si qd̄ opus sit p̄p̄iū aic̄ est, maxime est intelligere: at vt obseruatio docet, intelligē vel est p̄bātafma: vel nō sine p̄bātafma. Ex his h̄re vult aiam nō separatā quasi ante corpora creatā. Patet ergo hęc nō esse cōtra opinionē eoz: qui asserūt aiam esse abstractaz a corpore. Nō enim intelligūt per abstractā, vt ipa facta sit ante q̄z sit in corpore: sed per abstractā intelligūt p̄nitus e subiecto corporeq̄ independētes. Stat enim aiam esse e corpore independētē: z in corpore esse: z corpori dare esse: vt de intelligētibus: quē sunt celoz aic̄: patet. Hęc enī nō dependēt a celo: z sunt in celo: illis siquē esse p̄c̄bēt: vt in libris de celo deduximus. Quod nō possit aliqua v̄tus sine forma, sine potētia esse p̄nit̄ a subiecto independētes: cuius opatio nō est absq̄ subiecto: p̄mo patet de intelligētibus: quē ab eaz corporibus nullatenus dependēt: z t̄n mouere celum, qd̄ est eaz opatio: sine corpe nō est: nō enim intelligētia dependet a celo: nec p̄marie: nec secundarie: z t̄n eius opatio salte secundaria dependet ab illo. Secūdo patet fm̄ eoz Theologoz opinionē: quē dicit creaturas esse obiectū secundariū itellectionis: quia deus intelligit creaturas. Secūduz enim hoz opinionē deus nec p̄marie, nec sc̄barie dependet a creatura: z t̄n intellecto sub eo respectu: quo est creature, dependet a creatura: vt ab obiecto, ergo stat virtutē esse simplr̄ independētē a subiecto: cuius salte aliqua opatio illi p̄p̄ia dependet ab illo. ¶ Ex hisce clarissime patet tale arḡm̄ non cogere: opatio alicuius potētię dependet a corpore: ergo potētia: cuius illa opatio est: dependet a corpore: teneret enim quādo illa opatio nō afficeret a potētia fm̄ aliquē modus p̄p̄iū: vt in p̄posito est: intellectio enim nō est sine corpore: verum qz afficit̄ ab aia fm̄ modū aic̄ p̄p̄iū (reddit enim imm̄alis, abstracta, z absoluta) ideo aia p̄t esse independēs. patet igit̄ ex ipso intelligē intellectu e corpore nō dependere: cuius p̄p̄a opatio e corpore dependet: qd̄ petebamus. Post hęc ex ipso velle ideoz clarissime deduci p̄t: supponēdo enim ipm̄ velle esse plene liberū, vt obseruatio docet, nam quouis etiā delectabili p̄ntato: tale possumus libere approbare, vel reprobare: vt q̄libet in se exp̄t. T̄nc arguo si intellectuā aia dependet a corpore: quelibet eius potētia eēt corpore imersa: z ita nō p̄t eē supra corpus, illi oīando: obseruatio. n. docet oēm potētiā necessitari ab obiecto, corporeq̄

De 13
384.1011

Ad h̄c p̄on
esse independē
tē: cui opatio
nō dependet.

Delect̄ argu
mētū p̄p̄o.

corporez qz ipso: si est appetitua virt^{us} corpori imersa: vt de appetitu sensitivo, & nali nemo est, qui dubitat. Luz igit^{ur} pntato nobis quis delectabili in prate nra est illud approbare: fit, vt aia, virtute cui^{us} appetim^{us}: no sit foza depedens e corpore: illi, si impressa. Ex his duab^{us} opationib^{us} p^{er} intellectua aiam nullaten^{us} depedere e corpore. Qd erat ppositu. Utrū vo possit virt^{us} esse in corpore q no depedet: & quo mo pot^{est} dici in corpore: si ab illo no dependet, in nouis de aia cometarys declaram^{us}: & declarabimus: qm veritate dilucidabimus in hoc libello.

¶ Qd de intelligētys & intellectua aia ptractet pbyfic^{us}, metaphic^{us} & medi^{us} iter hos q aiafic^{us} d^{icitur}. Cap. XV.

Rost hęc de tertio resumēdo differēdus est, an v^{er} de itelligētys, & de aia itellectia pbyfic^{us}, metaphic^{us}, & medi^{us} iter hos agat. Dicam^{us} igit^{ur} pro dilucidatiōe veritatis, eē duas de reb^{us} scias extremas: & alia de medi^{is} reb^{us} mediā: extremę sunt metaphica & nalis. Illa qdē q^{ue} de abstractis a mā fz essentia, vt qz de reb^{us}: q p essentia no includūt māz: pbyfica vō: qz de reb^{us}: quę per essentia sūt in mā: vel qz no pnt eē cōes nisi reb^{us}: q sūt in mā. Medie vō sūt: quas greci mathematicas appellant: hui^{us} gūis (vt Themistius inqt) est ea scia: quę de aiab^{us} est, dico aiab^{us} taz celestib^{us} qz terrenis: & ea quę de quātis: vt quę de discretis, & quę de cōtinuis: oēs. n. itē dicunt^{ur} medie, & mathematicę. Medie gdez: q^{ue} de reb^{us} medi^{is} iter simplr abstracta: & simplr pcreta. Mathematicę vō, qz pcedūt p demones certissimos: ex q mo pcedendi tales scie/quę de reb^{us} medi^{is} sūt: mathematicę dicunt^{ur}. Est tñ dīa, q scia de quātis p excellētia d^{icitur} mathematica vt pote nouis penuria. Scia vō, q de aia est, no sic vulgo d^{icitur} mathematica: vep de his i antigs, & nouis de aia cometarys egim^{us}. Alteri^{us} d^{icitur} d^{icitur} scire aiag^{us} itellectuales, cui^{us} sūt celoz, & hoiz aię: trifaria p^{er} siderari posse. Uno mo, vt itells, atqz itelligētē. Alio mo, vt pfectiōes pbyficoz, cozpoz: h est, vt motores illoz: & tertio, vt itellectuales aię: quasi res medie. Prio mo, bifaria itelligi pnt: aut p essentia h est itellectiōe, quę est illaz cēntia: quō isertoz itelligētia p essentia itelligit supioz: & h mo beat^{us}: cui copulat^{ur} est itells agens fm Auer. itelligit illas, quā sciam Auer. appellat quę non currit cursu sciaz speculariaz. Aly intuitiua: & hęc est metaphysica in se: quā ipse itelligētē hnt: & hoc modo no loqm^{ur} de cognitiōe illaz: qm nullus dubitat illam eē metaphysicā. Alio modo cognosci pnt cogne/quę est illaz effect^{us}: hoc est ex eo: qz ex illaz effectib^{us} colligunt^{ur} quedaz attributa: quoz aggregatio est cognitio illaruz: bec. n. si colligunt^{ur} ex pbātafmatib^{us} metaphicis: spectāt ad metaphysicā nraz: quā Aristo. tradit, & Plato. Sunt aut^{em} hoz attributoz: quę ex metaphysicis pbātafmatibus colligunt^{ur}: alia p moduz qd, h est p modum gūis & dūic collecta. Alia p moduz qualis: qst ppa accidentia ex his fluētia: de qb^{us} oib^{us} metaphysicus agit, quatenus colligunt^{ur} ex metaphysicis pbātafmatib^{us}. Sic igit^{ur} cōst^{ituitur} derādo itelligētias: vt itells, de his agit metaphicus: qm si p^{er} siderant^{ur}, vt pro illaz essentia cognoscūt: habēt metaphysica beatifica. Sin aut^{em} cognoscunt^{ur} cogne quę est illaz effect^{us}: sic est cognitio descriptiua: quę habēt per attributa/aggregatiōe illoz: & sic de illis agimus in metaphysica nra: quā tradunt Aristo. & Plato. Sin aut^{em} itellectuales ipse substātie p^{er} siderent^{ur}, vt motores pbyficoz cozpoz: sic ex pbātafmatib^{us} pbyficis colligunt^{ur} quedaz attributa per moduz qd: cōgregatiōe quozum quedaz pbyfica descriptio colligūt^{ur}: & quedaz colligunt^{ur} per moduz qualis: quę sunt quasi fluentia qb^{us} illis: quę

per moduz qd colligebant^{ur}: & hoc pacto de eis prospicit pbyfica: quę nalis pbia est. Sūt aut^{em} hęc dūc p^{er} sideratiōnes extremę. P^{ri}ma gdez, quę est de substātijs itellectualib^{us}, quaten^{us} itelligētē sūt, est metaphysica: q sūt sumpta ex pbātafmatib^{us} metaphysicis: bis. n. colligūt^{ur} qdaz attributoz p modū qd aggregatio: quę loco definitiōis illoz est. Scda vō, quę est de illis, vt motores cozpoz sūt: quę ga hz ex pbyficis pbātafmatib^{us}: d^{icitur} pbyfica. At si tertio ille p^{er} siderent^{ur} vt itellectuales aię, h est, vt illaz cōsideratio colligūt^{ur} ex pbātafmatib^{us} medi^{is}: sic est illaruz scia media, & mathematica. ¶ Ex his segt^{ur} de illis, posse hūi tres d^{is}criptiōnū spēs: p^{ri}ma est aggregatio eoz attributoz: quę colligunt^{ur} ex pbātafmatib^{us} metaphysicis: hac descriptiōe deus definit, q sūt itellus seipsum itelligēs per ei^{us} essentia. Alia est eoz attributoz aggregatio: quę ex pbātafmatib^{us} pbyficis colligūt^{ur}: qua descriptiōe d^{icitur} deus est p^{ri}mus motor: virtute cui^{us} omnia movent. Tertia est media: quę ex pbātafmatibus medi^{is} colligūt^{ur}: qua dicimus deum esse actuz cozpozis pbyfici. ¶ Sequit^{ur} scdo de illis posse haberi tres spēs p modū qualis: nam ex attributis per moduz qd descriptiōes illaz cōstant: attributa per moduz qualis sunt, vt accidentia ab p^{ri}mis quasi fluentia. Colligunt^{ur} aut^{em} trifaria hęc attributa, quatenus etiā pbātafmata trifariaz sunt. ¶ Vis sic dilucidatis, elidit^{ur} p^{ri}ma rō pōpo. quę erat p^{er} excerptū. P^{ri}mo gdez, ga dūz de itelligētys egit: etiā de itellectiua aia egit, vt illa itellus est. Scdo no op^{er} erat agere de itellectiua aia in metaphysica illa Ari. qz illa no est v^{er}is ad oēs res metaphysicas, satis eniz erat agē de itellectiua aia in libro de aia: nā dū egit de itellectiua aia, q^{ue} itells est, h fecit vt aiafic^{us} mediat iter pbyficū & metaphysicuz: & de excerpto hactenus.

¶ De scda pncipali rōne, quā Pomp. aduersus optiōē Auer. confecit. Cap. XVI.

Nactenus de p^{ri}ma rōne, quā Pomp. aduersus Auer. confecit: & de scda agēdus est. Est tamē aiaduertēdus: Pomp. illaz obscure, & sine ordine tradidisse: p^{er} p^{er} teea entit^{ur} in ipsa ordine ponere, vt itelligat^{ur} eius vis. Sumamus g^o p^{ri}mo q^{ue} ad pbādus itellz eē imortales, necē est pbare ipm eē imātem. Sed nihil est in sensib^{us} nris, quō imālitās aię p^{er} bari possit. g^o volūtaria est positio Auer. Qd nihil in sensib^{us} notuz sit: quō aię imālitās p^{er} bē, syllogizat^{ur} ex eo: qz aia dicit^{ur} mālīs altera duarū causaz: vel quia pro eius operatione. requirit organuz: vel ga exire no pōt in actuz sine cozpore. P^{ri}ma causa clara est ex libris de aia scdo & tertio. Scda pbā: quia p^{ri}mo de aia ostendit animā no separari: qz sine phantasmate no operat^{ur}. Ergo per cōtrariū dicit^{ur} aia imaterialis: qz & sine organo operat^{ur}: & sine cozpore. Sed nullum est signum euidens, quō saltem p^{er} bē eam posse exire ad actuz, sine cozpore, ergo nulluz est signū, quō potest illius imaterialitas cōuinci. ¶ Si esset aliqd signū potissimuz illud esset, qd Auer. assignat tertio libro de aia: ga recipit omnes formas materiales: sed hoc signū de, struit seipsum: nāz si recipit formas materiales, non exit ad actū sine cozpore, ergo ex eo: qz recipit oēs materiales formas, sequit^{ur} ipsaz no esse imālez. ¶ Si eēt aliqd signum, id esset, qz no eget organo, vt subiecto: sed hoc no est: qz tunc no vtraqz conditio requireret^{ur} ad imaterialitatez: sed sufficeret hęc sola, qd videt^{ur} cōtra Aristo. quia pcludit animā no separari, per hoc, ga itelligere non est sine phantasmate, ergo ad imortalitatez requirit^{ur} vtraqz. ¶ Considerent^{ur} vcrba Aristo. p^{ri}mo de aia. nāz ex illis bec colligūt^{ur} ppositio, si itells est pban

Tres de itellectualib^{us} substantijs descriptiōnū spēs.

Tres attributoz spēs.

De scda pncipali rōne, quā Pomp. aduersus optiōē Auer. confecit.

T. cō. 12.

T. cō. 12.

De immortalitate

talia: vel nō sine pbātalia: itell's nō separāt: s; ad distīn
ctiā sufficit vna pte eē veraz: ergo ex eo solo: q; nō est
sine pbātalia: relinqt aiaz nō separi. ¶. Quicūq; alicui
rei duo modi sub distōne assignant: res illa pōt a quibz
illoz separari: etiaz ipsa pfecte stante: vt p exēpla pz: s;
aia dī mālis, vl' ga est pbātalia, vl' ga nō sine pbātalia.
¶ Ex eo solo: q; nō sine pbātalia exiit ad actū: ipsa nō se
parabit. ¶. Si aīc separabilitas imālitatq; pbari pos
set, nō nisi ga esset aliq opatio pbarē: que esset penit^o
abuncta a corpe, r tāq; a subto: r tāq; ab obto. S; hęc
opatio p nulluz euidēs signū pbari pōt: nisi p imālitatē
tem. g̃ petitio pncipy. ¶. Si ad imālitatē pbādas suffi
ciet: vt nō depēdeat a corpe, vt a subto. Frustra Aristo.
addit cū pbat inseparabilitatē, q; intelligē est pbantasia:
vel nō sine pbātalia. ¶. Si imālitatē pbat: q; nō depen
det a subto corpe: stabit ipsaz eē imālez: r intelligē nō eē
sine pbantasia: qd si stabit sic: frustra Aristo. addit vel
non sine pbantasia. ¶. Ex his obscure traditū, deducit
diuū Thomū r Auerroem: nō recte dicere Ari. tenuisse
aīc intellectiūc immortalitatē: euz apertissime ex his, que
ipse dicit ipsaz esse inseparabiles deducit.

Resumptioes circa Barg^m differēde. Cap. XVII.

Ed circa h̃s argu^m pmo differēduz ē. Quid
Auer. r Thomas intelligāt per aīc intelle
ctiūc separabilitatē: r si iter eos est aliqua
dīa. Scdo vidēdū est, quot regant ad h̃,
vt forma dicat separata. Differēduz 3° est,
si est aliqō signū euidēs, quo possint Thomas, r Auer
roes aīc separabilitatē pbarē, quā de illa intellexerūt.
Uidendum 4° est pro vitate, r pro opione Auer. quid
Ari. intellexit in illis ṽbis que supius exposuim^o. Quin
to differēduz erit pro opionibz alioz, r pro opione Ari.
nā intelligere possit sine pbantasmate.

Quid Auer. r diuū Thomas intelligāt p intellectuē aīc separabilitatē, r quo differunt. Cap. XVIII.

Igit videat qm̃ valeat: que p̃p. ingt
in B libello: de singulis differēdū erit, dica
mus g̃ qd diuū Thomas, r qd Auer. intelli
gāt p intellectuē aīc sepabilitatē. Auerroes
igit in libro de suba orbis mālez formam
eā asserit: que p̃stituit in esse p subz: B est, que dependet
in esse, r in p̃seruari a subto. Ergo apud ipm̃ oīs forma
que depēdet a subto: cui^o est forma: dī mālis, cōcreta, r
inseparabilis: quare si licet p opp^m syllogizari: quecūq;
forma nō depēdet ab ei^o subto: dicit abstracta, imālis,
r separabilis. Ex quo seqt formā posse eē separatam a
suo subto: r illi dare eē, spēs, r nomē: qm̃ (vt dicebam^o)
forma dī separata ex eo solo: q; nō depēdet ab ei^o subto:
modo nō repugnat formā dare esse suo subto formāl
illud informādo, r ab eodē nō depēdere. Et lz pro hoc
multa sint Auer. ṽba: sufficiāt nobis que dicit pmo p̃hy
sice auscultationis: euz, n. de celo ipso loqueret inquit, r
ga caret hoc subto: ideo caret forma: que sustēret p hoc
subm̃: r fuit necesse, vt for^o ei^o esset libata ab h̃ subto, r
vt nō hēat p̃stōnes p corp^o celeste: s; corp^o celeste cōsti
tuit p illaz, pz g̃ ex his ṽbis Auer. intelligētiaz formāl
cōstitūere celū: dicit vō separatā: q; nō p̃stituit. pōt ergo
fm̃ Auer. intell's eē for^o iformās humanū corp^o: r sepa
rata: informans qdē: q; illud in esse formāl constituit.
Separata vō: q; ab eo nō depēdet. Ex hisce pz de sepa
rabilitate, r inseparabilitate intell's, siue intellectuē aīc
nullaz esse dīaz inter diuū Thomā, r Auer. naz diuū
Tho. alaz vult eē formā corpis, quaten^o ipsuz p̃stituen
do, illud formāl informat: inseparabiles vō ab eodē:
q; ab illo nō dependet: que oīa cōcedit Auer. Sunt tñ

dīe, p̃ma gdez, q; Auer. intell's posuit subz vtraq; ex
pte cternā: Thomas vō per creatiōē illaz de nouo fa
ctā p̃uadet, post mortē tñ p̃petuo remanere. Scda: ga
Auer. intellim vult eē vñū nuō in oib^o hoib^o: Thomas
vult intellim sicut r aiaz multiplicari pro nuō corpoz.
Tertia dīa est, q; diuū Thomas p̃ter intellectuā in
hoīe nullā aliā formā posuit: qm̃ intellectuā dicit simul
esse sensitiuā, r vegetatiuā. At Auer. intellectuaz ponit
corp^o humanū informantē: r p̃ter illaz posuit in hoīe
cogitatiuā, quā greci dianoeticā appellāt, que simul est
sensitiua, r vegetatiua in hoīe: bac. n. mediātate intellectu
iaz voluit humanū corp^o iformare. ¶ Ex his seqt itel
lectiua eē separatā a corpe humano: r in eo eē. Est qdē
separata separatiōe depēdētē: qm̃ fm̃ vtraq; opionē
e corpe humano minime depēdet: est vō in humano
corpe: q; illud per se iformat, vt vtraq; opio autumat.
¶ Scdo seqt hoīez formāl intelligē fm̃ vtraq; opio
nem: qm̃ intelligit p intellectuā: que est informās essen
tiāl^o corp^o humanū: nō aut p formāz: que humano cor
poz afficit: vt putat Landauēsis: qd hęc sit opio Auer.
lz diuū Thomas de eo alr sentiat: in cōmētarijs: que nu
perrime pficim^o de aīa: satis pulchre dilucidauim^o: q;
vō illa sit diuī Thomae: nemo est, qui dubitat.

Que regunt ad forme sepabilitatē. Cap. XIX.

Ex his pz ad forme separabilitatē vnuz tñ
eē neciuz, v; q; ab ei^o subto: cui^o est forma
in esse nō depēdeat. Ad forme vō mālitatē
regit, vt e subto in esse depēdeat: cuius est
forma. Ex h̃ nōnulli, r qdē actu arbitrant^o

oēs formā organica eē mālez, B est eē a corpe depēden
tes: cū organica for^o sit: cui^o opatio depēdet a certa, p̃sti
turaq; corpis p̃tūla, tanq; a subto: vel tanq; a cōsubto.
At fieri nō pōt, vl' alicui^o forme opatio ab aliq p̃tūla
corpis (vt a subiecto) depēdeat, qñ ipsa etiā a subiecto
depēdeat. oīs g̃ organica est mālis: atq; e corpe depen
dens. Cōtra vō nō oīs mālis est organica, cū (vt dicit^o)
for^o ignis mālis sit, r nō organica: nō. ei^o opatio pficit^o
p certā ignis p̃tūlam: s; pōt exerceri p totū, r p singu
las ignis ptes. Seqt 2° oēs formā mālez b̃e opationē:
que sine obiecto corporeo pficit nō pōt: nō tñ oīs foza:
cui^o opatio eē nō pōt sine obiecto corporeo: est mālis:
vt sup^o dixim^o: vt pōt qm̃ talis opatio afficeret a for^o:
cui^o est opatio: naz qm̃ a for^o opatio afficit ṽlitate, r ab
strabilitate: for^o erit p essentiā abstracta: r tñ ei^o opa
tio eē pōt: vt nō sine obiecto corporeo: vt supius dedux
im^o. Quibz pz ad forme sepabilitatē nō illa duo reg
ri: vt p̃p. autumat: v; q; sit organica: r cui^o opatio nō
sine corpe sit: s; vñū tñ, vt e corpe, tanq; a subto nō de
pēdeat. Nā lz valeat argu^m, est organica, r eius opatio
nō sine corpe est: g̃ mālis: nō valer pp hęc duo: s; soluz,
ga est organica: nec valet est organica. g̃ mālis: q; orga
nicū r māle p̃uertunt fm̃ opionē eoz: quos dixim^o: sed
ga argu^m est ab iferiori ad suū supius. Vtrū vō fm̃ ve
ritatē oē organicū sit māle: r oē māle organicum: bona
difficultas ē: s; nobis nūc satis sit locus aperuisse. Quot
igit ad forme separabilitatē regunt, ex hisce pz.

Quibz signis intellectuē aīc separabilitatē p̃bet: r qd sit eius ppria operatio. Cap. XX.

Via igit intellectuē aīc sepabilitas, r eius
dez a corpe indepēdētia idē est, si signa in
depēdētē inuenimus, signa separabilita
tis relinquent. Signū g̃ q; intellectuā aīa
e corpe, vt a subiecto nō depēdet, est inde
p̃dētia ei^o opationis a corpore vt a subiecto: q; enīz
intelligere, r velle nō dependent e corpe, vt a subto: aīa,

Qdō differēt
Tho. r Auer.

Qdō intellect
ua sit separata
r in corpe.

Qdō homo
includit.

Scor^o in qd
beto. q. 14.

Quid sit opatio
p̃tūla corpis

Quid sit opatio
p̃tūla corpis

p̃mo d aīa.
6. cō. 12.

Cōmē. 53.
in calce.

Qd nō sit dīa
iter Thomā. r
Auerroem.

Z. cō. 12.

cuius illę opatiōes sunt: e subto ipso dependere nō pōt. Qd vō itelligere z velle e corpe nō depēdent, vt a subiecto pspiciū est, qz immediatū illoz subm est intellectiua aia. ¶ Quia sunt absqz corpis pditionib⁹: sunt. n. corporis pditiones hic, z nūc, z reliquę, quę idiuiduū pstituit. At itelligere z velle vltier, z abstracte aie intellectiue insunt: nō ergo in corpe: vt in subto inesse pñt. Ex his pz qz lz itelligere, z velle depēdeant a corpe, vt ab obto/ intellectiua aia pōt esse separata: nō. n. depēdentia opationis a corpe vt ab obiecto ifert aiaz depēdere a corpe vt subiecto: naz (vt dicebamus) itelligētię opatio scōda depēdet a celo, vt ab obiecto: z tñ ipsa nec pmarie, nec scōdarie depēdet a celo, vt a subto. ¶ Scōm aliquos intellectio dei respectiua, qua ipse itelligit lapides depēdet a lapide, vt ab obto: z tñ de nec pmarie, nec scōdarie depēdet a lapide: hęc fuerūt bñ supius deducta. pz qz opatiōis obtiua depēdentia a corpe, nō pcludit formā, cui⁹ est opatio: eē mālez: sed subtiua depēdētia illud significat. Pz vltier⁹ signū, quo sciri pōt intellectiua aiaz hie aliā opationē q̄si pma pter velle, z itelligē pbāsticā: eē ipm itelligē z velle pbāsticū: hoc est qd non sine pbāstimate est. naz cū ex itelligē z velle pbāsticis hēam⁹ ipsaz nō depēdere a corpe, vt a subto: scim⁹ eā remanē corpe aboleto: z cū sciam⁹ ipsaz nō remanē frustra post mortē: scim⁹ eā hie opationē aliquā: quę cū nō possit eē itelligē, z velle pbāsticū: nō. n. post mortē itelligit, aut vult p depēdentia ad pbāstima. q̄ scimus opationē illaz eē itelligere, z velle alteri⁹ rōnis ab itelligere, z velle pbāsticis: qd vō illud sit: postea dicemus. Sz quō stet ipsaz posse itelligē oino sine phantasmate: z itelligē pbāsticū eē signū ei⁹ separabilitatis, atqz ei⁹ pme opationis: postea dicem⁹. Ex his apparet nec itelligē, z velle pbāsticū, nec itelligē, z velle alteri⁹ rōnis eē ppriā, z inseparabilez itelligētię aie opationem: pz qz nullū illoz est sibi coeū: naz dū est in corpe itelligit nō per itelligē alteri⁹ rōnis: z vult nō p velle alteri⁹ rōnis. Post mortē vō itelligit, z vult nō p itelligere, z velle pbāsticū. q̄ itelligere, z velle itelligētię aie coena sunt, itelligē z velle eoz itelligibilium: quę sunt actu intellecta, siue sint sine pbāstimate, siue nō sine pbāstimate: ab h. n. nunq̄ absoluit intellectiua aia, vt intellectiua aia: dūz exit ad ei⁹ actualēz opationē.

¶ Quō vba Aristo. itelligunt / quę p de aia posuit pro veritate, z pro opione Auer. Cap. XXI.

Is vllis de Aristo. vbis differēduz eē arbitroz, z fm Auer. z pro vitate. Scōm Auer. roem qdē: nam vt dicebam⁹ aucte pphilo. poni Aristo. mouet aduersus Platonicos perperā vba pphēdonis itelligētes qōnez.

Z. cō. 11.

Utruz. s. ipsius aie intellectiue sit aliq̄ ppā opatio: quę supple sibi separatiz insit in illo pōzi: in quo nōdum ad corp⁹ descēdit: vt isti putabāt, qui aiaz creatas añ eaz corpora autumāt. An v3 añ corp⁹ nō opet: sed incipiat sibi cū corpe opari. Rñdet Ari. de qbusdā opatiōib⁹ nō eē difficile definire: q̄les sunt opatiōes, quę cōpetūt aie vt sensitiua est, vel vegetatiua: naz iste non insunt aie in illo pōzi: in quo nōdūz venit ad corp⁹: sed soluz, vt est in corpe. Sed magna dubitatio est de ipso itelligē: nā hoc vī aie ppziū: ita vt sibi insit separatim. Respondet ipsuz itelligere nō esse sic ppziū: qd sibi insit anteq̄ ad corp⁹ descēdat: q̄ qdēz itelligē: quo nos experimur res māles itelligere: aut pbāstia est, aut non sine phantasia. ergo sibi inesse nō pōt anteq̄ ad corpus descendat. Ecce quō loquit de itelligere: qd pmo aie inesse experimur: tale. n. nō sine pbāstimate est. post hęc, cuz decla-

rasset ipm itelligere: qd pmo aie experimur inesse: nō esse absqz corpe pbāstico: subscribit duas pditionales inuicē abiunctas. Prima est, si aliqua opatio est aie ppriā: ita vt aie insit in illo pōzi: in quo nōdūz ad corp⁹ venit: ipsaz aiaz cōtingit separari. in illo pōzi: in quo tale itelligē sibi inest: hęc est pma hypothetica. Scōda, si nulla opatio est ipsi ppā: vt possit sibi inesse in illo pōzi: ipsa non erit separabilis: sed ex solatione dicte. q. nulla est hoc pacto sibi ppriā: qm itelligē: qd pmo sibi inesse experimur: nō sine phantasmate est. ergo aia fuit separata: z facta añ corpora: pz ergo ex hac expositiōe nihil cōtra Auer. relinqui. Aristo. eniz solum ex his hie vult animā nō esse ante corpora separata: qm itelligere: qd pmo sibi inesse experimur nō sine corpore est: hęc pro Auerrois opinione. Pro veritate vō debes scire Aristoteles bene velle intellectiua aiaz post mortē remanere: asserit tamē nō esse formalr animā, nisi cū corp⁹ actualiter informar: ppterea cum intellectiua anima desinit corpus informare: desinit esse aia: nō tamē desinit esse intellectus, aut itelligētia: aut desinit esse: quare lz id, qd anima est, post mortē remaneat: nō quidez, vt aia: s3 vt intellect⁹, vel itelligētia remanet. Qd vō ita sit: mouet. q. an ois opatio aie. s. quę est ei⁹, vt aia: sit sibi z corpori cōis: an aliqua sit aie ppriā, vt aia est. Rñdet nullam esse ppriā opationē aie, quaten⁹ aia est, naz maxie itelligere esset: qd pmo sibi inesse experimur: itelligē eniz inest sibi, q̄ pmiū corpori inest: z tñ sibi ppziū non est: cū nō sine pbāstimate sit. Ex his verificat duas hypotheticas. Prima est: si aliqua est operatio aie ppriā: quę sibi cōpetit quatenus aia est: ipsaz quaten⁹ aia est, cōtingit separari post mortē. Scōda si nulla operatio est anime ppriā, vt aia est, ipsam, vt aia est, nō cōtingit separari: s3 ex soluz dicte. q. nulla est aie operatio: quatenus illa anima est. q̄ de facto ipsa, vt aia nō potest post mortē remanere. Sed occurre dato qz nulla operatio sit sibi ppriā, vt anima est, vtrū pōt ipsa aliqua ratiōe esse separata. Respōdet exēplo sumpto a recto: qd concretive sumptū tangit spheram in aliquo signo: hoc est, vt rectum: abstractiue vō sumptū hoc est, vt rectitudo: nō tāgit spherā, nisi fm imaginationē: ita aia vt aia itelligit itelligētię pcretiua: quę sibi pmo videt inesse: tali aut itelligētię pcretiua ipsa vt abstracta, atqz intellect⁹ nō itelligit: sed itelligētię abstracta a pbāstimate. Ex qb⁹ pz Aristoteles nō negasse aiaz remanere post mortē: sed soluz asseruit illā nō remanere, quo aia est, cū ipsa (vt aia) nullaz ppriā hēat opationē. Remanet aut, vt intellect⁹, atqz vt itelligētia pfecta: quę postea nō ampli⁹ indiget corpe: acq̄sui. n. pfectionē: q̄ nō sibi ampli⁹ est corpe opus. Qd si aliqui ad mentem Aristo. dicāt aiaz post mortē remanere: nō itelligūt per aiaz, quatenus aia: sed rem: quę est aia. res. n. quę est aia: remanet post mortē: qz sibi remanet aliqua opatio pter itelligē: qd sibi inest pmo: cū corpori inest: de q̄ postea dicemus: hęc expōnez doctissim⁹ Simplicius in ei⁹ cōmentarijs apposuit: nisi qz intellectū dicit pte aie. Ideo cōcedit intellectū remanere: aiam vō nō: sed de ei⁹ opinione alibi hactenus de verbis Aristo.

¶ Quō intellectiua aia pōt itelligē sine pbāstimate, opinionēs: vbi de extasi z liposychia nota. Cap. XXII.

Ost hęc an anima (de intellectiua semper loquor) sine phantasmate itelligere possit: Platonicis arbitantes animas ante eorum corpora creatas, tradunt animas itelligere sine phantasmate, quoniā anteq̄ ad corpora descendant, vtpote per species eis cōnatas

Opinio Plato.

De immortalitate

Intelligūt oīa que intelligibilia sunt. De vō ad corpora descendentes, q̄si oblit̄c̄ reminiscunt̄ p̄ pb̄atasmata: qua rōne fit (vt pb̄atasma nō pro intelligere fit simplr̄ necessariū: s; pro intelligere in corpe) qd̄ est ip̄s reminisci. Peripatetici vō nō vna rōne sentiūt. Auerroes. n. (vt sup̄ dicebamus) asserit aīaz in illo poz̄i in quo p̄cedit sp̄berā humanā, vbi. s. est vna intelligētiaz, ifima vs̄ intelligere sine pb̄atasmate, qm̄ superiores subas per illaz essentias: cū vō sp̄berē vn̄it̄: vtpote, in illo poz̄i: in q̄ intelligit̄ vn̄ita sp̄berē nō hūc, vel illi hōi, intelligit̄ per pb̄atasma: s; nō p̄ h̄, vel illud pb̄atasma: s; p̄ pb̄atasma/qd̄ fm̄ sp̄s est p̄petuū: nā intells, vt aīa sp̄berē semp̄ intelligit lapides per pb̄atasma lapidis: nō qd̄ez hūi. vel illi hōis, s; hōis: in cui⁹ subiecti maior̄ pre est ipse. p̄fectus. At cū intellr̄ vn̄it̄ hūc, vel illi intelligit lapidē p̄ pb̄atasma hūi / vel illi hōis. p̄ q̄ quō aīa intelligit per pb̄atasma, et quō sine pb̄atasmate fm̄ Auer. Aūcēna vō arbitrat̄ aīaz in addiscēdo egere pb̄atasmatis. In intelligēdo vō postq̄ didicit, nullaten⁹ eis egere. Quo vō mō h̄ fieri possit: in n̄is de aīa cōmētarijs nuperrime editis declarauim⁹. Sūt aut̄ hūi⁹ rei argu⁹ nob̄ illi, q̄ extasim patiūt. Di. n. cū redeūt: cōplura, et qd̄ mirabilia se intellexisse, et vidisse narrāt: et tñ pb̄atasmatis nō v̄si fuerūt: et aīa sensib⁹ adeo distracti, vt puncti minie sentiūt. Themisti⁹ vō, et Simplicius arbitrat̄es memoriā nō eē in pre intellectiua, s; soluz in sensitiua: dixerūt tam diu sp̄s, quas notīdes appellāt, in itellu remanē q̄ diu ipse intelligit: cessante vō ab ipso intelligē, cessant sp̄s ab intellectu: et pb̄atasmatis memoriā relinq̄ in pre sensitiua: q̄ ip̄s itellui iterūt. Quo fit, vt aīa sine pb̄atasmate neq̄q̄ intelligat: nā cū sine sp̄s intelligē nō possit: nec sine pb̄atasmatis intelligere pōt: que ipsaz sp̄s, sunt, et ḡnatiua, et (si amittunt) reuocatiua. (Ego vō ab his, que diu Thomasi ingt, nō recedēs dicere intellectiua aīaz, quo aīa est, intelligē nō posse sine pb̄atasmatis. nā quo aīa est, ac⁹ corp̄is est, cui v̄tutes sensitiue necessariā cōnexionē dicit: adeo, vt sine illis aīa in actū exire non possit. S; aīa vt itells est, sine illis intelligē pōt: nō enīz intellectiua aīa vt itells cū sensitiuis v̄tutib⁹ necessariatā cōnexionē dicit, q̄nqdē vt itells, nullius corp̄is est ac⁹, imo vt itells sine corpe est, et eē pōt, q̄ aīa, vt itells in intelligēdo nō eger pb̄atasmatis: est tñ bñ aiaduertendum, q̄ lz aīa vt itells in intelligēdo pb̄atasmatis nō egeat. tñ intelligē nō p̄t, qn̄ p̄us e pb̄atasmatis ip̄s fuerit affecta: affecta dico, vt q̄ v̄tute pb̄atasmatis in ea habit⁹ relinquant̄: q̄b⁹ sp̄s regīent̄: vel q̄ ex pb̄atasmatis sp̄s relinq̄bant̄: q̄b⁹ ipsa intelligē p̄t, qm̄ vult ea: q̄z illc̄ relinquit̄. dico igit̄ aīaz q̄ten⁹ aīa ē sine pb̄atasmate de p̄nti intelligē nō posse: quo vō est itells, lz de p̄nti pb̄atasmatis nō egeat: nō pōt de p̄nti intelligē nisi pb̄atasmata ipsaz affectissent ad intelligēduz: q̄nqdē nec aīa, vt aīa nec vt itells intelligē pōt nisi de p̄nti, vel de p̄terito a pb̄atasmatis fuerit affecta. (Ex his seq̄t̄ p̄ q̄ si v̄bū siue p̄uat p̄ntaneā pb̄atasmatis necitatē, aīa vt itellc̄ sine pb̄atasmatis intelligē pōt: si p̄ntaneā et p̄teritā necitatē p̄uat, nec vt aīa, nec vt itells sine pb̄atasmatis intelligē pōt. (Seq̄t̄ sc̄do recte Aristoteles vbiq; dixisse aīaz nequaq̄ sine pb̄atasmatis intelligē: qm̄, vt aīa sine illis intelligē nō pōt, vt itells (et si de p̄nti sine pb̄atasmatis intelligē pōt: vt v̄bū siue p̄uat et p̄teritā necitates sine illis nequaq̄ intelligē poterit. (Seq̄t̄ 3⁹ aīaz in corpe intelligere sine pb̄atasmate nō posse: qm̄ vt sic dicit ad sensus necariā cōnexionē: et corpe vō: lz nō dicat̄ aīa: s; intelligētia: sine pb̄atasmatis de p̄nti necitate pōt intelligere: nō aut̄ de p̄terita: cuz nec in corpe nec

et corpe intelligere pōt, nisi p̄affecta ab illis. Hec s; Aristo. s; fm̄ v̄tate postea dicem⁹: declarabim⁹. n. quot modis aīa post mortē intelligē pōt, et que sit pb̄atasmatum necitas: nam lz hęc pro opione Aristo. sint dicēda: pro v̄tate sec⁹ dicem⁹. Illō vō qd̄ de extasi dicebat, qd̄ p̄siderari: nā qd̄a p̄perā v̄ba Ari. in libello de somno intelligētes, inter lipopsychiā, et extasiz nullaz fecerunt dīaz: dixerūt. n. extasiz eē raptū, in quo inferē v̄tutes, atq; sensuales sopiunt̄: supera vō aīe vis attollit̄: cui sic elatē multa arcana reuelant̄. Hui⁹ opinionis fuit Plini⁹ 7⁹ nālis hystorie libro: q̄ exēplo Dermotiny clācome ny aīaz corpe relicto errasse tradit̄: que postea ad corpe rediēs, multa p̄dixit. Et lz de his multa dicturi sum⁹ in theologico nostro dilucidario: tñ ne p̄bano hōi error emergat: extasiz nō eē lipopsychiā eo argu⁹ p̄ q̄ lipopsychia fm̄ Sal. est morbi gen⁹: qd̄ ex virtū imbellicitate plerūq; p̄tingit, aut ob nimīā inēdīaz, aut ob nimīaz saturitatē, aut ob morbi alicui⁹ longinatē. At extasiz sine morbo accidit. s; Lipopsychia et hōis et malis indifferēter accidit. extasiz aut̄ nō nisi viris v̄tute, atq; oī scitate p̄cipuis. Insuper extasiz in magnaz rez reuelationib⁹ fieri solet. Lipopsychia vō accidit nulla rez reuelatiōe cogēte. Ad hęc: que in extasi p̄dicunt̄: nūq; fallere visa st, at que pb̄atasmata in lipopsychia accidūt: fortuitū, temereq; aliqd̄ p̄lagiūt. Ex q̄b⁹ appet̄ Ari. bñ lipopsychiā nouisse: vbi lz sensus externi sopiant̄, inter ni fixius intellectui seruiūt, extasim vō (vt nos catholici intelligim⁹) ipse nō nouit: nō. n. nouit aīaz intelligere posse (duz est in corpe) sine pb̄atasmatis: veluti in extasi intelligere videtur qui, illam patitur.

C Soluūtur ea, que in sc̄da principali ratiōe p̄ompo. induxit aduersus opionez Auer. et dat̄ multiplex intellectus verborū Aristotelis. Cap. XXIII.

Is dilucidatis, facile q̄ in sc̄da p̄opo. rōne inducta sunt elidunt̄. Prima qd̄ez delet̄, q̄ mālitas aīe cōiuncti: ex eo solo: q̄ ei⁹ opatio eget corpe vt subiecto, siue sit organicum, vt cōplures dicunt: siue mālē, vt alij pōt. n. aīa esse mālitas: cui⁹ opatio non est organica: vt cōlesactio fm̄ aliquos: nō autē pōt aīa esse mālitas: qn̄ eius operatio corpe egeat vt subiecto: h̄ est qn̄ corpea sit. Luz vō addebat Aristotelem cōcludere aīaz nō separari: q̄ sine pb̄atasmate nequaq̄ intelligit̄: aīaz p̄ s; Auerroem hęc v̄ba in Platonē esse referēda: qui tenebat aīas separatas fuisse ante corpe intelligereq; sine pb̄atasmatis: quo vō intelligat̄ fm̄ veritatē dixim⁹: loquit̄ enīz Aristoteles de intelligere: qd̄ animē cōpetit, vt aīa est, nō aut̄ quo est intellect⁹. Signum vō euīdēs, quo p̄bati pōt ipsaz posse exire ad actū sine pb̄atasmatis p̄sentanea necessitate, dictum est, quia intelligit, et vult nō depēdendo a corpe, vt a subiecto. Delet̄ etiā sc̄cūdanaz ex eo, q̄a recipit omnes formas materiales imaterialiter, et abstracte, sequit̄ ipsaz esse imālem, et a corpe nō dependentē: nec signū destruit se: nam eget corpe vt obiecto: nō aut̄, vt subto. Tertia delet̄ etiā: nam imālitas cōiuncti ex eo q̄a nō eget corpe, e quo in esse dependeat, vt a subto. Hoc aut̄ scit̄ ex eius opatione: que est sine corpe vt subiecto, diximus etiā nō duas, sed vnāz conditionē esse necessariā pro materialitate, et vnā pro imaterialitate. Verba Aristotelis etiā nō bene perpendit̄ p̄ompo. naz si pro Auer. opinione intelligant̄: in Platonem referenda sunt: sin autem pro veritate. etiā nō habet, qd̄ querit. Aristoteles enim per illa vult aliud nihil, nisi q̄ si anima non pōt intelligere sine pb̄atasmate nō pōt vt anima esse sine corpe: at

Opinio Auer.

Opinio Auer.

Opinio Auer.

Opinio Auer.

Excerpta Primū.

Secūm.

Tertium.

De extasi et lipopsychia.

Ca. 52.

11. 0. 3

alia rōne pōt eē sine corpe: quā v3 pōt itelligē sine pbā
 tasmate de pñtanea nēitate. Sīlr delect alia / ex eo. n.
 solo qd aia sine pbā tasmate nō p̄t itelligē seq̄ ipsam aī
 corp̄ nō intellexisse: vel seq̄ eā nō separari rōne, quā
 aia est. Luz quo tñ stat eā separi posse alia rōne, vt pote
 quo ip̄a est itellus, r quo p̄fectionē in corpe acquisiuit.
 Delect in p̄ ex his, q̄ dixim⁹: ex h. n. q. scim⁹ ipsaz e cor
 pore nō depēdere scim⁹ eā h̄e aliā opationē: in q̄ corp⁹
 nec, vt obz, nec vt subz occurrit. Delect s̄ ex dictis: addit
 eniz illō Ari. vel vt oīdat eā aī corp⁹ nō itelligē: vel vt
 ostēdat eā, vt aia est, nō est sepabilez. Ultima tollit, vt
 dixim⁹: stant. n. illa duo: r tñ non frustra addit qd dicit:
 qz vel in Platone retulit: vel loq̄ de aia vt aia. Daz ḡ
 rōnum refutatio meli⁹ p3. s. ea quē dixim⁹ p̄rio capite:
 aiaduertant: nūc vō raptiz refutatio sit h̄ modo ostēsa.
 P. Nobis satis illud sit, demāsse aiaz, nec in corpe, nec
 ante, nec post corp⁹, nec (vt aia est) nec (vt intellectus)
 posse itelligē qn depēdet, vel dependit, a pbā tasmate
 fm opionē Ari. quā rōne vep̄ erit qd Arist. ait, aiaz ne
 quaq̄ itelligē sine pbā tasmate: cui⁹ Plato oppo^m arbi
 trat, cū eā itelligē dicat p spēs inatas r aī r post corp⁹,
 r in corpe. Ex his oib⁹ p3 multiplex Ari. itellus, cū ait
 aiaz sine pbā tasmate itelligē nō posse, vnus qdē sensus
 est, si itellr de aia, vt aia: quia, vt dicit neciaz r ad cor
 pus, r ad vtutes sensitias, sine pbā tasmate neq̄q̄ itel
 ligit. Ali⁹ sensus est qd aia nequaq̄ sine pbā tasmate itel
 ligit, vt v̄bū siue p̄uat nēitate oēs pbā tasmatis, r p̄nta
 neā, r p̄teritā: qm̄ nec in corpe nec eē corp⁹ itelligē pōt
 qn depēdet, vel depēdit a pbā tasmate: q̄ expositio pul
 chra est, r de directo aduerfus Platone: q̄ dicebat aiaz
 itelligē nullo pacto e pbā tasmate depēdēdo: s̄ p spēs
 cōgenitas aliūde illi ifusas: vel ab alio agēte cōcretas.
 Ali⁹ sensus est aiaz itelligere nō posse sine pbā tasmate:
 qm̄ nihil itelligit, qn ad itelligēduz a pbā tasmate affi
 ciat: de qua affectiōe postea dicem⁹. Ali⁹ sensus est aiaz
 sine pbā tasmate nō itelligē: qm̄ nō p spēs inatas, s̄ per
 spēs vel affectiōes a pbā tasmatis: causatas itelligit: qd
 mihi placet, quū Ari. hec v̄ba, vt Simplicio igr, in Pla
 tone retulerit. Ex his p3 aiaz neq̄q̄ sine pbā tasmatis
 itelligē posse: r posse remanē itelligētes post mortem:
 qm̄ si remanet itelligēs: nō nisi q̄ten⁹ a pbā tasmatis
 ad itelligēduz afficit: vel afficiebat: manet itelligēs: p3
 itelligē pbā tasticū eē signū: quo pbā t aiaz itelligere
 posse post mortē. Luz, n. tale itelligē nō opēdeat ab aliq̄
 corpe, vt a subore: est signum qd aia possit remanere post
 mortē. naz est signū ei⁹ indepēdētie a corpe vt a subro.
 Quē cū p̄pō. nō recte plibzasser, detrudit in aīc mor
 talitate. hec fm Arist. naz postea pro veritate alr disse
 remus. Et de sc̄do principali argumēto hactenus.

18. 7. 19.

Epilogo
sensuum.
Aristo.

**Tertium pompo. argumētum quo refellit Auerro.
 opinionem. Cap. XXIII.**

Artius vō p̄pō. arg^m, qd ipse p̄ncipale non
 appellat, ex eo est, qz iuxta opiones Auer.
 ponit itellz aliqñ itelligē sine pbā tasmate
 vt pote, qñ itelligit in copulatiōis statu: euz
 Ari. sp̄ asserat aiaz nequaq̄ itelligere posse
 sine pbā tasmate. Dec. n. oppo^a vident: naz in statu aia
 deū itellectiōe, q̄ est ipse de⁹ itelligit: nō aut itellectiōe,
 quē a pbā tasmate p̄ficiscit. Arist. aut vbiqz asserit sine
 pbā tasmate nequaq̄ itelligē aia. P. Lōtra eos q̄ aiam
 post mortē remanere asserunt maxie h̄ vides: qm̄ post
 mortē sine pbā tasmate itelligit, r tñ vbiqz eā p pbā
 tasma itelligere tradit: quē stare p̄nt minime.

**Quot modis fm peripateticos aia itelligit, r quō
 pōt qd Auer. inquit tolerari. Cap. XXV.**

Ed pro Auerrois d̄fensione dicam⁹ duplr
 aiaz itelligere, qdā itelligit itellectiōe, q̄ est
 ip̄e res, q̄s itelligit, r h̄ pacto in statu, cum
 f̄lici itellectiōe itelligit, deū ip̄z, ceterasqz
 dinas subas itelligē d̄. Quēdā vō itelligit
 itellectiōe, q̄ est rez, q̄s itelligit, effect⁹. Quo pacto itel
 ligit res māles, r eas, q̄ sunt cū p̄tinuo: nō at cū tpe: vt mathema
 ticas, r eas, quē neqz cū p̄tinuo, neqz cū tpe sunt: vt res,
 de qb⁹ agit metaphysic⁹: oēs. n. has itelligit itellectione
 causata ab his: nā res tales in sensib⁹ pbā tasmata agūt,
 quē postea agūt notiōes siue spēs illaz rerū in intellu:
 e qb⁹ itellz qdāmō actuar⁹ itelligit illas: vel (vt Sim
 plici⁹ ingt) elicit eaz rez itellectiōes: q̄z spēs ex pbā
 tasmatis acceptit. est ḡ hec itellectio rez, quas itelligit
 effect⁹, q̄ q̄si p man⁹ ex reb⁹, quas itelligit p̄ficiscit. In
 statu vō f̄lici itellz cū deū itelligit in se, nō p ei⁹ effect⁹,
 itelligit ip̄m itellectiōe, quē est de⁹: naz eū itelligit intel
 lectiōe, quē est deo r ceteris f̄licib⁹ cōp̄rehēssio. Quē hec
 duplex itellectio sit p̄ipatetica Alexander in libello d̄
 intellu. Themi. in 3° de aia. Anempace, r Abubache p
 pulchre tradūt. Auerroes qz 3° de aia oīuz hoz exposit
 tor de oīuz hoz mēte exp̄sse rez hāc fatei: pp qd de itel
 lectiōe hac distinguēs, dicit aliqñ esse itellectiōem, quē
 currit cursu sciaz speculatiuaz: r hec d̄ scia, quē ē rez
 effect⁹, aliqñ eē tradit: q̄ non currit sciaz speculatiuaz
 cursu: quā eētialez sciaz appellat eē, nos iteritiuā: siue
 sciaz, quē est p eētā rei: quā itelligit: appellam⁹: r hāc
 dicebam⁹ esse sciaz, quē est res, q̄s itelligit. Qu vō hāc
 nouit Arist. r. p̄mē p̄hē li^o sic indicauit euz ingt. δ̄
 γαρ δ̄ δ̄ εἰν, οἱ ᾱ τ̄ ν̄ ἀρ̄ ἰσ̄ μ̄ κ̄ ρ̄ ο̄ ν̄ ο̄ ν̄ ἡ μ̄ ἰν.
 οὐ τ̄ ἀρ̄ ἀεὶ ἐκείν̄ οἱ τ̄ ἰν. ἡ μ̄ ἰν μ̄ ἐν γὰρ ἀδ̄ ὑν̄ ᾱ τ̄ ο̄ ν̄. h̄
 est vt verbuz de v̄bo exponat. Deductio aut est, qualis
 r optima paruo tpe nobis: sic. n. illd̄ est: nobis qdē eniz
 ip̄ose: vbi p3 eū per deductionē optimā intellexisse bea
 titudinē, ad quā nos tandē deducimur p plura media:
 hāc appellat optimā: qm̄ est vita deoz: asserit ēr hāc eē
 puo tpe qn cū accidit nobis hoib⁹: qui sum⁹ p breui tpe
 viuētes: est puo tpe. Sic. n. sempiterna illud est. s. deoz
 vita: quē vtraqz ex pte eterna est: nobis qdēz. n. sic esse
 sempiterna est ip̄ose. Qd dū viuim⁹, nō possit lōgo tpe
 eē, eo loco deducti Ari. cui⁹ deductionē p̄termisim⁹, ac
 cipiētes solū de illi⁹ mēte nos puenire posse aliqñ ad eā
 itellectionē q̄ de se ip̄m itelligit. Qd nō eē, nisi qd du
 plex ē itellectio, altera vt dixim⁹, q̄si rez effect⁹, altera
 q̄ est ip̄e res, q̄s itelligim⁹, itellectiōe quē est dei effe
 ctus, deū itelligim⁹ in vita: quē admodū ceteras res s̄lr
 itelligē videmur. Intellectiōe vō q̄ est ipse deus breui
 tpe nos ip̄z itelligim⁹, dū sum⁹ s̄lr aia r corp⁹: qm̄ nō nisi
 in fine vitē: longo vō post mortē. Qu vō Arist. duplicē
 hāc itellectionē voluerit, etiā p3, qz h̄z ip̄z itelligētia ife
 riores nō posse itelligē p̄³ alia itellectiōe, nisi q̄ ē ip̄e
 de⁹: nō. n. nouit itelligētia eē subas accitium suscepti
 nas, q̄re si ita ē, dabit vna itellonis spēs: q̄ de⁹ itellr in
 se, h̄ est itellone, q̄ est ip̄e. Qu vō deē alia spēs itellonis,
 ex eo p3: qz nos sine pbā tasmate nequaq̄ itelligim⁹: h̄ at
 nō esset, nisi qz itelligim⁹ itellone, quē est rez effectus.
 Arist. ḡ cōcessit has duas itellonis spēs: cū vō aia fieri
 possit vna itelligētiā, vt pote cū in corpe acquisiuit cō
 plementū, relinquet ipsaz posse duplr itelligere, r itel
 lectiōe, quā itelligētie seipsas itelligūt, r itellectione q̄
 itelligit res māles, itellectione. s. quē est illaz effect⁹.
 Alias itellones, aut itellonū spēs, q̄s catholici tradunt,
 Arist. nō nouit: nō eniz cognouit aiaz itelligere posse

Ca. 51.
36. Lomē.
Com. eodē

T. 60. 39.

12. meta. 1.
60. 36. 7. 37.

De immortalitate

per spēs infusas, aut per reuelationes, aut per habitus cōcretos, aut alio mō. S; soluz aut intellectiōe, que est rez effect⁹, aut intellectiōe, que est ipsa res. Intellectio/ que est rez effect⁹, est nō sine phātafmate, vt diximus: intellectio vō: que est ipsa res, est intellectio: q̄ dy seipfos cognoscūt. Ex his pz id qđ Auer. dicit, eē fm Arist. vba satis ad moduz tolerabile: cū ipse duab⁹ spēb⁹ intellectiōis intellectū posse intelligere asserat, quas species de mente Aristotelis esse probauimus.

C De ordine haz intellectiōnū s; peripatheticos: r quō haz nulla sine phantasmate est. Cap. XXVI.

Ed inter has intellectiōes Auerroes ordinē statuit: dicit. n. intellectiū aiaz affici p̄ intellectiōe rez: que cū p̄tinuo, r tpe intelligunt mediātib⁹. s. sensib⁹ externis, r internis, r in hūc modum in physis sciētys pficit: mediātib⁹ eniz sensib⁹ internis r phātafmatisibus ipfis, spēs rez nāliuz accipit, e qđ actuata, vt ita dixerim, illaz rez intellectiōes elicit, q̄ sit, vt ipsa admoduz affecta attollat ad rez cognēs, que sine tpe: nō aut sine cōtinuo intelligunt: cuius sūt res mathe⁹. Mediāte eniz imaginatiua phātafmata illaz spēs in aia agūt: e qđ affecta, actuataq; illaz rez: quaz spēs sūt: intellectiōes elicit, r h̄ pacto in mathe⁹ pfecta, attollit ad rez cognitiōē sciamq;: q̄ est abiq; p̄tinuo r tpe. Phātafmata eniz haz in sensib⁹ internis collocata spēs illaz agūt in intelline: qđ rursus actuatus, elicit eaz rez sciaz: r hoc pacto cōpleat aia in corpe: vt pote p̄ scias speculariuz, sicq; gñat in nobis itell⁹ speculariū, vt Auer. ingra: aia aut tali intellu affecta, attollit ad diuinaz rez cognēs: quaten⁹ sic affecta copulat cū illis, copulatione que est intello illaz p̄ illaz eētias. Cū. n. aia sic in corpe attollit: illi de⁹ est cōprehēsiō: vt sibi r alijs est: r sic est beatitudo. pz ḡ ordo: naz intelligē phātafmaticū: qđ nos dixim⁹ eē intellectiōē que est rez effect⁹, afficit aiaz, r dispōit, vt illa fiat puentēs mā, diuē intellectiōis, quā nos appellamus intellectiōē que est ipse de⁹. Ex h̄ ordie p̄piciū est aiaz sine phātafmate intelligē nō posse: vt pote nec dū in corpe intelligit: nec dū ex corpe: naz intellectiōe que est de⁹: nō intelligit, nisi intellectiōe intelligat, que est rez effect⁹: hac. n. afficit, hac attollit, hac illi⁹ efficit affecta mā: s; intellectiōe/ que est rez effect⁹ intelligere non pōt sine phātafmate, h̄ est qn sic intelligēdo depēdet, v̄ depēdit a phātafmatis, vt demōstrauim⁹. pz igit aiaz nulla intellectiōis specie intelligere posse sine phātafmatis, h̄ est qn depēdat, vel depēderit ab illis. hui⁹ rei x̄iū Plato arbitrat: voluit. n. aiaz r intellectiōe beatifica, r intellectiōe sciētificā, r aī, r post corpa imo r in corpe intelligē posse: Aristo. vō, vt ex his pz: sine phātafmatis nulla intellectiōis specie eā intelligere posse autumat, h̄ est, qn intelligēdo aut depēdat, aut depēderit iaz ex illis: cū nihil intelligat p̄ inatā aliquā spēs. De mediō copulationis, r quō mulieres sunt vel esse p̄nt felices, in libro de intellu z⁹ dixim⁹: r forte dicemus, cū de intellectiōe aīe post mortē disputabim⁹: qđ facile p̄pō. argumētum elidit: naz aia intelligit aliquā sine phātafmate, quatenus illi⁹ intellectiōis nō cā est phātafma: nunq; tñ sine phātafmate, qm̄ nō nisi p̄fecta ex phātafmatis: q̄ nō repugnāt, vt p̄pō. autumat. Et de 3° arg^o hactenus.

C Ultimū pompo. argumētū: quo Auerrois positionē refellit. Cap. XXVII.

Emū pompo. refellere enitit Auerrois positionē quo ad illud, qđ de felicitate hūana adycit: nā cū felicitate dixerit eē in copulatione intellect⁹ agētis cū poli: vanū, r tra

Aristo. est, qđ dicit. Vanū gđē, p̄mo, qz p̄ hystorias non legit aliquē ad tales copulationē puenisse. Scđo qz ad tales copulationē humana aia puenire nō pōt, vt dictū est, nisi aia oib⁹ sciētys attollat. At vt Plato inquit, 10. de re. p. Impole est aliquē hoies scire oia: vñ r ad tēpōra nra nulla scia pfecta est, qn semp illi de nouo aliqua addant. Cōtra Arist. vō, cū. 10. ethicoz vltimū hois finēz statūēs, nihil hui⁹ copulationis meminerit. S. Adiratur tales intellectus vnitatē: cuz Aristo. illius nullibi meminerit. Dec pompo. cōtra Auerroem.

C Resumptiōes in B argu^o differēde. Cap. XXVIII.

Ed circa hoc argu^o p̄mo nobis differēduz erit qđ ipsa b̄tudo sit, ex quo patebit qđ Auer. p̄ copulationē agētis intell⁹ s; poli intelligat. Scđo differēduz erit an hui⁹ b̄tudinis p̄ mediū, an sine medio aia capax sit: que res supponit aiaz illi⁹ eē capacē. Tertio differēduz erit de mediō, si qđ sit. Quarto si de scō alijs in vita ad b̄tudinē tales puenit: r an post mortē talis pmanebit. Quinto vñ Auer. intell⁹ vnitatē nactus fuerit: ex qđ Aristo. v̄bis. Ex qđ patebit argumētū solo.

C Quid sit beatitudo. Cap. XXIX.

Scam igit de his, r qđ b̄tudo: naz libro de intellu abunde, r libro de beatitudine copiosius, r alibi dixim⁹: de itaq; bifariā intelligi pōt. Uno gđē mō intellectiōe que est ipse⁹ dei effect⁹, vt dictū est. Alio modo cogne, que est ipse de⁹. Intelligit de⁹ intellectiōe q̄ nō est ipse de⁹: s; ipse⁹ dei effect⁹: quoties p̄ cōpōnez intelligit, que est cōceptuū q̄litatiuoz r q̄ditatiuoz: bec. n. cognitio de⁹ nō est, s; ipse⁹ dei effect⁹: qn qđ h̄c e r b̄ causata est: que a deo causata fuerit: ideo cognitio/ q̄ est ipsius dei effect⁹ est. Talis aut cognitio nō est intuitiua: cū in deū ipm̄ ime⁹ nō terminet, nec abstractiue: cū nō terminet in aliqd, qđ sit ipsius dei rep̄tatiuū: ideo catholici illaz nocturnā, vespertinā, r obscurā vocant: r lz nos aliquā illaz abstractiua appellauerim⁹, v̄bo fufius v̄si fuim⁹, q̄ ipm̄ sit. Intelligit vō de⁹ cognitio, que est ipse de⁹: quoties nō p̄ cōceptuū cōpōnē, nec per abstractionē sp̄i ab ipō abstracte intellit: s; cū ime⁹ in se intelligit/ intellectiōe v̄z que est ipse de⁹: r de hac peripathetici intelligūt, cū dicūt in abstractis a mā intellectiōez/ q̄ intelligunt, eē ipsas subas abstractas. naz de⁹ dū sic intelligit, nō alio intellit, q̄ ipsomet deo: sigdez nec p̄ spēs mediā, nec p̄ actū intelligēdi mediū, nec p̄ lumē mediū, nec p̄ aliud quoduis p̄ter deū, r intellm̄ intelligentes fm̄ peripatheticos intellit: lz pro veritate alr̄ sit dicēdum: loquoz. n. vt peripathetic⁹: q̄ accētia a diuis substātyz penit⁹ sustulit: sec⁹ (vt catholic⁹: qui p̄ter deū cognitū) r intellm̄ cognoscētē in abstractis accētia collocauit. Sic igit ea notitia: q̄ de⁹ seipz apprehēdit: ceteri itell⁹ deū intelligūt. Dec notitia intuitiua appellat⁹, ga ipse⁹ dei est in se ime⁹: clara, qz est ipsemet de⁹. Datina qz lucida. Ex his pz felicitate esse aliud nihil, q̄ deū ipm̄ cognoscere cogne v̄z que est ipsemet de⁹. vñ r 7° Politice ingt Aristo. deū felicē eē seipfos: mō de⁹ nō felicitat deo: nisi qz seipfuz cognoscit cogne que est de⁹: qua rōne fit, vt felicitas sit aliud nihil, q̄ de⁹: qui sibi r alijs beatificabilib⁹ est beatitudo r cognitio: sibi gdez p̄ essentiaz: r idēitatē: ceteris vō p̄ copulationē: qua illis, vt for⁹ copulat. Ex his appet qđ Auer. intelligat, cū ait felicitates in copulatione agētis intell⁹ cū poli p̄sistere: ipse enim per polez intellm̄, vt arbitroz hois aiaz intelligit: per agētē intell⁹ deū intellexit, qui bifariā nobis nostrēq; aīe cōparat, in p̄n⁹ qđē vt agēs, in fine vō, hoc est post intell⁹ speculariū

Tracta. 3.
cap. 7.

De copulatione
Auerroica.

speculatiui adeptionē vt forma. Imaginat. n. intellectus possibilē siue aiam intellectiua boīs p̄ per itellm speculatiui disponi: postea eidē sic affectū deū qui est agēs itellectus, vt formā copulari: demū per eēntiā talis copulati itellectū aiam intelligē: ḡ deus est sibi per eēntiā atq; idēntatez felicitas, ceteris x̄o per copulationē: nō. n. aia intelligē p̄t per essentiā dei, nisi deus, qui est itellectus agēs: p̄us intelligat copulatus: sicut nec corpus opabit per eius formē eēntiā, nisi illa p̄us corpori fuerit vnita: quo arg^o fit, vt non copulatio sit felicitas ipsa, sed deus appb̄sus per eius eēntiā p̄tius copulatus. Ab hac x̄o felicitate nō discordat catholici: nisi qz deus asserūt felicitatē esse obiectiue: actū x̄o intelligēdi: quo aia deū itelligit, formalē felicitatē appellat: sed nos pipathetice p̄cedimus: vt p̄pōn. noster etiam p̄pōnuit.

De medio beandi: quo. s. aia beabit. Cap. XXX.

Ed de medio quo aia beabit, inter catholicos, et pipatheticos est dīa non p̄ua: vtriq; enīz deū sibi, et alijs b̄rificabilib⁹ b̄ritudinē eē asserūt: sed aliter, atq; aliter: catholici q̄ deū sibi per nām, atq; eēntiā beatitudinē esse affirmat, ceteris v̄o p̄tingēter, atq; per volūtātē. At pipathetici deus sibi ceterisq; beatitudinē per nām esse asserūt: q̄ndem deus post adeptionē: vt Auer. ingt vt for⁹ aīe copulat. Tūc dicere catholice sentiēdo mediū simplr neciū eē nullū: nō. n. ex p̄te aīe, illud neciō simplr est ponēdū: qz ipa est sūme et infinite capax: nec ex p̄te dei: q̄ndē ipse p̄t aliqb⁹ eē b̄ritudo: aliqb⁹ non: et qbus p̄t eē, alijs intēsius: alijs remissius etiā eē poterit. Nā cū deus volēs sit b̄ritudo, sitq; cā p̄: que fm catholicos tā cum mediā cā: q̄ sine cā mediā cā eē possit: iure nullo p̄currēte mediō ex p̄te sui ceteris alijs b̄ritudo eē p̄t: nō ḡ mediū simplr neciū erit: ai aduerse tū hęc me dixitē nō asserēdo, s; disputādo: nō. n. me fugit ecclīe determinatio in Clemētinis p̄stituta: et a scissimis viris asserta. At fm pipatheticos mediū statuēduz est, aliqñ q̄cūto aia eē: illa eēt b̄ritudo: qz ex p̄te dei nihil regit: ex p̄te etiā aīe nihil, quare subito eēt felix: quo fit, vt mediū regat q̄dā: quo deus nō sit oib⁹ semp b̄ritudo: nec oibus equalis b̄ritudo: sigdē nō p̄tingēter fm pipatheticos, sed per nām cūctis est b̄ritudo. S. Deus est cā p̄ma: que nullius eē p̄t causa fm eos, nisi per mediūz. Supponēdo ḡ pro veritate humanā aiam, quas Auer. itellectū possibilē, vel qd cōpositū ex itellectu possibilē et cogitativa arbitrat: esse c̄ternā, atq; immortālē: illa esse b̄ritudinis capax, dubitare v̄z nemo: s; cum pipathetici deū per nām cūctis b̄ritudinē esse putarint, vt sit bis b̄ritudo: illis nō: bis intēsius, illis remissius: mediū p̄stituant: quo nō exiēte, b̄ritudo nō erit: et cuius diuersitate deus nō sit b̄ritudo oibus c̄ctis: hactenus de medio.

Quid sit beadi mediū fm pipathe^{co}. Cap. XXXI.

Uid x̄o b̄ mediū sit fm pipatheticos, nō leue est disputare: nā Auer. Alexāder: Theomistius ceterisq;, qui vnitātē itell^s asserūt: mediū eē itellm speculatiui p̄cedūt. Ante enim huius itell^s adeptionē deus rōnabili aīe copulabit nūq; cum. n. hūc aia ipa adipiscet: mox deus sibi, vt for⁹ erit copulatus, qua copulatiōe stāte: aia ipsa per illi⁹ eēntiā et deū ipm, et cetera itelligibilia itelliget. Logiozē exponē quere in p̄mis n̄ris de aia cōmētaris: et in z^o de itellu l̄: verū hoc mediū mulieres a felicitate delent: nō. n. de iure nātī est, vt mulieres discāt artes tales, qbus talē itellectus nascant: imo nec de iure muliez, vt p̄ Politice p̄bat Ari. p̄pterea arbitroz mediū eē rōnalis aīe depurationē: euz, n. aia rōnalis. sensu

Com. 39:

tina, pariter et itelle⁹ creetur, merito sensuū nascit qdā modo itellui rebellis, spurca, imūda, atq; (vt ita loqr) ferina: euz igit ab ea tollit talis rebellio, spurcitas, labes, et (vt ita loquar) ferinitas, ipsa mox relinquit apta b̄ritudini/efficiturq; nā p̄digna felicitatis, imo sibi, vt sic copulabit mox deus, vt for⁹: per cui⁹ eēntiāz opabit itelligendo, et ipm, et cetera. Deleat aut labes eiusmodi p̄ v̄ritū heroicaz adeptionez. Illis. n. plene acq̄sitis, inter itellm sensitiuūq; appetitū tollit rixa: redditurq; appetitus plene rōni obediēs, ratio illi plene d̄nabit: quo fit vt x̄us remotis, de⁹ aīe sic pure copulet. Dec igit dispositio p̄uatiua dicat, q̄ p̄t ea: que tali b̄rificē v̄nioni aduersant. Est alia dispositio positina, v̄tpote adeptio sciaz, aut in toto, aut in p̄te: nam illis acq̄sitis, aia dupl̄r attollit per p̄uatiōē. s. eoz: que b̄rificē copulatiōi adiuuant: et per raptū: quo per scias rapit, eleuat, atq; attollit: qua rōne, quoq; aia solū p̄uatiua dispōne afficit: b̄ritudinis parūz hi asforbūt: quoq; v̄o v̄tracq; dispōne disponit aia: illi plimū felicitatis mutant. Ideo pipathetici dicerēt heroicaz mulieres nō tātz b̄ritudinis cape, q̄ sola p̄uatiua dispōne afficiātur: heroicos v̄o viros, plimū, q̄ duplici dispōne eoz aia sit referta, et p̄uatiua, qua cessant repugnantia: et positina: v̄tpote p̄ scias: qua aia eozuz rapiat ad sublimitia. Ex his apparet mulieres b̄rificabiles eē: s; nō ita, vt viri beantur: p̄z ēt fm pipatheticos speculatiui itellm nō inuitē eē b̄ritudini: cum ad illaz q̄si dispositio ordinē. Dicebamus, n. itellectio nez que est rerū effect⁹ ordinari, vt in finē ad itellectio nē dei: que est ipse deus. S. Alia v̄tilitas ex speculatiuo itellu in beatitudine nascit fm eos: q̄ sit ille heroicaz v̄ritū quasi declarator: sigdem per illū sapitēs cognuerūt b̄ pacto per tales v̄ritutes in b̄ritudines puenire posse: hęc pipathetici: fm quos nūc loq̄mur.

Quo de facto aliq fuerint in vita b̄ritudo: et quō catholici et p̄bi differūt, et an remaneāt post mortē. Cap. XXXII.

Uod x̄o de facto aliq talis fuerint in vita. Auer. p̄bat in libello de b̄ritudine, imo q̄ semp aliq talis sit in mūdo: et gdes nō solū in specie, sed in indiuiduo: et si nō in vna regione, in alia: p̄ gdes q̄ talis hō lōge magis de v̄niuersi perfectione est, q̄ aliq suis hō: at sine boie nā stāte nō p̄t: cum semp sit aliq: ḡ lōge magis semp v̄z esse aliq felix. S. Felix a nā lōge magis itent⁹ est, q̄ quinis hō: igit maiori cura deus et nā faciet, vt ille sit: q̄ aliq suis. S. Quicqd est possibile in specie, actu in aliq quo illi⁹ sp̄i indiuiduo repit. S; in boiū specie aliq p̄t esse felix: ḡ de facto aliq talis est. Aliq tales fuisse fm v̄itatez scissimē hystoric tradūt de Mose, de Ch̄o redēptore, de Paulo, deq; alijs q̄plimis. Ignara gēritas heroicos viros, heroicazq; mulieres tales in vita fuisse credidit, q̄s post mortē in deos retulit. q̄lis Jupiter est, Saturnus, Mars, Juno, Pallas, ceterisq;, q̄rū meminere poetē. Est tū nō parua dīa iter catholicos, et p̄hos: nā catholici talem possibilitatē dicūt nō reduci ad actū, nisi mediāte dei p̄ticulari ifluxu, que grām grātū faciētem appellāt, b. n. ifluxu eos b̄tōs deus facit, q̄s elegit, quosq; tali ifluxu affectit. Pipathetici x̄o arbitrates deū sibi, et alijs esse per nām b̄ritudinē cogunt dicere aiaz beari posse, ex puris nātīb⁹, sublato gdes p̄ticulari ifluxu: nō aut v̄li: quo deus ad oēm effectū p̄currit. Vtrū x̄o ita sit (vt fabulat Auer.) semp aliqū talē esse in v̄niūso: in Cōmētaris de aia, que nup̄ edidit, disputant: nō. n. eius rōnes cogūt, nā sp̄s duplex est, Altera gdes: que de eēntia v̄niūsi eē videt: que gdes de v̄niuersi p̄fectione est: cui⁹ est, que nō p̄t, nisi a sibi simili

b

De immortalitate

fieri, vt hō ab hoie, ⁊ equus ab equo: et sine hac mūdus pfect' esse nō pōt: altera vō est, quē per accūs de vniūsi pfectione est, vt pote, quē nō a sibi fili sit: vt muscie, ⁊ id genus, quē ex putri mā exoriunt: ⁊ sine tali lz mūdus ppetuo stare nō possit, nō de facto aliqñ si staret, nō esset impfect': felix ḡ, qz nō sit a felici tanq̄ a suo fili: lz p̄m a se, p̄m a pceptozib', videt non de eēntiali pfectione vniūsi: eius ḡ rōnes frivole sunt. Quō igit' fm v̄tatem aliq̄s in vita fuerit btūis: ⁊ quō fm p̄hos, ex hisce p̄spiciūz est. Utrū vō talis post mortē remanebit, Auer. asserit solū in vita talē eē, post mortē nullū: q̄ deleta cogitatio, delect' tādeꝝ itell's speculatiūz, quē arbitrabat' eē solā aīc dīspōnez pro btitudine adipiscēda. Quia vō nos tenemus aīaz remanē post mortē fm pipatbe^{coo}, vt postea dilucidabimus, dicimus talem btitudinē relinq post mortē: vtz iter catholicos, ⁊ pipatbe^{coo} est nō leuis dīa. Catholicis eīz (vt v̄tatis ipa est) arbitrant', ⁊ in vita, ⁊ post mortē indīnter aliq̄s asseq posse btitudinē: nā cū deus volēs sit alyz btitudo, aliq̄b' in vita, aliq̄b' expurgās aīabus post mortē btitudo est, ⁊ nō nisi 'bis, q̄s spāli ifluxu beādos p̄destinavit, vt scīssimi viri dixerūt. At fm pipatbeticos dōm est nullū post mortē asseq posse btitudinē, qui in vita illā nō assecut' fuerit: nā cuz deus nullis sit btitudo, nisi in aīa mediū p̄sit. Medius aut' siue sit itell's speculatiūz, vt putat Auer. siue v̄tus heroi- ca, vt diximus, post mortē aīa hęc asseq nō pōt, cuz de- sinat sensus: qui ad mediū hō acqrendū p̄mouet: opz ḡ, vt mediū in vita assequat': ⁊ cuz deus aīc p̄fecte mere nālīter copulet': sit vt q̄cito mediū est, tam cito aīc erit ipse copulat': cum igit' in vita, ⁊ nō post mortē, in aīa mediū fieri possit: iure, qui in vita btitudinē nō asseqt': post mortē illā nunq̄ asseq poterit. ḡ. Etia dīcedūz est post mortē illa acq̄sita remanē: nā cum in morte, vt dicemus, nihil corrupat': cuius corruptiōe btitudo abole- ri possit, iure remanēte aīa beatitudo: quā in corpe ipsa nācīcebat': post mortē remanebit. Uñ Plutarchus in vita Romulī gētiliū ignauā interpretās ingt, nō igit' cō- sentaneum bonoz, ac fortius viroz corpa cum aīa p̄ter nām in celū trāsmittit: sed aīos v̄tute ex cultos estimādū est oīno, nō repugnāte nā, diuīno q̄dā decreto ex hoīb' in heroas ex bis deposita mortali / atq̄ terrena mole, nō ciuili lege, sed vt veritas, ⁊ ratio dīctat: in nūm deoz referri, pulcherrimū atq̄ beatissimū finē p̄secutos: hęc Plutarchus. Ex qb' p̄ nullū btūm relinq post mortē: qui in vita beatitudinēz nō p̄segit. rursus p̄ eum, qui in vita beatitudinē p̄segit, btūm remanē post mortē: sim- mo, vt gētilitas credidit, in deum referēdūz esse: bacte- nus de beatitudine fm pipatbeticos.

Uñ Auer. (lz falso) ⁊ ex qb' Ari. v̄bis itell's v̄nitatez nactus sit: ⁊ soluunt' p̄pō. arg^{ta}. Cap. XXXIII.

E gbus vō Auer. suā itell's v̄nitatez (lz falso) nact' sit. in cōmētarijs de aīa clarissime exp̄sit. Accepit. n. ab Arīf. lz p̄ p̄hic li^o, in his, quē a mā nō dependēt, nō esse nisi v̄nū nūo in sua specie: q̄a vō pbauimus itell'm e mā nō depēdere, sit, vt vnus nūo sit in tota eius specie. Utz falso accepit: qz lz itell's a mā nō depēdeat, in illa est veluti in subto in quo: est. n. mā p̄dīspōsita, quaz cor- pus appellare possumus. Subm aīc, nō qdem ex quo: deq̄ cuius po^o exbat': sed in quo, nō. n. deus illā fecisset, nisi mā p̄fesser, vt subm in quo. p̄ ḡ intellectūā aīam numerari posse, qz lz a mā nō depēdeat, in mā est, cui' ha- bitudine numerū p̄seg pōt: quā rem falso Auer. intelli- gēs in intellect' v̄nitate dilabit. Quibus nō est difficile refellē p̄pōn. vltimū arg^m. Diximus enīz gētilēs per

multos tales fuisse beatos, vt herodas, q̄s credit Auer. lz falso, illos beatos nō fuisse, nisi ob talem copulationēz. Nos aut' cōplures tales fuisse nō dubitamus: quos cre- dimus deū ex spāli ifluxu ad beatitudinē p̄destinasse. Auer. aut' credidisset eos beatos fuisse ob intellect' copulationē: si eos fuisse beatos p̄cessisset: verū v̄tūq̄ sit aliquos fuisse non est p̄tra hystorias, imo aliquos semp esse p̄cedit Auer. lz eos ignozemus. Qd scdo accepit, frivolum est, nā Auer. gnationē intellect' speculatiūi tota- lez pbauit lib. 3° de aīa. cuius rei testis est nālīs appeti- tus, quo oēs scire desideramus: qui nisi frustra sit, ad to- talē speculatiūi intellect' gnationē nos puenire posse, no- bis argumēto erit. ḡ. Scdm aliā pipatbeticoz v̄ā: me- diū est v̄tus heroi- ca sola: cui si aut tot' speculatiūz intel- lect' iungat': aut illius pars lōge magis aīa ad beatitu- dinē rapiet'. Qd vō de additione sciētie dicebat', nō va- let, renouant'. n. artes, ⁊ opinionones: quē sunt de scīa sem- per sunt p̄fecta fm Auer. qd dicebat' ex 10° Ethic. nihil est, qz eodē lib. ait felice eē eum: qui intellectū colit: ⁊ deo amicus est, vbi ponit Auer. colligē suā fictionē. Qd vō alicubi meminerit Ari. intellect' v̄nitatez, diximus: lz fal- so Auer. accepit. Patet igit' ex his oīb': lz opinio Auer. sit falsa: p̄pōn. nō eam refutasse efficacibus rōnibus: p̄pterea si demones p̄tra illam desideras, libzū nostrū de intellectu diligenter perlege.

Quales p̄pō. rōnes sint adūsus eos: qui intellectūz ipm a sensitio re dīstīxerūt. Cap. XXXIII.

Quod hęc de eoz opione differēdum eēt, qui intellectū multiplicāt, sed re a sensitio dī- stīguūt. Naz intellectū re a sensitio dī- stīguētēs, bifariā putarūt: aly dixerūt intel- lectū animāq̄ ipsam, vt motorē corpi vnū ri, vt Plato in Alcibiade sentire videt': ⁊ Plotinus ex- presse tradit. Aly eaz corpi vnū dicūt vt forma ifor- mans. Juxta p̄mōz opinionē hō est aīa humano corpe v̄tēs, vt Plutarchus ad Antobolum filiū scribit. Juxta vō posterioroz opionē hō est aīa ex corpe, ⁊ aīa cōpō^m. Est et dico de hoz opione differēdū: sed qz cōplurib' in- locis de illa disputauimus: p̄termīssa hoz opionē, ad p̄pō. argumēta veniamus, vt q̄tus eius v̄tēs valeāt nemo ignozet. Obicit enim p̄ aduersus p̄mā opionē, ex eo qz tūc nō magis hō vnus eēt, q̄ cōpō^m ex bone, et plaustrō: quā rōnē boni Platonici, vt Plotinus frivō- lā iudicaret, qm ipse de Platonis mente tradit aīaz, ef- ficere in corpe vitā ⁊ sensitūā, ⁊ vegetabilē: asserit enīz vt a luce illuminatio est: ita ab aīo aīationē esse: quo fit, vt maior sit v̄nto itell's ad corpus, q̄ bouis ad plaustrū. Est. n. itell's aīa ⁊ v̄tēs corpe, ⁊ animās: quatenus ex ipsa omne, qd in corpe est, ⁊ sensitūū, ⁊ vegetatiūū, p̄fi- ciscit. Qd vō 2° aduersus posterioroz positionēz adicit, frivolu est. Argumētā. n. fieri nō posse, vt idem sit sen- tiēs, ⁊ intelligens, si intellectū re dīstīguūt a sensitio: modo si nihil cogit, est enim idēz numero sentiēs, ⁊ itel- ligēs nexu virtutū: quaz altera cum altera neciō cōne- ctit'. ḡ. Est idem numero sentiēs ⁊ intelligēs, lz intel- lectūū, ⁊ sensitūū re differāt: qz sensitūū dīspōnī mām, intellectūūz simplr p̄ficīt, vt Landauēsis scribit. Dixi- mus enīz ceteras formas, quē intellectūū in mā p̄ce- dūt, dīspōnē, nō aut' p̄ficere: p̄pterea ex illis, ⁊ intellectū- uo fit v̄nū numero intelligēs, ⁊ sentiēs. ḡ. Obicit p̄tra hos etiā, qz vegetatiūū in sensitio p̄tinet, ⁊ sensitūū in intellectūo, vt triāgulus in quadrāgulo: ergo frustra po- nūtur, dīstīcta. qd etiāz floccipēderet Landauēsis. Sit enim vegetatiūūz p̄tineri in sensitio, vt dīspōsitiō p̄ti- net in forma, cuius est dīspōsitiō, p̄tinet enīz dīspōsitiō in forma

In beatitudo post mortē re- maneat.

Com. 36.

Aduersus et que sumit. c. 5° 26°.

3° de aīa. com. L. 6. 49.

In forma dispositiue: nō aut asserit alterum in altero cōtineri per idēritatem: sed qbus argumētis hęc sint refuta: in nostris libris de aia quęrat.

Breuis Epilogus oium eoz: quę Pompon. pbyſice ⁊ pipatbetice de aia opinat. Cap. XXXV.

Est hęc differēduz arbitroz ea: quę Pōpo. pbyſice, ⁊ pipatbetice de aia opinat. Licet enim nobis ordinē trāſgredi: ppter ea opīnionē Thomę: quā de aia veram eſſe arbitroz, ⁊ pbyſice, et pipatbetice poſt poſui in vltimis, eā enim defendere, ⁊ dilucidare decreui: vt veritatis finalē ſnem. Aſſerit g̃ Pōpo. ⁊ pbyſice, ⁊ pipatbetice humanam aiam, ſimplr̃ qdem mortalē eſſe, ſm̃ qd̃ nō imortalem. Nactus eſt aut̃ hęc opinionē ex modis abstractionuz: qui in cognitionib⁹ repiunt. Sūt enim tres virtutum cognoscitiuaz ſpēs, alia qdem earū cogſcitiuaz virtutum eſt, quę cognoscūt cognitione, quę a corpore nō dependet, nec vt ſubiecto, nec vt obiecto: quo modo celeſtes aīc̃ intelligē vidētur. Hęc enim cum ſint pēnitia a mā abiucte, earuz cognitio a corpore nō depēdet, nec vt ſubiecto, nec vt obiecto. Alia nō earuz virtutum eſt, quę eo lz̃ aliqua rōne ſpialiter cognoſcant: tñ illaz cognitio a corpore vtroq; modo dependet, ⁊ vt a ſubiecto, ⁊ vt ab obiecto: hui⁹ generis ſunt oēs ſenſitiue, quę lz̃ ſpialitate differāt, eaz oīuz cognitio e corpore ipſo vtroq; modo depēdet. Et cum natura ordinate pcedat, erūt alie virtutes, vel aliqua vna virtus, cuius cognitio e corpore depēdet, vt ab obiecto: eritq; e corpore ſeparata: vt a ſubiecto: nō enim fieri pōt, vt aliquid corpe egeat vt ſubiecto: ⁊ nō vt obiecto. Talis ergo eſt humana aia, intellectusq; ipſe quaſi medius iter ſimpli- citer cetera ⁊ ſimplr̃ corruptibilia. Ex h̃ ordine fiat talis ſyllogiſmus, oīs virtus, cuius opatio non pōt eſſe ſine corpore ſaltes vt obiecto, eſt cum corpore, cuius eſt, corruptibilis, niſi ocioſe remaneret: ſed intellect⁹ humanus opari nō pōt ſine corpore: qz ſaltes, vt obiecto corpore eget, ergo intellectus eſt ſimplr̃ corruptibilis, ſm̃ qd̃ nō incorruptibilis, cum pro ſui opatione corpore non egeat, vt ſubiecto. Hęc eſt breuis opinio Pōpo. ei⁹ ſq; per breue arg⁹: nam oēs eius vires hoc firmātur. Hinc quinq; pcedit, quoz p̃m̃ eſt intellectiū, vegetatiuum ⁊ ſenſitiuum in hoīe eſſe vnā ſubam ſm̃ rem. Scdm̃ eſt tale ſubam, animāq; eſſe ſimplr̃ mortales: ſm̃ quid imortale. Tertium eſt talem aiam eſſe vere formā hoīs ipm̃ hoīem informātes ⁊ ſpecificātem. Quartū eſt talē animā numerari per hoīum numero. Quintū eſt talem aiam cum humano corpore naſci ex parētuz ⁊ ſolis ſemine, ⁊ cum corpore mori. Hęc pbyſice, ⁊ pipatbetice eſſe aſſerenda p̃tendit: lz̃ obſcure: p̃ſuſeq;.

Fundamētum Pōpo. per breue quo probat opinio- nem ſuam. Cap. XXXVI.

Opinionem hęc breui fundamēto pbat hoc pacto: Aīc̃ opatio nō eſt ſine corpore, vt obiecto: ⁊ eſt ſine corpore, vt ſubiecto: g̃ eſt ſimpli- citer mortalis: ⁊ ſm̃ qd̃ imortalis. Ex eo enim qz eius opatio non eſt ſine corpore vt obiecto: ipa ſimplr̃ mortalis eſt, aliogn remaneret ſine eius opatione ocioſa, ex eo nō: ga eius operatio eſt ſine corpore, vt ſubto: ſapit immālitatis q̃c̃q; ⁊ ita erit ſm̃ qd̃ imortalis. Qd̃ aut̃ eius opatio nō ſine corpore ſit vt obiecto, ex eo pz̃, qz̃ intelligit nihil ſine pbātāſmate: vel qz̃ intelligere: aut phantaſta: aut nō ſine pbātāſta eſt. Qd̃ nō eius opatio ſine corpore ſit, vt ſubto: ex eo rurfus depēdit: qz̃ intelligē: nec corpore eget, vt organo: nec p̃tula aliq̃ corpis. Hoc eſt p̃breue Pōp. arg⁹: quo ei⁹ opinio pbat.

Rationes Pompon. quibus ipſe probat omnia, quę dixit de anima. Cap. XXXVII.

Nō fugiamus quę vir tetigit: rōnes eius oēs colligimus, ⁊ dilucidius q̃ ipſe pcedat, nō. n. in eius h̃bis eſt ordo. Primo g̃ argumētōz, Aia eſt act⁹ corpis. g̃ in opando depēdet a corpore, ſz̃ cuz nō depēdeat a corpore, vt a ſubto: g̃, vt ab obto: g̃ eſt ſimplr̃ mortalis: ſm̃ qd̃ imortalis. P̃. Aia intelligit per pbātāſma, vt Ari. teſtat: vel igiſ iſte modus intelligēdi eſt aīc̃ eēntialis: vel accñtialis: non accñtialis: qz̃ alius eſſet ſibi eēntialis: qui nō videtur. P̃. Unius rei eſt vnus modus opandi. P̃. Sic modus operādi ſenſitiu⁹ nunq; mutat̃ in modū opandi intellectiue, nec modus opandi intelligētię mutat̃ in modū opandi humani itelle: ita p̃tra modus opandi humani itellect⁹ nunq; mutabit̃ in modum opandi intelligētię: qd̃ eſſet ſi ſine pbātāſmate intelligeret. Sin autē hic intelligēdi modus ſit aīc̃ eēntialis: aia non poterit ſine pbātāſmate intelligere: ⁊ ita erit ſimplr̃ mortalis. P̃. Per nulluz nāle ſignū euidēs pōt ſciri aiam hęc alius intelligēdi modū ergo nālis p̃hs illud ponere nō d̃z̃: cum veroz exp̃mētum ſit, vt p̃formē ſenſatis. P̃. Ariſt. nullā poſuit itelligētiā ſine corpore: ⁊ cum intellectiua aia ſit minus abstracta quauis itelligētiā: lōge minus pōt eaz ponere ſine corpore. P̃. Si mūdus eſt ceterus, vt Ari. arbitrat: tūc infinite eēnt actu forme ſine corpore: qd̃ videt̃ ridiculu⁹. P̃. Natura pcedit ordinate, ergo ſicut dat̃ forma, cuius opatio eſt ſimplr̃ abstracta: nō egēs corpore vt ſubiecto, nec vt obiecto: ⁊ dat̃ forma: cuius opatio vtroq; modo eget, dabit̃ mediā: cuius opatio vno modo eget corpore, alio modo nō eget: ⁊ cuz nō poſſit eſſe talis, vt egeat vt ſubto: ⁊ nō egeat, vt obiecto: erit talis vt egeat, vt obiecto: ⁊ nō vt ſubiecto. P̃. Si aia poſt mortez remaneret, ipſa eſſet per ſe ſubſiſtēs, ⁊ h̃ aliqd: ⁊ cuz ipſa ſit forma: erit id: quo aliqua res eſt h̃ aliqd: quare idēz erit per ſe ſubſiſtēs, ⁊ id, quo aliqd eſt hoc aliqd: qd̃ pipatbeticoz cōcederet nemo. P̃. Cum modus, quo ipſa eſt in corpore, ſit p̃fectior modo, quo ipſa eſt extra corpus, ſi aia remaneret extra corpora, tūc infinito tpe eēt ſub modo imp̃fectiozi, ⁊ finito ſub modo p̃fectiozi. P̃. Si aia remaneret, deſineret actualr̃ eſſe act⁹ corpis, vel igiſ tūc nullibi eſſet, vel alicubi: ⁊ quouis loco ſit, vel ad illuz alteratione, vel motu locali acceſſiſſet, quę pipatbeticus deridet, ſi nullibi ponet̃: pbibebit̃ nihil ſm̃ Ariſt. ponere aliquas itelligētiā ſine corpibus nullibi exiſtes. P̃. Hoc videt̃ nāc̃ ordini cōſentaneum, qui gradatim eſt in aia: bus ipſis, ſtirpes enim aīc̃ nō nihil h̃nt, cuz intra ſe nūtriant, ⁊ creſcāt, ⁊ g̃nēt̃ eē ſe. verum illud aīc̃ paululū, qd̃ h̃nt, māle valde cernit̃: cum ſuis nō fungat̃ officiis, niſi per p̃m̃ qualitates: quaz opatio ad eſſe reale terminat̃. Poſt hęc aialia fere Zophtica ſuccedūt, q̃ de ſenſitiua aia tactū, ⁊ p̃ſuſam imaginatōez babeāt: poſt hęc aialia ſunt aliquātulū ad aiam plus elata: quę tātuz aīc̃ hęc vident̃, vt multi ea itellm̃ hęc crediderint, vt P̃linius ex illaz moribus ſyllogizat. Poſt hęc ponit̃ ⁊ cogitatiua inter vires ſenſitiuas, quā H̃eci ob opis excellētiā dianoeticā appellāt, q̃ p̃ticulares decez p̃dicamētoz formas app̃rehēdat, ⁊ particulariter ratiocinet̃, qd̃ Auer. 2° de aia lib. nō negat. vltra hęc in hoibus cernit̃ intellect⁹, qui ex opandi modo ſupra cogitari ceteraſq; māles virtutes collocat. Inſra nō ſimpli- citer immālia: cum tātuz cū mortalibus p̃uerſet: niſi ſingamus hoīes deos fieri, ⁊ in cęlum rapi, vt gētilitas autumat. P̃. 12° metaph. Ari. inquit. Delectatio aut̃ qualis optima, paruo tpe nobis: ſic enim ſemp̃ illud eſt, Nobis g̃dez enim

Com. 60:

T.c. 39.

De immortalitate

impossibile: et certus est quod non de homine loquitur: sed de anima: nam illic Aristoteles dicitur non fecit inter hominem, et animam: sicut nec inter deum, et celum, cum eodem loco deum animam esse semper terminus asserat. **S.** Si de homine, et non de anima loquitur: ubi de anima loquitur. Cuius enim ille fuisse locus, et ibi de anima nihil asserat, erit personam nullibi de ea dicere. **S.** Si anima humana possit ea beatitudine deificari: efficeretur deus, quo concessio in nascentibus fabulis truderemur. **S.** Cum in tanta re nunquam Aristoteles dicitur fecisset, et accusandus, potissimum cum lib. de anima 3° rem promiserit, et nullibi promissus servasse visus est: hoc sunt: ex quibus potissimum Prologo eius opinio probatur: que sine forma placita: sic ad formam reduximus.

L.c.36.

Quidam servandus in usque, que adversus opiniones Pomponacy dicitur sumus: et quot pro veritate differenda sunt.

Capitulum XXXVIII.

Ratio veritate igitur dilucidanda: primo physice probabimus intellectivam animam cum corpore non mori: sed ipsam post mortem remanere. Secundo probabimus physice rationibus animam intellectivam cum corpore non nasci, sed extrinsecus accedere: simulque cum his physice rationibus probabimus hoc eadem auctore Aristotele atque Platone, ceterorumque bonorum philosophorum, deinde et 3° nonnullas rationes disputabimus: quas contra opiniones suas induxit Prologo. 4° Quid de anima ipsa et physice, et passiviter sentimus, adiciemus: ultimum eius rationes: quibus suam opinionem asseruit: refutabimus.

C Physice rationibus: quibus probatur intellectivam animam cum corpore non mori: sed post mortem remanere. **Cap. XXXIX.**

Ratiocompluscularum rationes physice, imo demonstratores in nostris libris, quas olim edidimus et confecimus, et disputavimus eas resumemus, quas arbitratur sum polletiores. Arguamur ergo, Si intellectiva anima cum corpore moreretur, ipsa in omni sua actione a corpore necessitaretur: quod quodammodo propria est, ex eo, quia corpus non magis fortis necessitatem sui eius essentiam, quam sui operationem: cuius operatio nulla sit essentia sue forme liberior. Atque primum falsum experimur, quandoque anima saltem sui operationem, que ad voluntatem attinet, est omnino libera, et a nullo quovis corpore necessitabilis: ut Aristoteles in primo de interpretatione compluscularum syllabis demonstravit: et Ammonius perpulchre commentatus est illas. Observatio enim docet nobis praestata quavis re etiam summe appetibili, nos posse illam approbare, et reprobare, illam velle, et nolle. Hoc autem esse non potest, ubi visus ipsa intellectiva erit corpori ita impressa, ut secum nascatur, et moriatur. Ad stipulam autem huic rationi sensus: videmus enim omnem formam malez necessitari a mali, ut vegetabile a nutrimento, sensitivam a sensibili: sed cum intellectiva non recedat a materialitate sui eius opinionem: sed sit ceteris paululo altior. Simpliciter tamen malis: igitur ut cetera autem a mali necessitatur, quod male, intellectiva quoque, quia simpliciter malis, necessitabitur simpliciter ab appetibili probata: mate, sed sui quod sit immalibus, quasi sui quid non necessitabilis. Hoc autem quantumvis diffonum veritati, et observationi sit, omnes gentes, omnes leges testantur: et nos experimur: quandoque nulla res quantumcumque vigens nos compellere potest: nec sui quid, nec simpliciter. Prologus in probemio eorum librorum, quod periton apotelesmaton descripsit, demonstrat nec stellas posse nos compellere, nisi per ignorantias: si quis enim (ut inquit Porphyrius in illi) probemio Comentario) sciverit anno sue etatis 40° ex casu ab equo debere mori: eo sue etatis anno si non equitabit, celestes minas dubio procul exuperabit: quod si anima erit simpliciter malis virtuti mali agere resistere non poterit: nec illa exuperare. Si quis autem voluerit banc rationem refutare, dicere cogit voluntatem ab appetibili

probata mate necessitari: quod nos in theologico reproba-
vimus: et demeravimus eum qui hoc pacto dicit, et obser-
vationi, et legibus divinis, et humanis, et Platoni, et Aristotele,
et compluscularum demeravimus aduersari. Quod hoc ratio sit
passiviter: ex his que Aristoteles dicit 5° primo et philosophi lib. aper-
tissime colligitur. Cum enim potentias distingueret, iter nam-
les potentias, quas irrationales appellat, et rationales duas
dicit assignavit, alteram ex parte illarum, quo potentie sunt,
alteram vero, quo ipse veniunt ad actum: et assignas dicit iter
illas, quo potentie sunt, inquit, tales quidem potentias necesse
est, quoniam ut patet, passivius et activius appropinquat, sed quidem
facere, illud non patitur: illas vero, non necesse. Est ergo dicitur pri-
maque namles potentie appropinquat activius, et passivius in
ea dispone, qua passivius pati, activius autem agere potest, ne-
cesse est, ut unus patiat, alter agat: veluti cum igni ipse
combustibilis appropinquat. Potentie vero rationales etiam
activius et passivius appropinquat, non necesse autem agunt, aut
patiuntur: non enim necesse edificator edificat, si sibi domi-
tilioz materia prima esset. Assignat vero huius dicit causam,
cum inquit, hoc enim omnes, ita supple sunt, ut una vni facti-
na sit: bene passivius ipso patitur, id faciat necesse est, cuius
ipsa factiva est, ille autem, si rationales contrariorum sunt factive.
Irrationales ergo quod simpliciter namles sunt: ad unum simplici-
ter determinant: quia vero rationales oppositorum sunt, simplici-
ter namles esse non patitur. Deinde assignat rationes differetiam
ex parte, qua ad actum veniunt, et per modum quodnis inquit,
quare simul faciet dicitur. Hoc autem impossibile est, propterea
ostendit quo modo rationales reducatur ad actum, et unde
habet, ut possint quodlibet oppositorum indifferenter exequi:
et inquit necesse est quod aliquid aliud esse *ἴδιον*, hoc est prin-
cipale: cui est auctoritas exequendi quodvis eorum: quorum ra-
tionalis potentia erat ostensa: et quod illud sit: exponit, et
inquit. Dico autem hoc, *ὅτι ἴδιον ἢ πρῶτον ἢ ἴδιον ἢ ἴδιον*, vel
electionem: appetitum quod, ut est voluntas, electionem vero, quod
id: quod ex syllogismo practico relinquitur. Intellectus enim
ostendit utrumque oppositorum, et per electionem eligit alterum:
quod sibi rationabili apparet: appetitum vero: que voluntas est,
eligit quodque illud: quodque oppositum: propterea dicitur appeti-
tum vel electionem: quod interdum voluntate non dicitur suffi-
cit sola electio syllogistica pro executione alterius oppo-
siti: quodque vero dicitur voluntate, eligit alterum: ut voluntati
placet: et reliqua per te legas. Ex his ergo apparet scilicet dicitur
quod rationales potentie quodque ipse eligit alterum oppositorum:
quorum erant ostendit, utpote quoniam voluntas non dicitur, quodque
ultra eas requirit voluntas cui auctas inest, eligere alterum
pro arbitrio. Ex primo ergo dicitur argumetorum: Si anima intellectiva
cum corpore moreretur, et simpliciter malis, et non sui quod im-
malis, et simpliciter malis: que Prologo. ceditur: et si et simpliciter
malis, et determinata ad unum: cuius in omni forma simpliciter
malis, sequatur corpus male, esset limitata ad unum veluti
corpus, cuius impressione sequitur. et sic tolleret primo dicitur inter
potentias rationales, et irrationales. Ex 2° etiam argumetorum, Si
intellectiva anima moreretur cum corpore: sequeretur illud sim-
pliciter, veluti fortis quecumque simpliciter malis est, ergo non esset
dicitur suorum activum, nec ad opposita libera. Ad stipulam huic,
quod sui Prologo. intellectiva anima non differt a ceteris penes
malitates: nam licet habeat non nihil imalitates magis quam ce-
tere: tamen intra latitudine simpliciter malium collocatur: ergo ut cete-
re sunt una vni: et non suorum activum dicitur: ita erit ipsa una
vni: et non suorum activum dicitur: licet sui quod videatur scandere ma-
gis ad imalitates: que sunt contra passiviter, et contra ex-
perietiam. Ex Plotini rationibus hoc ratio potest pacto con-
poni, quecumque in eligendo ad eundem actum vel ad idem ob-
comparata dicitur se habent, sunt diversarum naturarum: nec ista
eget probatione, cum seipsa ostendit. Sed rationalis anima: et sen-
sitivus

L.c.10.

fitius appetit, qui corporalis est, eidem actui vel eidem obto coparari. Ad hoc dicitur se hinc: nam coparati fornicatio, ni, vel alteri voluptati aia ronalis reprobat, et negatiue ad illa se habet, sensitius appetit approbat, et affirmatiue se habet: vt obfatio docet: g ronalis aia, et appetitus sensualis erit diuersa: nam quare cum appetitus fit simplr malis: ronalis aia simplr imalis relinquatur. Hec ratio cuiuslibet bono pho fidez faciet: et meo iudicio est demonstratio ex effectu, qd est libere velle. Hoc entz cocludif ronale aiam esse simplr supra corpus: et per sequens cum corpore non mortura.

Secda ratio qua pbat eade immortalitas. Cap. XL.

Participatio est effectus, vt arbitror et qdez pipathetice, et Platonice argumetoz, na (vt oes fere distinguunt) vltium alia sunt per eentia vlia: vt quecuq; e ma no depedet aia participatiue, vt quecuq; a ma depedet, a nobis sine hic, et nuc ceterisq; indiuidui aditionib; intelligitur: qua distone Auer. fecit in li de somno. Accipiamus g vlia que fm eoz essentia depedet a ma: participatiue no sunt abstracta atq; imalia: cuz omne per participatiue tale, reducatur ad aliqd tale per eentia: qramus qd est vlt atq; p eentia abstractu: ad qd h; vlia participatiue reducant: pipathetici qd ad nihil nisi ad itelle ctina aiaz reducerunt, na per itellm possibile immaliter recipiunt: per agere trasserunt de ordine malui ad imalia: vt Auer. et Aris. 3o de aia li clarissime demonstraunt. No. n. pnt esse talia participatiue alteri vli: qd est participatiue tale: qz eet pcessus in ifi: vel opz dicere aliqd ee participatiue tale: qd ad nihil per essentia tale reduceret: qm 2o pphysice auscultatiōis Aris. explodit. Si igit vlia no p essentia sunt separata, vt Plato autumat, s; p reducetoz ad itelle aiaz vt pipathetice arbitrat: ipa nimiru p essentia a ma no depedebit: quo fit, vt nec cu ipa desinat: no gaia: que a corpe erit absoluta: cu corpe mori cogit: qnqd e p eentia ab ipo est sepeata, atq; abiucta. Ex pipathetici vo ronib; hec potissima vt si sic coponat, vlia malia sunt immortalia, et incorruptibilia: vel igit p eentia: vel participatiue alicui immortalis, atq; p eentia incorruptibilis: no sunt p eentia immortalia, atq; incorruptibilia: naz sic relinquere opinio Platonis de vli: de qb; in Parmenide disputat: g sunt immortalia atq; incorruptibilia participatiue: et cu ea, que sunt participatiue talia, ad aliqd p eentia tale reducant: nec reducerunt pipathetici boz immortalitate atq; incorruptibilitate, nisi ad itelle aiaz: vt 3o de aia docuit. Hec. n. fuit ca vniuq; itells, vt Auer. inuit, fit, vt ipsa per essentiaz fit simplr incorruptibilis, atq; immortalis.

Tertia ratio, qua pbat eadem immortalitas, ex Tymco Platonis. Cap. XLI.

Hec Tymco vo Platonis pollentissima ratio collr: in qua Macrobius oez ei opione de Scipionis somno fundauit. nulla for appetes, qrens, atq; inuenies honesta, pia, et religiosa: e corpe simplr depedet: cu. n. honestu sit, qd sua ppa atq; eentia vi nos trahat, piuz qd ppa et eentia dignitate nos alliciat, religiosum qd diuina rerum cura nos moneat, si appetes e corpe depedet, in corpe erit appetes. Vtr aut in corpe appetes no appetit nisi fm corpis vim, harmoniaq; qre qd appetit, erit ppoz: corpi: si qd ois appetitio est ingitio, que per aliqd sile, atq; ppoz: sibi pficitur: nec vnq; aliqd appetit, nisi per B, qd est appetenti sile: na po, appetibile ei sile est, qd est in actu tale: qd aut appetit fm ppoz: ionale corpi, appetit fm rone vtilis, vel delectabilis: qd est

pra rone py, honesti, atq; religiosi. Sic igit nihil in corpore appetere pot, nisi corpus, vel sile corpi: vbi autem stipulant aialia: quoz nullu pter boiem py, aut honesti, aut religiosi. qd appetit, qd non ob aliud puro, nisi qz ois eoz vltus in corpe est. At boies videmus oez rem simplr corpea parripede, incorpeas querere, illaz gra mozi, pati, atq; euigilare: qd esse no poterit, nisi qz corpe aia supra corpora est, simplr qz ab illis abiucta, nulliq; corpe ipressioni obnoxia: hac rone magnificet Macrobius: et nos illa indissolubile putamus: qnq; dez expli memo inuit: qd apud nros oculos qtidie cernit. Quid. n. corpe querit tot py honesti, et religiosi viri: cu eoz corpea spernit, relinquuntq; cur aialiu nulluz h facit, si. n. h; vt ppo. putata: aial est, et nihil simplr elatu h; vltra id: qd cetera aialia hnt cur incorporea querit, appetit, et inuestigat. cur aialiu nullu p hec incorporea pspicit: nisi in Plinianas fabulas tradamur, qui religionem elepbatis, et pietate leonib; pbuit. Hec ratio si coponat, vt Plotinus inuit, efficacissima vt: ppositus humane aie corpeis, et simplr incorpeis (corpea sunt vilia, atq; delectabilia: simplr incorporea sunt pietas, religio, et honestas) ipsa simplr ptenit corpea, illa reprobat, et cuz illoz dictione corpus ppoz: spernit, eligit vo simplr incorporea, vt pietate, religionem, et honestate: Legim; pios boies, atq; religiosos viros diuitias, honores, scepra, deniq; et regna ptepisse: quecuisse incorporea, atq; simplr imalia: que aialiu desiderasse legimus nullu: quo modo g pot, qui nihil immortalitatis h; nisi similitudine, atq; copatione immortalia tata diligentia querere, tot mortalib; atq; sume appetibilib; spretis: dy boni ppo. Ad, pot vis, que no vltra corpa elata est, tot simplr incorporea appetere, illa colere, venerari, atq; obseruare, hec si in li de pulchro Platonis velles legere: loge facilius ppendes, vnde (vt recet Pitagoras ingt) deus cum boiem fingeret, vt sublimia, religiosa, et pia pspiceret, ex humo eum subleuauit, et ad sui artificis contemlationem erexit: qd optime ingeniosus poeta signauit.

Pronaq; cum spectat animalia cetera terram:

Os homini sublime dedit: celiq; videre

Iussit: et erectos ad sydera tollere vultus.

Hinc vtiq; avbpa πov: anthropon greci appellarunt, qd solus aialiu immortalitate, simplr itra se hnt, sursum spectet solus. Hac ob cam. Ad. Tullius nullu aialiu pter boiem ee dicit, qd habeat aliq; notitia dei: qb; fit, vt aia no fm qd immortalis sit, sed simplr: sic ipa dum in corpe est: no fm qd immortalia querit, velut elepbatis religionem, et leo pietate, sed simplr immortalia colit, appetit, et ingrit, sed de hac rone batenus redeamus ad Aris. de creta: nam sup eo ppo. potissimum inuit.

Prima Arist. auctoritas: qua pbat immortalitas, et que expositores de illa. Cap. XLII.

Primum aie immortalitate physice ronibus pbari posse, et (vt visus est) trib; demronibus illa pbauim; diximus et Ari. nunq; tale qonez per se qsuisse, s; solu de ea obiter aliq; dixisset: que qz obiter erat ab eo dicta: obiter repit vari; vt supius p nonnulla demrauim;: qre sibi in hac re no erit plimiu initedu: s; vtiq; sit, vt mihi ipm potius ad immortalitate qz ad mortalitate ppare: ideo in hac re ea adducas: que potioza pro nro pposito videbunt: Ari. ita li de aia p, ita ad xvij ingt, Intells aut videt errr' veo. i. aduenire, suba qdaz exis, et no corruipi: maxime. n. corruipet vtiq; ab ea: que est in sentute, αα ipar' εως. i. offuscatione, vel imbecillitate: s; ite debilitate: nuc aut que ad modu επι τὸν αὐδ' ητιρων, i.

Quidius

T. c. 65. senectute rupa Senio

De immortalitate

in sensorijs, que sunt sensu iustia accidit. Si n. accepit
 senex oculu tale, videret vtiqz sic et iuuenis. qre senectus
 dicitur τὸν ἰσὺν πεπονηέντι ἀλλ' εὐδὲν ἔστι παύει
 do qd qz: sed in quo: B est, s; qz id, in q est, aliqd pau: sic
 in ebrietate et morbis est. Ibaetenus Arist. Ex his vbi
 arg^o, supponedo tñ nō eē intellectū vñ nūo in oib⁹, vt
 pōp. et nobiscū de mēte Ari. autumat, itell⁹ nō corrupi
 pit (vt Ari. tradit) pbatqz, nā si corrupet: maxie vtiqz
 ipe videret debilitat⁹, atqz fere corrup⁹ ab ea ibecilli⁹
 offuscationeqz, que senectuti accidit: qd aut in tali statu
 ipe nec corrupat, nec minuat, eo pz: qz tūc in ei⁹ opōne
 maxie vt pfect⁹, eom. tpe et prudētior, et sapiētior maxie
 cernit: recte g Ari. eū nō corrupi cuz corpe asserit. Et qz
 posses dicē decrepitos eē amētes, atqz i prudētia et scia
 qñqz eē mācos, scripsit hęc eis accidē ibecillitate sen
 forioz: que illis seruit, nō aut p se: veluti et sensib⁹ acci
 dit: vbi visus sensoris oculi min⁹ vider: vbi tñ iuueniles
 oculū accipet, videret, vt iuuenis: ecce q mō Ari. et imor
 talitate approbavit, et signo bono pfirmauit. Nec valet
 dicē hęc Ari. dixisse, qz aia est fm qd mortalis, vt pōp.
 autumat, vt hęc Ari. dixisse, qz itell⁹ nō corrupi ab ex
 cellēti obto: vt cetera organice for⁹ corrupunt: h; corru
 pat tot⁹ corrupido. Nā statim Ari. postqz itell⁹ imorta
 litate pbauit, soluit, q. car. post mortē ipe nō reminiscit:
 et inq^l et itelligē igit, et sside⁹ marcescūt alio qdā intus
 corrupto. Ip̄m autē ipassibile est, τὸ δὲ εὐδὲν ἔστι τῶν
 rōcinari aut, et amare, vt odisse nō sunt illi⁹ passiones, s; hui⁹
 bu⁹ dñtis illū, vt illū h; qre et B corrupto nec recordat:
 nec amat: nō. n. illi⁹ erāt, sed cōis, qd qdez destructū est,
 itell⁹ aut fortassis dinū aliqd et ipassibile est, Ibaetenus
 Ari. Dec aut qstio z qdñs determinatio frivole eēt: et
 qsi pueriles, si Ari. animi immortalitē solū fm qd itelli
 geret: vñ et Auer. in cōmē. ait Arist. eo loco velle pbare
 itell⁹ immortalitē, Thēm. vō eodē loco dicit, vt itell⁹
 itus accidē, vt suba qdā nec aboleri, aut corrupi, aliqñ
 maxime abolerē ab ea inualētia que senectuti xingit.

T.c.66.

Cap. 25.

T.c.20.

¶ Rem hęc Ari. 3° de aia lib. clarius sic ondit. I Sepa
 ratus aut est solū B qd qdē est: et B solū mortale et ppe
 tuum est: et qz aliqs quereat an post mortē reminiscat,
 subscribit, nō reminiscatur aut, qz B qdē ipassibile est,
 passiuus vō itell⁹ corruptibilis: et sine B nihil itelligit.
 I si g aia cum corpe abolet: cur Ari. tātope elaborauit ea
 in qōne: que est de aie post mortē obliuione. An vō rez
 miniscat aia post mortē: vt putat Ari. et cum hoc intelli
 gat, posterius dicemus: bactenus de p̄ma auctē.

T.c.44.

¶ Scda Ari. auctem satis vrgēs. Cap. XLIII.
 Rcterea Arist. 2° de gñatione lib. fecit hęc
 pñtiā: si aia esset miscibilis, B est in corpe
 misto pmanēs, eius opationes erūt corpa
 les: vñ inq^l. Inconueniēs aut est et si aia ex
 clntis, aut aliqd vñ eo est, alteratiōes. n.
 aie, vt musicū esse, et rursus nō musicū esse, aut memo
 ria, et obliuio, que aie alterationes dñr, saltem spūales,
 quo modo erūt, deinde faciēs pñtiā inq^l. Palā. n. qm
 sigdē aia ignis est, passiones erūt ei: quecūqz igni isunt,
 vt ignis est, si aut miscibile supple ipsa aliqd sit, opatio
 nes oēs erūt corpece. Daz aut nulla corpea est. I g aia
 nec est corpus, nec in corpe pstituta, tanqz ab illo depen
 des. Patet g Arist. sic argumētatus esse, nulla aie opatio
 est corpea, g aia nō pstituit in esse per corpus. Si. n. cō
 stitueret per corpus, eius opatio corpea esset ea corpis
 corpeitate: a quo pstitueret: vt pote vt ignea vel mista:
 vel id genus pro rōne eius corpis: in quo cōstitueret, at
 nulla eius opatio talis est, g est simplr et corpe independē
 des. Nō. n. cauillabit pōpon. Arist. velle eā esse fm qd

separatā: nā dicā aiaz eē in igne pstituta, eius tñ opatio
 nē nō eē ignea: qz est aia fm qd separata: qd si aia simplr
 erit e corpe independēs, ipsa cum eo mori nō poterit.

¶ Tertia Aristotelis auctoritas. Cap. XLIII.

Rcterea 2° de aia lib. inquit, de intellectu
 autē, et theoretica. i. et platina potētia, nihil
 adhuc manifestū est, s; videt genus alterū
 aie esse: et B solū ptingit separari, sicut ppe
 tuuz a corruptibili. Nō enim potes dicere
 Ari. hęc pro tāto dixisse, qz itell⁹ est fm qd separar:
 nam statim subdit. Reliquē aut pres aie, manifestū est
 ex his: qz nō separabiles sunt. Argumentoz g eo mō di
 xit itell⁹ separari, vt ppetuū a corruptibili, quo mo
 do cōtra ceteras aie ptes dixit nō separari: s; illas dixit
 eodē loco rōne separari, simplr aut iseparabiles esse: g
 per dñū itell⁹ dixit esse simplr separabile, fm quid
 nō separabile: lege g mi pōpon. vba Ari. de iē plege:
 naz videbis glossema tuū vbi eius nullo pacto psona
 re. p. 2° lib. de gñatione aialiu. ca. 3°: itell⁹ in immortalitate
 ita ad vbiuz asserit: fetus corpus in quo cōgredit semen
 aiaistici pncipy: partim qdē separabile a corpe est, in g
 buscūqz cōprehēdit diuinū: talis aut est vocat⁹ itell⁹:
 partim vō iseparabile: B semine fetus dissoluit et eua
 nesceit nām hñs humidā, et aqueaz: qz vō aliqs posset di
 cere, si itell⁹ est imortalis et suapte nā a corpe separabi
 lis, cur nō semp separet: et si est pstitues corpus, cur nō
 est pars pstitue forme. i. totalitā: Rūdet Arist. statim,
 quapp neqz opz quere, cur nō semper foris exire: neqz
 cur pars nō est pstitue forme: que ad modū neqz coagu
 lū qd lac pstituit: eteniz istud mutat et pars nulla est cō
 stituta: magnitudinū: hęc ad vbi Arist. vbi plane ipm
 itell⁹ esse imortalē asserit, et corpus pstitueret: s; nō sit
 pars pstituti corpis ab illo dependēs: quā auctēz vt ar
 bitroz pōpon. nō legit: qz de opione Arist. nō ita tradi
 dit. Et de Ari. auctib⁹ has sufficere volumus.

T.c.21.

T.c.22.

¶ Platonis auctes hęc sunt de immortalitē. Cap. XLV.

Uod vō Plato senserit animi immortalitē
 pbendonis liber de morte Socratis, vntuer
 sus rem hęc exponit: que cū Lato legisset, et
 plegisset, nō dubitauit seipm necare. Plato
 p̄reca in sine gorgie aia bus post mortē pe
 nā, et felicitatē p̄bet, qd nō dixisset, nisi eā imortalē arbi
 traret: qñmmo dicit id omne, qd de maloz boiūm pe
 nis post mortē asserit, et de bonoz p̄mio nō eē fabulo
 sum. 10° vō de legib⁹ iubet puniedos eos eē: qui maloz
 aias post mortem nō puniri asserūt, et bonoz nō p̄mia
 ri: que oia eēt fabulosa, nisi immortalitatem arbitrarēt.
 p. In pbēdro. animi immortalitē sic syllogizat, aius se
 ipm mouet, qd seipm mouet, semp mouet: quod semp
 mouet, imortalē est: aius igit imortalis est. p. Animus
 a seipso mouet: qd a seipso mouet: id ceteris: que extrin
 secus mouent, origo, et p̄m motus est. p̄ncipiū autēz
 ingenituz, et incorruptibile est: ergo aius est ingenitus, et
 incorruptibilis: bis. n. duobus syllis animi corruptionē
 tollere oino Plato videt. Cum enim quicqd corrupit,
 duobus modis corrupat: aut enim a seipso per materiā
 in cō p̄tētā, aut aliūde fit corruptio: vt lignū tuuz sua
 putrefactione corruptioni obnoxū est, Cum qz vti ex
 trinsecus, et secari pōt. p̄imus syllogismus minime a
 se corrupi posse ostēdit. Secūdus ne ab alio qdē corru
 pi posse declarat, sed quātum bi syllogismi valeant nō
 de intellectu libro declarauimus. Nobis aut nūc illud
 satis, sit Platonē demōstrasse ad immortalitēz p̄passē.
 10° vō de re. p. lib. ex cō pluribus que dicit, hic syllis col
 ligitur: anima quia nec alieno malo interit: (qd cōmune
 oium

omnibus est neq; suo: semp sit necesse est, qd aut semp est, imortale est, animā igit imortalem esse, manifestus est. Demū in Tymeo ppe fines aie imortalitāre pbat, primo quia veritates attingit imortales. Secūdo quia diuinum colit, hęc sufficient: nam inter Platonicos res diuulgata est animę imortalitas.

Ceterorum auctoritates etiam imortalitatem probantes. Cap. XLVI.

ost hos sunt et alij doctissimi viri q anime imortalitāre, et affirmant et pbarunt: inter quos doctissim⁹ Jamblic⁹ in eo libro, que de mysterijs p̄scripsit, Imortalitāre probat ex eo, qz dūz in corpore est nō patit: vtpote nec turbationē, nec senectutē, nec id genus. P. vt inquit, passiones qualescūq; sint in aialino sūt in aia qualiscūq; sit: sed in corpore, qd sub aia certaz possidet q̄litate, qua et patit, et agat: nulla (vt dicit) est in aia passio vl peremptoria, vel turbatoria: atq; hęc ipassibilitāre aia non solum acquirē electiōe, sed possidet ipsa nā supiore corporibus. Est ergo aia imortalis. Proclus quoq; eo libro, que de aia, et de mone p̄scripsit p̄bauit aie imortalitāre, vtens quasi eodem signo, quo et Aristo. in libris de aia utebat: qz scia, que profecto nostra est in senectute non minuit. At corporeę potentie minuitur, et crescut quo fit, vt aia, cuius scia opatio est, etiā corpore nō corrumpt. P. Porphyrius aie imortalitāre eo libro quem de occasionib⁹ edidit, p̄bauit ex eo q est per essentia vita: qd eniz (inquit) per essentia vita est, nō morit: aia est p essentiam vita, nō ergo morit aia. Alcinous vō libro de phantasia et intellectu complusculis syllogismis monet imortalitāre aie: quos, vt dicit, ex Platonis libris excerpt p̄sit. Primus qdez est, aia cuiuscūq; adest: vitaz affert: qd vō vitā affert, imortale est. aia ergo imortalis est. Scds aia ipsa nā corporei dominat: qd corporei dominat, ipm imortale est. aia ergo imortalis est. Tertius aia a pprio malo nō corrupit: qd a pprio malo nō corrupitur, imortale est. aia ergo imortalis est, sūt ex tali syllo, quos p̄termisimus, qz magis ex Platonis decretis, q̄ alterius p̄cedunt. Plotinus vō inter Platonicos p̄cipuus: lz cōplurib⁹ locis, per plures syllogismos aie imortalitāre ostēderit eo libro, que de animi imortalitate cōscripsit p̄cipue syllogizat illaz hoc pacto, indiuisibile nō aliter q̄ per indiuisibile pōt attingi: intellus attingit indiuisibilia, ergo intellus est indiuisibilis. Sed qd est indiuisibile, est imortale: intellus ergo est imortalis. Secūdus vō syllogismus est, intellus cōiungit se separatis: qd se cōiungit separatis, est imortale: intellus ergo imortalis est. Tertius aut est, intellus cōiuncta separat, qd cōiuncta separat, maxime est separatus: intellus ergo est a corpore separabilis. Est igitur imortalis: hos syllogismos ex breuib⁹ Plotini verbis collegim⁹, alia que ipse de imortalitate aie dicit, p̄termisimus: qz hos syllogismos arbitrati sumus esse pollentiores. Hęc ex Platonis satis dicta sint. Alij vō nō minoris auctoritatis viri imortalitāre confessi sunt inter quos Hermes ab egyptijs: inter deos relar⁹, inquit. Et idēz ex vtraq; nā mortali, et imortali vnaq; faciebat naturā hois / eundem. In aliquo qdez imortales, in aliquo aut mortales ferens, et hęc ferens in medio diuine, et imortalis naturę, et mortalis, mutabilisq; constituit, vt oia videns, oia miret. Hactenus Hermes, Polytes quidam consuluit Apollinem Milesius vtruz ne manet aia post mortē, an resoluat: et respōdit bis vbis. Anima qdem quo ad vinculis corporeis tenet, corruptibiles passiones sentiens, mortalib⁹ cedit dolorib⁹. Cum vō humanā solutionem velocissimā post corruptū corpus inueniret: ois

in ethera fert: nunq; senescens: et manet in eternuz sine pena. Hęc Apollo. Lyrus autē cum moreret: vt Xenophontes refert: hęc filijs inquit. Nolite arbitrari carissimi filij me cū a vobis discessero, nusq; aut nullū fore: nec. n. dūz eram vobiscū: aiaz meū videbatis. Sed eūz esse in hoc corpore, ex vs reb⁹, quas gerebas, intelligebatis. Fundez igit esse credite, etiā si nulluz videbitis: et nō p̄tent⁹. Lyrus narratiōe rez suā pbat signis, et qdē pbatissimis. P̄tio qz non tot honores clarissimis viris exhiberet vniuersa gens, si eoz animi nihil post mortē efficeret. Scdo qz oē, qd in morte dissoluit, in quodam resoluti v̄t. In qd aut aiaz resolutur nō v̄t. Tertio quia somnū mortū aliq̄ ex pte sise est, in quo aiaz non nihil a superis diuitatis sentit: qz eo tpe a corpore attollat ad superos. q̄ cū aiaz oī ex pte corp⁹ derelinquet: diuitati p̄nit⁹: iungēt: qz Lyrus cōcludens inquit, qre si hęc ita sūt. Sic me colite, vt deū. P. Multi ex his, qui eternas esse aiaz suspicabant, tanq; in celuz migrat⁹ essent, sibi ipsis man⁹ intulerūt: vt Cleanthes, Crisippus, et Zeno. Empedocles vō arbitrās imortalitāre se in ardētis craterē specū intēpesta nocte deiecit, vt cū repente nō apparuisset, abysse ad deos crederetur. Protinus stoicus, et Trembror⁹ ambriacēsis, cū Platonis phedonē audissent: in quo ai imortalitas pbat, sibi ipsis manus intulerunt: vt de his imperijs obligata vita aiaz redimerēt: et sine corpore viuētes feliciorib⁹ p̄tēplationib⁹ a diuinis intellectib⁹ p̄ficerent. Auicēna deniq; p̄bauit imortalitāre cōplurib⁹ argumētis. 6. suoz nāliuz libro. Potissimū qz si rōnalis aia corrupit: aut corrupit aliq̄ agēte in ipsaz: illaz corrupēdo: aut ipsa p se corrupit, dissolutis vs: ex qb⁹ ipsa in se cōstat: aut corrupit ob materię potē: aut deniq; corrupit corpore corrupto nō corrupit p̄mo mō. Alioq; sibi eēt aliq̄ dūz nec scdo mō: cū ipsa simplex sit: nec tertio mō: naz tūc corruperet, vt ceterę formę: et ita saltem dūz h̄et fm qualitates: nec tertio mō: qz tūc nullaz h̄et p̄ter suū corpus / opationem. aia q̄ imortalis est. Ex his, et alijs complurib⁹ p̄spicū est aiaz cum corpore nō mori, vt Lucreti⁹ et Pōpo. arbitrant, ceteriq; epicurei: et de imortalitate hactenus.

Cor rōnalis aia cum corpore nō nascat, sed extrinsecus accedat, prima rōne demonstrat. Cap. XLVII.

si intellectuā aiaz cū corpore non nasci ex eo pateat, qz cum corpore nō moriat: naz qd euz corpore nō morit: cū corpore nō nascit, vt stoici asserūt: tñ B idēz p̄bauim⁹ p̄tīm eisdez rōnib⁹, qz p̄bauim⁹ imortalitāre: p̄tīz alijs, et qdez efficacissimis: que nō dūz sunt iductę. Probabimus q̄ aiaz cū corpore non nasci, tanq; s. ex corporeo semine deducta sit: vt arbitrat⁹ Pōp. et Lucreti⁹: lz aī corpora facta nō sit, vt stoici autumāt: qd nūc supponimus: qm soluz cū Pōpo. n̄fa vertit differtio. Argumentamur q̄ nulla aia: cui opatio est p̄fectissime circularis est cū corpore, et ex corpore nascēs: forme. n. nascentes cū corpore et ex corpore cū opant, nō nisi recta operatione operant: et si qua est, que aliq̄ ex pte circulariter opat: vt sensitiua: hęc nō p̄fecta circularitate circularit opat: vñ in libro de suba orbis: et 2. libro de celo Auerroes ait celestes motū esse circulares, qz sit aie tñ: quare ois aia cui opatio est p̄fectissime circularis: est aia tñ cui corpore nō nascens, nec moriens: qz vō intellectuē aie aliqua operatio sit p̄fectissime circularis: ex eo p̄z, qz redit ad se reditiōe cōpleta. P. Circularit⁹ syllogizat p̄fecta circularitate rediēs ad p̄m, e quo syllogizat icipit, ergo nō euz corpore, et ex corpore nascit. Quic aiaz ordo astipulat: naz videm⁹ eā aiaz, cui opatio nihil circularitatis h̄z, penitus cū corpore nasci, nihilq; nō corporei h̄z,

simonides
to 131773
1773

Cap. 9.

Ca. 13. 14.

Cap. 25.

Eneade
4.

Parti. 5.

292

1773
1773
1773

Cap. 2.
Lom. 3.

1773
1773
1773

De immortalitate

vt vegetabiles. Eam vō cuius opatio aliqd circularita-
tis hz: lz cū corpore, 7 ex corpore nascat: tñ aliqd habet
nō corporei, vt sensualis: eaz ergo cui⁹ operatio simplr
circularis eit, lz nō ante corpora nascatur: tñ cū corpore
nō nascat: nec ex corpe pficiscat opz. Talis est intelle-
ctiua aiā: maz eius opatio pfectissime circularis eē pōt,
qñqz circulariter syllogizare pōt, 7 ad se redire post
rerū exteriorū cognitionē: exit. n. ad extrema: 7 redit ad
se pfecta reditiōe. Plato aut sub alyz verbis pbat aiāz
nō nasci cum corpore: qz est pfecte spherica: quasi velit,
quia eius opatio est pfectissime circularis: sphericaqz.
Unde Alcionus ex hoc tanqz ex signo deducit animāz
redire ad superiores, ex qbus venerat.

Secōda rō, qua pbat idem. Cap. XLVIII.

Reterea nulla forma cū corpore orta / 7 ex
corpe nascēs suis actib⁹ p̄dominari pōt,
aut libera est: naz for⁹ eo libera est, quo sui
corpis facultates atqz v̄tutē excellit: quē. n.
oi ex pte corpoti submergit: corpoti domi-
nari nō pōt, si qdēz ipsum sequit, 7 illius facultatē nō
exuperat. At intellectiua ipsa aiā 7 suoz actū dñā est,
7 libera, libereqz corpoti imperitat, vt Arist. pbat ethi-
coz p̄mo, 7 politicoz p̄mo: 7 observatio docet, qa nob
p̄tato quouis appetibili, ip̄m libere velle, 7 nolle pos-
sumus. Ergo intellectiua aiā ex corpore nō pficiscit: nec
cū corpore nascit. Astipulat huic (vt dixim⁹) formāz
latitudo: cuz. n. fm̄ pompo. intellectiua est intra latitu-
dinē māliuz: est. n. simplr mālis: lz non nihil imālitatis
habeat. q̄ simplr est limitata ad vnū, veluti ceterē, quē
sunt simplr nāles. Sic. n. Arist. 9° p̄me p̄biē libro iter
rōnales, 7 irrōnales potētiās dñās statuit. nō q̄ est intel-
lectiua forma simplr mālis, corpotiqz simplr ipressa:
aliogn nec oppositoz ostensua, nec cōtrarioz electiua
esset: quo fit, vt nec ex corpore: nec cum corpore ipsa na-
scatur. 7 de rōnibus hactenus.

Quid de origine aiē intellectiue senserit Aristoteles. Cap. XLIX.

Est hęc qd Arist. senserit de aiē intellectiue
origine, p̄creatēqz, differēduz: 7 v̄r mibi
Arist. lib. de aiāliuz gnōne 2°. de illi⁹ origi-
ne dubitationē mouisse: p̄p̄a vbi ipsuz ha-
bemus quēstū fecisse de aliquo per se, nō op⁹ est p̄ mē-
dicata suffragia p̄cedere: quare p̄mo verba ei⁹ de v̄bo
ad v̄bū trāslata referā: nō sequens in re hac Theodori
trāslatiōes. Sūt. n. ampliozes q̄ v̄ba Arist. exposcāt:
postea v̄ba illa diligētē p̄siderabim⁹: dōclarātes p̄ōp.
illa nō diligētē p̄libzaste. Arist. v̄ba hęc sunt: 7 qdē de
greco ad v̄bū. Et de aiā, fm̄ quā dī aiā, (aiā autē est
fm̄ p̄tē aiē sensualem.) Utruz inest semini, 7 cōceptui:
an nō: neqz. n. tanqz inaiatum ponet qz cōceptuz, 7 fm̄
oēm moduz p̄natū vita: nō. n. minus 7 semina, 7 conce-
ptus aiāliuz viuūt plantis ipsi: 7 p̄lifica vsqz ad aliqd
sunt. Qd qdē igit vegetales aiā habeāt: palam est: pp̄
qd aut 7 p̄mū necessariū est hęc accipere, ex his, quē in
alyz de aiā determināim⁹: p̄spiciū ē. P̄cedētes autē,
7 sensuales, hz quā aiā est: nō. n. fit simul aiā 7 hō: neqz
aiā 7 equus. Similr aut 7 in alyz aiālib⁹. Posteriorius. n.
fit finis (hic aut cuiusqz gnōnis finis pp̄t⁹ est.) Ideo 7
de intellū qñ: 7 quō: 7 vnde ea quē aiā p̄cipiāt, ip̄z acci-
pian, dubitationē hz plurimā: 7 opz eniti pro virib⁹, 7
quoad fieri pōt, accipere. Vegetales qdē igit aiāz semi-
na 7 cōceptus separabiles v̄z pō⁹ hīe ponēduz est: actu
vō nō hīe pus q̄z aliqno mō cōceptui separabiles tra-
hant citū: 7 agant hō aiē opus: primū. n. viuere vident⁹
hō plantē vitaz. Consequēter aut 7 de sensuali v̄z aiā di-
cēduz est, 7 de intellectuā: oēs. n. neciūm est potentia

pius hēri q̄z actu: neciūz itaqz aut cū non sint: aduenire
oēs, cū pus fuerint: aut has qdē illas vō nō. Et adueni-
re, aut in māz: cū nō sint in maris semie: aut in hęc qdēz
inde veniētes: lz in maris semie: aut extrinsec⁹ aduenire
oēs, aut nullā, aut has qdē: has vō nō: q̄ igit nō sit pole
oēs pus esse: p̄spiciū est ex hō: q̄ opz. n. p̄n⁹ opatio est
corpalis. Manifestus est, q̄ hęc sine corpe ipole est eē
vt ambulat sine pedib⁹: itaqz 7 extrinsecus ea venire:
ipole est: neqz. n. ip̄sē per se esse p̄nt: cū sint inseparabi-
les: neqz in corpore esse: semē. n. extremētuz mutati nu-
trimēti est: restat igit intellm soluz extrinsec⁹ accedere,
7 diuinū eē soluz: nō. n. cū ei⁹ opatiōe cōicat corporalis
operatio. Hactenus Arist. 7 qdē ad v̄bū, vt in grecis
nostris codicib⁹ legimus. Ex q̄b⁹ p̄z p̄mo Arist. de ori-
gine gnōneqz intellectiue aiē fecisse per se quēstū / ideo
qd de illi⁹ origine fuerit eius opinio, satis dilucide sciri
pōt. At de illius morte nullibi eum quēstūisse per se le-
gisse memini me: p̄pterea de illius morte nō ita diluci-
de sciri pōt. Aristoteles igit in his verbis querit p̄mo
v̄trū semē in vtero p̄iectuz sit aiāuz: 7 inquit, 7 de aiā
fm̄ quā dicit aiā: dubitatio est v̄truz inest semini 7 cō-
ceptui: an non: dico fm̄ quā dicit aiā: q̄ aiā est p̄tē aiē
sensuali. Respōdet ad hanc, q̄ semen in vtero semelle-
gissimū est aiāuz, saltes aiā vegetali: 7 inquit: neqz. n.
tanqz inaiatuz ponet quis cōceptuz: 7 fm̄ oēm moduz
p̄natū vita: est ergo solutio q̄ semen in vtero emissuz
viuit, 7 affert cām, cuz inquit: non enīz min⁹ ipsi planti-
tis 7 femina 7 cōceptus ipsi viuūt, nec minus prolifica
sunt ipsi plantis: imo cū sunt in vtero crescunt 7 plem
ipsaz cōficiunt, formantqz vsqz ad certum statutumqz
terminū: p̄pterea cōcludit, hęc cum in vtero mulieris
sunt, habere vegetabiles aiāz: deinde quasi se excusans
ab aliā. q. obiter occurrēte: inquit: p̄pt̄er qd aut 7 p̄mūz
necessariū est hęc accipere, hoc est ante ceteras alibi: s.
2° de aiā se dixisse affirmat: deinde totaz solonē adim-
plens, inquit, p̄cedentes autē. s. cōceptus, vel procedēte
tēpore, accipiunt 7 sensuales sc̄do loco. Sc̄dm quā aiā
est. Theodorus vō habet 7 rōnalem: quia illa tertio in-
ducit. Qd verbū fortasse in suo libro habebat: vt arbi-
troz: naz Arist. assignans cām, inquit: nō enīz fit simul
aiā 7 hō: neqz simul aiā, 7 equus. Similr autē 7 alyz
aiālibus: nō enīz fit simul aiā, 7 aliqd eoz. In q̄b⁹ ver-
bis dedit nobis intelligere intellectiūz animā vltimo
aduenire: cuz dixit: nō enīz fit simul aiā 7 hō: p̄pterea
recte Theodorus illud addit: vel qz sic habebat in suo
libro: vel quia ita opz sup̄plere: 7 rursus affert cāz ordi-
nis: 7 inquit, posteriorius enīz fit finis: dico de fine: qui cui-
usqz gnōnis, p̄prius est, nā cōis finis p̄rius est. Hęc est
sola p̄me dubitationis: ex qua p̄z aiāz intellectiūā vltio
aduenire, esseqz formā corpus humanū informantē
Auerroist: as: deinde mouet. q. de origine aiē intellectiue:
de qua dixit vltimo aduenire, v̄truz veniat ex semine,
cum ipso corpore: an accedat extrinsecus creata ab ipso
deo: 7 inquit, 7 ideo de intellectu, qñ, 7 quō 7 vnde ipsa
semina, quē diximus aiā p̄cipare, ipsuz accipiunt: du-
bitationē: habet plurimā quasi vltra captū humanum
elata: dixit qñ qa v̄trum vltimo post sensitiua: vt di-
ctuz est, dixit quō, quia dubiuz est v̄trū veniat ex semi-
ne, vt ceterē: 7 dixit vnde, qa an a deo, an a celo. P̄z aut
hic eum per intellectu nō animē partē, sed totā intelle-
ctualem animā intellexisse. naz de tota p̄cessit dubita-
tio: 7 de tota logē in solone p̄ntis qōnis. P̄ro solutione
ergo p̄mo p̄mittit nō dicere, qd verū est, sed pro viri-
bus, quātuz est in suo posse: vnde inquit, 7 opz eniti acci-
pere de hac. q. nō quid est, sed pro virib⁹, 7 quoad fieri
pōt. Ex quibus verbis p̄z qōnem hęc Aristoteli fuisse

Aduenire
errives
contingere.

Spinosa

Lyemati
хима ти
cōceptui
fctui.

ωρδίοντα
p̄cedētes,
procedēte
tempore.

Intellua
li noetica
vontixis.

perdifficiles. Scdo pmittit solone poris. q. taq. suppo-
 sitione: 7 ingt vegetales qde igit aiaz semia, 7 separabi-
 les coceptus, qui. s. sunt separati a generante, 7 in vtero
 emissi: habere v3 po^o ponenduz est: est g suppositio semē
 in vtero emissuz po^o h3 aiaz vegetabiles: s3 vñ sibi dicitur:
 naz dixit illaz hie actu: quasi rñdens inquit actu vñ nō
 hie pñs, q3 eoz coceptuū, qui separabiles sunt, 7 emissi
 iam in vtero, aliquo mō cibū trabāt, 7 agant talis vege-
 tatiue aie opus: 7 sic tollit dicitio: pptera cōplens sup-
 positionē, pñmū ingt h3 semia viuere vident: plātē vitā.
 Sed nō coiplo: quo in vtero emittunt: s3 paz post. Lō.
 sequēter autē 7 de sensuali v3 dōm est. s. g semen viuat
 sensuales vitā scdo loco: 7 vltimo de intellectuāli dicere
 opz, q. s. semē vltimo viuat intellectuāles vitā. Est sup-
 positio q semē pmo vegetales: scdo sensuales: tertio in-
 lectuales vitā viuat. Ubi p3 eū p intellm aiaz intelle-
 ctualem intellexisse: alr suppositio nō eēt ad ppo^m. P3
 2° eū velle itellm eē formā humanū corp^o informātes.
 Cui^o suppnōis assignat cāz, 7 ingt: oēs. n. neēiuz est po^o
 pñs hēri, q3 actu: nō. n. femini accidūt, nisi pñs accidere
 possint: neq3 pñs hñtur, q3 hñ pñt. Dis pmissis accipit
 diuisiones, vt eligat qd querit: 7 ingt, neēiuz itaq3 est aut
 oēs aduenire, cū pñs nō sint: aut oēs aduenire, cū prius
 sint: aut has qdē aduenire pñs existētes, illas vñ nō pñs
 existētes: deinde ponit scōz diuisionē, 7 ingt: 7 si adue-
 niunt, supple oēs, cū pñs non sint: aut neēe est eas adue-
 nire in māz: cū nō presint in maris semine vllō mō: nec
 actu: nec po^o: aut neēe est in hāc māz aduenire qdē ide
 veniētes. s. in maris semie. Est g scōa diuissio: si veniunt
 oēs aie in semē ipse nō pñs existētes: neēesse est aut vt
 po^o habeant in semine, aut nullo mō sint in illo. Tertia
 diuissio est dato q ipse eueniūt nō pñs existētes, neēe est,
 aut extrinsec^o aduenire oēs. s. per creationē, aut nullaz,
 aut has qdēz sic: illas vñ nō. Dis diuisionib^o pmissis, p-
 cedit ad solonē, 7 inquit: q igit nō sit pose oēs pñs esse:
 pspiciū est ex rōnib^o h3: quoz. n. pncipioz atq3 foiaz
 opatio est corpālis: hēc for^o, 7 hēc ipsa pñ^o sine corpore
 eē nō pñt: vt qñ ambulāt sine pedib^o eē nō pōt: ideo
 vñ ambulatiua nō est sine corpore: itaq3 (vt inquit) 7
 extrinsec^o ea venire ipole est: dicit q3 eas pesse añ cor-
 pora. Rñdet: nō. n. ingt, ipse p se eē pñt: cū sint insepara-
 biles 7 non añ corpa facte, vt Plato ingt: neq3 in corpe
 eē actu: vel migrādo de corpe in corp^o, vt pitagorici: vñ
 latitādo vt Anaxagoras ingt, qui posuit eas latitare: qz
 (vt dicit) semē est mutati cibi extremētū: qd antea nul-
 lam h3 aiaz. Sic igit p3 aiaz nō eē factas añ corpa, sed
 fieri de nouo: 7 qz nō oēs ex corpore veniūt: ideo absol-
 uens. q. ingt: restat igit itellm soluz extrinsec^o accedere, 7
 diuinū eē soluz. Est g sol. intells nō est fact^o añ corp^o, 7
 nō venit ex corpe. g venit extrinsec^o creat^o a deo: 7 repli-
 cans rōnez, ingt: nō. n. cū ei^o opatiōe cōicat opatio cor-
 porālis: qñ intelligere nō depēdet a corpore, vt a subto:
 7 ppterea nec intellectuā aia venit ex corpe vt a subto.
 Dec sunt, que ex vñs clarissime colligunt de aia itelle-
 ctua. P3. n. ipsam vltimo venire in corp^o, 7 nō venire,
 vt ceterē veniūt ex semie educē: 7 venire extrinsecus a
 deo: 7 ita p3 qñ, quō, 7 vñ ipsa in semē veniat: qñ, ga vñ-
 timo veluti ceteraz ppi^o finis: quō, ga nō p modū, quo
 ceterē nascunt: vñde, ga extrinsecus ab ipso deo.

Cauillatōes Auerroistaz 7 pōp. hic refutat. Ca. L.
 Auillare enittunt nōnulli Auerroistē ea, q
 hic dicit Ari. p q nō de tota aia Ari. loquat:
 qua hō est hō: sed de intellu: qui est ps aie:
 naz humana aia pstat pte dianoetica ex se-
 mine deducta: 7 intellu accedēte extrinsec^o

humano corpori: eū in eo dianoetica accidit, que cogita-
 tiua dicitur ab Auer. Scdo q dato q de tota intellectuā aia
 loquat: illa est infima itelligētiā: que nō ptingit hōi p
 informationē, s3 p opationē medianrib^o pbātafmatib^o.
 Quoz p^o est deliramētuz: nam tā in p^o q3 in 2° dubita-
 tiōe loq^o de vniuersa aia: cū dicat nō sil eē hoiez 7 aiaz
 sed pñs aial p sensuales: vltimo hoiez per intellectuāles
 aiaz. P. Assignās ordinē, quo ille semini^o ptingunt, di-
 cit pmo vegetales, scdo sensuales, vltimo noetica s est
 intellectuāles ptingere: cui^o ordis cāz affert ex eo, qz oēs s
 pacto po^o hñtur: in vegetali po^o sensualis est: in sensuali
 intellectuālis aia. g cū deducunt ad actum pñs vegetalis,
 postea sensualis: 7 vltimo (vt finis intellectuālis aia ptingit)
 get: ecce q nō de pte: s3 de vniuersa aia loq^o Arist. P.
 In diuisionib^o semp loq^o vñiformiter de aiab^o sensua-
 li 7 vegetali. g nō est psonū eū in ceteris aiab^o loqui de
 pte: cū semp loquat de vegetali, qua planta est, 7 sensua-
 li: qua aial est, 7 intellectuāli qua est hō. Ex his igit, 7 gre-
 cis vñs: p3 eū loqui de tota intellectuāli. Scda vñ cauilla-
 tio delet q Arist. acceperit vlez illaz q oēs aie. s. pñs
 potētia hñtur q3 actu, 7 nunq3 actu nisi fungant animē
 officio: vbi p3 eū loqui vñiformiter de ceteris, 7 de itel-
 lectuali. nō g pōt in ceteris loq q ad vñionē s3 eē: in itel-
 lectuali quo ad vñionē fm opationē. P. Copulatio fm
 opationē nō est gñatio, at ipse loq^o de gñatione aiaz 7
 aiaz: vt pponit expse. P. Modus quo nobis copu-
 lat intells, nō ad hūc libzū spectat: s3 ad libzum de aia.
 P. Si copularet nobis p pbātafma, nō extrinsec^o acce-
 deret, s3 intrinsec^o: cū pbātafma sit corporea res exis in
 nobis. P. Ari. loq^o de vegetali: qua planta est, 7 de sen-
 suali, qua aial est, 7 de intellectuāli, qua est hō: vt pbatur
 est. g per intellectuāles hō est formalr hō: ita erit forma
 formalr humanū corp^o iformās, vt vegetalis plantā: 7
 sensualis aial. P. Pmpo. vñ cauillat ex eo q Arist. intel-
 ligit mentē venire extrinsec^o, quaten^o simplr mens est,
 nō quaten^o humana: vel si vt humana: intelligēdūz est
 nō absolute, s3 q in ordine ad sensitiuā, 7 vegetatiuā
 magis diuinitate picipat. S3 cauillatio hēc mihi clare
 signat eū locū illuz nō legisse: s3 forsitan relatū locū re-
 tulit. Arist. n. nō alr loq^o de mēte: q3 de ceteris aiab^o.
 loq^o aut de vegetali, qua plāta est, 7 de sensuali, qua est
 aial, 7 de intellectuāli, qua est hō: cū dicat nō sil eē aial
 7 hoiez, dicat ē intellectuāles aiaz vltimo induci, vt ce-
 teraz finē. P. Ari. de gnōne mētis in nullo alio loco me-
 minit, 7 hic pponit de illi^o gnōne, mō mens nō gñatur
 nisi, vt humana. P. Si dicit illaz extrinsec^o accedere re-
 spectiue: ad qd ei^o pbatio valeret, in qua supponit eius
 opationes eē sine corpe. P. Ad qd tot diuisiones, in qb^o
 voluit hie aiaz nō eē añ corpora factas, 7 nō oēs in cor-
 porib^o ortas. Si loqueret in solone illa respectiue: ne-
 scio ad qd tantopere elaboraueri: declarare ceteras ve-
 nire intrinsecus, 7 soluz mentē extrinsec^o: nō. n. est vñs,
 nec rōni cōsonuz eū velle ceteras venire intrinsec^o abso-
 lute/mentē aut soluz extrinsecus respectiue: euz tam in
 illis, q3 in mente loquat de aduentu simplr: sed imora-
 ri in hoc est superflū: naz huius cauilli deprauatio ex
 sola verboz inspectione deprebendit. Ex his apparet
 primo animā intellectuāles cū corpore nō mori: si eniz
 ex illo, 7 cuz illo nō nascit, ex illius corruptiōe nō mori-
 ritur. Secūdo p3 ipsam cū corpore 7 ex corpore nō na-
 sci: sed extrinsecus femini humano cōtingere: nō autez
 exposuit e quo: ppter Platonez: qui in re hac nūc dicit
 illam venire a deo: nunc a dīs secūdis: nunc ab anima
 munditāmē in libro de pprietatib^o elemētoz explica-
 uit, quod hic non expressit, dixit enim eam fieri ab ipso

De immortalitate

deo in semine: et de generatione et morte anime batenus.

C De rationibus quas Pompo contra opinionem eius induxit hic disputat prima: et declarat, an quia anima recipit immaterialem simpliciter immaterialem. **Cap. LI.**

Cap. 7.
Lom. 4.

Insolucidatis, nunc ad aliquas rationes veniendum est: quas de se pro populo inducit. Et pro de illa differendum erit: quia Averroes lib. de anima 3° vult, quod si intellectus est simpliciter materialis, non intelligit omnes formas materiales, tenet arguimus, quod opus recipiendum est de nudatum a specie recepti. Rursum pro populo, intellectus est forma simpliciter materialis. Item quod deo immaterialem. Non ex ea parte, quia immaterialis est, potest omnes materiales recipere, et se et intelligere saltem intelligendo alia: quare potest omnes materiales formas intelligere: non ergo concludit eum esse solus forma quod immaterialem. Sed de se obicit pro populo, quod ipsa anima esse non habet nisi in materia mediata quod qualitate prima, et quantitate: sed cum operari sequatur esse, ergo sine illis operari non potest. Secundo vero quod coloris susceptivum est, quod sine colore, soni aut absonum: ut 2° de anima libro dicitur. Ubi omnes asserunt diaphanum et pupillam ad hunc, ut color recipiat, non solus non debet esse color, sed nec coloris coniunctis: quare si intellectiva anima de recipere omnes formas materiales, nedum de esse immaterialis. Sed nulli formam materialium coniuncta: quare non potest esse in materia cum qualitate, et quantitate. Refellit pro populo, has obiones: quod cum vitalitate et passionem. Tunc anima intellectiva est in materia per se et quantum, sine illis operari non poterit: ita tenentes animas esse simpliciter immaterialem coguntur respondere ad has obiectiones: sicut ipse qui tenet illas esse forma quod immaterialem: et simpliciter materialis. Propterea respondet ad primam obiectionem bene intellectiva animas operari non posse sine disponibilibus, quemadmodum nec esse sine illis: non tamen sequitur ipsas per tales disponibiles intelligere: sed per species reas, a rebus exortas: sicut si visus non possit esse sine calido, nec operari quod sit in calido: tamen per calidum non videtur: sed per species colorum. Respondet de secunda virtute simpliciter materialis: que est forma quod immaterialis: non impediri a cogne per alteri materialis coexistencia: sicut enim visus colores non cognosceret: nam visui coexistunt alie qualitates: sed bene per coexistencia illorum immaterialem ipse dicit a cogne eorum: quod ipse est perceptivus: per rubedines enim si illi coexistere, a ceterorum colorum cogne impediret: nam rubedines est perceptivus: quod si intellectus esset pura forma materialis: cum omnium formarum materialium esset perceptivus, impediret ab illarum cogne. At ipse immaterialis est sed quod, prope per coexistencia formarum materialium non impedit: nam alteri rationis sunt materia et immaterialem: intellectus etenim agens non impedit potest a receptione species, quantumcumque perficiat polem: ut Averroes inquit 3° de anima: hec pro populo, de illa ratione. Sed si illa ratio, ut ipsas ordinavit Averroes fortasse non sit demerata: ut in cometariis nuper rime dicitis, que in libris de anima proficimus, apertissime dilucidamus: tamen si ratio consideret, est Aristoteles in 2° de generatione, et minor profecto, cur pro populo, qui se ratopere iactat in Aristoteli cis rationem hanc non olfecisset. Aristoteles enim eo loco argumetur. Si anima est ignis, passiones erunt ei, quecumque igni: quatenus ignis: et si anima est miscibile quod passiones erunt corporales: sed operatio anime nulla est corporalis. ergo anima non est quod miscibile. Hec Aristoteles ad verbum. Tertium est Aristoteles, hanc opinionem non valere, nisi supposito ad metes antiquorum animas esse in misto dependente: sicut enim supposito sequitur: anima est in misto, si quod miscibile dependente, ergo operatio est corporalis dependente. sicut a corpore dependens in esse, et conservari, veluti a subiecto: nam opinio eius dependente a corpore, ut ab obiecto: prohibet nihil. Reduco ergo opinionem hanc de pro populo, opinionem. Anima sed enim est in corpore dependente, eo quod forma enim est simpliciter materialis, ergo operatio est corporalis, sed est dependente a corpore, ut a subiecto. Valet autem hec opinio de pro populo, sicut illa de veteres: nam valet per hanc: omnis operatio, cuius forma dependet a subiecto corpore, est corporea, sed est dependente a corpore, ut a subiecto, Aristoteles, opinio arbitrat esse

Cap. 10.

L. 4. 71.

Cap. 10.

L. 4. 2. 5.

L. 4. 4.

Cap. 3.

absurdum, ergo et animas: que absurdum erit asserere ad mentem Aristoteles animas esse simpliciter materiales: nam si concesserit ei operatio corporalis, et a corpore ut a subiecto dependens. Respondet de prima est Aristoteles lib. de generatione animalium 2°, ut superius fideliter ei verba transtulimus. Illic enim duas regulas insinuat. Primam primam, quorum operatio est corporalis: ipsa sine corpore esse non potest. Secundam vero primam, quorum operatio non est corporalis: illa sunt sine corpore. Ex secunda regula inferuntur animas intellectivas extrinsecus accedere: nam cum ei operatio e corpore non dependeat, ut a subiecto, ergo anima non nascitur de corpore, accedit ergo extrinsecus. Reduco ergo hanc de pro populo, Operatio intellectiva anime non dependet a corpore, ut a subiecto, ergo nec anima ipsa. Quare valebit, si anima est simpliciter materialis, et a corpore ut a subiecto simpliciter dependens, nec intelligit omnia, nisi corpora: nec ei operatio erit nisi corporalis. Si ergo de omnia intelligere et gdes immaterialem, atque vltimam: opus ea esse simpliciter independentem a corpore, atque immaterialem: ecce quo hec ratio, quam pro populo, refutare enitebat est ad verbum ipsius Aristoteles. Quare vero dixit de rationem hanc, non cogunt. Primum gdes non: quod si anima dum est in corpore, egeat disponibilibus corporeis: tamen pro suo esse simpliciter illas non requirit: et cum operatio sequatur ipsas quo ad esse simpliciter, et non quo ad esse in materia: quod est esse forma quod iure potest operari opinio simpliciter immaterialem: licet forma quod sit materialis, sicut in ipsa anima. Nec est verum Thoma: male animas pro suo esse simpliciter regere corporeas dispositiones: sed solus pro suo esse forma quod: quod est esse in materia: nec que de visu addit, sunt ad pro populo: nam visus si videat per species, ei operatio est simpliciter materialis: quoniam non est, nisi in calido: sicut si intellectus esset in materia per disponibiles, sine quibus nullatenus esse posset, licet intelligeret per species, eius operatio, ut dicit Aristoteles, esset simpliciter materialis. Quod vero secundo subiungit, de Aristoteles, nam virtus coexistens uni materiali, non impedit a cogne alteri materialis gne differetis: sed dupliciter impedit et cognitionem, et in modo cognoscendi: in cogne gdes: quod non potest cognoscere, aliud materiale eius, de species: nec possit cognoscere materialia immaterialem: sed simpliciter materialiter: sicut ipsa est simpliciter materialis. Si ergo anima esset simpliciter materialis regressus pro sui esse simpliciter, qualitates primas, non posset cognoscere primas qualitates eiusdem species cum illis, nec illas possit cognoscere immaterialem: cuius virtus docet observatio: anima enim mea que pro sui esse simpliciter non requirit a calidum, et si frigidum, potest intelligere calidum et frigidum equi: que sunt eiusdem species cum a, et licet: et illa intelligere simpliciter immaterialem, intellectioe. s. non dependente a corpore, ut a subiecto. hanc rationem intellectus agens non impedit possibile: quod differt gne, et specie a ceterorum notioribus. Ex his appet efficaciam rationis, ut si anima esset in corpore, ut simpliciter foris ab illo dependens, illa non intelligeret omnia, et omne quod intelligit immaterialem intelligit. Que si proliberasset Pompo, in opinionem eius detrusus non esset.

C Roboratio ceterarum duarum rationum, que eius libelli ca. 7° componunt. **Cap. LII.**

E hisce appet ceterarum rationum confirmatio. Nam ubi intellectus esset simpliciter materialis: species erunt simpliciter materiales: modo sicut si species in cogitativa sit immaterialem eadem specie in sensu communi: reputare vltimam potest nihil, quoniam omnes ille virtutes sunt eiusdem ordinis: et simpliciter materiales: ita cum intellectus non exeat latitudine materialium, licet sit in infimo gradu tori latitudinis illarum: non potest recipere species nisi eiusdem latitudinis atque materialitatis cum species ceterorum sensuum: et ita erit species in intellectu sensibilibus, licet paululuz altior: que Aristoteles dicit non arbitror: nam sic teneri posset ei operatio esse corporeas: licet spiritualiore ceteris: et per animas posset ex corpore nasci: et in corpore misto esse: que omnia absurda Aristoteles reputat. Ulterius cum ait intellectum recipi in quanto: et species non esse quantam, contradicit famosis Averrois principibus, omnis foris recepta in subiecto quantum, si dependente ab illo: est diuisibilis,

quare intells erit q̄tus, r sp̄s q̄ta: r ita itelligibile erit
pb̄atama: r nō yle. Ceteras vō rōnes, quē eodes capite
tāgunt cū nō sint Aristotelice, bona frōte p̄termisim.
C̄. Prima rōnus eaz hic disputat quē cōtra se a p̄op.
inducte sunt cap. 14. vbi q̄ anima sit beatitudinis ca-
par probatur. Cap. LIII.

Rat argu^m, qd̄ h̄ se p̄op. ipse p̄fecerat, aia
est capax b̄itudinis. q̄ immortalis. aīns p̄z: qz
nāli desiderio illā appetit, quā nō appetē-
ret, nisi illi^o esset capax. q̄ aia est immortalis.
Diffuse aut̄ p̄omp. h̄ac refellit, r breuib^o,
vult aiaz nō eē illi^o b̄itudinis capax. q̄ de^o ipse est felix:
cū nāli desiderio illā nō appetat. S̄inis. n. d̄z eē ei p̄por-
tionat^o, cui^o est: at nō eē p̄sonū rōni finē dei eē hoīs. Pro-
pterea ait finē esse cognēz rez: q̄lis est sibi polis: r triū
intellectuū participatiōne factuū v̄z practici, r spectula-
tiuū: nec hō in desiderijs tēperat^o d̄z v̄ltra hunc finē ali-
qd̄ appetē: q̄nq̄d̄z illud nō est ei pole: s̄z qz diffuse r̄i-
det, h̄ec sufficē arbitramur. S̄z pace viri dixeriz, h̄ec q̄
ipse dicit: euidentissime refelli p̄t. Supponēdo p̄ beati-
tudine eē dei cognēz, qua ipse de^o cognoscit in se cogni-
tione. s̄. que est ipse de^o: vt supius determinauim^o: h̄ac. n.
b̄itudine de^o: ceterēqz itelligētē sunt beati. Sc̄do sup-
pono nullaz po^o apprebētiā cognoscē p̄fufe vel disti-
cte bonū supioris po^o cognoscitiue, qn̄ nāl̄ illud appet-
tat: videm^o. n. visuz nō appetē bonū sensus cōis, qm̄ nō
apprebēdit distincte, vel p̄fufe bonuz illi^o: nec cōis sen-
sus appetit bo^o pb̄atasticē: nec pb̄atistica bonū dianoē-
ticē: nec dianoetica bonū intells, qm̄ inferior apprebētiua
nec cōfufe, nec distincte apprebēdit qd̄ sit bo^o supioris
apprebētiue. Experimur at̄ humanā visuā nāl̄ appe-
tere videre soles: q̄l̄r eū p̄spicit aquila: naz saltes p̄fufe
cognoscit bonū visuē aquilē eē in videndo soles, sicut
ille est visibilis. Est q̄ suppositio, inferior po^o cognosci-
tiua bonū cognoscitiue supioris nāl̄ appetit, quotiens
illud qd̄ sit p̄fufe salte apprebēdit: h̄ec est experimēto
cōprobata. At sermonū veroz experimētū est, vt p̄for-
mei sensatis: nec pb̄are volo alr̄ h̄ac, cū sit q̄st̄ p̄ se noi-
ta: r h̄ eā nulla p̄fufe fieri pōt̄ instātia. Ex bis argumē-
tor meo iudicio h̄ r̄fione dem̄stratiue: intells humanus
cognoscit salte p̄fufe summū bonū dei, r oius intellectū
supior: p̄z ex prima assumptiōe, qz illud describit, r qd̄
sit, r quō sit: qd̄ nō faceret, nisi salte p̄fufe illud apprebē-
deret. Ergo ex^o sup̄pone illud nāl̄ appetit: qd̄ si illud
nāl̄ appetit: illi^o nāl̄ n̄ itells erit capax: s̄z cū nō pos-
sit illi^o eē capax, nisi sit immortalis. p̄z q̄ ex b̄itudine aiaz
eē imortalez: r h̄ pacto refutata sit p̄p̄o. r̄fio.

Supposita animi mortalitate nemo mortū quonīs in
calu exponere se debet: vbi de fortitudine multa nota: r
an virtutes sint expetibiles propter se, an illarum p̄e-
m̄ium sit imortalitas. Cap. LIII.

Magna qd̄ semp fuit. Utruz ai mortalitate
supposita, stare possit vltim^o fortitudinis
actus, q̄ est exponē se mortū, quoties rō di-
ctauerit: vt p̄op. asserit eode capite, cū re-
fellit rōne sc̄daz: r v̄ p̄ frōte q̄ sic: qz Ari.
asserit forte se debere mortū exponē, etiā si nihil adhuc
mortuis v̄: nec bonū nec maluz eē: vbi exp̄sse mortuis
nullū maluz, aut bonū assignat: r t̄i p̄cipit forte debere
se mortū exponē. q̄ cū ai mortalitate stat fortitudo. Pro
hac pte boni p̄hi argumētā: p̄mo qz vita breuis, r me-
lior, longa est magis eligēda: vita. n. elephātī magis eli-
gēda est vita mortis: r hoīs vita breuior magis ele-
phātī: s̄z mortū cū v̄tute breuior vita est, r melior q̄ viuē
cū miseria. q̄ fortis, q̄ breuē vitā viuūt, eligē illaz magis

oz, q̄ fugiēs mortē: cū viuūt tarpi^o. P̄. De malis minus
maluz est eligēdū: s̄z humanā nāz oznari v̄tute, r attigē
finē, ad quē ordiat: s̄z modico tpe: est min^o malū: q̄ nāz
sine v̄tute, r a fine sibi debito frustratā, imo v̄tutā du-
rare lōgo tpe. Primū hoz p̄ mortis expectatiōe attin-
gē, vt pote cū q̄s rōnabilr̄ morit̄. Sc̄dm̄ vō p̄ fugā fu-
giēs assegt̄: q̄re ē ai mortalitate p̄cessā / hō aliq̄n p̄t rō-
nabilr̄ se mortū parare. huic at̄ sile est qd̄ de morbis d̄z:
nemo. n. velleit viuē longo tpe in seuisimo morbo, imo
semp breuē vitā (mō sana esset) p̄eligēt huic languide
vitē, et obloge. h̄ac opionē Seneca habuit, q̄ t̄i aiaz cū
corpe mori credidit, vt in epla ad Lucilliū lōge mibi:
r māifesti^o in h̄ suo ad Martianū de solatiōe filij sui:
hic. n. negauit post mortē eē p̄miū v̄tutū: r t̄i mortē nō
eē timēdaz vbiqz p̄dicat. M. et Tulli^o q̄ aliq̄n de alia
vita dubitauit, nunq̄ dubitauit de fortitudine, ceterisqz
v̄tutib^o agēdis. p̄pter h̄ec fortasse p̄op. supp^o aīc̄ mor-
talitate nō soluz fortitudine, s̄z oēs v̄tutē expetēdaz esse
asserit: naz v̄tū, vt arbitrat̄, expetēda est pp̄ se. S̄z h̄ec
opio nō est p̄fufice corrobodata: boni sigdē p̄hi v̄tutes
nō esse pp̄ se expetēdaz asserūt: v̄n p̄hoz nō obscurus
Euclides: q̄ fuit megaricorū disciplinē p̄d̄itor, a ceteris
dissentēs, id eē summū bonū dixit, qd̄ sile sit, r idēz sp̄,
intellexit p̄fecto, quē summi boni nā sit: s̄z id nō expli-
cauerit, id est aut̄ imortalitas. Seneca q̄z (s̄z d̄z) sibi v̄-
deat^o dicit tandē nullū aliud eē v̄tutis p̄miū q̄ imorta-
litate: laudās. n. v̄tutē in eo libro, quē de imatura morte
cōscripsit. Una ingt̄ res est v̄tū, quē nobis imortalitate
donare possit, r pares d̄z facē. Stoici q̄z v̄tutū p̄miuz
eē beatā vitā dixerūt. Qd̄ vō nulla v̄tū sit expetēda pp̄
se: ex eo p̄z: qz tūc v̄tū eēt summū bonū: r hoī tale: quo
meli^o eē nō pōt̄. At v̄tutē nō eē summū bonū, p̄bat vis
eiusqz nā, quē in maloz p̄ferētia posita est. P̄. Id cui^o
vis, atqz nā in aduersis posita est, nō est pp̄ se expeten-
dū: qz. n. expetēt exilia, qz carceres, qz vulnēra, qz pau-
pertatē. In q̄b^o p̄cipua v̄tutuz nā collocata est: est. n. v̄tū
egestatē, exiliuz, dolorē, mortēqz quē timēt a ceteris,
pati fortiter, ac subire. nō q̄ v̄tū expetēda est pp̄ se. H̄ec
rō multū coegit Senecā virū doctissimū, atqz oī v̄tute
p̄ditū: q̄ in epla Multuz tibi, r in aduersis posita p̄ba-
uit. Nimiruz igit̄ (vt inquit Pamphylus) sup̄uacuis, r
inanib^o penis delectant̄, q̄b^o licet agere trāquille. Si. n.
mortales sūt aī: si v̄tū dissoluto corpe, nihil futura est,
qd̄ fugim^o attributa nobis bona: sanus (vt ingt̄) nō est,
qui nulla spe maiori p̄posita, his bonis, q̄b^o ceteri v̄tū-
tur in terra, labores, r cruciat^o, r miserias aīponat: q̄re
h̄ ad v̄tutē stat nasci hoīez: subesse d̄z spes aliq̄ maior:
quē maloz, r laboz, quos p̄ferre v̄tutis est, magnū affe-
rat, p̄clarūqz solatiū: quo fit (vt v̄tū) pp̄ se nō expeten-
da sit. S̄z in re hac id, qd̄ nobis magnā facit q̄onem est
Ari. qui in libris moralib^o, v̄tutib^o p̄miū nulluz assigna-
uit, qz si qd̄ eēt: illud est bonū: mō honoz nō est honora-
ti, s̄z honorātis: r ita nulluz visus est v̄tutib^o p̄miuz assi-
gnasse, nisi honozē, vel nihil. Plato vō dubio p̄cul in li-
bro Hozgic p̄pe finē v̄tutib^o p̄miū dedit beatā vitā, v̄-
tuz vō penā p̄petuā, q̄ ēt p̄firmat in p̄bedone. r libro d̄
legib^o. 10. imo p̄cipit p̄nitiēdus eē, q̄ h̄ec negarit. Quare
solus Ari. facit nob q̄onē: q̄ in libris moraliz nihil v̄tū-
tuz p̄miū meminit. q̄ vel nō dedit, v̄l alicubi dedit. Pro
declatiōe q̄ hoz, ai aduersione dignū, Ari. in libris mo-
raliū nō eē de sumo hoīs bono locutū s̄z oēs statū illi^o.
Uñ cū felicitatē descripsisset libro ethicoz p̄mo: iquit,
Si aut̄ ita beatos dicem^o viuētū, q̄b^o existūt, r existēt
q̄ d̄cā sūt: beatos aut̄ vt hoīez: vbi Thomas verus Ari.

Lectione
Tho. 14.

14.

De immortalitate

interpretat exponit [vt hoies]. s. q in pnti vita mutabili
 tati subyiciunt, quapp hō bifariā sumi pōt, aut simplr,
 vt nō hōit ad statū pntis vitę: sic summū bonū hois,
 est summū bonū, qd sibi cōpetit fm partē intellectuā:
 quę est qd principalis in eo: qd n. est summū bonū pnci-
 palioris partis: videt summū bonum totius simplr.
 Alio modo pōt cōsiderari fm quid: vt pote vt cōtrahit
 ad statū pntis vitę: quatenus videt viuit, vt animal
 ciuile: sic bonū hois est bonū animę z corporis: z hoc
 pacto viuere fm vitę est bonū hois. ¶ Cuz ergo quę
 ritur: viruz virtus sit expetenda ppter se: dico ab hoie
 cōtracto ad pntē vitę: virtutē esse ppter se expetēdaz:
 qm homo cōtractus ad pntē vitę finalr ordinat ad
 bñ beateqz viuēduz: z hoc pacto de hoie, deqz hois bo-
 no loq̄ Aristō. in libris moralis phie. Sin aut loqmur
 de hoie simplr: vt viuēt vitę intellectuales: sic hois bo-
 num est qd est intellectus bonū. tale aut est intellectio:
 qua itelligit anima deū ipsuz in se, intellectuē. s. quę est
 deus: z hoc pacto virtus nō est expetēda pp se ab hoie
 sic cōsiderato: imo sicut hō cōtractus ad pntē vitę
 ordinat ad hominē simplr, vt viuēt vitę intellectuales,
 sic virtus, quę est bonū hois cōtracti ad pntē vitę: or-
 dinatur ad bonū hois simplr: qua rōne fit, vt virt^o ex-
 petēda sit ppter immortalitatē, quę est bo^m hois simplr:
 de hois bono hoc pacto accepto Aristō. loquit in meta-
 physica. vnde in pmo ethicoz Aristō. inquit. Sigdem
 igit z aliud aliqd deoz est donū hoibus: rōnabile est z
 felicitatē dei datus eē, z maxie humanoz q̄to optimū,
 sed hoc qdez forte alterius erit vtiqz pseruationis ma-
 gis ppriū: hęc Aristō. Ex qbus apparet duplex hois bo-
 num, z vtrūqz donū dei: veruz illud qd est hois simplr
 optimū, nō ad morales: s; ad aliā facultatē spectat: quę
 facultas est metaphysica, vt expositor Thomas expo-
 nit. ¶ Appet qz lz Aristō. in moralib⁹ nullum virtutib⁹
 dederit premiū, tamē in alyz libris dedit: naz in mora-
 libus cōsiderauit hoiem cōtractū ad pntē vitę: alibi
 vō cōsiderauit hoiem simplr: ideo alibi virtutes expe-
 tendas eē censuit ppter immortalitatē: qd vō ita sit, ethi-
 coz 7° ps: vbi posuit duo dñia imanitates, s. z virtutem
 heroicaz: cum. n. sensitue partis affectus in hoie corrū-
 puntur vsqz ad similitudinē beluaz: tūc in eo emergit
 imanitas: quę est vitium supra humanā malitiaz: quasi
 hoiem reddens beluam atqz imanem. Cuz vō rōnalis
 pars in hoie pficiat, atqz format vltra cōez humane pfe-
 ctionis moduz, homo reddit ad similitudinē diuinariū
 substantiaz: hęc virt^o dicit heroica / atqz sanctitas, q̄si
 supra humanā virtutē: naz per hanc anima afficit atqz
 ad diuinitatē disponit, quo fit, vt virt^o sit ob immortali-
 tatem expetēda: sigdez per hęc virtutē homo redditur
 diuinis substantiis copular⁹, aiaz capit ad illas, in illa-
 rūqz visuē beat. Tū z 10° ethicoz iquit. [Talis autē
 potior vita est, q̄ illa: quę est fm hominē: nō. n. qua hō
 est, ita viuēt, s; qua diuinū quoddaz in ipso existit: q̄tū
 aut differt hoc a cōposito: tanto z hęc operatio ab illa:
 quę fm alias virtutē: si itaqz diuinū est mens ad hoiez:
 z vita, quę est fm illam / diuina est ad humanam vitā.]
 hactenus Aristō. qbus patet esse aliā vitā hois simplr,
 quę, s. est fm mentē: z aliā hois cōpositi tracti ad pntē
 sentē status, tantoqz excellentiorē hac, quāto mens ex-
 cellit composituz hō. Et cum deterius semper sit gratia
 melioris, iure vita fm virtutes ordinat ad vitam hois
 simplr, qd est bonū mētis: erunt eo ergo virtutes expe-
 tende ppter vitā illaz, hac rōne fit vt Aristō. eodez. 10.
 sic felicē recte descripserit, felic⁹ est qui s; mentē opat,
 z eā colit, z optime disposuit est, z qui dūs amicissimus

est. Septimo vō politice aucte poetaruz, eos in insulis
 beatoz gaudere dicit, qui phia, rēperāta, z iustitia in
 vita vsi fuerūt: vbi Thomas insulas beatoz exponit,
 in qb⁹ animę eoz: qui in vita bñ operati sunt, feliciter
 pseruat post mortē: quā rē affirmat Plato in Hozgia,
 asserēs eē veram, z nō fabulosam: Jconomicę etiaz z^o
 de Alceste, z Penelope dicit q̄ factę in malis fideles
 sibi preparauerūt gliaz imortales: z iustę a viris bono-
 ratę sunt: neqz a dūs sunt imeritę. Ex qb⁹ oib⁹ apparet
 nō recte pōpo. arbitrati esse, dūs asserit vtutes eē pp
 se expetēdas, cū clare ex his pateat, illas eē expetēdas
 ppter beatā vitā: qua sumus partim in vita / pūm post
 mortē fruituri: z quidez ppetuo. Rationes vō eius fri-
 uolę sunt: nam cuz Aristō. mortuis nō esse bonum: neqz
 maluz dicit: z tamē fortitudinē esse circa mortē: intelli-
 git post mortē nō esse hois bonū nec maluz, de his: quę
 pntent ad pntē vitę: nisi paruū, z fragile quicqz sit,
 vt pmo ethicoz asserit: quale est in memorijs nostris:
 de bonis vō / quę pntent ad statū aic: eo loco nō loq̄.
 Scdm delet, naz mori cū virtute nō est bonū nisi sup-
 posita animi immortalitate: qua negata: nec ē viuere, nec
 mori fm virtutē: s; fm assuetudines. ¶ Tertia rō sup-
 ponit falsum: supponit. n. mori fm virtutē: lz paruo tpe
 viuēret, esse minus maluz: hoc falsum est: nam vbi ani-
 mus esset mortalis: nulla esset virtus, quę ad moduz nec
 beluę, nisi p assuetudinē, vt bruta. Unde negata animi
 immortalitate, nec esset vitium fugere: nec vitium mori: cū
 virt^o nō sit, nisi ppter immortalitatē. Qua rōne fit, vt nō
 bene fugiens languido cōparet: cuz nō sit vitium fugere,
 nisi animi immortalitate supposita: qbus dilucidatis, ap-
 paret nulluz debere se morti exponere quouis in casu,
 immortalitate animi supposita.

¶ Tertia rō quę est de maloz punitione, z bonoz pze-
 miatione: hic disputatur. Cap. LV.

¶ Dicit hęc de immortalitate aic illud argu^m no-
 bis fidez summā facere debeat, q̄ negata
 immortalitate animi: nō omne bonuz rema-
 neret remuneratū: nec omne maluz puni-
 tum: naz multi boni in vita cruciant: z qdē

Ca. 13.

Ca. 14.

ab his: qui impune moriunt. Pōpo. refellens hoc argu-
 mentū, asserit virtutē eē sibi pmiū: z vitium eē sibi penā,
 nam pena z premiuz duplex est, essentialē quidez: z est
 ipsamet virt^o, z vitium: accidētale vō: z est pena: qua cor-
 pora affligunt, vel auruz z id genus, quo studiosus ho-
 nozat. vsi pena culpe est essentialis ipsi vitio: pena vō
 dāni accētalis: est aut, vt ait, pena culpe lōge maior pe-
 na dāni. g mali nō relinquuntur ipuniticuz puniant pe-
 na culpe: nec boni irremunerati: cum virtus sit sibi ipsi
 premiuz. Sed hęc respōsionē refellit Plato in Hozgia:
 vbi argumētā data cuz mortalitate Tyrāni impuniti
 relinquerent: z boni irremunerati, hoc argumēto dclu-
 dit esse tartarū locum vs: in quo maloz aic puniunt: z
 insulas beatoz: vbi bonoz aias premiari asserit. Si g
 pro vtutib⁹ sufficeret premiū essentialē: z pro vitijs, pe-
 na culpe eēntialis, frustra Plato in eo libro elaborasset
 dare hęc loca: vbi boni remunerent: z mali punirent:
 nec Plato solus hęc loca asseruit: s; Aristō. 7° Politicę
 aucte poetaz, z 2° Jconomicę libro de Alceste z Pen-
 lope. ¶ Probanim⁹ virtutes nō eē expetibiles ppter
 se, q̄ in illis sint tot maloz perferētę. ¶ Si sufficiētē
 malus suo errore puniret: frustra leges penas pro ma-
 loz rōne instituisent. ¶ Illud est maius, qd naturalr
 magis abhorremus: at nā magis abhorret penas dāni,
 q̄ penam culpe: z magis penam sensus, q̄ penas dāni:
 ergo est deter⁹ maluz: ergo pōt dari in punitionē pene
 culpe.

Refutatio

Lectioe
 Dno. 13°.

culpe. **S.** Soli homini nale desiderium inest: vt is siue rex, siue alius pena dani puniat: qui iniurias fecit, ergo cum desideriu no sit frustra in tota specie: oportet tyrannum puniri pena danti: quam oes sibi appetimus: optamusq. Propierea Plato ait, si tyrannus punctiones no ptimeferet, oia de leui pessundarent. Vi eniz sigd boni agut, non nisi formidine pene agut: qua sublata: nihil boni agere poterut. pditus vadat, qui tyrannos dixerint soluz puniri pena culpe: potissimum bi qui hodie tyrannicat. Qd No dixit Ari. no dare pmius vutibus z sciens lib. pblematum: no recte verba pcepit, sed vel relata retulit: vel extorsit verba: Aris. enim no de vutibus loquitur: s; de victoria: que in certaminibus sciētificis habetur: asserit victorem no pmiar: vel qz difficile est iudicem inuenire, vel qa no pot dari pmium melius victoria: vbi patet eum no loq in vutibus: sed in certaminibus dialecticis: baccenus de 3° rōne.

Quarta ratio que est de famositate immortalitatis hic disputatur. Capitulum. LVI.

Particula 30^a proble matio^o.

Cap. 13°

Cap. 14°

L. 22.

Com. 5°

Feri solet dialectica ratio, qua pclari viri pbarunt immortalitate aie: ga apud oes leges est famosum: qd omni ex pre falsum ee no pot: cui pōpo. respōdes pcedit falsum esse posse: qd oibus est famosum. Argumēto qz qlibet hō decipit: saltē in aliquo: ergo pot aggregatū ex oib^o decipi: pot etiā decipi maior pars qz leges mabo: meti z hebreoz. g no est absurdū famosum esse falsum in toto: vel pro maiorz pre saltē. Sed falsum est hoc qd pōponi. autumat: nam lz qlibet hō decipiat in aliq: no tū de eodē. Cum enim oēs opinant aliqd idē esse: ipos: sibile est illud esse in toto falsuz: vt si oēs opinent deos esse in celis, ipossibile est ex toto illos nullo pacto in celo esse. **S.** Aris. p lib. de celo vitē B argumēto, cum ingt. Qēs. n. boies de dvis hnt estimatōdes: z oēs euz qui sursum est, deo locū attribuūt z barbari, z greci gcūqz qdē putāt esse deos, ex B habet celū esse locū deoz: qd arg^m fm pōponi. nullū est, qz pot famosum esse omni ex pre falsum. **S.** Probat celi eternitatez eodem loco per memoria hoium sibi inuicē succedētū: qd arg^m nullū esset, si posset famosum esse omni ex pre falsuz. Omitto que Zuer. ait libello de somno: z 3° lib. de aia. vbi ipossibile esse dicit, vt aliqd famosum sit: z omni ex parte falsuz. Pot aut hoc pbari, ga famosuz apud oēs: no nisi a deo esse videt: ga, vt acutiores viri argumētant, in his, que ex terminis no stāt, nec ex pncipys euidentiam hnt: gētes oēs consonare no pnt, si diuersimode afficiunt: nisi eoz intells a cā supioze diriga ad psum. Sed gētes oēs: que immortalate pntiūt: diuersimode afficiunt, et diuersis tēporib^o extirere: ergo non pnt in his pcordari, que nec ex terminis patēt, nec ex pncipys per se notis euidentiaz habēt: nisi a cā supioze ad psum dirigant. Cum igit immortalitas aie ex terminis no pateat: nec ex pncipys per se notis euidentiaz habeat: igit si oēs leges, oēs gētes in illa psonēt, no nisi ab ipso deo ad psum. Dirigi necesse est: bac fortasse rōne no pot famosuz esse omni ex pre falsuz: potissimū euz diu fuerit inueteratū: z apud pcpuos sapiētū diuulgatū, vt Ari. p Top. inuit. Accedit qz theologie fere innumere, emerferunt: vt illa pbēnicū, illa egyptioz: illa grecoz, illa latinoz: illa phrygum, illa hebreozum, illa christianoz: z deniqz, illa mahometanoz. In nulla aut hāz opinio: que de animi immortalitate est, mutata est: qd argumento nobis erit B esse verū: quasi e supera ipsa causa expositum.

Quinta ratio, que est de miraculis hic disputatur. Capitulum. LVII.

Reterea nob fidē faciūt de immortalitate ea: que de aiab^o defunctoz narrant. Apparuerit eniz nonnulla: que reduci no pnt, nisi ad defunctoz aias. **S.** Et in somnys appuerūt et nonnulla: que aias remanē post obitū apertissime demant, vt de duob^o arcadibus aucte Valery apparētia ofidūt. In sup de Dionysy mfe/g Syracusioz tyrannus fuit: vt Philistus narrat: rui sus z illō pami de paride: cui^o mē dū grauida cēt: parere se ardētē faces visa cēt: vt Fabius pictor dixit. Est z aliō supbi Targny, vt scribit Acti^o. Est sup z illō m fīs Phalaridis, vt ingt Ponticus Heraclides Platonis auditor, sunt z alia coplura: que ofidūt apte aias defunctoz remanēt: cū reduci visa hēc no possunt, nisi ad illas. Pōponi. p^o apparētias tādē reduci ad lbas mouētes stellas: has. n. mediātib^o stellaz aspectib^o, z iunctōib^o, z pfiguratōib^o, agere dicit oia ea: que apparēt post hoiuz obitū. Alexander. n. deū z itelligētias reruz iferioz puidētā hie asserit: qsi pro tēpoz pditionib^o atqz locoz illis puidēt: pbat B exēplo illi^o pueri. cui^o meminit Daly heben ragel in eo lib. que de iudicio pscript: ille. n. regi pdixit strages: z no nisi locutiōe cāta a motore celesti: g mouit istra locutiōis. **S.** Motores celestes faciūt picas, z aues id genus log: g et pueros, pferim mediātibus pfigurationib^o stellaz. De somnys vō aucte Zuer. ait illa puenire silt ab illis substaty: naz puidēt nos: illud vō Arcadū reduci ad deū. Sz vir iste dū pipathe^o doctrinā pfitef, ab Ari. nimis recedē vī. nā (vt ex dictis ois) qui in re hac scriperūt, colligi pot: qz hēc pbāta smata siue apparitōes, aut reducunt ad celestes itelligētias, vt pōpo. Alexandri aucte fatef: aut ad defunctoz aias: que post mortē hēc agūt: aut ad demones: qui sunt iter celuz, z terrā collocati, qsi nob ministri, aut ad cās nāles: que in nob sunt, cui^o sunt aut illusiones sensuū: aut sacerdotū fictiones: aut nostre imaginationes, aut aliqd tale a nā pficiscēs: loquoz aut talib^o pcessis: nā qui hēc fabulosa eē diceret: facile euaderet. Qd hēc no semp ad defunctoz aias reducunt, est opinio pipathe^o: fm. n. pipathe^o aia siue bonoz siue maloz ad cōparez stellā hnt, vi cui^o cozpi copulabaf, nec ab illa pot recedere: euz sit qsi suo cozpi assistēs. In quo nulla accidit alteratio: qua possit aie fieri iproporzionale. No g defunctoz aie hēc agere pnt: que nob apparēt post obitū fm pipathe^o. In B gno ab re pōpo. arbitrat. Qd sacerdotū decepiōdes no sint: vt epicurei arbitrant: testant oēs gētes bystorici, vt Valeri^o, Plinius, Linius, Bellius, Lucanus, oēsqz qui de miraculis scripsere. **S.** Et greci, vt Herodor^o, Dionysius, Appianus, Plutarchus, ceteriqz g bystorici dnt: oēs. n. bi hēc qsiqz apud boies visa esse testant. **S.** Scissimi viri, idē asserūt: iter qz magnos doctor Aureli^o Aug^o. ys libris, qz de ciuitate dei pscript, ingt, si. n. dixerim^o ea no esse credēda: no desunt nūc: qui eiusmodi qdā vl certissima audisse: vel et se eē exptos asseuerēt: que et ppa obfua tiōe approbat: no g pnt eē mere fictiones, sacerdotūqz deceptiones: vt epicurei crediderūt. Qd nec sensuz illusiones sint, vt pipathetici affirmāt: qui dicūt hēc eē apparitōes in sensib^o iternis exntes, ex eo qz spēs a memoria reuocant ad sensuz cōez: in que cū pueniūt, vidētur iternis sensib^o hēc qsi formē boies barbati vl tales id genus: arbitrātes hāc spēz reuocatiōes fieri morboz: aut humore melico pbat: qm aliqz hēc pnt esse pbāta smata seu visa tñ: z qdē nihil pter sensuz: aliqz pter visa atqz pbāta smata sunt effect^o: vt illud Burti. n. vi det illud visuz tñ, cum aliqd fuerit pter visum: quādo quidē illud viderit in philippicis campis, vt pdixerat.

Que pōpo. cap. 14.

Refutatio

lib^o 18°. cap 18°.

lib^o 18°. cap 18°.

De immortalitate

¶ Illud Catonis nōne fuit aliqd pter visum: enūtiatio enim vera fuit. Insup in pugna Romanoꝝ apud regiluz cōmissa castoz ⁊ polluz vissi, nō fuerūt pbāta smata tm̄: cum hostiū copias vissi fuerūt pfudere. ¶ De p̄stātū p̄ie narrat Aug⁹ esse sibi visum fore caballuz: an nonam iter alia iumēta baiulasse militib⁹: quē dicit reſtica: qm̄ ad reſtas deportauit: qd ita vt narrauit factum fuisse cōpertum est: vbi pz illud nō fuisse visum tm̄: sed aliqd pter sensum. ¶ Suerunt pbāta smata, quē nō vni tm̄ videbant: s; cō plurib⁹ nec stupidis, nec aliq morbo affectis: vt illud Simonidis cenātis apud scopam, quē esse lusionē tm̄ rōni nō psonāt. Sili rōne nō pnt pficisci a causis nālīb⁹: vt ab exhalatiōe eleuata a caduere, vel ab humore melico, vel morbo: vel a visus debilitate: vel ab aliq tali: qm̄q; hęc nō sunt visa tm̄: s; effect⁹ pter visa: quē aliq̄ apparuerunt plib⁹: nec morbo affectis: nec stupidis, nec in aere turbido: nec in loco vbi caduera erāt. At q nō reducant ad itelligētias: vt p̄ōp. autumat, facile pbamus: qm̄ hęc mutabilia sunt, quē ab eterno atq; immobili pficisci non pnt. ¶ Dec visa aliq̄ in statuis, aliq̄ in alyz spectata sunt, modo itelligētīe nō pnt illis copulari: insup tunc itē itelligētīe de nouo singularia ⁊ mutatiōes pcipent: quas pcipe nō pnt sine sensib⁹, vt arbitrātur pipathetici: qre celestia bzient sensus: qd nō puto pipathetice dcm̄. Erit. n. maxime dubitādū quo nā pacto itē sciāt de nouo futura: ⁊ p̄ntia: aut hęc oia ab eterno: ⁊ quo nā modo mouent sensus n̄os. ¶ Mirus est quo mō mouebūt linguā n̄az ad f̄monē grecū, vel barbarū: quē nunq; audiuimus. ¶ Quo mō tales itelligētīe faciēt, vt futura p̄dicāt, ⁊ secreta reuelent. ¶ Quo itelligētīa immobilis in obliſt celo copulata mouere p̄t monachū eadē hora ab vna ad aliā ciuitatez remotissimā. Un̄ lz itelligētīe faciāt, vt picus loquat, nō nisi mediāte motore pximo: qz sol ⁊ hō ḡnant hominē: nec p̄t vermē ḡnare nisi ex mā putrida: nā calor celestis diffusus in aere ⁊ aqua ḡnat cūcta. at nos videmus hęc fieri: ⁊ nullū videmus pximum motore: quo ⁊ itelligētīz hęc fieri possint. qre euz hęc nec ad aiaz deſunctoruz: nec ad deceptiones, lusionēsq; aut cās nāles, nec ad celestes itelligētias reduci possint, iure aut hęc fabulosa sūt, qd est ⁊ tot viros, aut sunt eoz aliq; a deo, vt miracula: aut a deſmonib⁹: vt pbāta smata. Sed qres cur hoz nihil Ari. aut aly boni pipathetici meminē: An vt qz hoz aliq; fabulosa p̄ntauerūt, aliq; vō quē ad p̄physicas cās reduci poterāt, reliq; runt tanq; nota: aut qz p̄habiles ⁊ redibiles ⁊ sciētificaz differūt apud pipatheticoꝝ. Credibile enim. i. apud Ari. in rhetozicis, qd paucis vel vni visuz est, approbatis tm̄ vt miraculū: pbabile autē qd oib⁹ vel plib⁹ apparet: vt mūdūz eē factū. Sciētificū hō, qd vel sensib⁹ p̄stat, vel vs, quē a sensibus deducta sunt, originē traxerūt: vt solem esse maiorē ipsa tellure. Quia igit Ari. in his libris, q̄s de diuinis, aut de nā p̄fecit, aut de morib⁹ p̄scripsit, solū aut pbabilia: aut sciētifica attigit: iure ea p̄mittē debet, quozū p̄physicas, aut pbabiles cās assignare nō poterat. p̄termissit igit ea oia, q̄rū cās nāles nemo assignare p̄t, vt miracula, ⁊ ea oia, quoz causē deſmones sunt. Utruz vō illa crediderit, credo q sic nā in suis libris multa narrauit, quoz cās nō assignat, vt illud in lemno isula Lypzi: ⁊ in libris de re domestica vota dys fecit, quē non fecisset, nisi eos aliqd pter nāz, vel sup̄a nāz posse facē credidisset: Legit etiā eum pro discipulo erexisse statuas: ⁊ alia cōplura: vñ mihi p̄sonū est euz hęc credidisset: quoz cum cās p̄physicas assignare nō poterat, a libris sciētificis hęc reiecit iure debuerat: hacten⁹ de miraculis. ¶ De somnys

vō sili rōne p̄ōpo. nō pipathe⁹ logi: qm̄q; nec a deo, nec ab deoz aliquo ipsa pficisci posse libello de somno. pbat Arist. ex eo. vs. q; bzuta somniāt, indocti quoq; et opiliones abiectissimiq; boies: qbus (vt inqt) ridiculū est credē ⁊ deo ipso vel deoz aliq somnia imitti. ¶ Propterea decernit ea euenire aut ex ea alteratione: quē nostris accidit corpib⁹: aut ex ea affectiōe: quē aiē ⁊ tingit: ita vt oia somnia sint aut aialia: vt pote, quē ex aiē affectu accidit: aut nālīa: quē ex corp̄alibus motib⁹, alterationib⁹q; pficiscunt. Asserit aut hęc nōnunq; temere atq; fortuita veri quicq; dicere. Probat autez ex eo, qd somnioꝝ ḡna tria sunt: qd aut eaz rerum: quē p̄vident cause: aut eaz, quē p̄vident signa: aut fortuita: vñ illud Arcaduz Arist. fortuitū fuisse diceret: sicq; cetera id genus. Utruz de his in libello n̄o de somnys cōplura diximus: nūc vō satis sit nob̄ demonstrasse p̄ōpo. pipathetice nō eē locutū, qui tātuz pipathetice p̄fiter. Quid hō pro xitate christiana asserēduz sit, eo libello demonstrauimus: vbi cōplura somnia esse q̄si iter p̄phias enūanda dilucidauimus: verū cum nūc de somnys nō sit n̄ra disputatio: hęc sufficiāt. ¶ Ex his appet illud qd de deſmoniacis dicit p̄ōpo. lz pro pte esse bñ dicit: nō tm̄ oia nos qm̄q; aliq; visa sunt de eis: quē nec ad humorē melabolicū: nec ad morbum, nec ad celestes subas reduci p̄t. Propterea dōm̄ Arist. illa approbasse, quoz nāles cās potuit assignare: ⁊ hęc iter sciētifica collocauit, cetera, quoz causē nāles nō sunt iter credita reposuit: quoz narratiōe tm̄ p̄tētus fuit. Cetera hō: quē p̄tra se facta, ⁊ refutauit, nō sunt magni p̄oderis: de rationibus eruz p̄tra se factis, hęc sufficiant.

¶ Vera opinio de aia itellectiua ⁊ p̄physice ⁊ peripathetice assera. Cap. LVIII.

Restat ergo, vt dicamus qd de ipsa aia senti mus: ⁊ qdē p̄physice, ⁊ pipathetice: sic. n. logi mur nūc. Dicamus ergo p̄ itellectualē aiaz nō esse factā ante corpa, nec tpe nec eternitate corpa p̄cedē. ¶ Ex his, quē lib. de aialibus diximus: p̄spiciū est: dicebat. n. oēs aiaz po p̄cedere, actu hō nullā: p̄terea dicebat aiam nullā bzē opatio nē ante corpa: qm̄ si aliquā bzēt: illa esset ipm̄ itelligere: at itelligē bzē nō p̄t, nisi ex pbāta smatibus: vt p̄ de aia dicebat: nō ḡ p̄t p̄esse separata. ¶ Si aia eēt ante corpus, aut p̄fuisset separata, aut migraret de corpe in corpus: separata qdē p̄esse nō p̄t, aliq̄n sine pbāta smate itellexisset, aut p̄fuisset ocioso, nec migrare p̄t de corpore in corpus, qd tūc, vt Arist. deducit, eēt mortuoz resurrectio: quā Ari. negat p̄ de aia li: p̄. 2.º de aia Ari. q̄si corollarie cōmēdat eos qui aiam nō eē sine corpe dicebāt. s. tpe, vel eternitate p̄p̄ntē corpi: naz lz p̄cesso: posset accipe qd libet corpus: at dcm̄ est ipam eē actū certū corpis. p̄. 1. 2.º p̄mē p̄hic, pbat nullā forē esse factā ante eius cōpōm̄: qd lz effectrix cā p̄cedat effectum formalis hō est sil euz suo effectū. Sic igit dicamus itellectualē aiam nō esse factā ante eius corpus. Scdo dicamus eaz esse formā in mā p̄ntē: ⁊ qdē corpus humanū iformatē. Dicebat enī Ari. in lib. de aialib⁹ ipsam vltimo loco aduenire: vt finez vlt̄ in vniuersa boīs ḡnatiōe. p̄. 2.º de aia lib. Ari. fecit hęc p̄ntā, aia est hoc, quo viuimus, ⁊ sentimus, ⁊ itelligimus p̄mo: ergo erit quēdaz ratio, ⁊ ⁊ spēs: vbi pz euz vlt̄ eē locutū de omni aia: nō. n. video cur de sensitiua ratio valeat: ⁊ nō de itellectiua: nullibi enim Arist. pbauit sensitiuā esse formā n̄ram: nisi qd ea p̄ mouemur, ⁊ sentimus: ḡ itellectiua erit forma n̄ra: qd illa etiāz p̄mo itelligimus. ¶ Hac via negata: nulla via p̄bari posset eē vabilem aliquā aiam aliq; corpus informāte:

3.º de hysto. cap. 20.º

p̄m de aia

L. 1. 2.

L. 1. 2. 6.

L. 1. 17.

L. 1. 24.

informate: nā si qua eēt illa esset, qz ipsa per se p̄ opare-
mur: nō hęc via nō argueret aīam nō esse for³ i formā
tezmā nos per se p̄ itelligimus: z nō per intellm, qui est
nra forma informatas: verū de B in 3° lib. aīe multa dixi-
mus in cōmētarijs que nuprime scribimus. Tertio di-
camus ipsam ex semine nō venire: accederet. n. intrinse-
cus: cuius dicit Ari. pbavit ex ipso itelligē: que est opatio
nō corpālis. Si igit est facta, z nō intrinsecus: ḡ de nouo
creata: vt supius fuit deductus. Quarto dicamus ipsam
nō mori eius corpe: qn̄ immo separata post obitū rema-
net. nā eius actio est itelligē: qd̄ lz egeat corpe cuz fit: nō
enim facta est cuz notionib⁴: n̄ postq̄ ipm̄ itelligere fa-
ctū est: nō ampl⁵ aīa per se eget corpe: B̄ idē ex alio pz,
qz accedit extrinsecus, ḡ corruptione corpis nō morit̄.
Quinto z vltimo dicamus ipsam pro nūo corpoz mul-
tiplicari: qn̄ immo nec ipsa, nec itells vnus nūo dūz est.
Doc ex v̄bis Arist. pz: qz cum aīa itelle⁵ sit vltimus fi-
nis humanę ḡniationis, non pōt esse vnus numero finis
tot ḡniationuz. P̄. Lum sit forma i formās corpus, oīum
boīum erit vnū nūo esse simplr. hęc p̄physice z pipatbe-
tice. An vō hęc sint Platonice dicta: dōguz eēt differere.
Eusebius eis P̄aphilus dicit: Platonē de aīa nō esse si-
bi p̄stare: cum aliqñ eas de corpe in corpus migrare as-
serat, vt in fine Tymēi: aliquādo creatas eē dicit a dūs
peccādis: aliqñ mortālē, imortālem vō plerūq̄: ppter
ea que ipse voluerit. In fine dicemus.

Primus modus refutādi potissimā p̄pōn. supposi-
tionem: vbi an anima itelligere possit sine pbātafma-
te: iterum disputatur. Cap. LIX.

Est hęc restat refellē p̄pōn. rōnes, qbus
mortalitatē pbabar: z p̄mo illā supponē: in
qua oīs rōnū vis p̄sistit, q̄ videlz sine pbā-
tafmate aīa nō itelligit: quare si post mortē
remaneret: ociosa remaneret: ztra hęc dica-
mus: q̄ cesso sibi aīam fm̄ Ari. itelligere nō posse sine
pbātafmate: minus maluz est, z min³ ztra p̄physicas rō-
nes asserē ipam esse imortālē: qm̄ ex B̄ nō seq̄ nisi Ari.
sibi ipsi dicit: qd̄ nō d̄z videri absurdū: cuz ipse nullibi
de imortalitate per se disputauit: q̄re soluz seq̄ Ari. nō
sibi ipsi p̄stare: qd̄ minus turpe est, q̄ dicere aīaz cū cor-
pore mori: qn̄ qdē cōplura Ari. decreta imortalitatē p̄-
bāt, q̄ mortalitatē. Ulterius dico q̄ minus ztra p̄physi-
cas rōnes est asserē ipsam remanē ociosam: q̄ cū corpe
mori: vñ si teneremus fm̄ Arist. aīaz nullo pacto itelligē
posse sine pbātafmate, z ipam esse imortālē: sequit̄ aīas
ipsas post mortē remanē ociosas: qz sine p̄puz opatio-
nib³. Lōcedē aut̄ finita vel ifinita indiuidua alicui³ sp̄ci
frustra esse: modo nō de tota specie p̄cedat: nō est ztra
p̄physicas rōnes: boni nāq̄: P̄hi asserunt centrales terre
p̄tes esse corruptibiles, que nūq̄z corrūpent: z tñ appe-
tū corruptionis nō est frustra: qm̄ in specie saluari pōt.
P̄. Forma ignis aliq̄ est ifinito tpe futuro ḡnabilis: que
nūq̄z ḡnabit: z tñ nō est frustra. Sufficit enim vt aliq̄
sui sp̄ci ḡnēt. Sic igit̄ indiuidua esse frustra, modo tota
sp̄s non sit frustra: pbibet nihil, Aīas itaq̄z nō oēs esse
frustra p̄cedi pōt, modo semp̄ aliq̄ aīa attingat opatio-
nem sibi nāles: vt est in casu n̄o. Semp̄. n. aliqua aīa in
corpe est, que itelligit: z semp̄ aliq̄ aīa est, vt pote sepa-
rata: que nihil itelligit. ḡ aliquas aīas frustra eē, vt pote
separatas, nō est ztra p̄physicas rōnes. At dicere itelle⁵
aīam mori cum corpe, est ztra p̄physicas rōnes, vt vnus
est: quare minus malū erit p̄cedere aīas frustra esse fm̄
indiuiduū, q̄ eas mori cum corpib³. Accedit q̄ sanctis-
simi doctores B̄ nō abhorret, de his aīabus: que remā-
serūt post obitū eoz corpoz: que in vtero corrupta fue-

rūt. De enim aīe euz nihil in corpib³ intellexerūt, nihil
vt arbitroz, itelligent post obitū, nisi aliqua deo p̄mittē-
te: aut sapioze suba reuelāte: aut per aliuz modū. P̄. Aīe
maleficoz boīum beatitudine puant̄ p̄petuo: quā nālī
desiderio appetūt: ḡ frustra sunt: cum nūq̄z ad finē ad-
quē ititute sunt, v̄tute sunt: ergo pbibet nihil illas fru-
strari: modo aliq̄e in specie sint, que finē illū attingāt.
Quare dicere aīas separatas frustra esse vel aliquas ta-
les: nō est ztra p̄physicas rōnes: modo nō de oibus in to-
ta specie hoc p̄cedat. At dicere animas cum eoz corpi-
bus mori: z ztra p̄physicas, z cōtra catholicas rōnes esse
videtur. Hactenus de primo modo.

Secūds modus, quo refutat̄ eadē suppositio: z itez dis-
putat̄ an aīa possit sine pbātafmate itelligē. Cap. LX.

Hactenus pro opinione, nūc pro v̄tate dicē-
dū erit. Ad auersionē ḡ dignū de ipso itelli-
gere Arist. dissentire a Platone, nam Plato
voluit itelligē in nobis, accedē intrinsecus,
vt pote per sp̄s aīe inatas, iuxta que modū
pbātafma nō regit̄ ad intellectionē aīe, sed ad intelli-
gere nostruz: qd̄ est qd̄dā reminisci. Nō enim fm̄ Pla-
tonē itelligē causat̄ a rebus sensibilib³, s̄ est aīe natū:
at nos ex pbātafmatib³ reminiscimur. Scdm̄ Arist. aīa
nō itelligit sine pbātafmatibus, nō enīz in illa fieri pōt
alicui³ rei sp̄s, aut itellectio, aut notio, nisi pbātafma in
ipsa sp̄m fecerit, aut notionē, aut aliqd̄ in ea genuerit,
per qd̄ aīa q̄si actuata, z specificata, reducat se ad itelli-
gēdū: vt Simplicius ait in postp̄tūis. Vñ doctissimus
Simplicius in postp̄tūis imaginat̄ aīam pati aliqd̄ ab
externo motore: qd̄ Arist. ex eo, qz talis externus motor
est in virtute pbātafmatice: pbātafma appellat̄. Istud vō
qd̄ a pbātafmate patit̄: v̄demistius noesem aliqñ ap-
pellat̄, aliqñ noema, Arist. nūc sp̄m, nūc formā, nūc no-
tionē: hac aīa ipa reddit̄ actuata, que postq̄ sic affecta,
actuata est, elicit suū itelligere, z iudicat per talē sp̄s: B̄
vbiq̄ Arist. appellat̄ itelligere: p̄p̄ea dicit aīam nequaq̄z
itelligere sine pbātafmate, quatenus ab illo accepit for-
mā, atq̄ actum, e quo actuata itelligit atq̄ eius opatio-
nē eligit, hęc Simplicius: qua rōne fit, vt pbātafma nō
sit neciuz tanq̄ causa imediata ad ipm̄ itelligere: vt ar-
bitrat̄ p̄pōn. sed tanq̄ cā mediata: que p̄currit ad ge-
nerationē p̄mi actus, que est forma aīe. Vtrū vō postq̄
talīs p̄mus actus fact³ est in aīa: aīa possit itelligere si-
ne pbātafmate, supius declarauimus. Diximus. n. pbā-
tafma esse neciuz per accidēs: qz pro itelligere ipius aīe
dū est in corpe. Lum. n. aīa est in corpe: ipsa neciō v̄tutū
bus sensitiuis p̄nectit̄: p̄pterea itelligere nō pōt, qn̄ itel-
ligat v̄le in singulari pbātafmatō: z ita nō sine pbātafma-
te. At pro itelligere aīe actuatē in se, vt aīa actuata est,
nō est neciuz: qm̄, vt recte Simplicius ingt̄, aīa actuata
ab eo, qd̄ a sensibilibus accepit, q̄qd̄ illud sit, habet id
omne: quo pōt eius actū per se elicere, quare pbātafma
eē neciuz ipsi aīe pro eius itellectiōe, bifariā itelligi po-
test, aut quatenus aīa nōdū aliqd̄ accepit a sensibilib³,
aut q̄tenus aīa effecta est in actu a sensibilib³: p̄ mō aīa
sine pbātafmatib³ nequaq̄z itelligit: cui³ dicit̄ Plato au-
tumat̄: qui voluit aīaz in illo p̄iozi in quo p̄cedit̄ cor-
pus, z in quo nihil accepit a sensibilib³, itelligē, vt pote
per sp̄s inatas. Scdm̄ vō modo. s. quatenus a sensibili-
bus actuata est, bifariā itelligi potest, aut simplr, vt aīa
actuata, z sic nō eget pbātafmate: qm̄, vt Simplicius³ di-
cit, habet id omne: quo suū actuz elicere pōt, aut, vt cor-
pori vnita, z sic elicere nō pōt eius actū sine pbātafma-
te, B̄ est, qn̄ obm̄ v̄le itelligat in singulari pbātafmatō: z
qn̄ sensus iterni actu opent̄. Doc aut̄, vt diximus, acci-

Caplo de
actione.

De immortalitate

dit aīe actuatē vt actiuata est. Vñ vt visus colores pci-
pere nō pōt, sine pariete, lz parietem nō pcpiat: sic aīa
corpi vnita vlia pcipe non pōt, sine pbātafmatib⁹: in q
bus sunt: lz nō necio pbātafmata pcpiat. Ex his appa-
ret ppulchre quatenus aīa nequaquā sine pbātafmate in-
telligere pōt, qm elicere nō pōt eius actus, qn aliqd ac-
cepit ab ipsīs pbātafmatibus, pz in sup recte Arif. argu-
mētatiū esse ptra Platone, si nullū operū est aīe, ppriū:
ipsa nō pōt eē separata B est facta ante corpus: vt Pla-
to dicit: lz in futurū possit esse separata. Qm nō nullum
operū ppriū sit, ex eo pz: qz intelligere aut pbātafma est,
aut nō sine pbātafma: qm aīa nō pōt elicere suū actum,
nisi pfecta ab ipso pbātafmate: que oīa cuz pōpo, nō
recte plibzasset, detrusus est ad opinionē illam falsam.
Vtrū nō aīa a pbātafmatib⁹ accipiat actus p sine cō-
cursu agētis intellect⁹, z ad qd necium sit intellect⁹ agēs,
in Lōmētarijs de aīa: que nuprime pficimus, ppulchre
disputauimus. Nūc vō pro veritate satis sit nobis asse-
rere aīam intelligere nō posse, fm Arif. sine pbātafmati-
bus, B est, qn aliqd accipit a pbātafmatibus: quo acce-
pro ipsa elicita actū suū. Vtrū nō possit intelligē p aliū
modū z in corpe, z post mortē, Postea dicemus.

Soluitur prima ratio, z declarat quomodo anima sit
actus corporis. Cap. LXI.

Is dilucidatis, nunc ad rōnes pōpo, acce-
damus, Argumētāt q̄ pmo: Aīa est act⁹ cor-
poris, ergo in opando depēdet a corpe. vbi
pz p eius arg⁹ nō valere: qm qdez quelz celi
aīa est act⁹ celi: que tñ in intelligēdo a celo
nō depēdet, nec vt a subo: nec vt ab obto: ppea ai aduer-
sione dignū for⁹ aliqz actū corpis eē posse bifariā itelli-
gi, aut depēdēter: aut indepēdēter. Depēdēter qdez, hē
formē sunt corpis act⁹: que ab ipso corpe depēdēt in eē,
z cōseruari: vt cōtariē formē, z ceterē id genus: z tales
formē in opando dependēt a corpe, z vt a subo, z vt ab
obto. Indēpēdēter nō hē formē sunt, e qbus corpus q
dē depēdet, ipse q a corpe minime: vt celoz, z hoium
aīe: z tales in opando a corpe per se nō depēdēt, nec vt
a subto: nec vt ab obto. Per accidēs vō depēdēt pnt, sal-
tez aīe hoium, que dum sunt act⁹ corpis ab illo depēdēt,
vt ab obto: pnt etiā depēdere a corpe in acquisitione pmi
act⁹, quo reddant actuatē, z pfecte in elicēdo fm actū,
vt dictū est. patet q̄ quatenus p pōpo, ratio nō cogit, z
quō intellectiua ipsa aīa actus est corporis quasi eguocē:
veluti celi aīa est celi actus: vt dicebat Auer.

Refutatur 2^a pōpo, ratio z declarat quo modo in-
telligere per pbātafma est essentialē, z quo modo acci-
dentale animē. Cap. LXII.

Reterea argumētāt, aīa intelligit per pban-
tafma, igit̄ hic intelligendi modus erit aīe,
aut eēntialis, aut accīntialis: z si accīntialis
alius erit eēntialis: qui nō videt̄. Diximus
supius animas intelligere per pbātafma, vt
Simplicius dicebat, quātū ad acquisitionē spērū itelli-
gibiliū: nō aut postq̄ eas acq̄siuit: nā postq̄ aīa accepit
spēs a pbātafmatibus, ipsa sic actiuata pōt elicere actus
suū. Diximus etiā ipsam postq̄ spēs acq̄siuit dūz est in
corpe: egere pbātafmate eo mō quo visus pciendo co-
lores eget pariete: nāz vt colores eē nō pnt sine pariete:
ita vlia sine pbātafmatibus: que sunt singularia pbāta-
fmate existū in corpe: qz vt visus pciit colores in parie-
te: z parietem tūc nō pciit: sic aīa pciit vlia in pbātaf-
matibus: z illa nō pciit: q̄ sic visus nō videt sine parie-
te: ita aīa dum est in corpe: nō intelligit sine pbātafmate.
Absolute tñ aīa postq̄ spēs acq̄siuit, pōt intelligere sine

pbātafmate: est tñ hęc dīa q̄ aīa in corpe existens aliq̄
corpali nō eget, qd ad intelligēdū simū cum intellectu sit
pñ intellectualis opationis: sicut in visu accidit: nō. n. vi-
sionis pñ est visus tñ: sed oculus: qui ex visu, z pupilla
pstat. Si nō intelligē per pbātafma nō est eēntialis aīe
intelligēdi modus: sed accīntialis: pz q̄ eēntialis modus
erit per spēs: nō enim aīa intelligere pōt sine spēs: aut
quas accepit a pbātafmatib⁹: aut quas accepit aliūde,
vt catholici asserūt. Arif. aut voluit essentialē intelligēdi
modū z aīe ppriū quo ipsa entia nālia itelligit esse per
spēs a pbātafmatib⁹ acq̄sitas, Plato nō per spēs, cum
aīa inatas. Catholici nō per spēs aut a pbātafmatibus
acceptas, aut aliūde influxas: veruz de hoz dīa nūc fa-
tis: quia postea plura dicemus.

Refutatur 3^a ratio, z declarat aīam nō intelligē nisi per
vnū intelligēdi modū fm Arif. Cap. LXIII.

Reterea argumētābat, vnus eēntiē vnus
est operādi modus: at aīe vna est essentialē,
ergo nō pōt intelligere nisi per pbātafma.
Sed ex his patet hęc rōnes friuolā esse: di-
ximus. n. nō intelligere aīas, nisi per vnū mo-
dum. s. per spēs reruz: quas itelligit: sine ille sint acceptē
a pbātafmatib⁹: siue aliūde influxē. Diximus etiā aīas
nō intelligē nisi per vnū modū. s. quatenus itelligibilia
actu sunt itellecta: siue illa actu itellecta sint recepta a
rebus: siue aliūde, vt posterius dicemus: tñ aīa cum sit
vnus simplicis essentialē: nō nisi per vnū intelligēdi mo-
dūz intelligit, qz qd ad intelligit, itelligere videt̄, quate-
nus est in actu. Dic eis est pprius: z essentialis eius ope-
rādi modus: de quo superius diximus.

Refutatur 4ª ratio: z exponit quatenus aīa nunq̄ mu-
tat suū intelligēdi modum siue ipsa sit in corpore: siue
extra corpus. Cap. LXIII.

Argumētāt in sup: si aīa post mortē itelligit
sine pbātafmate: mutaret suū intelligēdi
modū: z itelligeret, veluti suba separata ce-
lestis itelligit. Sed in hac rōne dupl̄ erra-
tur: pmo qz aīa semp seruat suū intelligēdi
modū: qui est intelligē omne, qd itelligit, vt est in actu:
vnde cūq̄ illud actu sit. Luz. n. est in corpore: nō itelligit
qd itelligit, nisi quatenus illd est in actu: z postq̄ est eē
corpus, s. nō itelligit, qd itelligit, nisi illud actu sit, z
actu itelligibile est, q̄ suū intelligēdi modū nunq̄ mu-
tat. Scōs error est, qz dato q̄ hic intelligēdi modus sit
dei: z ceteroz intellectuū: nō p̄pterea aīa nra est de⁹, aut
aligs alioz intellectuū: qm hūc intelligēdi modū deus hz
per eēntiā ppriā. Omne. n. qd deus itelligit, per eēntiāz
eius itelligit, ceteri itells hūc intelligēdi modū hnt nul-
latenus depēdēdo a rebus: at aīa nra aliq̄ mō depēdet
a rebus: nō. n. itelligē pōt res, māles: nisi accepit spēs a
pbātafmatib⁹: nec res diuinas intuitiue atq̄ btificē: nisi
accepit aliqd a rebus: quo attollat ad beatificam itelle-
ctiōnem, vt supius diximus: ergo eguocē q̄si hic modus
intelligēdi est aīe, z ceteroz intellectuū.

Refutatur 5^a ratio: z declarat per signū q̄tenus aīa pōt
intelligē aliq̄ sine pbātafmate. Cap. LXV.

Argumētābit etiā per nullum nāle signū
euidēs sciri pōt aīam hīc alium intelligēdi
modū q̄ per pbātafma. ergo nālis p̄bs il-
lud ponere non debet. Patet aut nos posse
intelligere sine pbātafmate duplici experi-
mēto: altero quidē: quo nos expimur intelligere simpli-
citer vlia: que actu intelligūt sine materia: z oib⁹ ma-
teriē cōditionib⁹. Ex hoc enim scimus intellectuū nostrū
nō depēdē

nō depēdere a mā, vel corpore, vt a subo, ex quo: quare ex hoc scimus ipsam posse remanere sine eius subro: in quo est: quo p̄cesso: scimus ipsam h̄re post hoc aliquam opationez, alioqñ octiosa remaneret: altero x̄o, quo nos expimur velle in d̄ius illius: ad qđ nos mouet corpus. Volumus. n. aliquā ea: ad quoz d̄ium nos impellit cor pus: qđ nō esset, nisi aia esset per essentiā ab illo libera: quo p̄cesso: scimus ipam posse remanere sine illo: r̄ cuz nō sine opatione: patet nos bonis expimētis posse scire aiam h̄re alium intelligēdi modū, q̄ per pb̄atasma. Dicebamus eniz: modū essentialē aic̄ esse itelligere, qđ in telligit, quatenus est in actu: hūc enim modum semper seruat, quoniam modo ipsa repiatur.

¶ Refutatur 6^a ratio, r̄ declaratur quatenus anima sei parata non remanet sine corpore: r̄ quatenus remanet sine corpore.

Cap. LXVI.

¶ R̄cterea argumētā: Ari. nullā posuit intel ligētiā sine corpore: quāto minus aiam: que est minus separabilis: hoc argumētū p̄ce p̄tor noster Nicole^o Theatinus in eo libel lo: quez de immortalitate aic̄ p̄scripsit, asserit

aiaz post mortē vni^o corpis, effici formā alterius. Imaginabat enim p̄m̄ instās iformationis noui corpis, eē p̄m̄ nō eē p̄ioris corpis: nō enim poterat credere Ari. velle aiam posse remanere sine corpore: cum nec ponat aliquā itelligētiā sine illo, lōge separabiliorē. Sed hęc positio, saluz pace tāti viri: est v̄ra ea: que sup̄ius diximus. Dicebamus. n. oēs aiaz solum po^o corpa p̄cedere: actu x̄o nullā: qđ Ari. signo p̄bauit, qz nullā habet opationē ante corpa: p̄terea tunc aia esset mobilis, vt p̄ de aia deducit Ari. p̄. Arist. 2° de aia cōmedat eos: qui aiam nō esse sine corpore dicebāt. s. tpe/aut eternitate p̄x̄itē: nam hoc p̄cesso: posset accipere qđlibet corpus. p̄. 12° p̄m̄e p̄hic p̄bat nullā formā factā esse ante eius cōpositū: qz lz effectrix cā suuz effectū p̄cedat: formalis x̄o est sil cum suo effectū. Alia etiā multa p̄tra hāc opinionē p̄bauimus in li^o de intellectu. Dicamus ḡ nūc, q̄ nec opinio vera est: nec arg^o cogit. Nam post obitū sui corpis, dupl̄r remanet in corpore, vno modo habitudine: r̄ h̄ pacto aia post obitū eius corpis remanet in eodē corpore, nō per actualēz illius corpis iformationē: sed per habitualē, siue ha bitudinalē, vt Plato exponit in li^o Horgie. circa finem. Remanet. n. post obitum semp forma, que p̄t idē cor pus nūo iformare. Sed dices cur, aliqui nō iformabit, Plato p̄cessit aiam aliqui rediturā. Arist. negat in lib. de aia r̄ lib. de ḡiatione, r̄ in lib. p̄itoy: qz deficit agēs po tēs idēz numero corpus facere. Sed dices ergo frustra erit habitudo: lz de re hac cōplura in li^o de celo p̄mo diximus: nūc raptim dicimus nō eē absurdū aiaz eē vni bilē: que nūq̄ vniē f̄m Ari. modo aliqua in specie sit semp vnita. Scđm enim Arist. eternus est mūdus, ideo semp aliqua aia est corpi vnita. p̄z ḡ aiaz post obitū cor poris remanere semp in eodē corpore habitudine. Sz di ces cur intelligētiā nō p̄t esse actu sine celo: aia x̄o p̄t sine suo corpore f̄m Arist. p̄t cā reddi ex eo: ga in necessa r̄ys possibile est neciuz, r̄ in sempiternis posse esse: r̄ melius est neciuz f̄m Ari. 2° de celo lib. quare cum celū sit eternū: si p̄t sibi itelligētiā esse vnita: erit sibi neciō vnita. At in nobis nō est ita: corpus. n. mortale est, ideo lz post mortē illa aia sit vnibilis: nō p̄terea est actu r̄ neciō vnita: celestis ergo aia celo neciō vniē necessitate subiecti: nō aut necessitate aic̄: aia n̄ra nec necessitate subiecti: nec necessitate aic̄. Est eniz aic̄ n̄re subm corru p̄ibile: r̄ aia nō neciō a corpore ipso dependēs. Scđo x̄o modo aia post obitum sui corpis, remanet in corpore, r̄

Nicoletii opinio.

Cap. 58°

li^o p̄ trac. p̄

L. c. 41.

Com. 34°

gdez actu. Nō tñ in eodē corpore: sed in stella cōpari vel alio corpore. In illo enim corpore assistit, r̄ in eo sua fruitur opatione. Vtrū x̄o hoc sit piparheticū: r̄ quo signo pos sit ipe piparheticus hoc depēdere: r̄ qđ sit stella cōpar, posterius dicemus. Nūc x̄o patet Ari. nullā formā po fuisse sine corpore simplr̄ separata: qñ aut actu, aut habi tudine illa sit in certo p̄stituto corpore: qđ puro esse pipa r̄theticuz, vt Arist. ipse 12° p̄m̄e p̄hic apte testat: r̄ ratio dicitur. Est enim aliqua aia que p̄pter se nō est separa bilis: vt sensitiua: et vegetatiua: aliqua que p̄pter se est separabilis, p̄pter subm inseparabilis: ergo erit aliqua que p̄pter vtrūq̄ erit separabilis: talis est intellectiua. Hęc eniz ga itellectiua: separabilis est, r̄ qz corpus eius mortale: etiā erit separabilis. Ille ergo extremē in sepa rabilis sunt actu: altera, ga sua nā depēdet a corpore: alte ra, ga eius corpus semp depēdet ab ipsa: ḡ media, cum nec ipsa ab eius corpore neciō depēdeat, nec suuz corpus semp ab ipsa: erit actu gdez aliqñ separata. Habitudine x̄o semp alicuius corpis actus: quā expositionē bonus Simplicius perpulchre notauit in definitione data de aia, dicēs itellectiua aiam esse actum corpis per se f̄m habitudinem: nō autem f̄m actum.

L. c. 17.

¶ Refutatur 7ª ratio: r̄ exponit si est absurdum esse in finitum in actu.

Cap. LXVII.

¶ R̄cterea argumētā: qđ data aic̄ immortalita te: cum mūdus sit eternus, r̄ hoies eterni in specie per successione: erunt aic̄ post mortē hoium ifinite. Hoc arg^o in li^o de intellectu plene est disputatū. Nūc v̄o dicamus Egi^o

Romanū virum doctissimū dixisse B̄ arg^o esse nouuz: nec erat tpe Arist. aliquo pacto notū: nam si fuisset notū: Arist. nō opinatus esset mūdi eternitate: qđ x̄o nō fue rit notū: ex eo testat: qz nec tpe Auer. erat notuz: qui fuit quasi sibi coctaneus. Si enim fuisset notuz tpe Auer. il le hoc indixisset ad pb̄adum aic̄ vnitatē. Propter hęc bonus Egidius tanq̄ minus malū p̄cedit Arist. sibi d̄di cere. Ego x̄o dico hoc arg^o fuisse notū tpe Auer. Nā li^o destructio destructionū disputatione p̄ Auer. hoc arg^o ad x̄bz fecit: vt eo loco notauit. Scđo dico Ari. nō sibi esse d̄ius, nā vt diuus expositor Thomas inq̄, Arist. p̄bauit ifinitū nō esse in corpib^o, vel in niis, aut in niioz sp̄bz: que causant ex diuisione corpis: naz p̄cesso tali, vel his ifinitis: nihil esset p̄ter h̄s, vt Arist. p̄bat in re bus incorporeis Ari. nō negat ifinitū actu eē: r̄ sp̄s niioz esse actu ifinitas: qz ex hoc nullū segtur eoz absurdoy: que Ari. deducit, vt 2° de intellectu lib. plenius legere po teris. Alij x̄o p̄hic Ari. nō ignari dixerūt in rebus incor poreis actu ifinitū eē posse, imo de facto eē, actualitate entis. Nō aut actualitate acceptionis: qm̄ nō tot aic̄ ac cipi possunt, qñ plures semp restent accipiēde: sed quā tum hęc valeant: libro de intellectu diximus.

In sol. ou. by. 7.

¶ Refutat 8ª ratio: r̄ ostendit aiam esse mediā: lz aliqñ possit itelligē sine pb̄atasmate.

Cap. LXVIII.

¶ R̄cterea argumētā: est for^o: cuius opa tio est sine corpore simplr̄. s. tanq̄ obiecto, et subiecto: r̄ dat forma cuius opatio est cum corpore vtroq̄ modo: ergo dat media, cuius opatio est sine corpore vt subro: r̄ nō sine cor pore, vt obto. Nlos x̄o dicimus debitum naturē ordinē esse, qđ deī for^o: cuius opatio nec e corpore incipit, nec per corpus explet: vt celestes aic̄: dat r̄ forma: cuius opatio incipit a corpore, r̄ per corpus explet: vt sunt māles que uis. dat r̄ media: cuius opatio a corpore incipit: nō tñ ex plet per corpus: vt itellectiua aia: cuius itelligē r̄ velle a corpore incipiūt. Nō aut explet per corpus: nec per

De immortalitate

aliquā corpis ptes. Hoc pacto ordo debet est, et possibi-
lis, ut rōnes demonstrāt, illo modo, ut ipse constituit. Or-
do nō est possibilis: ut p̄lchre supius diximus.

¶ Refutat 9ª ratio, et declarat quō aia separata est hoc
aliquid, et per se subsistēs. Cap. LXIX.

¶ Rēterea argumētabat: si aia post mortem
remaneret, ipsa esset per se subsistēs, et hoc ali-
quid: quo p̄cesso nō erit for^a: quā cōpo^m est
per se subsistēs, et hoc aliquid. Sed hoc arg^m
nō cogit: petit tñ magnā qōnem, an. s. aia sit
per se subsistēs, et h̄ aliquid: ex eo. n. qz forma est, hoc ali-
quid esse non pōt. ¶ Si aia est hoc aliquid, et per se subsi-
stēs: erit qōdā indiuiduū, et qdē in specie cōpletum: quo
p̄cessorū corpus esset ei supaduētitiū, et accitale: aut,
ut albū parietī, aut nauis ipsi nauclero: et sic a corpe nō
acciperet sue sp̄i cōpletmētū. ¶ Si aia h̄ aliquid, et per se
subsistēs est, nō videt cur corpi debuerit vniri: nam aut
illi vniet. p̄pter bonū eius eēntiale, aut accitale: nō p̄-
pter bonū eēntiale: quia tunc sine corpe nō posset per se
esse: nec p̄ bonū accitale: quia p̄cipue tale bonū accita-
le videret veri notitiā: quāz humana aia per sensus ac-
cipit: qui sine corpe esse nō pōt. At talē veri notitiāz aia
h̄re pōt, sine sensib^{us}: et sine corpe, ut p̄ in his aiabus:
quē p̄teroz fuerūt, qui anteq̄ in lucē cederent, in ytero
mortui fuerūt. De enim veri notitiā, atqz rerum p̄fectā
cognez h̄re dicunt: quāz (ut stat) per sensus nō accepe-
rūt. ¶ Si aia esset hoc aliquid, et per se subsistēs, nō esset
forma in alio. ¶ Si humana aia est hoc aliquid, et per se
subsistēs: aliquā p̄p̄iam opationē h̄ret. Si enim aliqd
operū est p̄p̄iū: ipsa erit separata: ergo si ipsa est h̄ ali-
quid, et per se subsistēs: cum ex h̄ ipsa sit separata: babe-
bit aliquāz p̄p̄iā opationē: q̄ nō ipsa nullā p̄p̄iā opa-
tionē habeat, ex eo p̄z, qz illa nō esset nisi ipm̄ intelli-
gere: qd nō sine p̄bātasmate est. Plato in Alcibiade p̄mo,
vbi de nā hoīs disputat, arbitrat aiam nō solum per se
subsistere: sed cōpletāz sue sp̄i. nām h̄re tradidit: asserēs
hoiem nō cōpositum ex aia et corpe esse: sed aliud nihil
q̄ aiam v̄teze corpe. Imaginat enim q̄ sicut cythare-
dus est hō cythara vtens: et credo hō instris, qbus inci-
dit, vtens, ita hō est aia corpe vtens. Juxta hāc opinio-
nem aia erit et per se subsistēs, et h̄ aliquid cōpletū in spe-
cie: erit ei et corpus sibi aduētitiū, vt instrm̄ artificis: erit
p̄terea nō ipsa corpi vnita: sed corpus ipsi p̄pter perfe-
ctionem nō aie, sed ipsius corpis. Insup nō est fm̄ Pla-
tonēz aia forma in alio quasi illud informās, vel quasi
illi accidēs: sed vtēs: vt nauta nauī. ¶ Scdm̄ plura aia
habet opationē p̄p̄iā: lz aial humanuz nō habeat illā,
vt Plotinus dicit: sed h̄c opinio est reprobata ab Ari-
ex eo, quā aia est actus corpis: quo viuimus. Viuere autē
viuētibus est esse. ¶ Si aia eēt forma corpis vt nauta
nauī, et vt cytharedus cythare: tūc aia nō daret sp̄ez ho-
mini: et aiali ipsi humano: cuius p̄rariū videmus: nam
recedēte aia a corpe: illud nō remanet nisi equiuoce.
¶ Si aia eēt in corpe, vt nauta in nauī, et vt cythare-
dus in cythara: tūc vnio aie ad corpus nō esset nisi ac-
cidētalis: quo p̄cesso, tūc mors, quē est separatio anime
a corpe: nō eēt corruptio subalis. Verū de hac pōne vo-
lumus h̄c sufficere, quā alibi disputabit lōge diligētī,
et rōnibus euidentiorib^{us}. Illud tñ nūc nobis satis sit hāc
opinionē nō esse p̄p̄iā, vt etiā p̄p̄on. aut imar.
Alij sunt qui aiam dixerūt esse oino a corpe, quā vel har-
moniam, vt Empedocles, vel cōplexionē, vt Galenus,
vel misturā, vt Alexander, vel aliqd eductum ex semi-
ne, et per corpus existēs: vt p̄p̄on. hi ipsam nec per se
esse, nec per se existere, nec per se subsistere, nec esse hoc

aliquid dicerēt: sed penitus formā corpis, et partē eius,
qd est hoc aliquid: quē opinio reprobata est: nam vna aie
opatio est intelligē vniversalia abstracta et a mā: et a cō-
ditionibus materiā: ad qd intelligē nullus corpem in-
strumētuz cōicat, ita vt sit intelligēdi organum, vt ocu-
lus videndi. ¶ Alia eius operatio est velle: qd quicqz est
eoz: quoqz cōtrarium corpus affectat: et appetit: quē oia
signa nobis sunt, q̄ aia e corpe nō dependeat: immo sit
aliquid ab eo absolutū per se ens, per se existēs: cuius esse
corpus participat: habēs p̄p̄iā et peculiare opationē,
ad quam corpus nō est simpliciter nēciuz, sed solū pro
illius acq̄sitione, et pro illius vsu dum ipsa est in corpe.
Dicebamus enim corpus nō esse nēciū ad ipm̄ intel-
ligere fm̄ Simpliciu, nisi pro acq̄sitione speciez: qbus
aia ipsa reddat. potēs elicere actū suū: quicūqz volue-
rit. Nō autē pro esse simplr, quādoqdem illis acq̄sitis: lz
ipsa sine p̄bātasmate actus elicere nō possit, dum est in
corpe: p̄pter nexum vtutuz, et quā dum est in corpe in-
telligit v̄le in p̄bātasmate: tamē simplr pōt suū actum
elicere sua nā: vnde de facto post mortē elicit, cum nec
sibi sint sensus cōnexi: nec intelligat v̄lia in p̄bātasmati-
bus: quē sunt in corpe. Patet ergo ex ipso intelligē et
velle, aiaz nō depēdere a corpe, nec esse per corpus, nec
existere per corpus, sed potius corpus eē et existere per
aiam, vt 2° lib. de aia Ari. exposuit. ¶ Sed ad qōnem
quē querit v̄trū aia per se subsistat, et sit h̄ aliquid, ex his
nō apparet respōsio: diuus Thomas, vt potui p̄cipe in
qōnibus de aia, arbitrat aiam esse hoc aliquid, et qdē per
se subsistēs: nō ita, vt habeat in se cōpletā sp̄m, sed est
quasi p̄ficiēs sp̄m humanāz, vt est forma corpis. Et
si recte percēpi, videt mihi euz voluisse talē distinctio-
nē, q̄ hoc aliquid, et per se subsistēs est duplex: alteruz qd
nec depēdet ab alio, vt a subiecto: et nec ab ipō aliud, vt
a for^a: hoc pacto Socrates, et Plato: et omne indiuiduū
ex materia, et forma cōposituz est h̄ aliquid, et per se sub-
sistēs, et quidē in specie cōpletuz: hoc pacto etiam deus
est per se subsistēs: quā nullo depēdet, et nullius est for-
ma: et iuxta hūc modum Auer. diceret nullam celestiu
aiarum esse hoc aliquid, et per se subsistēs: quoniam lz ab
eius celo nulla depēdeat, vt a subiecto: tñ celuz ab ipsa
depēdet, vt a forma. Et per hūc modum anima nō est
hoc aliquid, per se subsistēs, et in specie cōpletum: quā lz
ab eius corpe nō dependeat vt a subiecto: tamē eius
corpus ab ea depēdet, vt a forma p̄ficiēte, et iformā-
te. Alteruz nō est hoc aliquid et per se subsistēs, qd nō
depēdet a corpe, vel alio quouis, vt a subiecto: tamē ab
ipō corpus vt ab eius forma p̄ficiēte atqz iformāte
dependet: et tale lz hoc aliquid per se subsistēs dicatur:
quatenus est ens simpliciter fm̄ essentiaz eius indepē-
dēs: nō tamē est cōpletum in specie: quoniam est forma
sui corpis et p̄ficiēs, et ipm̄ informās. Juxta hūc mo-
dum aia est hoc aliquid et per se subsistēs: et quelibet etiā
celestis anima: nam nec aia itellectiua, nec itelligētia-
rum aliqua depēdet a suo corpe: lz corpus ab ipsa, vt a
sua forma depēdere videt fm̄ Auer. Quia nō hoc tale
per se subsistēs p̄ficiit corpus, nō est cōpletuz in specie.
Ad hoc enim vt aliqd dicat cōpletuz in specie, nō mo-
do requirit, vt ipsum a nullo, vt a subiecto dependeat,
sed vt ab ipso, vt a forma p̄ficiēte, nullus corpus depē-
deat. Et qz nō est cōpletuz in specie: ideo nō habet opa-
tionē, ad quāz saltē acgrēdam, vel per accidēs eius cor-
pus, qd p̄ficiit, nō cōcurrat, ideo aia (lz sit hoc pacto hoc
aliquid) et per se subsistēs, nō habet opationē, qn ad illas
aut acgrēdā, aut exercēdā per accidēs: aliqñ corpus p̄cur-
rat. ¶ Ex his p̄z dōia inter h̄ aliquid p̄ modo, et 2° modo:
nam hoc

nam hoc aliqd pmo modo habere pot opatione ppria a nullo extra se dependente, nec pro fieri, nec pro vsu facti. At hoc aliqd scdo mo saltez pro fieri regrat id: cui est forma perficiens, pro vsu facti vo, no nisi per accns dum est in illo: dicebamus. n. aiaz regere pbata smata, z organa corporea, in qb pbata smata sunt, vt colores in pariete, pro acqstioe speciez: no aut pro electioe sui actus, nisi dum est in corpore, vel ppter nexuz virtutu: vel qz dux est in corpore no intelligit nisi vlia in pbantasmatis: que sunt in corpore. ¶ Ex his vltiori appet obiecta no cogere, primu quidez no: quia no est incoueniens aiaz ee hoc aliqd per se subsistens, z forma corporis: qm non est hoc aliqd pmo mo: sed scdo mo. Scdm etiaz delect, quia si anima esset hoc aliqd z per se subsistens pmo mo, esset in specie copletum: esset. n. tunc fm omnes cōditiones hoc aliqd. Hac rōne pz q nec corp⁹ aie: nec anima corp⁹ est quid aduentitiu: qnqdem aia est hoc aliqd, z forma pficiens, vt dictum est. Tertium refutat, qz anima vniē corp⁹, z ppter bonū corp⁹ essentialē, z ppter bonū essentialē aie, que est notitia veri. Cum vo dicebat pueroy aiaz habere rerū cognitionē, z no per corp⁹: de hoc postea dicemus copiosius: nūc vo peripatetice arbitroz esse dicēduz illas animas nihil veri cognoscere: imo post obituz nihil penitus intelligere. Aristo. n. voluit pbata smata esse necessaria ad intelligere, saltez pro acqstioe specierū: qb aia reddid potens suum actū elicere. Luz igit animē taliz nūcū aliqd in pbata smatis acceperūt: potentes no sunt eaz actuz elicere: ppter ea Ari. diceret has aiaz frustra esse: cum nūcū ppria operationē attingere poterūt. Catholici vo dicerent, z has aiaz, z aliquoz hoiz post mortē intelligere no res nales: sed aliqua, que no ex vi spēi bu manē: s; ex vi separationis intelligerēt. Sic. n. ex vi separationis intelligit post mortē aliqua de penis z pmyz, de separationē, vt q no ampl⁹ sunt in corpore z b; que no vi speciei intelligi pnt, sed vi separationis. Utrū vo Aristo. hęc diceret, postea erit differēduz. Quartū etiaz no cogit: diximus. n. hoc aliqd scdo mo posse esse hoc aliqd pro se subsistens, z forma corp⁹: qm no est copletu in specie. Quintū delectus est, diximus. n. aiaz no habere ppria operationē, ad quā saltez corp⁹ no concurrat pro fieri: z pro vsu facti dux est in corp⁹: dicem⁹ eniz ipsam no esse hoc aliqd copletu in specie: n. habet ppriaz operationē, quatenus acqstis specieb⁹ ipsa per se pot elicere suū actum: z hoc ex eo sibi competit, quia no depēdet a corp⁹, vt a subiecto. ¶ Sed adhuc dubitatio occurrit no parua. nam post mortem aia remanet hoc aliqd, z per se subsistens, cuz habeat ppria operationē, z qdez sine corp⁹: z nullius corp⁹ est forma. Utrū ergo sit completa in specie: videt. n. q sic: est eniz per se subsistens, z hoc aliqd: habet ppria operationez, z no est forma corp⁹: ergo est copleta in specie. Accedit q si no erit copleta: perpetuo stabit sine suo coplemento: z ita quasi violenter. Ego dicerē talez aiaz no ee copleta in specie, s; habeat oia illa: qm ad hoc, vt aliqd sit copletu in specie, requirit, q nec acceperit aliqd ab eius subiecto, quo reddat potens agere: nec sit aptitudinaliter adhuc illi⁹ forma. Modo aia accepit species a corp⁹: z post mortez aptitudinalr est for⁹ sui corp⁹: ad qd semper seruat habitudinē. Luz vo dicebat aiam remanere aliqd violenter: respondet no esse absurduz fm qd: s; simpliciter no sit aliqd violentum. ¶ Non est absurduz hoc: esse fm indiuiduū / modo no fm totam spēm tale sit. ¶ Ex his apparet quomō anima sit

De aiabus pueroy.

De aiabus pueroy.

hoc aliqd z per se subsistens: z quomō no: batenus de nona ratioe: ex solutione none rationis mox patet refutatio decime rationis: diximus enim no esse absurdum animā fm indiuiduū stare infinito tempore sub modo imperfectiori, z finito sub modo pfectiori: modo in specie semp z infinito tpe aliq sit sub mo pfectiori: vt est in pposito: semp. n. est aliq aia cuz sit ipsa coplemeto: z semp aliqua vnita corp⁹: semp etiā aliq imperfecta: s; fm subaz vtroqz modo sit eque perfecta.

¶ Repetit vndecima rō, z cōplura dubia de aia post mortem queruntur. Cap. LXX.

Reterea argumtabat, de loco aie: cū. n. de finit corp⁹ iformare, ad locuz pficiscit, qd est an ad illū motu, an alterationē pficiscat: no. n. v; aliq mo, cuz sit ipsa indiuidibile qd: qd moueri pot o° pbyfi. Sin aut remanet nullibi pbiberet nihil ee aliquas itelligētiā sine corp⁹ rib⁹ nullibi exites: qd Ari. negat. S; de aia post mortē, no hęc tm dubitāda sūt. Prio. n. dubitatio esset qnam esset illi locus. Scdo dubitarē an exiens pficisceret in dextrū, an sinistrū, an sur suz, an deorsum: z rursus quis loco: an nāl, an volūitate, z electioe, z quis mo, an ipsa cognoscat locū, ad quē delata eēt: an vt lapis sine cogne ad centrū: ita ipsa ad locū pficisceret: an ipsa cognoscat se mouē ad illū: z postq puenit, cogscat se puenisse. ¶ Si erit corp⁹, vtrū cognoscat se exisse ips. ¶ Si aia de finit iformare, an successine, an subito desinit iformare. Insup vtrū dux aiaz vnus sit cōis loc⁹, an diuersi. ¶ Utrū oēs aie in eo loco sint eq̄lr affecte, an diuersi mo de. Adhuc vtrū post mortez aie patiant, aut gaudeant, aut affectu aliq afficiant, quo in vita no affici dicebat. ¶ Utrū post mortē eoz amicoz, z ppinquoz mutatiōes cogscat, aia qz z in vita coguit. Rursus an cognoscat singlaria. Insup an post mortē: fuet scias hic acqstias, z vites oēs: qz ex actib⁹ nacta est, z an illis vti possit. ¶ Utrū post mortē aie se cogscāt, z an altera alterā allog possit. Post hęc mortē aie se cogscāt, z an altera post mortez locū mutare, ad quē pfecta, vt deputata erat: z nob apparē. ¶ Si imutabilr vult oē: qd vult, z cōpla alia, q de aia sepata qrūt, possent disputari: s; hęc sufficiāt.

¶ Que pipatetici dicerēt de his qōnib⁹. Cap. LXXI.

Luz igit qōnib⁹, qd pipatetici senserint, qdue eoz pnceps Ari. non leue est differē. Scim⁹. n. qōnes balce tpe Ari. no fuisse no tas, ppea ad eas nec Ari. nec pipateticoz vllus rīdit vt pipateticus: qnqde ad eas Ari. rīdere no potuit nec ex his, q dixit, nec ex mo suo pbilosophādi, nec ex rōne tradēdi. Ex his. n. q ipe dicit, has qōnes definire no potuit: qm in libris, qz bēm⁹: nihil tradidit nisi sciētificē, aut pbabilr mo hęc qōnes nec sciētificē: nec pbabilr definiri pnt. Sed pro maiori pte per credita, vt dicem⁹: nec etiaz ex mo pbilosophandi arbitrat. n. sciētē ea debere docē, que ex sensib⁹, memorijs, z experiētis colligi pnt. At qōnū haz veritas pro maiori pte captū nrm, z sensus excellit: nihil. n. in sensibus repit quo possim⁹ de aia sepata has qōnes definire. Rursus nec ex rōne tradēdi: qnqde Ari. p̄m, z p̄cipuū tradendi argum demfationē ee fateē. At pstat hęc pro maiori pte demfationē tradi non posse: qre ex his, que dixit: z ex mo suo pbilosophādi z ex argum tradendi soluz hie possum⁹ aiaz remanere post mortez: ex his, que dixit, qz plura dixit ex qb apte hie aiaz remanere post mortē: cui⁹ vba supius iduxim⁹. Ex mo vo pbilosophādi: qz experimur quēdā q nobis dant aiaz no depēdere ex corp⁹: vt intelligere, z velle. Ex rōne vo tradēdi:

alio od q
...
...
...

quasi pluribus rationibus eam e corpore non dependere probatum est. Utriusque ipsa cum definit corpus informare, feratur in alium locum, vel nullibi remaneat, ex his, que dicit, vel ex his, que sensibus subiacent: respondere non potest. Ad hec quod sit a se separatus locus, et an cum exit, dextrum, vel sinistrum perat, An naturaliter, vel voluntate: Aristoteles etiam nullo pacto definire potest. Sed An cognoscat locum, et reliqua: Aristoteles minime definire potest. Quare ea solum scire potest, quorum est in sensibus aliquid: quo facile possumus illa probare. Plato vero: cuius modus philosophandi fuit ex intelligibilibus ad sensibilia, has quoniam et plures soluere potest, nam arbitrat esse bene dicta: que intelligi possunt, atque rationi non repugnant: ut in Parmenide patet: ubi ideas posuit separatas, quia sic intelligi possunt. Et quia rationi non repugnant: potest etiam hec definire ex argumento tradendi: quoniam dicitur Plato nullam demonstrationis rationem: sed primas precipuasque virtutes fides constituit, per quas res diuinas merito colendas existimat: ut in Timæo libro de legibus primo, et 12. Cuius igitur Plato in his, que non apparent: fide usus sit, et maior auctoritate: iure has quoniam facile definire potest. Accedit quod plura dixit, ex quibus potest quoniam facile determinare. Quare si quis vellet dicere de anima separata nihil aliud sciuisse Aristoteles, nisi separabilitatem, non male diceret. Cuius n. cetera non dubitaret: eum illa ignorasse, nec scire posse: non est temerarium fateri. Possemus tamen nos apud quos quoniam iste emerferunt, coniecturabiliter definire vel per ea, que sequuntur ex his, que Aristoteles dixit, vel non contradicendo his, que dixit. Possimus etiam soluere illas ex his, que Plato dicit, et ex ratione tradendi: Platonice: et ex modo philosophandi. Possumus etiam quoniam has catholice definire: quod quia nostrum propositum transcendit, hunc modum theologis reliqui. Quare dato quod peripatheticus quoniam hasce ignorauerit non debet negare separabilitatem atque: quia et ex his, que Aristoteles dixit, et ex modo philosophandi: et ex argumento tradendi scire potest. Hec generatim de his quoniam.

C Soluitur p. q. et declarat an anima, cum exit a corpore motu, an alteratione ad locum sibi proprium proficiat. Cap. LXXII.

S ut diximus: id est veritate harum quoniam peripatheticus determinare non possit, nec ex his, que Aristoteles dixit: nec ex modo, quo Aristoteles philosophatus est, nec ex argumento: quo in philosophando est usus: Enitemur quoniam hasce definire vel ex his, que sequuntur Aristotelis deca: vel ex his, que non contradicunt eis, que ipse dixit: vel ex his, que Plato tradidit, aut ex eiusdem philosophandi modo: aut ex argumento: quo philosophatus est de rebus diuinis. scilicet per fidem, et maior auctoritate, accipientes a nostris sanctissimis viris: quorum nulla maior auctoritas est. Sic n. que Aristoteles incepit, nos proficiemus. Ex ipso n. et ex eius philosophandi modo: et ex argumento, quo in philosophando est usus: solum habemus intellectiuam animam: nec ortam esse ante corpus: nec mori cum corpore: nec vnquam diuis esse, imo esse formam humani corporis multiplicatam pro corporum numero: ut diximus auctoritatibus, et rationibus ex eo acceptis. Num ergo queritur an anima post mortem in aliquo loco remaneat, vel nullibi: et si in aliquo: vtrum motu locali, an alteratione ad illum accedat, ut peripatheticus diceret apud Aristoteles non esse nisi duplicem locum. Alterum corporum circumscriptionum. Alterum spirituum per operationes, ut primo de celo declarauimus: Aristoteles enim auctoritate barbarorum, et grecorum deo assignauit celum pro loco: et diuis etiam celum eodem libro: et ut inquit Aueroes 2o de celo. Arist. 8. libro physicorum primum celum deo locum ascribit. In secundo vero de celo, oritur:

et hoc ex eo: quod illic apparet operatio. Quia igitur anima post mortem circumscribi non potest ab aliqua corporis superficie, circumscriptione nullibi esse potest: quia vero eius operatio nullibi apparet, imo extra se nihil agit, in re nullibi esse poterit per operationem: quo fit, ut post mortem ipsa nullibi esse possit: sed sit ens in rerum natura existens. Aristoteles enim contra antiquos 4o physicorum inquit, sed omne quod est in loco, sit ens: non tamen omne ens est in loco: remanet ergo anima post mortem, et quidem ens in rerum natura existens: non tamen in aliquo loco. Accedit ad hec, quod ipsa est secundum veriores peripatheticos indiuisibilis, mo re in diuisibili cum motus attribui non possit: iure nec locus assignandus erit: remanet ergo anima post mortem ens eternum: sed in nullo loco. Cum igitur anima definit corpus informare, definit esse in loco: in quo erat per accidens ratione corporis: non tamen definit esse: cum remaneat ens eternum, et immortale. Platonici vero, ut Alcino, si recte precepti tres loci species posuit. Primus circumscriptionum, quo corpora et magnitudines locantur. Secundus definitiuus, quo spiritus, et substantie limitate, atque finite statuuntur. Tertius per operationem, quo locantur deum in celo, ubi eius velocissimus motus apparet: definitiuus locus est, quo res definitur: ita hic esse, quod non alibi: quoniam si ageret, ita hic appareret eius operatio, quod non alibi. Hanc triplicem loci species Scotus vir doctissimus ut peripatheticus asserit: nec ab ratione: cum n. omnis substantia siue corporea, siue incorporea preter deum sit limitata: omnis talis, si ageret: ita hic, quod non alibi agere posset: ergo ita hic, quod non alibi definienda est, erit ergo alicubi definitiuus: qua ratione fit, ut omne quod est in loco circumscriptione, sit in loco, et per operationem, et definitiuum: contra vero nequaquam. Et omne quod in loco est definitiuum, in loco est per operationem, si agit extra se: et non contra. Deus ergo solus per eius operationem locatus est. Tunc si hec concedant, dicerem post mortem animam remanere in aliquo loco definitiuo: quicquid ille sitam postea dicemus: ad presens tamen sit stella compar: vel celum empyreum. Et cum queritur alteratione, an locali motu ferat ad illum: dicerem (si verum est quod indiuisibile motu continuo moueri non possit) illam in eius loco cum subito mutari, quod primum instans, quo illa est in stella, est primum non esse huius, et sic nec alteratione, nec motu locali illa fertur in stellas: sed mutat ad illam per subitariam mutationes, quoniam si daretur vacuum: graue fieret deorsum: hucusque sic rident: sed rationem probare non possit, us, que Aristoteles dicit: non aduersus. Qui vero diceret indiuisibile motu continuo moueri posse: ut Scotus arbitratur, et quidem non contra Aristoteles. rident posset eas post mortem ferri ad stellas motu locali, quanto vero tempore, et quo motu nobis ignotum est ex his, que nostris sensibus subiacet. Thomas vir doctissimus et diuis meo iudicio peripatheticorum princeps, imaginatur eo modo moueri animam, quo et angelus secundum theologos mouetur. Mouetur autem angelus, quo est in loco: est autem angelus in loco secundum contactus virtutis, utpote quia illic agit: vel quia illic agere potest: ideo mouetur quatenus sua virtute diuersa loca tangit: non quidem simul: sed successiue: quo fit, ut motus anime sit aliud nihil quam diuersi contactus, quibus ipsa diuersa loca tangit sua virtute: et quia hi contactus non necessario sunt continui, sed successiui, cum diuersa loca tangere non possit simul: ideo anime motus equiuoce dicitur: utpote discretus. Utrum vero possit esse aliquid continuitatis, Thomas exponit, de qua nobis nulla sit cura: sufficiat autem nobis dicere animam non esse in loco, per hoc quod continetur a loco: sed potest quia sua virtute illum continet, sic mouetur non per hoc quod ipsa successiue commensuret loco: sed per hoc quod successiue

p de celo.
L. c. 22.
L. c. 100.
L. c. 25.

p. pte. q. s.
arti. pmo.

Eodem libro
eadem q. ar
12°

Tracta. 3°
cap. 8°

L. c. 22.

01. q. 23

sue sua virtute diuersa loca tangit: pot ergo dici animam post mortem moueri: non quidem motu vniuoce dicto comensuratiue mutado loca: s; q; uiuoce dicto: virtua-liter illa cotangendo: vtrum vo proficiscendo ad stellam: necesse sit pertransire mediū: questio est catholica: qua vir ille perpulchre determinat. Patet autem banc determinationē vs, quē Aristoteles dixit, non aduersari: quia lz talem motum non nouit Aristoteles: ille eis, quē dixit nō cōtradicit: cum solum locus sit de motu corporū. Est tamē bene verum nos tales motum non posse probare ex his, quē sensibus subiacent. Sed nobis constat pura fide: qua Plato vltus est in reb; diuinis. Hierardus vir doctissimus, et non ignarus peripateticę doctrine complurib; argumētis arbitratur omnes formā, etiaz intellectiua animā esse diuisibilem: atq; extendi corporis dimensione: si enīz dimensio precedat animę receptionem / ipsa extendit, qz recipitur in subiecto quāto: vt Auer. inquit in libello de substantia orbis. Sin aut dimensio animę receptionē sequat: cum anima sit pars compositi quāti, vel imediata ratio recipiendū quāti: rem: anima ipsa extendatur, necesse est. Qz si hęc positio vera sit, dicere oportet animā post mortē remanere extensam ea. s. extensione, quam accepit a corpore: quo concessio, et eaz moueri et in loco esse etiaz circūscriptiue nihil prohibebit. Hanc opinionē Philoponus in his cōmentarijs offecit, quē in libris de aia sub Ammony doctrina conscripsit. Dicit enim intellectiua animā in corpore nactam esse quādam corporeitatez: qua et moueri, et in loco esse, et pati potest: imo et nobis apparere: vt nō seniel in corporibus mortuis spectata est. Hęc positio si vera sit, nō affirmo, verū defendi possit, qui vult, quę rat: satis est nobis per multiplices vias nō a mēte Ari. alienam dubitationē hōc pacto definisse.

Soluitur scda questio, et determinat de loco animaz post mortem. Caplm. LXXIII.

Rat scda questio de loco aiarū post mortem: et q; sit, et qualis. Dico enīz questio pro magna sui pte ex his, quę diximus capite primo: definita est: naz si duplex sit locus tm, aut per opationē / aut circūscriptiue per supficiē corporis ambientis: dicemus animā post mortem nulluz tenere locum: lz remaneat ens eternum, et imortale: nam lz omne qd est in loco: sit ens: non tamen omne ens est in loco. Plato enim in Parmenide ideas posuit, quas separatas a singularib; arbitratur esse: eas tamē nullibi statuit: nisi per indistantiaz forsitan in singularib; esse dicant. Argumētum rei huius est, qd post mortē anima nullam habet operationē extra se nobis apparentē. Ergo per operationē non potest esse in loco: ipsa non est corpus fm veritatē, ergo nō est in loco circūscriptiue. Qd si dicatur, pari rōne posse dici plures esse substantias separatas nullibi existentes: qd est cōtra Aristotelem. Facile respondet Aristoteles nō posuisse substantias separatas pter eas, quarū aut appet operatio: aut aliquādo apparuit: lz ergo animę opatio post mortem nō appareat: apparuit, et talis: quę dedit aiam remanere. Posuit et animas celoz, q; illarū operationes nunc, et semp apparuerint. Sin aut dicamus aiam esse in loco vel definitiue / si substantia sit indiuisibilis, et limitata: vt est rei veritas: vel circūscriptiue si sit corporea, vel diuisibilis, vt est opinio alioz: de loco eius post mortem nō parua questio erit. Albertus in eo libro, quē de origine animę conscripsit, cum inspexisset animarū locum nō esse ab Aristotele definitum, pcessit auctoritate Socratis, Platonis, et Spensippi: Afferens aiarū

locum esse stellaz cōparez ei corpori, in quo presuit. In hac enīz venire aias asserit, bñficioz hoiuz aias dicit in illa beata vita frui ppetuo, maleficorū ppetuo tristari, miseria semp affici. Quid vo sit hęc stella cōpar: libro de intellectu scdo diligēter exposuit. Nunc vo dicam; euz planetā de quinque erraticis esse: quē in genitura hois dñuz assumpsit: cū enīz corp; humanū virtute hui; factuz fuerit, stella virtute saltez et ad corpore cōpar, atq; persimilis dicit. Hęc rōne aliqui Jouis filij dicit sunt, aly Saturni, aly Martis, Veneris aly, et Mercurij aly. Quod. s. in eoz genituris Juppiter, aut Saturnus, aut Venus presuerit, virtute cuius corp; humanū compar, atq; illi persimile dicit. In hac cōpari stella Plato animas creatas ante corpora tradit, descendere vo ad corpora cōparia, quę stelle similia sūt, redire vo post mortē ad stellaz, iterūq; et ad corpora anno maxio reuoluto / reuerti, fieri hoc vicissim tpe infinito. Albert; ergo arbitrat animas nō redire ad stellaz, cū in ea non presuerint. Sed pficisci post obitum, vt in illa sua virtute fruatur: atq; malitia tristetur, vt dicemus. Sed hanc opinionē occurrit nō leuis dubitatio, nam corpus alterius hois longe est similius hois corpori prius corrupto, q; stelle quouis modo cōpari: ergo post mortem potius erit, vt in loco in corpore alterius hois, q; in stella. Accedit ad hęc, qd fieri pot, vt corpus succedēs sit etiā virtute stelle prioris genituz, atq; p similib; dispōnib; affectū. Ergo esse pot locus animę post mortem prioris corporis ipsi persimilis. Defendi potest qd aliter est de loco, aliter de subiecto alicui; formę. Locus eterne rei nō pot esse nisi eternus, vt Aristoteles inquit libro de celo primo, at formę eterne saltez a parte post subiectū esse pot tēporale, euz nō sit simplr eterna. Anima ergo Socratis post mortem nō potest esse in corpore Platonis etiaz sibi simillimo, quia vel erit in eo, vt in loco: et hoc nō: qz Platonis corpus nō est eternū, nec vt in subiecto, quia nō solum regret similitudo dispōnuz, si debet ret aia illud Platonis corpus informare, sed dispōnuz numeralis identitas: quare restat stellaz cōparem assignari posse pro loco aic, qm ei simillis, et perpetua est. Corpus aut Platonis lz sit simile, nō tamen perpetuū. Ex hoc apparet causa cur aia definens informare corpus Socratis, nō incipit informare corpus Platonis, vt Landanensis deducebat, naz nō solum dispositionū similitudo regrit, sed idēitas: quare lz dispōnes corporis Platonis essent similes dispōnib; corporis Socratis, aia definēs informare Socratis corpus nō incipit corpus Platonis informare: cū dispōnes numero non sint ecdē in vtroq;. Qd Landanēsis nō aduertit. Hęc rōne lz pbari nō possit ex his, quę nostris sensib; subiacent, nec demōne, nec ex his, quę Aristo. dicit, est cōiectura: biliter pbabilis, et nō aduersat his, quę Ari. dicit. Das stellaz cōparez fortasse Plato in Borgia p beatoz insulas intelligit, et Arist. 7° Politicę, et 2° Jconomicę. nā qualibz stella solitudine aspect; insula in celo iudicat. Verū mihi nō psonat, vt vnus idēq; locus sit beatoz, et tristuz: vñ nec sanctissimi viri hoc affirmāt, pterea Platonice oīm est eā stellam beatā aiaz petere: cuius similitudinē ex visu virtutuz, et rez quas intellexit, in corpore nacta est, vt in Tymeō inquit Plato. Aia. n. quę se exercuit in mercurialib; si post mortē mereat beatitudinē: ad stellaz mercurij pficiscet. Si exercuit se in saturniis, merēs beatā vias qd Saturnū pficiscet. Que vo prauē his vsa fuerit in corpore, detrudat ad iferos fm Pla. i pbēdone: vt ifra lunare spherā in ifero mūdo lugebit: q; res magis mihi plz: naz cū aic pares non sint:

4. q. 23

01. q. 23

De immortalitate

nec locis pariter gaudebūt. Juxta ergo hęc duo aiabus assignabimus loca: prauoz quidez bo ium, dabimus in feros, hoc est mūdus hūc nostrū, cū nō meruerint celus scādere, eoz vō qui pie, iusteqz vixerūt, dabimus beatoz insulas, cuz dys ipsas associādo: que sunt stelle aiabus compares, nō quidez quib⁹ animę sint compares ex natura, sed ex acquisitione virtutū quib⁹ effectę sunt dignę scādere ipsuz celum: in quo gentilitas credebat boies deos fieri: aut heroas, Hanc rem Aristo. 7° Politice affirmat, cuz inquit. Multa igit iustitia, multaqz temperātia indigent hi: qui in optimo statu cōstitui videntē, et in fruitione omnīū reruz, que beatos facere putant: veluti si qui sunt (vtpote) tradunt in beatoz insulis. Qd si bonis Aristo. hęc loca assignauit, malis alium assignare cogit. Alij maloz aiabus tartarū dederūt locuz, de quo postea, beatoz vō campos elysios: nec fecerunt differētiā inter insulas beatoz, et campos elysios: sed vbi sint campi hi elysy, nō leuis est qd. Nam alij in medio inferoz collocarunt. vnde Virgilius Solem qz suū, sua sidera norunt. Et Etia inqt. Dis demū exactis pfecto munere diuē, Deuenerē locos letos, et amena vieta, Fortunatoz nemoz, sedesqz beatas, Postea dicit, Interea videt Eneas in valle reducta: Seclusus nem⁹ et v̄gulta fonātia syluis Letheiqz domos placidas, vbi Eneas patris anchisę aias reperit. Pbi vt Plato elysū nō sub terra, s; insulas fortunatas in mari, vel campus in insulis posuerūt. Unde Horatius in epodo: Nos manet oceanus circūmagus arua beata: Petamus diuites et insulas, reddit vbi cererem tellus in arata quottem⁹, et imputata florēt vsqz vinea. Sallustius in carminib⁹ Domeri, has eē inclytas insulas dixit: Fortasse Plini⁹ de his loq̄t sexto libro. Alij elysū cōstituerūt in suprema regione aeris, sub lunari orbe, vbi purior aer ē. Vñ Virgilius in sexto aeris in campis, Et Lucanus qd qz pz, interqz lunę meatus, non illuc auro positi, nec thure sepulti perueniūt. Sic Nachometes in Alcorano aias eoz: qui bene fm sua pcepta vixerūt, collocauit, asserens in hoc loco eē omne voluptatis genus. Mibi aut magis psonat Elysū collocari in suprema aeris regione, infra celus: qm̄ aię nunq̄ possunt tam sublimiter beari, quin sint dys inferiores, quo argumēto, dicerem elysū, insulasqz beatoz esse in hac mūdi regione: locū vō eoz, qui iniuste atqz impie vixerūt, fortasse nō ab rōne in terrę imis collocarūt, vbi Plato tartarū in Horgia statuit: qm̄ eum locū meruerint, tanq̄ omnīū reruz inferiores. Zeno stoicus inferos esse asserit, nō in eundez esse pioz, et impioz locuz: qn̄qz pz sub terra quietas, et delectabiles icolunt regiones. Impy vō luēt penas, in coem voraginibus, atqz tenebrosis imi locis. De Platone vō: sibi nō cōstare Eusebius Pamphilus lib. 13. inquit: naz in Tymēo locū beatoz ponit in comparibus stellis, maloz vō aias dicit in corpora aggredi ferina, in pbedone vō et Horgia beatoz animas feliciter viuere ait in insulis beatoz, prauoz, ipiozqz apud inferos eternalr puniri: verū melius de his postea: naz cōcordiā dictoz Platonis als pertractabimus. Nunc vō illud sufficiat duplicē esse animaz locum, alterū qui animab⁹ bonoz assignat. Alterum qui aiabus maloz accōmodatur. Sanctissimi doctores, quoz auctoritas maior est, aiab⁹ quatuor loca assignat, paradysus, infernum, purgatoriu, et limbus, sinum. n. habraę qui patruz limb⁹ erat, morte sua redēptoz reparauit: nec ab rōne loquūtur, nam aia a corpore quadrisariam recedit, aut omni ex parte bona: et huic paradysus puenit: aut omni ex parte praua: et huic infern⁹: aut mediocriter affecta, et

huic cōuenit purgatorius: aut nulla affectiōe nec bona nec mala affecta, vt eoz, qui in vtero perire aię sūt, et huic limbus cōuenit. ¶ Ego aut quatuor hęc loca animabus assignare nō iudico eē cōtra ea, que Aristoteles ait, nisi in vno q post mortez Aristoteles loca hęc non nisi imutabiliter perpetua animab⁹ accōmodasset, vñ posset diuisio sic accōmodari, vel aia, que corpus desinit nulla affectiōe affecta recedit: vt pueroz animę sūt eoz: qui ante lucē decesserūt: et huic darem limbus: aut aliqua affectiōe affecta: et hęc aut oino praua desinit, et huic pessimū locum assignarem vs infernuz, aut tartarum, aut ferinum corpus fm Platonem: aut oino recederet a corpore heroice studiosa: et tali animę assignarē celum, vel stellam cōparez. atqz paradysus, aut mediocriter affecta desineret, et huic locum mediocredarem. Verū Aristoteles mediocrem hūc nō mutabilez esse, et ad tempus diceret, q post mortē anima nō possit vitia omittere: cum ipse in libris moralīū vitia deleri dicat vsu cōtrarioz. At constat animas mediocriter affectas cōtrarijs actibus vti nō posse: cuz carent corpore, quo vt instrumēto vtebātur pro acquisitione virtutuz. Ob hanc causaz sancti doctores loco contrarij vsus posuerunt ignem: quo mediocriū animas expurgari arbitrātur. Nō ergo est ab ratione, nec cōtra ea, que Aristoteles dixit, asserere animabus post mortez quatuor loca, nam ipse quadrupliciter affectę corpora desinit: ergo coniecturabilr possumus syllogizare quatuor esse loca. Accedit q loca dant corporib⁹ pro affectu eoz, leuissimis quidez supremū affectu leuitatis, grauissimū affectu grauitatis, mediocrib⁹ medijs affectu mediāz qualitatuz. Ergo et in animabus pro affectu rōne loca sunt assignāda: anima enī affectu nō aliter loco assumi latur: q̄ corpus sua qualitate. ¶ Superest ergo nūc videre locus beatoz, que nos paradysum appellam⁹: vbi est, dicamus generatim posse tradi ratiōe quis sit, nam eterno locus eterno cōuenit primo celi. Ergo possum⁹ scire beatoz locum esse eternuz: possumus etiam scire eum esse melioz mundi regione: qz premium, et locus premium, et locus, et locatus debent assimilari: ergo beatorum locus debet esse optima mundi regio, qm̄ beatitudo est optima hominis dispositio. Ergo scire possumus locum tales esse celum. Utrum vō sit celum empyreū, vt sanctissimi viri dixerunt: an stelle compares aiab⁹ est supra humanū captuz, et inuestigabile: qn̄qdem celi empyrei nulla appareat operatio, ex qua pōt pbs illud deducere. Similiter que stella compar animę sit, an q presuit in genitura: an acquisitione, illa, cui anima ex actionibus similitudinē acquisiuit, an erratica/an fixa: nō est leue scire: qn̄qdem Hermes optimus reruz celestius scriptoz dixerit, nō esse aliquid in terra, quin pro priuz in celo sidus obtineat. Quare, vt peripatheticus, dicerem beatoz locuz esse celum: qd elysium esse Sirimianus libro sexto affirmauit, vt poetę loquūtur: nec plura dicenda sunt de beatoz loco: qm̄ complura alia in theologico differenda erunt. De loco vō eoz hominuz, qui omnino prauē recesserunt, nō leuis questio est, an sit, et vbi sit. Pōponaciuz, et complures Platonici, q animaz mortalitatez sequūtur, negarunt infernū, asserentes non esse nisi rem fictam, vt homines terrore studiose vinerēt. Unde Ad. Tullius libro de natura deorum inquit, quidaz totam de dys immortalibus opinio nem factam esse dixerunt ab hominibus sapientibus reipubli. causa: vt quos ratio non posset, eos ad officium religio duceret et in Latellinas inquit itaqz, vt alia qua inuita formido/improbis esset posita: apud iferos

Cap. 23°.

Cap. 10°.

Lib. 3° in uectimaz.

Cap. 4°.

Lib. 3° in uectimaz.

Trage. 6.
Metro 3.

quedam illi antiqui supplicia impys cōstituta esse vo-
luerūt, statim etiā in Thebayde. Primus in orbe deos
fecit timor hostes: et Seneca in Tragedys. Alij
etiā immortalitē aīc asserētes negarūt infernū, vt Di-
genes ex eo q̄ oīs pena siue dina, siue legalis rōne emē-
dationis, aut pfectū virtutis adhibet. Post mortē aīa
ad alias virtutes p̄fici si non pōt, iure nulla alia pena
adhiberi sibi debet, p̄ter vitia: quē secus portat. Hac
rōne nōnulli nec beatitudinē, nec miserā aīc post mor-
tē assignarūt p̄ter virtutes et vitia: quē in vita acq̄si-
uit, et post mortē seruatur: nam post mortē studiosa aīa ap-
petit vltra rōnalem appetitū nihil. Fruit ergo eo affe-
ctu, qui ex virtutib⁹, aut ex sciētijs remanet, tristat affe-
ctu vitioꝝ: qm̄ appetit, et carētia corporis exercere non
pōt: erit ergo paradysus fructio virtutuz, affectusq̄ ex
illis derelict⁹. Infernus tristitia vitioꝝ: quaten⁹ exequi
illa nō pōt. Veruz de his postea: nos. n. supponimus re-
manere, animas, et post mortē definitiue salteꝝ alicubi
esse, pbauimus locuz beatoꝝ esse optimū in toto mun-
do, ceterū: et diximus ipsuz esse celuz. At nūc q̄ deē ali-
quis locus cōueniēs habitatiōi prauoz aīaz, pbam⁹
vientes rōne Aristō. 2° lib. de celo. Si alterū hioꝝ est
in nā, et alterū dari necesse est, nisi alterū esset infinitū.
At pbauimus dari aiabus locuz optimū cōuenientem
aiabus beatoꝝ. Ergo locū dari necesse est penitus tene-
brosū atq̄ prauū prauoz aīab⁹ cōuenientē. Utrum
vō in hoc loco patiant animē, pena aliq̄ sensus, postea
dicemus: nunc vō satis nobis sit pbasse esse aliq̄ locū
tenebrosū, atq̄ prauū maloz hoīuz aiab⁹ cōueniētes:
cum quo prauē animē affectu cōsimiles sint. Qd nō di-
splicet poetis: vñ Virgilius in 6° facilis descensus auer-
ni. Iuuenalis etiam inquit in 2° esse aliquos manes. Et
Seneca in Tragedys quisq̄ est placide. Ouidi⁹ in 4°
metamozp̄oseos. Est via decliuis funesta nubila saxo.
Ducit ad infernas per inita silentia sedes. Rō vō Di-
genis supponit infernus esse penas sensus quā dari aīa-
bus est difficile p̄bari. Veruz de re hac postea, nūc vō
scias argumētū nō p̄bare nō esse locū cōuenientē pra-
uis hoībus. Sed si qd p̄bat, soluz persuadet nō esse lo-
cuz, vbi aīa patit penā sensus: de quo argumēto postea.
¶ De regione vō inferni, nō parua fuit apud antiquos
questio. Videt. n. nō posse hoc tradi rōne, quē sit regio,
in quo tartarus sit: solum enī scire possumus eum esse
totius mūdi deteriorē locum, sed vtrū in terra, an alibi
sit, et si in terra, in qua terrē regiōe nō leue est definire:
cuz sciri non possit rōne nāli, quē sit regio terrē ceteris
deterior. Coniecturabilr tñ vs, quē Aristō. dixit nō ad-
uersando arbitrari possumus regiōe in qua infernus
est, esse terrē aliquā partē: q̄ ceteris elemētis terra sit
deterior. ¶ Beati leniores vident, q̄ spūaliozes, men-
tem ad superna eleuarūt. 10. ethicoꝝ. et deo cognati sūt,
quare eis celuz cōuenire videt. Pravi vō, qz vituz gra-
uiozes facti, terrena inspererunt, ima loca, et subterra-
nea meruerūt. Est ergo infernus regio aliqua terrē. Ea-
dem rōne possumus cōiecturabilr existimare regiōe
tartarē esse in imis terrē partib⁹: vtpote similitudine
locati ad locū: qm̄q̄des improbi viri a celestibus nimis
distant, q̄ cor ad terrena deflexerunt. Sunt etiaz tetri,
atq̄ obscuri, cum semp in tenebris, atq̄ malis ambu-
lent, sunt deniqz frigidī, q̄ rigore, atqz virtute priuati
sint, quē in calore et spiritib⁹ cōsistit. Simili modo cen-
trales terrē p̄tes sunt terrē: grauissime, atqz frigidiozes
ceteris, ergo regio, quē in illis est erit conueniens locus
aiabus impioꝝ hoīum. Quā partē poetē crediderunt.
vnde Virgilius in 6° introducēs Eneam Didonē allo-

Trage. 2.

quentē inquit. Infelix Dido verus mihi nuntius ergo:
Venerat extinctaz, ferroqz extrema secutam: Funeris
heu tibi cā fui, per sidera iuro, Et superos et siqua fides
tellure sub ima est: Inuitus regina tuo de litore cessi.
¶ Seneca in Tragedys introducit Thesens inuocan-
tem: Sas omne mūdi teqz dominantē p̄ccoz regno ca-
pati: Teqz q̄ tota irrita quēsiuit Sibna mater: Ut iura
abdita, et operta terris liceat impune loqui. Ultima vō
Tragedia inquit: Nunq̄ Stygias fert ad ymbzas incli-
ta virtus: Uiuite fortes nec letheos seuia p̄ annos, Uos
fata trahent, sed cuz summas exigit horas: Consumpta
dies iter ad superos gloria pendet. Si quis q̄ tenuerit
impioꝝ aīaz locū esse in imis terrē p̄tib⁹. Aristō. ratio
aduersat, nam lz ex eis, quē ipse dicit: hoc nō sit dicen-
dum: cōiecturabilr dici pōt, nec sic dicēs eis, quē dixit:
aduersabit: baten⁹ de inferno. ¶ Sed de medio loco:
qui est pueniens aiabus mediocriter affectis, p̄fecto
nihil p̄fice habeo, solum enī cōiecturabilr sciri pōt
tales locum, quē nostri purgatoꝝ appellat, esse me-
diocriter affectū, sed quis naz sit in mūdo locus medio-
criter affectus, nō est p̄fice scibile. Punc tamē locuz
Plato in p̄bedone in terra constituit, nō qdem in imis
terrē partib⁹: sed sub terra fortasse in regione scda post
nostraz: et in hoc expurgari aīas asserit, cuz inquit. Cum
peruenerint defuncti in euz locū, ad quē demon vnū
quēqz portat, primo illic iudicant qui iuste pieqz vixē-
runt: et qui secus. Si igit mediū comperiant in vita te-
nuisse, sua quisqz vehicula ascēdētes ad paludes per-
ueniant acerbissaz, ibiqz habitāt iniuriāz. Penas dan-
tes, et cum purificati sunt, ab solūūt, et recte factorū di-
gna p̄cētia reportant: batenus Socrates. ¶ Alij me-
diuz locū posuerūt regiōe sup̄emā ignis, nō quidem
mediuz eoz locoz: quē elemētōꝝ sunt: sed oīuz mundi
corpoz: est enī elemētōꝝ tenuissimū / et etherioꝝ cras-
sissimū, est et mediuz luce: ergo cōueniens locus aiabus
eoz: qui mediocriter vixerunt, quē opinio lz nō p̄sones
vs, quē sancti doctozes tradunt, videt magis nāli cōie-
cturē cōueniens. Veruz cum hęc assertio humanum ca-
pituz transcēdat, fides sit nobis argumentū, qua Plato
vtrū in rebus diuinis. Satis aut nobis sit cōiecturabilr
de eo sic disputasse. Utrū vō in hoc medio loco anime
patiant vltra penam culpē, quā post mortē seruauerunt,
postea dicemus. ¶ De loco vō, quē tenent animē eoz:
qui ante lucez pereire, quē limbum appellant, non leue
est differere: nam aīc eiusmodi post mortē nullis affe-
ctibus, nec habitibus remanent dispostē, ideo difficile
est assignare locuz nulla affectione affectuz talibus aīa-
bus cōuenientes: nisi extra celuz eas in vacuo, et rerum
priuatione ipsas collocabimus. Et si dicas extra celum
nihil esse, sed soluz entia optimā vitam ducētia, vt Ari-
stoteles inquit in libro de celo primo, dicā extra celum
nō esse corpora, sed dy sunt: qui nō dicunt extra, nisi qz
non cōtinent a celo: sed magis celum cōtinent: possunt
tamē esse animē tales, quē sunt quasi nihil: cū nulla p̄fe-
ctione, nec imperfectione afficiuntur. Utruz cum nihil
scientificē de his dicere possim, fides argumētus nobis
sit, qua ponemus hunc locuz supra tartarū, et infra pur-
gatoꝝium. Diuidemus enī terram in tres regiones cir-
culares, prima erit locus mediocriū animaz. Secūda
eozuz, qui ante lucez periere. Tertia erit eozuz: qui im-
pie vixerunt. Quam rem, et si non rōne naturali dicere
possit peripatheticus, sic dicendo non aduersabit vs,
quē Aristoteles dixit. Illud tamē scientificē esse dicituz
supponamus, q̄ talis locus in rerum natura sit, qz et lo-
catus est: batenus de loco animaruz.

Trage. 6.

L. cō. 100.

De immortalitate

Soluti 7. tertia. q. 7. declaratur an sursum an deorsus feratur anima post mortem, an motu tractus, an per se natura, vel voluntate. Cap. LXXIII.

Est hec tertia q̄ones nō erit nobis difficile diluere: supponamus. n. aia^o eē locū stabilituz, eis quasi p̄p̄riū r̄nālez similitudine saltem affectuū: deide dicam^o aias post mortē, aut moueri aut mutari ad locū illis nālem. Si. n. mutant ad locuz, vt magis phisice arbitroz: dicerem p̄mū instans, quo aia nūc p̄mo erit in suo loco: esse p̄mū nō esse hoīs, quo nūc p̄mo homo nō est: quuz vō querit an per dextruz vel per sinistruz transeat, p̄, q̄ ipsa subito mutat ad locuz, nō transeūdo, nec se mouendo per mediuz: nō enim mouet, sed in locū mutat. At si teneat ipsaz moueri saltez definitiue loca pererrā ferendo, vt aly putant, cuz in mūdo tartarus sit in imis terre partib^o, anime impioz mouebunt deorsuz, pioz vō sursum, ceterē vō aīc mouebuntur pro regione loci. Utrū vō post mortē ad locū ei p̄p̄riū aia moueat, nā: an voluntate, an ab aliquo alio trahat. Si dicam^o eam nō moueri, s̄ subito in locū mutari: dicemus ipsaz nāliter mutari, q̄ affectus sit quasi in eius naturā versus: sicut vapor sursum fertur: lz sit grauis, a stellis r̄ a sole affect^o leuitate. Mutat ergo anima subito impetu sui affectus, ad eum locū, quo impellit affectus. Vnius rei exempluz est in hoīs, qui artis alicuius habitū nacti fuerunt: bi. n. sine cōsilio, r̄ attētionē, vt natura solet, quasi nālr operant^o, vt Lytharedus. Simili rōne aia affecta loci similitudine, quasi nāliter ad eū locū mutat: cuius similitudine afficiebat. At si ipsa motu p̄tinuo ferat in locū sibi nālez: longe difficilīus est determinare an impetu atqz natura, an voluntate ferat. Veruz dici posset impetu similitudinis loci ipsaz feri sine p̄silio atqz p̄cognitionē, sicut assuet^o voluptati ilico mouet ad illam/ cuz sibi p̄ponit. Sic. n. post mortē impetu vitioz, q̄^o ipsa inferis persimilis est, quasi nāliter declinat ad inferos: impetu vō sciētē r̄ virtutū: quib^o ipsa superis effecta est compar, atqz equalis, rapit^o ad superos: nec sciri pōt quāto tempore aīc motus erit, quo ipsa aut sursum, aut deorsuz rapit^o, est tamē putādus motū, quo ipsa rapitur, esse velocissimū, cum sibi mediuz nō resistat, nisi resistētia p̄riuatua, que est terminoz incōpossibilitas. Quod motus, quo anima ipsa in suū locū fert, sit ilico/ atqz velocissim^o, sanctissimi doctozes nō negāt, q̄nqz anima cum exit e corpore, nihil desit, vt ilico p̄m̄iet, aut puniat, quare ilico ad locum vel p̄m̄y, vel demeriti p̄ficiscat, necesse est. Sunt qui cuilibet homini pro custodia duos custodes assignarūt, bonū geniū: quē nos angeluz appellamus: r̄ maluz geniū, quē demonē dicimus Platonici cacodemonez. Alter boiem in bonis, alter in malis persuadet hui^o rei nō ignarus Plato, In apologia eius geny meminit, qui Socrate p̄suadebat, r̄ in Theage etiā de Socrate demone loquēs, ait Socratez a suo demone a plurimis distractū esse. 4° vō de legib^o libro hoies, r̄ ciuitates a demonib^o regi quasi regib^o p̄bat, ex eo, q̄a natura hoīs, nec se, nec ciuiles res gubernare sufficit: si. n. (vt inquit) homo oib^o arbitratu suo dominaret, lasciuioz superbia, iniustitiqz omnia repleret: p̄p̄ea, vt inquit, cum hęc deus, quez sub noie Saturni colit eo libro, nō ignoraret: non hoies, sed diuinoz, p̄stantiozsqz ḡnīs demones ciuitatib^o nostris reges p̄ncipesqz p̄fecit, r̄ hoc esse rōnabiliter factuz ostendit exēplo nostri: qui in ouium gregibus, aliozūqz cicuruz armētis, v̄pote in bobus nō boues, r̄ in capris non capras p̄fecim^o. Sed nos ipsi genus meli^o domi-

namur. Similit^o (vt inquit) deus homines amās genus demōnū generi nō p̄stantius nobis p̄fecit: q̄d summa tam sua, q̄z nostra facultate nostraz reruz curā habeat. Ex his q̄ p̄ Platonez nō modo homini duos custodes dedisse: s̄ ciuitatib^o, vt alter in hoīs, alter in malis nos moneret. Anima q̄ cuz exit, ab altero ducit: maz si b̄i vixerit, a bono ad superos mox ducit, sin autē iniuste, atqz ipie in vita se gesserit, mox a malo rapit^o ad inferos. Q̄d his verbis plato in Phedone edocet, ferūt quēlibet hinc illuc emigrantem ab eo demone, quē viuens sortitus fuerat, in locum quēdaz duci, vbi opz oēs vna collectos iudicari, ac deinde ad inferos p̄ficisci co duci: cui mādatū est: vt hinc decedētes ad illa loca trahat. hacten^o Plato: Quā opionez doctissim^o theolog^o Bonauētura tanq̄ p̄babilēz nō abhorret, lz nō temere esse asserēdaz profiteat, q̄ Gregorius vir sanctissimus velit reproboz aias seip̄s moueri ad inferos, Peripateticū etiā, cum nullas substātiāz p̄ter intelligētiā, r̄ animas separatas cōcedant, has q̄dez, q̄ eaz operatio semp cōstet, illas vō, q̄ opatio aliq̄ apparuerit: custodes nullos p̄ter rōnē, r̄ appetitū in hoie posuerūt: rōnē quidez: quo ad bene iusteqz viuēduz persuadeat, appetitū vō, q̄ ad impie, iniusteqz viuēduz impellat. Uñ r̄ Plato ipse in phedro quasi seip̄m interpretās, inquit [Scire opz duas in vnoquoqz n̄m ideas esse dominātes, atqz ducētes: quas sequimur quocūqz ducūt. Altera quidez est inata nobis voluptatuz cupiditas, altera vō acq̄sita opinio, optimi effectrix. De autē in nobis q̄nqz p̄sentunt, q̄nqz in sedatiōe r̄ discordia sunt, r̄ mō hęc, modo altera peruincit.] hacten^o Plato: Quare peripateticē bonū geniū interpretabimur rōnez: que semp, vt inquit Arist. p̄mo et bicoz, deprecā ad optima: hęc Plato in Phedro appellat acq̄sita opionez boni semp effectricē. Maluz geniū interpretabimur appetitū: qui semp nos rapit ad maluz: hęc appellat Plato voluptatum inataz cupiditatē. Post mortē ergo aia, que in vita secuta est appetitū vi vitioz, que malos gentios appellare possumus: rapit^o ad inferos. Uñ aut virtutuz, quas sequēs rōnez acq̄sui, quasqz angelos dicere possum^o, rapit^o ad superos. Si q̄ aīc raptum a malis, vel a bonis demonib^o hoc pacto allegorizabimus: us, que Arist. dicit, nō aduersamur: lz ex his, que sensib^o subiacent, hęc p̄bare nō possumus: hactenus de motu aīc.

Soluti 4. q. 7. declaratur an aia post mortē aliq̄ cognoscat, q̄ in vita nō cognouit, vt locū ad quē fert: r̄ p̄naz, quecūqz sit illa: r̄ p̄mū q̄gd sit illud. Cap. LXXV.

Agna dubitatio ē, an aia post mortē aliq̄ cognouerit, q̄d in vita nō apprehēderit: vt locum ad quē rapit^o: an cognoscat se mouere ad illū, r̄ postqz peruenit, cognoscat se peruenisse: r̄ cū exiit e corpore, nouerit se exisse, atqz se nō eē formā alicui^o corporis. An vt lapis sine cognitiōe ad centrū de celo fert, ita ipsa nihil p̄ter ea: que in vita intellexit, intelligens, exit corpus mouet ad locuz, nesciēs vnde, r̄ quo fert. Si. n. aia nihil intelligit sine sp̄ibus acq̄sitis, r̄ sp̄s acq̄siti nō nisi a phantasmatib^o acquirunt. Uideō prima fronte dicēduz fm ea, que Arist. asserit, aiaz post mortē nihil intelligere, nisi ea, que in vita ex phantasmatib^o accepit, queqz v̄ vnionis ad corp^o intellexit. Qua rōne nō aliter de aia, q̄ de lapide esset dicēduz, vt enī lapis impetu grauitatis fertur ad centrū: nō cognoscens se moueri, nec vnde mouet: nec quo mouet: nec se exisse a termino e quo: nec accessisse ad terminū ad quē: nec locum ad quē motus est: ita anima nihil vltra intelligēs, nisi ea, que vi vnionis intellexit

Libro 4. de
fin. 2. 4. lib.
dialogo.

nis intellexit, impetu eorum: que acquisiuit, mouetur, non cognoscens se moueri, nec corpus, e quo mouetur, nec locum, quo mouetur: nec se exisse e corpore: nec se accessisse ad locum, nec locum. Nam si sit natura cognoscitina: ipsa intelligere non potest, nisi per simile: quod est spes rei: quam intelligit, spes autem non potest rei alicuius accipere nisi vi unionis ad corpus: in quo phantasmatum sunt, in quibus dum est in corpore, vltima sunt. Ergo post mortem secundum Aristotem, nihil noui intelligere poterit: si dicas non ne cognoscit se non esse beatam: si impie vixit: et si pie, an cognoscit se esse beatam, et si mediocriter, non ne cognoscit se post mortem mediocri statu viuere. Dicere iuxta hec, ipsa eadem specie, qua in vita cognouit se cum virtute: cognoscit post mortem se esse cum virtute: sed non apprehendat istud esse ante, istud post. Si si nouit in vita se esse in virtute, hanc eandem cognitionem retinet, cognoscit post mortem se esse in virtute: sed ut dixi, nec istud ante, nec illud post apprehendat: nam non compositum apprehendit in vita, sed anima vtens corpore, cui beret, apprehendit, que iterum post mortem eadem non cognitione sine corpore est apprehensura. non ergo plus cognoscit locum, ad quem fertur, quam prius cognoscebat. Utrum licet sic dicere, esset fortasse peripatetice dicere, possemus non aduersando vsus, que Aristoteles dicit, aliter asserere. Anima enim bifariam intelligi potest, sicut bifaria est: est enim vnita corpori: et separata. Vt ergo unionis intelligit omnia materia per spes e phantasmatibus acceptas: non naturaliter illa intelligere potest, vi separationis, et nec non vi eorum: que intellexit in vita: intelligere potest, quecumque materia sunt, et quecumque phantasmatum intelligere non poterat. Unde sicut materia intellexit per spes acceptas a phantasmatibus, lumine intellectus agentis animas disponere. Sic hec materia intelligit per spes acceptas ab ipsis superioribus substantiis lumine intellectus diuini vltimo omnem intellectum disponere. Est enim imaginadus ita animas post mortem accipere spes eorum, que post mortem vi separationis intelligit, ab ipsis superioribus substantiis lumine diuino ipsas afficere, et vsus, que intellexit in vita ipsas disponere, vt dicitur est in phantasmatibus accipit spes a phantasmatibus, lumine intellectus agentis ipsas disponere: agunt enim phantasmatum in illas tali lumine preaffecta mere naturaliter, et intelligit etiam spes mere naturaliter: disponit anima in vita lumine agentis intellectus, vt naturaliter accipiat spes a phantasmatibus, et post mortem lumine diuino, vt naturaliter accipiat spes a superioribus substantiis: nec tantum diuino lumine sic afficit: sed ea cognitione disponit, quam nacta est vi unionis: hac enim dupliciter disponit affecta. scilicet diuino lumine et cognitione eorum: que in vita cognouit, naturaliter reddidit capax receptionis talium spes: quo fit vt anima in primo instanti non esse corporis, simul mutetur in locum prius: et accipiat omnes eorum spes a superioribus substantiis, que apprehendit vi separationis. Quare poterimus dicere animas post mortem cognoscere locum, motum, exitum, penam, premium, vt pote vi spes: quas a superioribus accepit. Hoc modo autem puerorum ante lucem recedentium etiam nonnulla post mortem cognoscere possunt, que in vita non cognouerunt. Luz vero dicebat Aristoteles dicere animas nihil intelligere nisi per spes a phantasmatibus acquisitas: diceret hoc esse verum respectu eorum: que intelligit vi unionis: hoc enim modo cognoscit materia. At de his, que ipsa apprehendit vi separationis, dicitur eius non habere locum, cuius illa per spes a phantasmatibus acceptas intelligibilia non sunt. Nec sed pbare non possum ex vsus, que nostris sensibus subiacent: coniecturabiliter pbare possunt, et sic pbans vsus, que Aristoteles dicit, non aduersatur. Quod autem coniecturabiliter hec res pbare possit, declaro. Nam intellectus est omnia fieri, ergo anima potest apprehendere eas: que cadunt sub sensibus, que faciunt in nobis phantasmatum: que ea, que non cadunt sub sensibus:

modo possint spes eorum recipi in intellectu: at cuius ea: que non cadunt sub sensibus aliquam apprehendat, et non in vita: ergo post mortem: et cum nihil intelligat sine specie, quia intelligere fit per simile: ergo post mortem habebit spes eorum: et cum non possit illas habere a phantasmatibus, ergo habebit aliunde, quare vndeque illas habeat, rationi consonum est animam post mortem omnia illa intelligere posse, que vi separationis intelligibilia sunt. Uterque hec dicta est, quod philosophus vult hanc cognitionem in anima separata fieri mere naturaliter, et equaliter in bona, et mala anima: Sancti doctores hanc fieri dicunt ex diuina ordinatione dei: qui omnia libere ordinat, nec equaliter cuncta.

Soluitur 5^a dubitatio, et declaratur quo modo anima deserit corpus. Cap. LXXVI.

Rat etiam questio non spernenda, quo anima exit e corpore, an desinat ipsum informare subito, an successiue. Prima enim fronte videtur subitanea hec deanimationio: quia subitanea erat ipsa animatio: factis enim omnibus disponibus in materia, ipsa subito corpus informabat, quod factis omnibus indispotionibus, subito deaiabit. Pro altera parte videtur quod ipsa successiue corpus deaiat: quia anima materiam informare non desinit, nisi dispositio, qua illa informabat, penitus sit corrupta: at cum corruptio disponus potest fieri repit in partibus a corde remotioribus, in quo fons vite est: vt experientia docet, nam videmus in morte extrema prius frigescere: et per partes post partem donec cor frigescat, ergo anima successiue exit corpus. Unde et Aristoteles ait cor esse primo quod viuunt: et quod vltimo moritur. Ex quo sequitur non esse simile de animatione, et de ipsa deanimatione, nam animatio fit subito, vt pote omnibus disponibus factis in materia, deanimationio fit successiue, vt pote omnibus corruptis: causa est, quia maiora regramur pro fieri: quam pro seruari: seruiatur enim forma in materia paucioribus, sed non fit nisi omnibus factis.

Soluitur 6^a. q. et declaratur an animarum omnium vnus sit communis locus. Cap. LXXVII.

Nam animas post mortem vnus sit communis locus, ex his, que diximus facile soluere possumus. Plato aliquam eis omnibus, et malis et bonis stellarum coparem communem locum affert, in Tymæo bonis stellarum copares, malis corpora assignat serena. Albus vero et malis, et bonis copares stellarum communem locum prebet, quod illa sit naturalis locus, cui anima aut ex generatione corporis, in quo stetit, aut ex acquisitione affectus, par effecta est, quod quod omnis planeta potest esse bonus et malus, vt Ptolemeus dicit. Qui eis natura bonus est, malus in gentura fit perfiguratione: qui vero natura bonus, etiam perfiguratione bonus effici potest: ergo planeta et bonus, et malus animarum communis locus esse potest. Verum si ea, que diximus pbabilia sunt, pbabiliter dicere possumus locum locato semper similem esse. Diximus autem animam affectu fieri locis similem, veluti corpus similitudine: quare sicut, quod non omnes corporum vna est qualitas, non vnus est locus: ita (quod non omnes animas vnus est affectus) vnus erit locus. Sicut igitur corpora leuia sursum petunt, grauius deorsum: et mediocria medium, ita anime que ad superna respexerunt, quasi leues ad suppos, que ad terrena quasi graues ad inferos mouebuntur, que vero medie, ad locum medium: quare non omnium vnus locus est, sicut non omnium vnus est effectus, hec quidem et si Aristoteles non dixerit, nec ex his, que sensibus subiacent, dici possunt, tamen pietura, biliter dici possunt, et sic dicendo eis, que Aristoteles dicit, non aduersamur. Si si ratione diluitur 6^a. q. sicut enim corpora que diuersa loca petunt, non eadem affectione affecta sunt, ita anime que diuersa loca inhabitant, eadem affectione affici possunt: Sunt tamen qui dicunt animas

De immortalitate

post mortē omnes remanere equales, cum nihil nisi vi corporis seruent eorum: que in vita acquisierunt: post mortem vero vi separationis oēs sunt equales, solū ea cognoscentes, quorum spēs accipiunt et superis ipsis substantiis qua ratione oēs eūdem cōem locū petere cogent. Sicut uent huic uerba Aristoteli. Nam cum perbasset intellectū esse perpetuum, ait post mortē eum nō reminisci, quā corrumptur ipm̄ intelligere cōmuni intellectu deletō: quare cum oia corrumpan̄: que vi vnionis nacta erat in vita: vel remanebit ociosa: vel oportet dicere vi separationis oēs esse equales, et oēs equaliter intelligere: utpote quod equaliter spēs e superis accepit. Sed cum de hoc diffusius dicemus, et uerius: de re hac dictū sit hactenus.

Solutur 8^a. q. 7. declaratur, An anima post mortē patitur: an caudeat. **Cap. LXXVIII.**

Most hęc de aiaz penis et gaudys post mortem agēdū: Plato Platoniciq; ipsi eas uarie, et sibiipsis incōstanter loquunt, ut oēm opinionē in his, que dicit, facile sit replere. Unde in Phedone post mortē aiaz remanere equales Plato asserit, et plenas scientiis, meliusq; res ipsas et scire, et intelligere: nec de morte, qua resoluitur, tristari, imo et gaudere: quod se corpibus, ut a carceribus obscuris liberant. Corpus enim (ut inquit) innumera aie pigret impedimēta ppter neētam eius alimoniaz. Pręterea (ut inquit) morbi hinc incidētes inuestigatōez ueritatis ipediūt: Amoribus cupiditatib; Timoribus: multiplicibusq; imaginibus, multis deniq; nugis nos implet, ut uerissime dicat nihil pensi vnq; ac ueri nobis asserre, naz ad bella, ad seditiones, ad pugnas, nihil aliud q̄ corpus multiplex, eiusq; cupiditas ipellit. Oia enim pecuniaz gra fiūt, pecunias aut querere cogimur corpis gra, vsui eius seruientes, atq; ita fit, ut ppter hęc oia a pblic studys abstrahamur. Est ḡ arg^m Socra. quo pbat aiaz a corpe pficisci ad melius, quod corpus suis cupiditatib; ad phanduz nobis impedimēto fit. Scđo h pbat expimēto: euz inquit extremū uo oium est, quod si qd ab ipso ocy nobis ptingat, nos ad phiderāduz aliqd cōferamus, inuestigatib; nobis rursus ubiq; sese opponēs tumultu quodaz p̄rubar aium, et quasi pcutiens reddit attonitū: adeo (ut h obstaculo impediti) uerū pspicere nequeamus. Est ergo Socratis p̄m expimētum, quod dum corpus est solū a curis meli^o uerū pspicere possumus. Scđm expimētū assignat, cum inquit, ceterū nobis reuera demōstratū est, si quādo optamus pure aliqd intelligere, recedere a corpe oportere, atq; ipso aīo res ipsas phiderare. **C** Ex his deducit tūc nos maxime ueri notitiaz asseq, cum mortui erimus: quo argumēto aly Platonici (ut Plotinus aiaz e corpibus solutas trāsire asserunt ad bonū oēsq; remanere equales, equalit̄ libas) nullo impedimēto astrictas. **Dos. M. Tullius** in li^o de senectute segtur cum introducēs Lyrū maiore in morte filios alloquēre, inquit: **M**ibi nunq; psuaderi potui filij, aiaz uiz in corpibus eēt mortalib; uiuere, et cum exissent ex ijs: emori. **Nec** uo tum aiaz eē insipiētē, cum ex insipiēti corpe euasisset, sed cum omni admistione corporis libatus purus, et integer esse cepisset: tūc esse sapienter: pro qua rōne subdit. **M. Tullius**, **U**idetis enim nihil mortū esse tam sile, q̄ somnū: quo dormiētius animi maxime declarat diuinitatē suā. **M**ulta enim cum remissi et liberi sunt, futura pspiciūt, ex quo intelligē quales futuri sint, euz se corporis uinculis relaxauerint: hactenus. **M. Tullius**. **E**x qbus patet post mortē aiaz oēs equales esse, equalit̄ bonas, quod oēs liberētur e corpibus: qbus alię bonę alię malę erāt. **Qd** si ita sit: post mortē

aibus nulla dabitur pena. **Aly** Platonici aibus post mortē et penas, et p̄mia attulerūt, uerū nō perēnes: sed ad certa tēporū curricula: qd Plato in Phedone etiam asserit, cum inquit: Itaq; omni auxilio destitūt: consq; p̄ errat, quo ad certa tēporū curricula impleat̄: et loquit̄ ibi Plato de aia malefici hois: que post mortē penā patit in tartaro. **Hęc** opinione sequēs **Digenes** in eā impietate dilabit: que dicit post nouissimū diem nullū infernū repiri. **Auicēna** etiā uir doctissimus 9° sue metaphysice, inquit, euz aia insipiētis separat a corpore: sentit magnā p̄rietates nō ex cōmunicatī inseparabili: sed ex accite extraneo. **Accidēs** uo extraneus nō durat, nec pmanet: ex quo segtur quod pena nō sit perēnis: sed remouetur paulatim quousq; purificata aia pueniat ad felicitatē sibi ppriā, hactenus **Auicēna**: ergo penas aibus attulit nō perēnes, p̄miū uo perēne. **In Tymō** uo Plato pollutas aiaz infernis corporib; pati asserit migrareq; tam diu ex altero in alterū: q̄ diu ad p̄m optimūq; sui habitū iaz redierit. **Philoponus** uo in his **Lōmētariis**, que sub **Ammony** doctrina cōfecit in libris de aia: asserit aiaz in corpibus corpulētā quādam nācisci, nō oēs, sed eorum: quorum anime ad corpora nimis puerse fuerunt, ut tyrānoz et maloz iudicium: et has tam diu pati asserit, q̄ diu e corpulētā purificant: quā purificatiōez igne fieri credidit: nec equalē oibus, sed in aliqbus magis, et in aliqbus minis pro rōne maioris uel minoris corpulētis. **Sed** qd **Arist.** diceret, nō est leue differere. Ipse enim dubio pcul aiaz post mortē remanere nō dubitauit. **Uidet** aut dīcere in morte ipsas amittere oia bona, et nature, et aie, et fortunę, ut 3° **Ethic.** dicit, et etiā oia mala: quod qdēz amittat sciētias: p̄mo de aia ap̄issime tradit, cum inquit, et intelligere igit, et cōsiderare marcescūt alio qdā interius corrupto. **Probauerat** enim p̄mo tētu intellectū nō corrumpti, p̄pterea subdit ipm̄ aut, si intellectū corrumpti impossibile est. **Et** dixit marcescere intelligē, et phiderare, quā tam sciētias et artes practicas, quas per intelligere intelligit, q̄ sciētias speculatiuas, quas per phiderare intelligit, in morte depdi autmar. **Unde** et in 3° de aia, cum accepisset tanq; uerū intellectiua aiaz remanere post mortē, subdit nō reminiscimur aut, quā h quidem, si intellectus est qd impassibile, et p̄petuū: naz passiuus intellectus corruptibilis est, et sine h nihil intelligit. **Arist.** ergo uult in morte et sciētias, et artes, et qdēz intellectū aia: aboleri. **Aut** igit hoc dicit, quā arbitrat̄ intellectū esse vnū numero in oibus (ut **Auer.** exposuit) et h nō: quod (ut **Pōpon.** inquit) hęc opinio demōstratione physica refutari pot, et est tra **Ari.** **Aut** **Arist.** hoc dicit, quā intellectiua aia abolet: ut arbitrat̄ **Pōpon.** et patet quod nō: euz clarissime **Arist.** in his textibus supponat intellectū imortalez esse, et declarat nō obstāte illius immortalitate nihil ipm̄ intelligere post mortē. **Ergo** opz dicere aiam post mortem eorum, que inuita sciuit, penitus amittere, et nihil post mortē intelligere: qd nō arbitror, nam sic ociosa remaneret. **Aut** oīm est illā intelligere per spēs innatas, ut Platonici asserūt: qd nō arbitror, quā ubiq; hęc opinione refutauit. **Aut** opz dicere aiam post mortē intelligere per spēs a supis substantiis pductas diuino lumine aiam ad illaz receptiones disponēte: qd lz pro parte sit uerum: tñ **Arist.** nullibi exposuit: nec uidet posse asserere, nam tūc frustra corpi anima fuisset vnita: cum nihil ex vnione boni, aut mali reportaret. **S.** **O** non remaneāt uirtutes, aut uitia: ex eo patet, quā hęc aie sunt mediante appetitū sensitiuo: qui in morte aboletur. **Quare** quid **Arist.** uelit, nō leuis questio est: p̄pterea p̄mo dīserēdum erit fm̄ **Aristo.** an sciētis et artes, et practice facultates

Cap. 7.

T. c. 66.

cultates post mortē remaneant in aia. Scdo an viutes, et vitia. Tertio de pena, et gaudio aiarum: nec expecta a me itelligē, quē Ari. dixit: aut quē ex sensibilib⁹ demfa- ri possint. Dicam ḡ vel p̄curabilr p̄suadēdo, vel eis, quē Arist. dixit, nō dīcēdo. Dicamus ḡ scire et itelligē bifariāz accipi posse, vel vt fit per spēs rep̄ntatiuas re- ruz quē itelligunt simplr, vel vt fit per spēs rep̄ntati- uas rerum quē itelligunt in ipsis pb̄atasmatis⁹. Aia. n. dūz est in corpe, et dum est ex corpus, semp itelligit per flē: qđ simile Ari. spēm, et Plato ideam, et Themistius noesem. i. notionem appellat. Talis aut spēs pōt rep̄- tare ipm itelligibile māle, bifariā: aut simplr, quatenus est in suis singularibus simplr: in qbus vlia esse habentur simplr: aut quatenus vlt ipm, qđ itelligit, est in sin- gulari pb̄atasmato: qđ, dī pb̄atasma. Aia ergo dum est in corpe: itelligit per spēs: verū per illas itelligit vlia in pb̄atasmatis: vtum ḡ cum itelligit vniuersalia in pb̄atasmatis, itelligat pb̄atasmata, erit alia. q. Sor- tasse enim tūc illa nō itelligit: sed reflexe postea itelli- git: vnde sicut visus p̄cipit colores in pariete: parietem nō p̄cipiēdo: ita intellectus per tales spēs vlia in pb̄atasmatis app̄chēdit, et pro tūc pb̄atasmata nō itelligit: quare vt visus p̄cipe nō potest colores, nisi cōuertat se ad parietem: sic oia in corpe non pōt p̄cipe vlia nisi cō- uertat se ad pb̄atasmata: l̄z pro tūc illa nō percepti: vt dictū est: ex quo sequit aiam in corpe itelligere per cō- uersiones ad pb̄atasmata: At anima post obitū itelligit etiaz per easdē spēs in ipsa reseruatas: nō tamē, vt rep̄- sentāt vlia in pb̄atasmatis: sed vt rep̄sentāt vlia sim- pliciter: quo argumēto fit: vt ipa l̄z per spēs itelligat: tū nō per itelligere quersum ad pb̄atasmata. Corruptatur enim intellectus cōmunis. s. dianoeticus: in quo pb̄atasmata sunt: ex his dicere possumus in morte aiam amit- tere oēs sciētias, et artes, et nihil scire sciētia: qua sciebat in corpe: vt pote per cōuersionē ad pb̄atasmata. Huius enim nihil reminiscit: quoniam corruptū cōmunis itelle- ctus: sine quo per talem modū sciendū nihil scit. At post mortē bñ scit, et itelligit et practice et theoretice, nō per cōuersionem ad pb̄atasmata: sed per spēs seruatas: quē rep̄sentāt res simplr in se. Talē enim sciētiaz post mor- tem remanere, nullibi Arist. negauit. et q̄ ita sit, pb̄at: nam scire est per se per spēs in se: et per accidēs per cō- uersionē ad pb̄atasmata: vt pote nexu virtutū, vt dictus est: sed eo qđ per accidēs aīc cōpetit, remoto: non debet remoueri: qđ per se sibi cōpetit: ergo cum itelligere per spēs simplr rerum rep̄sentatiuas animē per se cōpetit: nō debet ab ea deleri: per hoc quod ipa nō cōuertit ad pb̄atasmata: quoniam hoc per accidēs sibi cōpetit. Non ergo marcescūt itelligere et scire simplr, sed vt cōuersi- ua sunt: Dactenus de sciētys: post hęc de virtutib⁹ et vi- tys an remaneāt in ea, differēduz est. Dicēduz itaqz, vt Arist. inquit in lib. magnoz moralia, q̄ qui vult dice- re qđ sit vltus: scire expedit, quē nam demuz in aia pro- creentur: sunt aut hęc b̄s, affectus, potētē, et habitus: af- fectus sunt ira, mēns, odiuz, cupido, liuor, miseratio: ta- lia comitari cōsueuerūt egritudo et voluptas: potētē aut, qbus affici dicimur, vt pote, vnde possumus exca- descere, egrēscere, miserescere, et alia b̄s: at habit⁹ sunt, vnde hęc habemus bene, vel male, sicut ad excādescē- duz. Si nāqz supra modum iracūde: male in ira habem⁹. Sin in qbus expedit, prozsus ad irāz nō cōmoue- mur: ita quoqz male in ira habem⁹. Mediocriter itaqz habēdo, vt neqz supra modū cōmoueamur: neqz p̄sus simus incōmobiles. Tum si ita habemus: recte affecti sumus: et in ceteris id genus siliter: dactenus Arist. verū

vt in p̄mo de aia dī, affectus, circa quoz mediocritates est virtus, cōmunes passiones animē, et corpis sunt: nec aīc insunt nisi p̄pter corpus. Potētē ḡo et habitus aīc passiones sunt: nec insunt corpi, nisi p̄pter animā: veruz potētē sine corpe animē insunt: cum fluant ab essentia animē, quē simul est rōnalis, et sensitua. Habit⁹ autē animē inesse nō possunt sine corpe, quoniam nō acgrūtur illi, nisi ex frequētatis actibus: qui sine corpe non sunt. Rursus potētē insunt animē et post corpus, si aia esset ante: habit⁹ ḡo animē relinquūtur post vntionem ad corpus: antea ḡo inesse nō possunt. ¶ Ex his apparet post mortēz habit⁹ remanere: q̄ l̄z sine appetitū animē acquiri nō possint: postqz acq̄si sunt, aboleto appetitū remanere p̄nt, veluti corrupto cōmuni itellectu sciētē rerū simpliciter remanere possunt. nec hoc ab rōne est, nam habitus sunt p̄fectiones potētiaz: quare cum post mortēz remaneāt potētē et habitus, qui sunt potētiaz p̄fectiones: remanere p̄hibebit nihil. ¶ Sensitiuus ap- petitus duplex est fluens ab aia: quatenus est sensitua. Est enim in hoīe vna aia, quē est simul rōnalis, et sensi- tina, et hic appetitus est aptitudo quēdā: qua anima rō- nalis est apta nata tēdere ad ea, quē sensus sunt: saltem in eo q̄ sensitua est: et hic remanet post mortē: cum non ex corpe animē insit: sed quo illa est sensitua: huius ap- petitus sunt oēs affectus, nō quidē potētiales, sed apti- tudinales. Est et alter appetitus, qui est quēdā potentia cōis animē et corpi inexistēs cōposito p̄pter cōplexio- nes, et hic nō remanet post mortē: cum nō remaneat cō- plexio: virtute cuius cōposito inest: et huius sunt affect⁹ potētiales, ex quo patet habit⁹ esse p̄fectiones vtriusqz appetitus. Pōt ergo dici vltutes et vitia remanere, Tuz quia sunt potētiaz p̄fectiones. Tum q̄ remanet alter appetitus: cuius etiā actus sunt. Et l̄z corūperet appe- titus potētialis: ille nō facit ad cōseruationē habituz, sed ad acq̄sitiōē. Hęc nostrā op̄inione approbat Ma- gnus Albertus p̄hus pipatheticus nō obscurus eo li⁹ quēz de origine animē cōscripsit: nec auēte p̄pria. Sed Isaac pipathetici, qui auēte Lōcinne p̄hi, et Archelai, asserit non corpoz delectationes remanere in aia sepa- rata: sed potius illis similes: hoc est nō manēt affectus: sed affectū habitus: et exēplo hoc ostēdit, sicut in arti- fice, qui caret materia, et instrumētis, manet habitus, et forme similes ys: quē per instrumēta exercuit. Tuz igit anima sit corpis p̄fectio, vt motor, et vt substātia: et per potētias moueat corpus: cum in ipsa post mortēz potē- tie remaneant: in potētys, et in ipsa remanebūt habitus ipsam ad eas actiones inclinātes, quas in corpore exer- cuit, veluti i nauclero nauis imaginatio remanet, postqz a nauē exiuit. ¶ Ex his apparet quid heroica virtus sit, quidue imānitas, de qbus Arist. loquitur 7° Ethicoz. Tum enim itellectua aia sit simul rōnalis, et irrationalis: nā vna est, quē simul est sensitua, et itellectua, ipa duplici rōne nascitur sibi ipsi rebellis, et vt est actus cor- poris: virtute cuius nascitur appetitus sensituius poten- tialis, et virtute qua sensitua, et irrōnalis est. Quo enim ipa est actus corporis, et est sensitua: nascitur irrationalis sibi, vt rationali repugnās. Quo ḡo est ifima substā- tiarum separatarū, et itellectua: nascitur, siue facta est rationalis sibi repugnans quatenus sensitua. Est ergo heroica virtus habitus in aia acq̄situs, quo ipa vt sen- situa est, nō potest nisi bene appetere, et id soluz, qđ re- cta ratio dicit. Hoc enīz habitu anima tota effecta est itellectualis, hoc habitu ab omni imānitate purifica- ta est, hoc habitu nihil in ea est, nisi qđ ipsam ad bonuz et rectuz cōmoueat. Dac Plato (vt arbitroz) in Lutyb

De heroica virtute.

d z

De immortalitate

pbzone sanctitatem appellauit, et eum: qui hunc habitus habet, sanctum: hac ratione eum sanctum esse dicit, quem dicitur amare: et qui dicitur est amicus. Arist. autem heroicam virtutem hanc appellat, quod homo hac virtute fiat heros: quem gentilitas in deum verti credebatur: verum, ut Plutarchus inquit, hac virtute non homo corporeus, sed anima heros fit: quasi iter deos numeranda. Est tamen (ut arbitror) differentia inter Platonem, et Arist. quod Arist. arbitratur animam virtutem hanc posse assequi ex puris naturalibus, subtracta gratia gratum faciente, siue omni particulari influentia: quam ipse non cognouit. Plato vero in Menone prope finem nec hanc nec virtutem ullam arbitratur ipsam animam assequi posse, aut doctrina, aut natura, nisi diuina forte infusa: quam diuinam sortem catholicam gratiam gratum facientem appellat. Immanitas vero est habitus, quo anima non elicit nisi contra rationem: nec alia nisi, quae appetitus sensitius vterque dicitur, hoc habitu anima non agit, nisi contra rationem: et si quid ratione agit, non nisi casu agit, aut vitio: huiusmodi habitus anima effecta est tota sensitua atque irrationalis: hoc habitu Pythagoras dicebat animas migrare in ferinum corpus, hominemque cuius ipsa est, conuerti in beluam. Et quoniam hoc habitus homo immanis fit, ipsum immanitatem Arist. appellat: Plato vero in Euthyphrone prophanitatem: et eum: qui hunc habet, prophanum: hunc esse ait, quem omnes dicitur oderint, quibus precipuum est et virtutes, et vitia post mortem remanere, et non solum humanas, sed diuinas. Quae igitur morales habitus remaneant: dicitur sic hactenus. ¶ Restat nunc differere si anima post mortem penam, et gaudium subeat secundum Arist. Respondet post mortem animas non aliter pati aut gaudere, nisi eo modo, quo sanctus et studiosus essentialiter gaudet, et prophanus, immanis, et flagitiosus essentialiter languet. Est enim (ut Pomponius inquit) duplex pena essentialis, quae penam culpe appellat, et accidentalis, ut afflictiva: qua puniuntur flagrosus. Dicitur ergo post mortem prophanorum hominum animas pati penas, sed non nisi culpe non autem accidentales. Sacrum vero non premiari nec gaudere, nisi premio atque gaudio essentiali: quod est virtus ipsa, et illius delectatio. Virtutes enim mirabiles delectationes nobis efficiunt. Ex his dicitur bonum non remanere in remunerantibus, quia premio virtutis essentialiter premiatur: nec remanere tristitia, eius studiosa delectatione anima gaudeat: a qua virtus non absoluitur. Nec malus quoque impunitus, nam pena essentialis: scilicet culpe prophanis anima puniuntur, patiturque tristitia, quae vitia comitat. Ultra ergo ea, quae anima in vita reportat, nihil nec mali nec boni: nec premium, nec doloris animam habere dicunt: de felicitate contemplatiua nihil ultra: nisi quod in vita lucrata est. Ego vero triplicem penam distinguo, culpe videlicet: quam essentialis appellat Pomponius, quae non est nisi vitium ipsum: quod in culpa est. Alia est pena omnium: qua flagitiosus aliquo sibi bono propter vitium priuatur. Est et tertia pena sensus: qua flagitiosus patitur afflictiva. Quae igitur anima post mortem penam culpe patitur, nemo debet dubitare, quoniam post mortem remanent habitus, et virtutes, et vitia: sed cum pena culpe essentialiter non sit nisi ipsum vitium: quod in culpa est: iure anima prophanis hanc penam patitur, necesse est. Simili ratione, et quod anima premiatur post mortem essentiali premio: quod est ipsa virtus: et ipsi concedunt, et nos probamus ex eo: quia virtus ipsa, et humana, et diuina remanet, quod est essentialiter ipsum premium. Quod vero prophanis anima post mortem penas omnium patitur, dupliciter declaratur. primo quod hanc virtute vtraque quae secundum eos est summum bonum: priuata est propter vitia, ergo patitur penam omnium, quae non est

aliud nisi alicuius boni priuatio, unde quia haec anima est summo bono, quod apud ipsos est virtus, priuata, videtur pati penam maximam omnium. Praeterea secundum veritatem etiam patheticam: ut superius declarauimus. Anima prophanis patitur penam maioris omnium quam sit virtutis priuatio: nam patitur priuationem beatitudinis, quae intellectione dei: quae est ipse deus. Priuatur ergo haec anima duplici bono et virtute, et diuina ipsa cognitione, quare non solum penam culpe patitur: sed maximam, et summam omnium: huiusmodi haec patheticus non negaret. Vtriusque patitur penas sensus: hoc est penam afflictivam ultra has penas: Albertus vir doctissimus libro de anime origine asserit secundum Arist. illic esse penam sensus quasi equiuoce dictam. Non enim ibi potest esse sensus corporeus, materialis vniuoce dictus cum sensu brutorum: cum amiserit organum. Erit ergo sensus equiuoce: quo anima tristatur, cum aliquid appetit, quod exequi non potest. Anima enim prophanis detinet habitus luxurie, appetit ex illo habitu in corpore esse principium, quo corpus vitatur luxuria: At cum defectu corporis principium esse non possit, iure tristatur. Haec ergo tristitia animastica est pena sensus equiuoce dicta. Haec ratione nos de pena afflictiva solebamus distinguere: quoniam alia est corporea: quae corpora a corporibus pati solent: et haec dicitur pena sensus vniuoce dicta: et haec pena Arist. non diceret animas prophanis affligi: cum careat et sensibus, et corpore. Alia est pena animastica, quae propria est anime. Haec anima ex vitio affligitur, et sibi ipsi displicet: diciturque pena sensus equiuoce dicta: haec Arist. diceret affligi et corpora, et animas, quae ex corporibus operationes habent. Non enim haec pena intelligitias pati assereret Arist. cum ille sint extremaliter intellectuales, anime autem humanae esse sint intellectuales: quae sunt quasi medicum inter extremaliter intellectus, et corpora: deo animastica passione affligi possunt: quae est pena sensus equiuoce dicta. Quae haec sunt bene, et patheticae dicta, prophanus: primo, quia est aliquod extremum, quod penas sensus non patitur nec vniuoce, nec equiuoce secundum Arist. vitio haec substantiae, quae mouent stellas: quaeque quia sunt puri intellectus: nec vniuoce, nec equiuoce pena sensus affligi possunt: est et aliud extremum, quod vtraque pena affligi potest, ut animalia: ergo si natura perdit ordinem: erit medium: vitio anima humana: quae est inter haec media: quae pena sensus subire poterit equiuoce dictas: non quidem corpoream, sed animasticam. ¶ Arist. in substantiis separatis posuit gaudium. Dicit enim deus 10.° Eubiosorum gaudere optimo, et cognatissimo. et vero libro primo philosophiae, ostendit substantias supernas summo deo delectari, quod intelligentia sit optimum et delectabilissimum. Unde Averroes auctoritate Alexandri inquit, et Alexander dicit quod non est intelligendum per voluntatem: vobis praeferentem consequentem passionem: quae opponitur sensu tristitia. Voluptas enim quae est in intellectu non est passio: neque habet oppositum: cum ista comprehensio non opponatur ignorantiae. Voluptas enim ita praeparatur comprehensionem sicut umbra corpus. Si igitur aliqua comprehensio est: quae nullum oppositum habet, et nunquam est in potentia: tunc comprehendenti nunquam accidit dolor propter defectum comprehensionis: hactenus Averroes. ¶ Ex his apparet in humana anima posse esse duplices dolores, atque duplicem tristitiam: et per consequens penam sensus equiuoce duplicem. Alteram: quae sequitur ignorantiam. Alteram: quae sequitur vitium. Prima competit sibi quatenus est res intellectualis. Secunda quatenus est res media inter pure intellectualia: et pure materialia, nec pena ista est vitium essentialiter, sed sequens vitium ut umbra corpus. Albertus vero dicebat

Cap. 14.

2. 391

Eodem

dicebat hanc penam sequi carerem actionis vitiosae. Cum enim anima per habitum desideret exercere vitium: quod exercere non potest careria corporis, iure tristatur pena hac: quae sequitur carerem actionis secundum vitium. Pena vero pro non est ignorantia, sed sequens ignorantiam. Unde (ut fruitio) quae deus fruitur optimo, non est intellectio, sed fruitio, quae Aristoteli aliquando delectationes, aliquando voluptatem appellavit: tristitia, quae sequitur ignorantiam: non est ipsa ignorantia: sed sequens ignorantiam. Anima ergo separata a nostro corpore sicut bifariam delectatur delectatione, scilicet sequente operationes secundum virtutem, quae dicitur animastica delectatio: et delectatione sequente beatitudines: quae est fruitio optimae bifariam pena affligi potest: pena quae sequitur ignorantiam: et pena sensus equivoce: quae sequitur vitia: quae dicitur animastica. Ergo impiorum anime et penam culpae, et penam virtutum danti: et penam sensus saltem animastica: quae equivoce dicitur, patitur: necesse est. Penam vero sensus vitiose dictas excludit Aristoteles ab his animabus primo de anima libro. Cum inquit, dicere autem irasci animam simile est: et si aliquis dicat eam texere vel edificare. Illic enim Aristoteles ab anima excludit tristitiam/metus/iram: et id genus, quod sunt communes anime et corporum passiones. Non autem excludit intellectuale tristitiam et animastica: quoadmodum operationes secundum virtutes nobis efficere mirabiles delectationes, et anime ipsi dicat in libro Ethicorum: quae delectationes non sunt corporeae: sed animastice: similiter speculatio etiam facit maximam delectationem: quae nec est corporea: nec animastica: sed intellectualis. Ergo oportet secundum Aristotelem, prodece penam animastice, et penam intellectualem, et penas corporeas. Sed quae res an pena sequens ignorantiam: et sequens vitia, sit pena danti: et si est: tunc pena danti non differt a pena sensus equivoce dicta. Respondeo ignorantiam posse bifariam considerari. Uno modo, ut est privatio boni: et sic tristitia sequens ignorantiam sub hac ratione, est pena danti. Alio modo ut ignorantia ponit aliquid in subiecto: ut puta aptitudines, vel quicquid illud sit: et sic tristitia sequens ignorantiam non est pena danti. Sed sequens illud positivum: quod ignorantia poneret. Melius haec distinctio deprehenditur in vitio: nam vitium potest bifariam considerari. Uno modo (ut est privatio boni) scilicet virtutis: et sic tristitia sequens vitium sic consideratur est pena danti. Alio modo, ut vitium est habitus aliquid ponens in anima: et sic tristitia sequens vitium est pena sensus animastica, siue equivoce dicta. Haec Iuvenalis aquinas appellat displicentiam, cuius inquit Exemplo quodcumque malo committitur: ipsi displicet auctori. Prima est haec vitio quod se iudice nemo nocens absolvitur: et reliqua. Non vero Tullius pro Milone inquit, et penas semper ante oculos versari putent, qui peccaverint. Sed ambigeret fortasse quispiam contra ea, quae dicit Albertus. Dicebat enim penam sequi vitia, quatenus inclinatur ad vitiosas operationes, quas exequi non potens vitiosus, affligitur: nam pari ratione virtutes relictae in anima inclinatur ad operationes secundum virtutes, ut dicit Aristoteles. ergo cum eas exequi non possit carentia corporis, iure virtutes videtur affligitur. Potest dici quod virtus non inclinatur ad actionem, nisi ut inclinatio regulatur a ratione. Vitium vero inclinatur propter rationem: et quod post mortem ratio non dicitur executionem: cum illa non sit conveniens: virtutes non inclinabunt: sed convertere sunt in ornamenta anime: et disponet eam pro beatitudine contemplativa: ut superius diximus: ubi declaravimus cognitionem dei intuitivam in anima fieri non posse: nisi sit per virtutes: et potissimum per heroicam elevata: ergo post mortem virtutes non frustra remanent: et non affligunt animam inclinando illam ad actiones: At vitia contra inclinando affligunt, et impediunt animam pro beatitudine recipienda, hucusque peripateticus

potest loqui. Sed utrum anime prophetarum possint affligi pena sensus illata ab aliquo corpore: ut sanctissimi Doctores asserunt: et Plato copulatur locis affirmat: prima fronte Aristoteles ex his quae scripsit, negaret: quiquidem igneum illud corpus agere non potest, nisi per contactum: ut in libris de generatione asseruit. At constat corpus spiritum tangere non posse: quod ea sese tangant: quorum ultima simul sunt, ut libro Physicorum, 5. asseruit. Haec sola agere et pati possunt: quorum est communis materia: ut de generatione libro tradit. At corporaliu et spiritualiu communis materia non est, ut libro Metaphysicorum 1. scribit. Anima, ut anima, a corpore non patitur nisi in quantum recipit ab illo spiritum: per quos spiritum cognoscit, ut scribit 3. de anima: quare si ignis ageret in animam: anima ab illo patiendo solus eum cognosceret. Haec positio Sirmianus tenet, cum inquit: anime cum in se nihil habeat solidum et contractibile, a solidis et corpulentibus nullam vim pati possunt: sed quia in solis spiritibus vivunt, a solo deo tractabiles sunt: cui virtus et substantia spiritualis est. Sed tamen docent nos sancti scripturae quoadmodum penas impie sint lauri: nam quia peccata in corporibus contraxerunt: rursus carne induuntur, ut in corporibus piaculum solvant: batenus Sirmianus, Tertullianus quoque in Apologetico idem asserit. Auicenna peripateticus 9. libro suae Metaphysicorum ait aias impiorum cremari, quatenus apprehendunt ignem sub ratione discouentis: veluti qui somniat aliquando phantastice in somno apprehendens aliquid sub ratione terribilis maiori cruciatu exardet, quam si in vigilia ex presentia eiusdem cruciaret. Sed, ut diximus, fides nobis sit argumentum: quia Plato semper in diuinis rebus usus est. Luz enim res diuine sensibus non subiaceat, precepit Plato in Timaeo, ut vteremur maiori auctoritate: quare cum nulla sit auctoritas maior, quam sanctissimorum doctorum: qui christianam veritatem sanguine, et miraculis confirmarunt: ex horum auctoritate credere debemus aias prophetarum bonum pati etiam ab aliquo corpore: ut pote ab igne, qui proprie secundum medicos, est magis expurgatiuus, et separatiuus ceteris elementis. Dicamus ergo animam, ut anima est, quadrifariam esse illimitatam. Uno modo secundum locum, quod anima est, nulli loco sit astricta: quoadmodum superius diximus. Alio modo secundum operationes, quonia ut anima potest operari ubi vult, et non solum in hoc loco. Tertio est illimitata secundum gradum perfectionis: quonia, ut anima debet preesse vniuersae naturae corporeae, et nulli corpori esse submissa. Quarto est illimitata secundum apprehensionem: quonia est apta apprehendere bonum et malum: bonum quidem, ut bonum: et malum, ut malum. Non tamen, ut anima apprehendit bonum, ut malum: vel malum, ut bonum. Sanctissimus ergo vir Thomas ignem infernum quadrupliciter penam inferre anime asserit. Primo in quantum ab ea auferit illimitationem loci: et hoc illam detinendo, ut ne possit alia loca petere: quae sua natura petere apta est. Secundo auferendo illimitationem in operando: quonia facit ut non ubi vult operetur: quoadmodum secundum eius nam operatiua est. Tertio auferendo illimitationem apprehendendi: quonia copellit, ut anima ignem: cui assistit, ut nocuius, atque terribiliter rem apprehendat: quem ex illimitatione apprehendendi ipsa apprehenderet, ut bonus, et voluptificum. Quarto auferendo ab ea illimitationem perfectionis: nam sua natura preest igni, et vniuersae naturae corporeae: at tunc ignis anime preesse videtur, ergo penam sensus, ignis huiusmodi quadrifariam inferre anime: quam ipsa maximam esse deprehendit, quod sibi id omne auferat: quod est illi, ut anima: male. Ex his delerentur oblationes, prima quod quae corpus non tangat spiritum tactu quantitatiuo, tangere potest potentia atque virtute, veluti celum tangit intelligentiam. Secunda etiam diluit, quod Aristoteles loquitur de actione: qua agens peruenit passum in eius nam. In hac enim actione corpus materia est. Tertia rursus tollitur quod ignis agere

L. 64

li. 5. Sa. 17. 13.

li. 7. ca. 21.

Cap. 46

li. 4. contra gentes. cap. 90. et quoli. 2. et 3. Et in questionibus disputatis de anima, q. 26.

De immortalitate

potest in animas, vt res, et vt intētio: quādo agit vt res, potest inferre pēnā: quādo agit vt intētio, agit spēm. ¶ Sed queres an pipatheticus possit hęc cōcedere. Videt enim pma frōte q̄ nō. Dubitaret enim primo qualis nam esset hic ignis animarū impiorū afflictiuus: an clemētarius, an alterius rationis. Secūdo si clemētarius, quo nam pacto intra terrē ima genitus esset, et e quo agente. Tertio vnde hic ignis haberet pprietatem hęc, vt ipse possit impiorū aias afficere pēnā sensus: ceterorū nō. Tertio cur potius ignis hęc pprietatem habeat, et nullum aliorū elemētōz. Theologus (vt Thomas vir doctissimus) talem ignem esse clemētarium asserit, cum ceteris ignibus eūdem specie: qđ Aristō. asserit Topic. pmo, cum inquit: oēm aquam omni aque esse specie eādē, ergo et oēm ignez. Ad 2^m dicit Theologus (vt Thomas tales ignem factū esse a deo intra terrē ima ex ordine diuinę iustitię) vt esset instrumentum diuinę iustitię: quo maloz animę cruciaretur. Peripatheticus autē diceret vnum elemētum ex ordine nature vniuersi fieri posse in regione alterius. Videmus eniz ex ordine vniuersi in regione aeris fieri lapides, et aialia, et id genus: videmus in subterraneis locis ignes fieri, vt apud ethnas. Quare dicere potest intra ima terrę fieri ignes, qđ terra illa facile in ignē verti possit: et ex ordine nature vniuersi perpetuo fieri ex illa terra ignem ppter bonū vniuersi: quo impiorū animę puniatur, vt Auicē. dicit. qđ quātum de terra cōuertit in talē ignem: tātus de ea aliūde generat: hęc nō sunt aliena a pipatheticis: qui ppter bonum vniuersi, et ex ordine nature vliis cōcedūt graue ascēdere ad replēdum vacuum: et leue eadem causa descēdere. Ad 3^m dicit Theologus talē ignem nō quatenus est ignis agere in animā: sed vt instrumentū diuinę iustitię. At pipatheticus diceret qđ quēadmodum ignis clemētarius: qui sua natura est corruptiuus, per cōmixtionem radioz stellaz efficit pfectiuus, et saluiferus: vt patet de eo igne, qui descēdit ad nos cūz solis radys (vt Albertus inquit in libro de celo exponēs que Alexander dicit) ita ignis intra terrē ima cōtenuus, pprietate loci reddit aiarum impiorū afflictiuus: videmus aquas balnearū pprietate loci miracula fere quādo fecisse, vt nos obseruauimus: que aqua sua natura nō faceret: sic ignis hic pprietate loci vim talē habere possit, qua aias impiorū affligere possit. Diximus, n. aias impiorū affectu vitioz quasi per nām ima terrę ptere: quare pipatheticus dicere possit animas has ad eū ignem latas esse, qui quasi in terrē nām versus est, et ab eo pari realiter, et ppetate ignis talis: et impetu, atq; peculiaritate vitioz: hactenus pipatheticus. Quę hō sanctissimi viri dicunt: sunt vera: et dicta facillima: quādoquidem (vt Boetius inq̄ 5° de sol.) oia puidētię diuinę subdūtur. Ideo melius est dicere hęc esse ex ordine diuino: qui in diuina puidētia cōtinet. Ignis enim ille factus est a deo ex ordine diuinę iustitię: qui in puidētia est, ille ignis factus est (vt instrumentū diuinę iustitię) vt per ipsum impiorū animę iustificētur. Nō enim vt ignis, et vt nāle corpus id facere possit, nisi sic facere esset a puidētia institutū. Et cūz dicebat cur potius ignis hoc facere debeat: pbi dicerent ex tribus: pmo qđ ceteris elemētis ignis sit elemētus actiuus. Secdo qđ ceteris elemētis sit spūalius: et nature spiritali vicinior: et aic ceteris pportionalius. Tertio qđ magis sit purificatiuus, et dissimilariū magis separatiuus. Similariū hō magis pgregatiuus: At Theologus pro veritate diceret magis ignem hęc facere, qđ sic est ordinatū a diuina puidētia: cuius ratio humanus captum excellit. Quod igit aic post mortē pēnā sensus pari possint, et multiplicē delectationē, et quō diuersimode pphilosophi, et Theologi hęc asserant, ex hisce perspicuum est.

¶ Soluit 9°. q. et declarat aia post mortē si cognoscat singularia, vt amicos, filios, ppinquos, necnō et mutationes, que emergunt in illis: rursum an cogiscat ea singularia, que postea perpetuo emergūt. Cap. LXXIX.

Rectera maxima, q. est si aia post mortem ea singularia cognoscat, que in vita nouit: et si de nouo alia apphēdere possit, et mutatiōes, que illis emergūt: peripatheticus, qui fortasse nō abhorreret distinguē duplices spēs, alias que aic isunt vt separationis: alias, que aic isunt vt vnionis ad corpus. Sūt eniz res quas cognoscat, duplices: alias, quas cognoscat vt separationis, vt meritū, pēnā, locū, et cetera: que superius diximus. Alias vō, que cognoscat vt vnionis, vt res nāles: hinc aic sunt spēs, qbus illas, et aic, quibus has res cogiscat. Spēs qbus, illas cognoscat, accipit a superis substātus, lumine diuino ipsam disponēte. Spēs vō, qbus has apphēdit a pbāta smatibus accipit lumine intellectus agēis ipsam afficiente. Tūc pipatheticus asserens hęc distinctionē diceret aiam post mortē intelligere singularia: quaz spēs hęc potest: qđ igit post mortem eoz singulariū spēs hęc pōt, que intelligit vt separationis: ideo post mortē illa intelligit: vnde apphēdit locū, ad quem delata est, et vnde exiuit, et se exisse, et pēnā, et pmiū, et id genus. Rursum qđ eoz, que intellexit in vita, spēs seruat, et spēs vt similitudo representat per se vlc, vt effectus representat singulare, et quo pducta est: hinc post mortē eoz, singularium spēs detinēs: e qbus spēs genitę sunt, pōt intelligere singularia: quoz species detinēt: vtrum nō intelligit illa in pbāta smatibus, sed in se qđ post mortē nō intelligit intellectione cōuersa ad pbāta sma. Alij pipathetici dicerēt nullo pacto post mortē aiam intelligere nisi singularia: que intelligere pōt vt abstractionis atq; separationis: nā cetera singularia nō intelligebat nisi in pbāta smatib; vt ego nūc amicū intelligo: quem Romę olim apphēdi. Cum igitur spēs nō representat vt effectus nisi singulare in pbāta smatibus: ideo cessante pbāta smate singulare, aia intelligere nō pōt. At sanctissimi viri: qui dicūt aiam posse intelligere nālia et per spēs ab eis causatas, et per spēs a supis defluxas, dicerēt eam posse intelligere, sed nō nisi per spēs influxas: et nō semp: sed sūm diuinā permissionē: quare sūm pipatheticos aia ea, que hic emergūt, vel emerferūt, nequaquā intelligere poterūt. Scdm hō Theologos, et veritatē deo pmit tēte, per alium modū, qđ per spēs a nālibus defluxas intelligere pōt, vt sanctissimus doctor Tho. exposuit. At nunc pipathetice dicēdū est, rerū nāliū vliā in vli aiam post mortē intelligere: vt pōt per spēs ex illis acqscitas. Verum alio modo, quo intelligebat illa in corpe: quicquid illa vni ta nō intelligebat, nisi in pbāta smatibus, post mortē in singularibus vt hūt esse simplr. At singularia: que intelligebat vt vnionis, vt amicos, ppinquos, et mutationes ptingētes in eis nō apphēdit, cum hęc intelligere nō pōt, nisi in pbāta smatibus. Singularia hō vt separationis intelligibilia hū intelligere pōt ex influxu spēz illa repitātium: hęc pipathetice fortasse dicēda sunt. Unde, et Tho. bonaz rōnez attulit: nā aic separatę sūm modū essendi segregatę sunt a puerfatione viuētū. Cōiuncte vō puerfationi spūaliū subaz: que sunt a corpe separatę: quare nāliter ea, que hic agūtur: cognoscere nō pūt: an hō per alium modū cognoscat: trāscēdit captū pipatheticū. Ari. enim p etbi. inq̄: imo fortasse querēdū vtrū hi, qui decesserūt: boni alicui, aut mali participes sunt. Videt. n. et si qđ ex his ad illos p tneat siue bonū siue dūz: leue qđ dā, ac parū vel simpliciter ipis esse: deniq; neq; tātū, neq; tale, vt būs efficē, qui nō sunt, vel illis, qui sunt: auferre bītudinē queat. vbi p Ari. loq̄ de mortuis, vt Plato loq̄, qui vbiq; mortuos aias a

4° senten. di. 44.

5° pte. q. 80. art. 1. et 8°.

5° pte. q. 80. art. 1. eadē ar. 1.

aia a corpe separatas appellat. Ergo fm Ari. si quas e oz que hic fiunt, aia cognitionem habeat, illa est parua: qz in vniuer sali, z pfusa: qua cognoscendo hoicem cognoscit amicos z ceteros singulares homines: z qua cognoscendo motum oes mutationes / que hic fiunt, cognoscit. 10. q. soluta est, cum de pena z gaudio aiaz separataruz locuti sumus: idem de ea hactenus dictum sit.

Ca. 78°

Undecima. q. soluit, z declaratur an anima separata cognoscat aliam animā, vtpote amici, vel filij: z an eaz alloqui possit. Cap. LXXX.

Rursus. q. non parua est, si anima sepata alias aias cognoscat, vt amicos, filioz, ppinquoz, z similiuz: z eas alloqui possit. Plato cōpluribus locis, vt in Horgia auctoritate poetarum Alcarontis aiaz ceteras aias cognoscere, z eas alloqui Minoem etiā illas iudicare concedit. Oēs quoqz poetas scimus nō semel cantare Venere z Jouem, Jouez ceteros deos alloqui: quos reuera, vt Plutarchus inquit nō sunt hoies, sed beroum aie. Peripathetici negare non possunt aiaz post mortē seipsam cognoscere siue per eius essentia se cognoscat ex vi separationis, siue per species ab ipsa defluxam lumine diuino ipsas afficiēte: siue per spēm e superis substantijs pductā: semp arbitroz eos dicere separatam aiam posse seipsam cognoscere: z qm ceterē aie sunt fm eundez essendi modum, iure per essentia suā ceteras cognoscere pōt, nō tñ quo ille sunt amicos, vel filioz: cum per essentiaz suam amicos, vel filios nequeat cognoscere. P. potest dicere eas cognoscere per essentias illarū, sicut superas substantias apprehendit apprehensione, que est ipsa res apprehensa: qua rōne pōt aia hęc cognitione, que est res apprehēsa, vtpote per essentia rei, ceteras aias apprehēdere: insuper vi separationis possit illas intelligere per species a superis defluxas: nunqz tñ illas apprehēdit, quo sunt vel amicos, vel filioz nāli. s. apprehensione: nisi per alium moduz, vt diuus Thomas exposuit compluribus locis: que moduz peripatheticus nō cognouit. Uteruz vō alloqui altera alteram possit, Theologi dicunt alterā alterā alloqui posse nō exteriori vōbo: sed interiori: quatenus altera in se cōceptus format: eo ordine, quo loquendo extrinsec' format: z ita illos sic cōpositos cognoscendo, diceret alteram alterā loqui. Uteruz hoc dici nō pōt, nisi supponamus aiam post mortem intelligere posse singularia: circa que locutiōes sunt: Sed cū aia post mortē solum ea singularia cognoscat: quoz vi separationis spēs a superis substantijs accepit, ideo fm peripatheticos in his soluz aia aiaz alloqui possit: De singularib' vō: quoz cognitio nem nālem habuit in vita: cum illa non amplius cognoscat, diceret in his alterā alterā alloqui non posse. At theologus, qui per alium moduz asserit ea posse cognoscere: de oibus loqui posse non dubitaret, maxime deo permittēte. At si de vlibus locutiōes esse possunt, fortasse prohiberet vibil in his alteram alteram alloqui posse. Et si dicas aias habere voluntatē tum imutabiles: sed in locutione voluntas est mutabilis, possit dicere aiam habere voluntatem imutabiles circa ea que egit, vt forma corporis, vtpote circa virtutes, z vitia. s. carentia corporis: circa ea, que intellectus sunt, pōt habere voluntatē mutabiles, ex quo pz alteram alterā posse docere, nō qdez ea, que intelligibilia non sunt nisi vi vnionis: sed ea, que intelligibilia sunt vi separationis. Nec cōiecturabilr dicere possum: z qdē his, que Aristo. dicit, nō dīcēdo. Utrum vō sint catholice dicta: sanctissimis doctozib' relinquo: satis mihi est in puris nālib' cū Pomp. disputare. bic. n. arbitraf Aristo. velle aiaz nō remanere post mortē: qz nihil de ei' statu post obitum locutus est: Ego vō arbitroz euz fuisse locuti quoufz rō

nālis euz potuit regulare. Sed qz hęc, que de aia assignātur post mortē: nō possunt rōne nāli regulari: iure p̄ter, misicinos vō nō per rōnes nāles, sed p̄tim per fidem: que in his potissimū argumētum est, p̄tim cōiecturis rōnabilibus: nō tamē eis, que ipse dicit aduersando: hęc exereitū causa subiecimus. nam si nos hęc probare non possumus: Pomp. ista minime refellere poterit.

Duodecima. q. soluit, z declarat si aia pōt locum dimittere: vbi stare deputata est, z nobis apparere: z si imutabiliter vult, quicqd vult. Cap. LXXXI.

Magna. q. semp fuit an aia, que cer to loco post mortē deputata est, possit ex illo exire, z nobis apparere: Gentiles nō dubitarūt in hoc. Cesar. n. apparuit Cassio z Bruto. Alter arcum apparuit alteri: catholici nō modo credunt hoc, sed pluribus miraculis confirmant. Peripatheticus diceret aiaz e suo loco recedere non posse, qm ad illuz qst natura. s. impetu vitioz ferebat: p̄pterea nec nobis apparere posse assereret: ea vō que apparent pbantasmata esse diceret, de qbus Aristo. loqz in libro de somno: z nos supra aliqua diximus: possent bonā rōnez reddere. P̄rio ex pte aiaz / qz aie. s. separate post mortē ab hoium cōuersatiōe separate sint, z solum substantijs separate applicatē ad illasqz conuertē: vnde z primo ethicoz inquit Aristo. inter viuos z mortuos ciuiliū operū cōcautionez esse nō posse. Scōdo ex pte nostri: nam nostra cognitio est per sensus, rebuzqz ex ipsis sensibilib': quibus pz hō aias hoibus nāliter apparere nō posse, nec loca deserere: qbus deputate erant. Theologi vō per diuinam dispensationez has, z deserere loca posse saltem ad tempus, z nobis apparere complurib' miraculis comprobant: Quod z Gentiles ipsi hystozys cōplurib' affirmāt, vt Valerius z alij. Utruz vō habeat separata aia voluntatē imutabiles, ipsi peripathetici circa actiones nō negarent, vtpote corporis defectu: cuius presentia ad agendum aie necessariū est: vt p̄ximo caplo diximus. Catholici vō immortalitē hęc esse ex ipsius impi aie obstinatē assereret: Circa que vō habent mutabiles, nos p̄rio capite applicauim': qz catholici hęc nullo mō eā hęc posse asserāt nisi premittēte deo: aiaduerte tñ theologos has, z plures qōnes longe desiderabiliores determinasse: z qdez diligentius, verius, z certio: nos vō has volumus sufficere, nec asserēdo, s. soluz disputando de eis dicta hęc sint: hactenus de Pomp. 9° rōne.

Decima Pomp. rō disputat: z de ordine aiaz fm latitudines pfectionis determinat. Cap. LXXXII.

Is disputatis, que ad rōnē Pomp. nonā attinet, restat nūc redire ad reliquas eius rōnes. qbus eius opinionē pbabat. Argumentatur ergo decimo aiam simplr mālem, fm quid vō imaterialem, qz in ordine animarū teneat supremum gradum totius latitudinis illarum in abstractione: qz qdem aia plantaruz nihil abstractionis habeat: Utrum supra hac non nihil imaterialitatis habet anima zophyticoz animaliu, qz tactum z cōfusam imaginatiōnem habeat, supra hac adhuc magis aia pfectoz aialiu, qz habeat hoz aia cognitionem aliquā rerum in absentia: supra hac cogitativa, qz magis adhuc spiritualiozem habeat: supra hac intellectiua: que adhuc spiritualiozes hēat. Sed hic ordo friuolus est, cum cogitativa non variet gradum: est enim fm omnes qui de cogitativa loquūtur, vna pars ipsius sensitiue anime: ergo non ponit in numero graduum. P̄. Aristote. 2° de anima libro constituens gradus penes quorum variationem latitudo variatur. In primo gradu constituit vegetatiuum. In secundo vō sensitiuum: Intellectiui vō nō vult esse ponendum in hac latitudine,

I. c. 37. 238.

vnde dicit περὶ δὲ θεῶν κτλ. vnde τέρως λόγος. hoc est de spectatio autē intellectu est altera rō: qm̄ vt exponit Simplicius non ponit in latitudine ceteroz gradū aīe: quū illi gradus sint ex mā, et femine: hic extrinsecus accedat. Constitūēs vō gradus ipsius sensitiui: qd̄ sensitiuū ponēbat, vt vltimus gradus aīe eoz. s. qui ex femine traducunt: inquit, et sensitiuoz, l. Dec qdē, hnt fm̄ locū motiuū: hęc vō non hnt. Τελευτάϊον δὲ τὸ ἐλάκιστος λογισμὸν καὶ ἰδίαν νόαν: οἱ μὲν γὰρ ὑπάρχει λογισμὸς τῶν φθαρτῶν, τούτοις καὶ τὰ λοιπά πάντα, οἱ δὲ ἐκείνων ἕκαστον, οὐ πᾶσι λογισμὸς. idest vt verbum verbo reddam. Vltimuz autē et minimū ratiocinationē, et rōcinatiū: gbus qdēz. n. inest rōcinatio corruptibiliū, his et reliq̄ oīa insunt: qb̄ vō illoz vnūq̄qz, nō oib̄ inest rōcinatio. Ex his apparet fm̄ Aristo. p̄mū gradūz sensitiuoz eē eoz, q̄ sensum tm̄ hnt. Scōz vō eoz: qui vltra sensum hnt motiuū. Tertium deniqz eoz, qui vltra hęc hnt logismū. i. rōcinationē, et dianoeam. i. rōcinatiū, siue cogitariāz, vt hoies: qz quaten⁹ sensitiui sunt, videntē eē in vltio gradu illoz, q̄ vltra illa duo habeāt dianoeam, qua, vt aialia profestissima rōcinant, et discurrūt: sunt: qui h̄ dixisse Aristo. dicunt ppter pygmenos, q̄ aialia sunt p dianoeā. naz p̄ticulariter discurrunt, et rōcinant, hoies autē q̄ per itellm̄ sunt, alteri⁹ p̄siderationis erūt ab hac latitudine, p̄pea dixit de itellu eē aliā rōnem, qz nō spectat ad latitudinē sensitiuoz: et assignans eām hui⁹ ordis, inq̄: qb̄. n. inest rōcinatio corruptibiliū. i. gbus inest dianoea de numero corruptibiliū, ys et reliqua oīa insunt: qb̄ aut illoz vnūq̄qz, nō oib̄ inest logism⁹. i. dianoea. Addit v̄bū corruptibiliū: pp̄ nōnullos demones corporeos vt Calcidiuz et Apulleius, et ceteri Platonici dixerunt: q̄bz inest logism⁹, et dianoea: et non sensitiuū: nec dixit h̄ pp̄ celuz, vt exponit Auerroes, s. pp̄ bz demones, quos inter aialia enumerarūt Platonici, vt exponit Plutarchus. Ecce q̄ Aristo. intellectiuū, quo hō cōstituit: non enumerat inter ceteros gradus aīaz: qd̄ non aiaduertens Pomp. in opionē illaz falsaz tradit. Immo ex his Aristo. telis v̄bis clarissime p̄ intellectiuū nō eē de ḡie, nec de latitudine ceteraz aīaz. p̄z et nō h̄ dixisse eos, q̄ minimū et vltimū crediderūt eē itellm̄. naz Aristo. nō de intellectu illud dicit: s. de rōcinatiū: qd̄ dianoeicū appellat: hoc. n. est vltimū in vniuersa sensitiuoz latitudine. p̄. Si latitudō p̄p̄. est: p̄ueniēs, adhuc vltra hos gradus eēt addendus aliuz. s. aīa q̄ eēt simplr̄ imālis: et p̄z qd̄ mālis: q̄ nō possit esse celestis aīa: erit intellectiua ipsa aīa. Quare hęc Pomp. latitudō vel v̄itē h̄ ipm̄: vel v̄itē h̄ Aristoteles.

Ultima Pompo. rō disputat: et declarat auctoritas. i. z. libri metaphysicę de beatitudine: Et redditur cā cur Aristoteles nō locutus est de beatitudine aīe post mortem in libris sciētificis, s. in alijs libris: et cur de statu aīe separatē pauca dixit: s. solū semia sparsit. Cap. LXXXII.

Reterea vltimo Pompo. positionē ei⁹ pbat q̄ Arist. i. z. metaphy. beatitudinē hois paruo tpe durare dixerit, qm̄ nō vltra vitā: q̄ exigua est, vbi aīa eēt perpetua hois beatitudo esset perennis. Ostendit et eo loco nō fecisse dīaz de hoie et aīa, qz que dicit de hoie, voluit esse intelligenda de aīa: nam non fecit de deo et de celo dīa, intelligens de celo, que dicit de deo. p̄. (vt dicit) si eo loco de aīa nō loquit: vbi fuisset locut⁹: est. n. ille p̄p̄ius locus. p̄. argumētatur, si aīa posset ea beatitudie effici beata, qua deus est, efficeret deus. Demum in tanta re, cum nihil dixerit, esset accusandus. Sed lz supius hęc fuerunt perpulchre declarant: it̄ breuibz repetamus: p̄mo q̄ Aristo. i. z. li. metaphysicę loquit de hoie, qui aīa cōstat, et corpore, hunc. n. ea beatitudine, qua dy beant, asserit paruo tpe esse beatus

qm̄ non nisi in extremo vitę, vbi longis virtutib⁹ longiqz studijs tandem peruenit ad heroicā virtutē mediante qua ipse deo copulabit, et efficietur beros, siue (vt Platonice loquar) sanctus. Dixit autē hoc ppter nōnullos platonicos, qui putarunt beatitudinem nō assequi hoies nisi post resurrectionez, quā postea hō perēnem habebit: At cum ipse resurrectionez fieri posse neget p̄mo de aīa libro, propterea dixit beatitudinē eam: qua dy ipsi beantur homini paruo tpe inesse: cum nō nisi in vita: et quidez post heroicę virtutis adeptionē. Cum vō dicit Aristo. nō fecisse dīam inter hoiem, et aīam: pace sua dixerim hoc falsum est, quia Aristo. vbiqz fecit dīam: nam Plato voluit hominez esse aīam, Aristo. negat. lz in moralib⁹ aliqñ Platonice loquēdo appellat hoiem aīaz. nec est verū eo loco nō fecisse dīferentiā inter celum et deū, qm̄ nō dicit deum esse animal sempiternum, optimum, sed ζῷον αἰδίου, hoc est viuens eternum. ζῷος enīz viuens, et ζῷον etiam viuens dicitur: ob quod viues, vita, et perpetua duratio atqz sempiterna ad hoc est celo diuino existit: quasi dicat deus esse viuens per essentiā, participatione cuius celum diuinū viuūt: Vbi p̄z Aristoteles fecisse dīam inter deū, et celum: cuz dicat deū per essentiā viuere, celum participatione. Cum vō dicit si de aīe beatitudine eo loco non est locutus, vbi fuisset locutus, cum. n. ille sit p̄p̄ius locus, et ibi non loquitur: nullibi ergo loquit, ergo illam nō sentit. Dico locus p̄p̄iū esse de aīa librum, qui est medius et mathematicus de rebus medijs agens. Signuz autē est q̄ qōnem hanc eo libro mouit. Cum igit ad euz libzū spectat qd̄: videt qōnis eius dez determinationē ad eum libzū spectare. Cur vō in libris sciētificis qōnem hanc nō decisit, est q̄ libri illi p̄cedunt per cās, vel effectus, hoc est per demonstrationes. Luz igit res hęc non possit demonstratione definiri: a sciētificis libris hanc abiecit: ppter ea asserit Albertus eo libro, que de origine aīe conscripsit, Aristo. libro de natura deoz qōnem hanc definisse: cum eo libro nō sciētificę processit, quem asserit esse legitimum Aristotelis. Ego vō siue ille liber sit Aristotelis, siue nō: assero qōnem hanc Aristotelem in his sciētificis libris nō potuisse determinare, q̄ in eis procedat ex his: que nostris subiacent sensib⁹: ppter hanc eandē rōnem de statu aīe post mortē pauca declarauit. Sparsit autē semina, qm̄ declarauit ipsam nō mori cum corpore, vt ex multis rōnibus nos probauimus: et probabimus: ex his seminibus dedit nobis viam, vt dicamus aliqua sicut dicimus saltem cōiecturabilr̄. Ex his apparet eū non esse accusandum si in tanta re tacuit: qm̄ vbi nō potest dicere fm̄ sui philosophandi modum, nec per rationez, qua ipse philosophatus est: satius fuit ipsi tacere. Patet etiā aīam, que eadem numero beatitudine, qua deus est, beatur, non effici deum, lz Themistius, et gentilitas cōcedant: qm̄ non eodem modo beāt sicut deus / lz eadem beatitudine numero: qm̄ deus illa beāt per essentiaz, aīa autē per copulationem, qua sibi deus copulatur: vt superius pl̄te dicitur est. Et de rōnibus Pomp. batenus.

L. 41

Quę hęc, anima est immortalis: non sit problema neutrum: imo sit conclusio per se demonstrabilis: et demonstrat hęc multis rōnib⁹: et q̄ Plato nō opinādo, sed asserēdo immortalitatem, sit locutus. Cap. LXXXIII.

Emum Pompo. pro vltima eius mēte, proqz etiaz veritate tria dicit. p̄mo de immortalitate aīe esse p̄blema neutrum, q̄ vtraqz ex pte sint dialecticę rōnes. Scōdo dicit de immortalitate aīe esse articulum fidei: ideo nō esse pbandum asserit, nisi per media credita: que fidei propria sunt: alioquin nō pcederet nisi per extranea: et nō p̄ p̄p̄ia arti: qui illam probaret. Tertio dicit q̄ lz Plato tanta de

Extraea que dicit ca. vii.

p^a pre. q.
p^a ar. z.

imortalitate aie scripserit: firmitate tñ nō habuisse exi-
stimat, vt ex fine apologicē colligit, vbi illam sub dubio
relinquere videt. In Lyco vo cū pposuisset de ea di-
cere, quasi se excilians dixit satis sibi esse si in re tā diffi-
cili verisilia dicat: ppea dicit plura magis opinādo, q̄
asserēdo esse locutū. Hec ille: que nec vera sūt, nec sibi
cōstant. Qz gdes nō sibi cōstent, p. naz articulus fidei
nō pōt pbari, vt ipse dicit, nisi per ppa fidei. Ergo nō
per rōnes dialecticas, aliogn magis per extranea pce-
deret sic pbans, q̄ ille, qui euz pbaret demonstratiue.
Qd si nō pōt pbari per rōnes dialecticas, minime erit
pblema neutrū. P. De articulis fidei nō neutro modo
opinamur, imo ipsos firmiter credim⁹. Ergo si de imoz-
talitate eet pblema neutrū eaz nō firmiter crederem⁹,
quare nō est articulus fidei. P. Lū dicit articulos fidei
nō esse demonstrabiles, falsum asserit. naz pbari pnt ex
pncipys per se notis in theologia, sicut pclusiones phy-
sicē demonstrant ex pncipys per se notis in physica. lz
sit oia, q̄ pncipia theologica in theologia sunt p se no-
ta lumine superioris sciētie, s. dei z beatorū: at pncipia
nālia sunt per se nota, aut ex supiori scia: aut lumine na-
turali, vt Thomas inquit, hac rōne sancti doctores asse-
runt theologiā esse pprie sciam. P. Errat cū inquit arti-
culos nō posse demonstratiue pbari: qz pbatio esset per
extranea, nam lz sic pbans erraret quo ad modum p-
bandi: nō erraret in pbādo: pbauit. n. Aristo. z^o lib.
de celo: terrā sphericā eē z per physicas, z geometricas
demonstrationes: nō tamē errauit in pbando: lz per ex-
tranea pcessit. P. Dicerē eū errare, qui articulis crede-
ret, nō, vt traditi sunt a sanctis: sed, vt demonstrantur: vt
lucidissimus doctor Egidius asserit: qui vo crederet ali-
quē fidei articulus: nō quidez, vt sibi demonstratū, sed,
vt traditū a sanctis viris, postea pro declaratiōe euz
pbaret etiaz demonstratiue, arbitror euz meruisse. Qz
vo nō sit problema neutruz, sed cōclusio demonstrabi-
lis, ex per se notis demonstrauimus, z rursus demonst-
rauimus. naz per se notū est, oēm formā existentē in ali-
quo subiecto, a quo depēdet in eē z seruari, nō agere,
nisi actiōe cōpositi: hōc. n. lz rōne pateat, qz. s. forma na-
turaliter nō agit, nisi fm hoc esse, qd habet: sensu etiam
constat, cum nullas videamus formā tales: cuius actio
non sit cōpositi: nisi quis det instantias de intellectuina,
de qua est questio. At intellectuina anima nō agit opera-
tione compositi: non. n. operatione corporis, nec alicui⁹
partis corporis, ergo nō depēdet ab eius subiecto: quō
cōcesso sequit illaz nō corūpi corruptiōe sui subiecti.
P. Nulla forma existens in subiecto, e quo depēdet in
esse simplr, agit contra inclinationē illius: hēc est per se
nota, z cōtra eaz nulla pōt ferri instantia, nisi de re, que
est in qōne: quales ferre possum⁹ cōtra pncipia demo-
stratiua: cuz demonstratiua inductione pbantur: sed in-
tellectiua anima vult aliqn cōtra inclinationē sui subie-
cti: vt vnusquisqz experit, imo ptra inclinationē stella-
rum, vt inquit Ptolomēus. Ergo nō dependet ab eius
subiecto: quare illo corrupto ipsa nō corūperet. P. Acci-
piamus, vt per se notū, z cōcessum ab oibus peripathe-
ticis, vlē esse vbiqz, z semper, qd etiā Plato in Parme-
nide asserit: z queramus an tale esse vbiqz, z semper ha-
beat, vt est in re, vel vt est in intellectu: n. tale esse hz,
vt in re est: qm fm peripatheticos in re habet eē in mā-
que cōtrahit ad indiuiduationē: z sic nō pōt esse vbiqz:
z per eandē causā non potest esse semp: quia materia
est causa transmūtationis. Ergo vniuersale non hz tale
esse, nisi vt habet esse in intellectu, qui ipm separat a ma-
teria: loco, z tēpore, ita vt ppter hoc sit perpetuū ab in-

tellectu ergo vniuersale erit perpetuū, quo pcesso, quē
rimus vtrū habeat esse perpetuū ab intellectu, quo itel-
lectus perpetu⁹ est, aut quo est trāsmutabilis, nō enim
pōt dici esse perpetuū ab intellectu, quo ille est trāsmu-
tabilis, quippe cū nulluz per se trāsmutabile possit esse
cā perpetuitatis, accedit q̄ vlia sūt ppetua pncipatiōe
intellectus, ergo intells erit per essentia perpetu⁹. Hec
ergo pclusio aia est simplr imortalis demābilis est, ex
opatione aie que est intelligere, z velle: ex obiecto, qd
est ipsuz vniuersale, z ex pditione formaz māliuz, que
intellectiue aie nō cōpuit. Quā veritate inuenis Aristo.
vbiqz cōtra eos, qui dixerunt intellectum esse sensum,
argumētāt, si intellus esset sensus, nō essent nisi sensibi-
lia: z ita deleret metaphysica: que est de intelligibilib⁹,
eodē mō argumētōz, si intells esset simplr mālis, nulla
essent entia, nisi simplr mālia: z ita vt pūs, deleret me-
taphysica. Quā rōnez P. Pōp. reputo efficacissimā. P.
accipio itellz eē simplr ppetuū: hēc pcessuz Alexādrī
faltē de agēte, Theophilū, Theophrasti, Simplicij, ce-
terozumqz grēcoz, quos Auer. expositores appellat.
Hoc est pcessuz arabū, vt Auerrōis, Auempaces, Abu-
baces, Auicēne, Algazelis, z Alpharaby saltē de agēte:
nemo. n. de intellu vnqz dubitauit. Scdo accipio de mē-
te Pōmp. demātiue patere nō eē vnicū numero itellz
in oib⁹ hoib⁹: z Argumentoz intells est ppetu⁹ simplr
ex cōcessione oium, z nō est vnus numero oīuz ex pces-
sione Pōpo. Ergo aia est simplr perpetua, z ita cū corū-
pore nō morit: z nō remanet vna oīuz: sed post mortēz
vniuscuiusqz ppria z sepata. Cum vo dicebat ipse Pla-
tonem de imortalitate nō asserēdo / sed opinādo eē lo-
cutim, Adiroz euz qui tantū in Platone pfiterur: non
animaduertisse demātiōnes Platonis in pbedonez
quas Alber. perpulchre collegit in libro de origine aie.
Si enīz ipse opinādo locut⁹ esset, in aliquo libro dedisi-
set viāz, quā rōnes pbedonis opinās cōtrariū soluere
posset. P. Plotinus summus Platonis imitator imoz-
talitatē non opinādo persuasit, lz de mēte Platonis eo
libro, que de ea cōscripsit: manifeste asserēdo: ipfaz de-
monstrauit. Qd aut illam dubitauerit aliqn, vt in apo-
logia, vel alibi fecit inuenerit rei difficultatē redderetqz
legētes attētos, z cū dixit per verisimilia velle pcedē-
re in tam grandi re: verbo modestatis vltus est, vt sepe
notat Simplicius de Aristotele: ne arrogācie notaz in-
curreret. Quā rez aiaduertes Bessarion vir vtriqz lin-
gua disertissim⁹, z in Platonica doctrina maximus eo
libro que aduersus Heorgiū trapezintū de dēfensione
Platonis cōscripsit, asserit Platonē firmissime credi-
disse, demāsseqz aie imortalitatē, potissimuz in pbe-
done. Quare dicamus Platonē asserēdo de imortalita-
te eē locutū, Utrum vo de anima, quecūqz dixit, cōsta-
ter dixit, superius declarauimus.

¶ Epilogus oīuz eoz: que min⁹ aduersando vsqz Arist.
dixit, dicēda sūt de statu aie post mortē: z repetitio oīuz
eaz qd nū: q̄ supius disputare sūt: z libelli summū ad
Leonis. io. pōtificis maximi pedes. Cap. XXXV.

Quia ab Arist. de statū aie post mortē, pau-
ca, aut nulla habem⁹: Platonē vo p̄fusa,
creditū est Arist. putasse atqz ipsos cū corū-
porib⁹ aboleri. Platonē vo post obituz rei
manere. Uex Aristo. ipfaz remanē opinā-
tuz eē dubitādus nō est, qm qd ex ipso itellige, z velle,
z ex itellectis ipsis, apūssimē ipfaz post mortē remanē
deduxit, ex ipso velle qd em: q̄ aia ipsa nō raro eligat
quēdaz ppetuū corpus, z eaz quoz Aris. cōpūssimē asserat
qd qd fieri nō posset, si e corpore ipso simplr depēderet.

De immortalitate

Attributa aīe post mortē.

ex ipso intelligere vō, q̄ ipsa nō intelligat corpe, nec ali qua corporis pre. Ex ipsis intellectis deniqz, quia v̄lia/ quę ipsa intelligit, sunt vbiqz et temp: sed cū ipa nō sint per essentiā sempiterna, sed p̄icipatiōe animę, aīa erit per essentiā separata, atqz eterna: q̄re nō est dubiū euz voluisse ipsaz post mortē remanere. Veruz de statu aīę post mortē ab ipso pauca accepimus: p̄pea nos aliq̄ dicere de illo opz: nō asserēdo, s̄z quę magis ys: que ille dicit, cōn: niūt: nō obstantib⁹ eis: quę sup̄ius disputauim⁹.

Post mortē ergo aīę attribui solent complura, quędaz, quę ad ipsaz attinēt, vt intellectus est, sicut cognitio reruz. Est aut̄ hęc duplex: sicut duplices sunt res intelligibiles, māles q̄des: quę quidem simplr, et fm̄ rem in mā sunt: s̄z fm̄ rōnez intelligibilia sint imāliter, et v̄liter, vt sunt v̄lia mālia. Sunt et res intelligibiles imāles, vt diuine substantię: quę per essentiā sūt liberatę a mā, vt de⁹ intelligētię ipse: et ipsemet aīę post mortē. Māles res, v̄liaqz illaz anima nō intelligit nisi in phantasmatib⁹: sunt. n. v̄lia rez māliuz in phantasmatib⁹, hoc est in singularib⁹ phantasiabilib⁹: et phantasmata ipsa in organis corporeis, vt colores in pariete, propterea hęc v̄lia aīa nō intelligit sine corpe: et per spēs acq̄sitas a phantasmatibus. Imāles vō bifariā intelligibiles sunt, vt sup̄ius per sepe diximus, aut intellectuē: quę est illaz effect⁹, vt pote p̄ aggregationē cōceptuū ex effectib⁹ illaz accēproz: aut intellectuē: quę est ipsamet res: quę intelligit, vt pote qua ipse intuitiue in se intelligerent: et q̄des per illaz essentiā. Attribui ergo solet aīę post mortē vtraqz rez cognitio: nō tñ nisi, qua ipsa intellectus est. P̄. Attribui solent complura vt sensitiua eē videt̄, vt virtutes, et vitia: quę aīę nō insunt, nisi vt habitus sensitiui appetitus, vel vt illi⁹ temperatiores. Attribuitur ea: quę hęc p̄sequūtur, vt p̄na, gaudium, dolor, voluptas, letitia, tristitia, dānum et p̄cēmiuz, et cetera, quę illa consequūtur. Rursus ei attribui solent, quę corporis sūt, vt loc⁹, vbi illa aut luget, aut gaudet, aut mediocriter se bz. Ut motus, quo illa ad euz locū fert̄, vel ducit̄: et quo illa corp⁹ assumit, vt nobis appeat, locutio qua altera alterā alloquat̄: et cetera id genus: de qb⁹ sup̄ius diximus. Dec. n. sunt, quę aīę post mortē attribui solēt, et complura alia, veruz quęcuqz ei attribuitur: vel sunt quę intells sunt, vt intelligere, et scire: vel quę sensus sunt, vt vtutes et vitia: et quę hęc comitant̄: vel quę corporis sunt, vt motus et locus, et id genus. Quāqz ergo de his copiose diximus et disputādo et ceteroz opiones narrādo, et v̄itatē catholice explicādo, nūc nō asserendo, sed quę magis cōueniunt his, quę Aristō, dicit addemus: nō obstantib⁹ his, quę diximus. Post mortē ergo aīę ea, quę corporis sūt, Aristoteles nō attribueret, vt motū et locū: et id gen⁹: nā omne qd̄ est in loco fm̄ euz, est aut per operationē, aut per circūscriptionē corporis extrinsecus p̄tinētis: euz. n. ipsa corp⁹ nō sit, per circūscriptionē in loco eē non pōt. P̄. Cuz post mortē ei⁹ opatio nullibi appareat iure per opationē nullibi eē poterit: remanet ergo aīa cns sempiternuz, et imortalē, nullibi tñ: nō. n. si omne, qd̄ in loco est, sit ens, opz, vt omne ens sit in loco. Et qm̄ nullibi ē post obitū, ad nulluz locū mouebit̄: q̄re nec in dextris: nec sursum: nec in aliā quouis regionē, qz (vt dicebam⁹:) s̄z oē qd̄ mouet̄, sit ens: nō tñ oē ens, mouet̄. Sili rōne diceret Aristō, aīaz nec mutabilr, nec imutabilr in loco eē: cū ipsa in loco nō sit, nec ad nos venire posse, et apparere, q̄ post mortē nō moueat. Diceret et post mortē eā nō esse in ipse: sicut nulla subaz separatāz est: quare eo ipso, quo corp⁹ deserit, oīa ea quę ipsi vi corpis attribuebant̄: quę cū a corpe separet̄: et a nostro cōsortio se

parari v̄t. Dec Aristō. diceret de eoz attributione, quę corporis sunt. De attributis vō aīę: quę sensus sunt: vel eē vident̄. Magis p̄uenit eis, quę Arist. tradit, dicē nulla illoz attribui aīę separatę: vt pote nec vtutes, nec vitia, nec p̄nas, nec gaudia, nec dolores, nec voluptates, nec p̄cēmiū, nec dānuz. Consonat aut̄ hoc eis, quę dicit in libris ethicoz. 3. n. libro inq̄, et nihil ad huc mortuis videt̄, neqz bonū nec maluz: vbi loq̄t de his quę aīę attribuitur, vt scilz appetitus sensitiui, vt actiōes fm̄ virtutes, et vitia, et habit⁹ ipsi, et affect⁹, et potētis: oīa. n. hęc p̄ mortem eo loco credidit amitti: p̄pea dicit eis nec boni vel mali qcqz inesse: qz aīę sunt, vt in corpe est, et vi corporeoz sensuū, et p̄ ethicoz mouēs hanc q̄nez. [At inquit: imo fortasse querēduz vtrū y: qui decesserūt, boni alicuius, aut mali p̄cipes sūt: et solūis inquit: videt̄. n. et si quicqz ex his ad illos p̄tinea: siue bonū siue d̄ium, leue quidez ac paruū v̄l simplr vel ipsis eē: deniqz nec tantū neqz tale, vt beatos efficere, qui nō sunt, aut illis, qui sunt, auferre beatitudinē queat.] Vbi p̄z euz loqui de aiabus: quas post mortē Plato mortuos appellat: et ipse vbiqz. Illis ergo bonū v̄l maluz mortis, beatitudo vel miseria attribuēda nō est, nisi prout in nostris mortuoz relinquitur, vt expositor diuus Thomas exposuit: hęc enim sunt bona vel mala hominis, vel aīę p̄ presenti vita, virtus enim est summū bonuz animę nō simpliciter, sed eoz: quę pertinent ad presentē vitam: vitium quoqz eoz, pessimuz similiter, quę ad presentē vitam attinent. At cum anima post mortē separetur a presenti vita, a nostro etiam consortio, ideo libris ethicoz dixit eaz separari ab his bonis: quę nobis insunt in presenti vita: et ab ys malis: quare eo ipso, q̄ corp⁹ deserit, oīa hęc deserere diceret Arist. Ex his seq̄t post mortē fm̄ Aristō. in his bonis, v̄l malis aīas nec eē equalē, nec inequalē: cū ab ys oibus equalr separatę relinquant̄: nec eoz aliqd̄ illis remanet, nisi in nostris mortuoz: sequit̄ etiam eas nullas nec p̄nas, nec gaudia subire, cū p̄nē et gaudia, dolores et voluptates p̄ter virtutes, et vitia nullas post mortē asserat Aristō. nullum neqz p̄miū vel dānuz: meritū vel demeritū: cū hęc non sint alia p̄ter vtutes ipsaz, et vitia: qd̄ post mortē p̄nituz separat̄ aīa. De his vō, quę ei attribuitur, vt intellect⁹ est. Magis p̄sonū est dicit Aristō. dicere aīam in corpe intelligere res, et māles, et imāles. Māles qd̄ v̄l vnionis per spēs a phantasmatib⁹ acq̄sitas. Imāles vō in reb⁹ mālib⁹: euz. n. aīa sit res simplr imālis, et dūz est in corpe, sit mālis, sic māles res intelligit, et imāles in ipsis mālib⁹. Post mortē vō vi separatōis imāles apprehēdit, et in ipsis imālib⁹ apprehēdit apprehēdit mālia. Consonat autē h̄ ys quę dicit p̄mo et 3. de aīa. Aliq̄. n. dicit intellm̄ post mortē nō remisci eoz v̄liuz: quę in vita nouit, qm̄ sensus corūpūnt sine qb⁹ non intelligit aīa. Dicit etiā sine phantasmate eā hęc v̄lia mālia nō intelligeret: ita nō sine corpe. Quare v̄t magis p̄sonuz eis, quę asserit, esse dicēduz aīam separatā eoz nō remini sci: s̄z vi separationis, eo ipso q̄ separata est: omnes res simplr imāles itelligē, nō qd̄ in rebus mālib⁹ illas cognoscēdo, s̄z poti⁹ māles apprehēdendo in reb⁹ imālib⁹ bus apprehēdis: eo. n. ipso q̄ corp⁹ deserit, et separet̄ est, vi separationis oēs aīę sūt eq̄les, eq̄lr affectę atqz dispositę ad itelligēduz imālia p̄ illaz essentias, et intellectuē, q̄ est ipse res intellectuē: v̄t eo ipso q̄ separet̄ est et ipsaz, et ceteras aīas ei siles, et subas sublimes per illaz essentias apprehēdit: et oēs res māles: vt in reb⁹ illis imālib⁹ p̄tinēt. In corpe ergo itelligebat imālia in reb⁹ mālib⁹. Separata vō d̄ mālia in reb⁹ imālib⁹. Patet ergo fm̄

Aristotelem ipsas non cognoscere ea, que hic sunt, nec singularia, ut amicos, et proximos, et actiones illoz: nisi, quatenus hec in reb⁹ imalib⁹, quas post mortem apprehendit, continent: cogne rez imalium cognoscit ipsa oia mala et vicia et singularia, veluti de⁹ apprehensione sue essentie apprehendit oia alia pter ipm: et singularia, et vicia, et oia illoz accidentia et mor⁹. Pz insup ipsaz no apprehedere opabilia, nec artes, detinere, quaz opera exercuit, nisi vt in reb⁹ imalib⁹ continent. P. Pz oes aias post mortez equalr intelligere etia eoz qui ante lucē decesserunt: naz oes relinquunt equalr separate, modo ad intelligēduz imalia sola separatio sufficit, qua corp⁹ deserit, qd erat ei ad hoc impedimento. Insuper pz eas no frustra fuisse corporib⁹ vnitas: qz lz cu corpora deserat, nihil reportent, no fuerūt corporib⁹ vnite, vt illa reportarent, que in corporib⁹ exercuerūt, qm no fuerunt corporib⁹ vnite, nisi vt illis piciparent certo tempo curriculum: quazqz eniz ferine aie nihil reportent post mortem eoz: que in corporib⁹ habuerunt: cum no sint, no frustra corporib⁹ vniri dicebant: qm sine assecute sunt, ob que illis vniebant: qm vniebant, vt certo tempo curriculum bonis cob⁹ aie et corporis participarent, intellectuales ergo anime no frustra corpib⁹ vniunt, et si post mortez nihil reportent, qm no vt reportarent corporib⁹ vniebant. Sed (vt certo tpe bonis aie et corporis cob⁹ potiret) quo tpe elapso: post mortē aliud maius bonū psequit, qd no vt vnionis, sed vt separationis psequi illas iustū est. Qd si ita sit, aie eoz, qui ante lucem decesserunt, lz frustra corporib⁹ fuerunt vnite: no tamen frustra fuerunt facte: nam lz bonum non consequatur vnionis vt consequēdum: bonuz simplr psequitur, qd est cognitio

oiaz rerū, quā vt separationis hie vident. Hec sunt, que Aristo. diceret. Si aperte sibiipm pstant qones supius motas vellet definire. At qui vult illa oia que aie attribuitur per phiaz saluare, superi⁹ diximus, quo pot illa saluare: hic tñ modus, que epilogādo explicauimus: lz falsus sit, tñ magis cōsonat ys, que Aristo. dicit, Plato etia no semel hūc modum visus est velle. Marcus et Tullius, et complures aly: qui post mortē aias remanē arbitrati sunt. Sed qm in reb⁹ diuinis, et in ys, que nostris sensib⁹ no subiacent, fides, et maioz auctoritas est potissimū argumentū, vt Plato dicit, dicamus pro veritate post mortē aiaz remanere cū ys oib⁹, que in corpore acqsiuit, mō illa a corpore vel ab aliqua corporis particula no depēdeat, ideo et sciētia, et virtutes, et vitia remanent, pnc quoqz et gaudia, pmiū et dānū, et cetera id genus. P. Remanet et aiarum inēqualitas, veluti in corpib⁹ inēqualr se habuerūt. Remanēt pterea in loco vt ad eū motē fuerunt saltem definitiue: lz no circūscripitiue: nec omnes in eodez: graues. n. aie in imis terre regionib⁹, leues, et spirituales in celo ceterē pro rōne affectū vnaqueqz in suo loco, vt iustitia diuina ordinauit. Hec. n. tradiderūt maiores nostri: hec tenēda esse nemo oz dubitare: ga, vt pbauim⁹ superius, virtutes non sunt ppter se expetēda: aia etia est subm eternuz a quo virtus et vitium vt a subiecto dependent. Hec sunt que mihi vident: que an bene dicta sint, pedib⁹ tue sanctitatis submitto, et illa assero: que sanctitas tua bñ esse dicta iudicat, cetera que illi no videbunt, ilico reuoco, et tāq male dicta explodo: refuto atqz diluo. Dixim⁹ eniz illa disputatine: vt videant qm valeant que Pomp. dixit. Valeat Sanctitas tua, et diu felix.

Cenetijs impensa beredum quōdam Bo-
mini Octauiani Scotti Abodoe-
tensis ac sociorum
13. Aprilis.
1521

Registrum

A a b c d Unaqueqz hazz lraz cōtinet tria
folia excepta A que p̄tinet soluz vnū foliū.

